

Government of Tamilnadu

ಕನ್ನಡ ಸಂಪದ

KANNADA READER

ಹತ್ತನೆಯ ತರಗತಿ

X - STANDARD

**Untouchability
Inhuman - Crime**

Department of School Education

© Government of Tamilnadu
First Edition -2011
Reprint - 2012

(This Book is Published under Uniform System of School Education Scheme)

CHAIRPERSON

Dr. Srikrishna Bhat Arthikaje
Retd. Prof. & Head
Department of Kannada,
University of Madras, Chennai.

REVIEWER

K. Vishwanatha
Associate Professor in Kannada
Madras Christian College,
Tambaram, Chennai-600 059.

AUTHORS

Dr.K. Renuka
Former Lecturer
Department of Kannada,
University of Madras,
Chennai.

Dr. Urmila Sathyan
Retd. Kannada Pandith
Kannada Sangha Hr. Sec. School,
Ayyanavaram,
Chennai-600 023.

K. Kumar Achar
P. G. Asst. in Kannada
Karnataka Sangha Hr. Sec. School,
T. Nagar, Chennai-600 017.

Laser Typeset
B. Ravi Prasanna Kumar
Sec.Asst. Teacher
PUMS, Thalavadi.

Layout & Illustrations: T. Raghu & M. Vijayasathyan

Drawings & Book Wrapper: Aras

Textbook Printing
Tamilnadu Textbook Corporation,
College Road, Chennai - 600 006

This book has been printed on 80 G.S.M. Maplitho Paper

Printed by web offset at :

ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ

ಜನ ಗಣ ಮನ ಅಧಿನಾಯಕ ಜಯ ಹೇ!

ಭಾರತ ಭಾಗ್ಯ ವಿಧಾತಾ !!

ಪಂಜಾಬ ಸಿಂಧೂ ಗುಜರಾತ ಮರಾಠಾ

ದ್ರಾವಿಡ ಉತ್ಕಲ ವಂಗ !!

ವಿಂಧ್ಯ ಹಿಮಾಚಲ ಯಮುನಾ ಗಂಗಾ !

ಉಚ್ಚಲ ಜಲಧಿ ತರಂಗಾ !!

ತವಶುಭ ನಾಮೆ ಜಾಗೇ

ತವಶುಭ ಆಶಿಷಮಾಗೆ !

ಗಾಹೇ ತವ ಜಯ ಗಾಥಾ !!

ಜನಗಣ ಮಂಗಳ ದಾಯಕ ಜಯಹೇ !

ಭಾರತ ಭಾಗ್ಯ ವಿಧಾತಾ !!

ಜಯಹೇ ಜಯಹೇ ಜಯಹೇ

ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಹೇ !!

- ರವೀಂದ್ರನಾಥ್ ಠಾಗೂರ್

ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಯ ಸಾರ

ಭಾರತ ಮಾತೆಯೇ! ಪ್ರಜೆಗಳ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ನೀನೇ ಎಲ್ಲರ ಮನದಲ್ಲೂ ನೆಲೆಸಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಶ್ರೀನಾಮ ಪಂಜಾಬ್, ಸಿಂಧು, ಗುಜರಾತ್, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ದ್ರಾವಿಡ, ಉತ್ಕಲ (ಒರಿಸ್ಸಾ) ಬಂಗಾಳ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ಮನೋದ್ದೀಪನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಶ್ರೀನಾಮ, ವಿಂಧ್ಯ ಹಿಮಾಚಲ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ; ಯಮುನಾ ಗಂಗಾ ನದಿಗಳ ಮಧುರ ನಾದದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ; ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರ ಅಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಅವು ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತದೆ; ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹರಡುತ್ತವೆ. ಭಾರತದ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ತಾಯೇ! ನಿನಗೆ

ಜಯಹೇ! ಜಯಹೇ! ಜಯಹೇ!

ತಮಿಳು ತಾಯ್ ವಾಕ್ಯ

ನೀರಾರುಂ ಕಡಲುಡುತ್ತ ನಿಲಮಡಂದೈಕ್ಕೆಳಿಲೊಳುಗುಂ
ಸೀರಾರುಂ ವದನಮೆನತ್ತಿಗಳ್ ಭರತ ಖಂಡಮಿದಿಲ್
ತೆಕ್ಕಣಮುಂ ಅದಿಲ್ ಸಿರಂದ ದ್ರಾವಿಡನಲ್ ತಿರುನಾಡುಂ
ತಕ್ಕಸಿರು ಪಿರೈನುದಲುಂ ತರಿತ್ತನರುಂ ತಿಲಕಮುಮೇ
ಅತ್ತಿಲಕ ವಾಸನೈಪೋಲ್ ಅನೈತ್ತುಲಗುಂ ಇನ್ನಮುರ
ಎತ್ತಿಸೈಯುಂ ಪುಗಳ್ ಮಣಕ್ಕ ಇರುಂದು ಪೆರುಂ ತಮಿಳಣಂಗೇ
ತಮಿಳಣಂಗೇ !

ಉನ್ ಸೀರಿಳಮೈತ್ತಿರಂವಿಯಂದು
ಸೆಯಲ್ ಮರಂದು ವಾಳ್ತುದುಮೇ !
ವಾಳ್ತುದುಮೇ !
ವಾಳ್ತುದುಮೇ !

—ಮನೋನೃಣೀಯಂ ಪಿ. ಸುಂದರಂ ಪಿಳ್ಳೈ

ತಮಿಳು ತಾಯಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಕಡಲುಡುಗೆಯಾದ ಭೂಮಾತೆಯ ಸುಂದರ ವದನದಂತಿರುವ ಭಾರತದ ತೆರೆ
ನೊಸಲಿನಂತಿರುವ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಗಂಧದ ತಿಲಕವಿಟ್ಟಂತಿರುವ ನಲ್ಲಾಡು ದ್ರಾವಿಡ, ಆ ತಿಲಕದ
ಸುಗಂಧದಂತೆ ಸರ್ವ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷ ವರ್ಧಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೂ ಕೀರ್ತಿ
ಘಮ ಘಮಿಸುತ್ತಿರುವ ತಮಿಳುತಾಯೀ, ನಿನ್ನ ಗಂಭೀರವಾದ ಚಿರಯೌವನವನ್ನು ನೆನೆದು
ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಮೈಮರೆತು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ಭಾರತ ನನ್ನ ದೇಶ. ಭಾರತೀಯರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು. ನನ್ನ ದೇಶವನ್ನು ನಾನು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ನಾಡಿನ ಭವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ನಾಡಿನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಅನವರತ ದುಡಿಯುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರು, ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರನ್ನು ನಾನು ಗೌರವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲರೊಡನೆಯೂ ಪ್ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಗೌರವದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ನಾಡಿಗೂ, ನನ್ನ ನಾಡಿನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ಏಳಿಗೆಯನ್ನೂ, ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಅತ್ಯಾನಂದ ಪಡುತ್ತೇನೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಗ್ರತೆಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಒಗ್ಗಟ್ಟನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಮತ್ತು ಬಲಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಎಂದೂ ನಾನು ಹಿಂಸೆಗೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಮತೀಯ, ಭಾಷಿಕ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಾದಗಳು ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿಯೂ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿಯೂ ಪರಿಹರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕೆಂದು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪರಿಚಯ

ಘಟಕ - 1	ಪದ್ಯ - ಪಿಡಿಯಿಪ್ಪೆ ಕರಚಕ್ರಮಂ ಪಾಠ - ಕಳ್ಳರ ಗುರು ಉಪಪಠ್ಯ - ಭಾವಲೋಕದ ಪ್ರಭಾವ ವ್ಯಾಕರಣ - ವಾಕ್ಯ ಸಂಧಿ ಪ್ರಕರಣ - ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿಗಳು	1 5 10 15
ಘಟಕ - 2	ಪದ್ಯ - ಶರಣರ ವಚನಗಳು (ಕಂಠಪಾಠ) ಪಾಠ - ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿ ಉಪಪಠ್ಯ - ಅನ್ನ ವ್ಯಾಕರಣ - ಸಂಧಿ ಪ್ರಕರಣ - ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಧಿಗಳು	17 20 24 28
ಘಟಕ - 3	ಪದ್ಯ - ಬಕಾಸುರ ವಧೆ ಪಾಠ - ಕರ್ನಾಟಕ ರತ್ನ - ಪಂ. ಭೀಮಸೇನ್ ಜೋಶಿ ವ್ಯಾಕರಣ - ನಾಮಪದ	30 34 38
ಘಟಕ - 4	ಪದ್ಯ - ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಗಳು (ಕಂಠಪಾಠ) ಪಾಠ - ಪದ್ಯಂ ವದ್ಯಂ ಗದ್ಯಂ ಹೃದ್ಯಂ ವ್ಯಾಕರಣ - ಸಮಾಸ ಪ್ರಕರಣ	40 43 46
ಘಟಕ - 5	ಪದ್ಯ - ಗೊಲ್ಲೊಥಾ ಪಾಠ - ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸ್ (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 287-212) ಉಪಪಠ್ಯ - ಚಂಡಮಾರುತ ಛಂದಸ್ಸು - ಛಂದಸ್ಸಿನ ವಿವರಗಳು	48 53 59 62
ಘಟಕ - 6	ಪದ್ಯ - ಕನ್ನಡಾಂಬೆಯ ಹಿರಿಮೆ (ಕಂಠಪಾಠ) ಪಾಠ - ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳು ಉಪಪಠ್ಯ - ಕನ್ನಡ ಮೌಲ್ವಿ ಛಂದಸ್ಸು - ಛಂದಸ್ಸಿನ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳು	66 68 73 79
ಘಟಕ - 7	ಪದ್ಯ - ಯಾವ ಕಾಲದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾಠ - ತಬ್ಬಲಿರಾಯ ಅಲಂಕಾರ - ಅಲಂಕಾರದ ವಿವರಗಳು	83 86 93
ಘಟಕ - 8	ಪದ್ಯ - ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ ಪಾಠ - ನಿರ್ಮಲವಾದತ್ತೆನ್ನಯ ಮಾನಸಂ ಪ್ರಬಂಧ - ಪ್ರಬಂಧ ರಚನೆ ಹಾಗೂ ಪತ್ರಲೇಖನ ಪತ್ರಲೇಖನ	98 101 106

ವ|| ಅಂತು ಪರಶುರಾಮನನಂಜಿಸಿದ ವೀರಂಗೆ ವೀರಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ ಪಗೆವರನನ್ನ ಮಂಚದ ಕಾಲೊಳ್ ಕಟ್ಟಿದನೆಂದು ಪೊಟ್ಟಳಿಸುವ
ಸುಯೋಧನನ ನುಡಿಯನವಕರ್ಣಿಸಿ ಕರ್ಣಂನಿಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಭಗವತಿಯೇಱುವೇಲ್ವ ತೆರದಿಂ ಕಥೆಯಾಯ್ತಿವರೇಱು ನೀನಿದಂ
ಬಗೆದಿವರಿನ್ನುಮಾಂತಿಱುವರೆಂದು ವಿಮೋಹಿಸಿ ವೀರಪಟ್ಟಮಂ |
ಬಗೆಯದೆ ಕಟ್ಟದೈ ಗುರುಗಳಂ ಕುಲವೃದ್ಧರನಾಜಿಗುಯ್ದುಕೆ
ಮೃಗೆ ಪಗೆವಾಡಿಯೊಳ್ ನಗಿಸಿಕೊಂಡೊಡೆ ಬಂದಪುದೇಂ ಸುಯೋಧನಾ ||

ಕಂ|| ಕಟ್ಟಿದ ಪಟ್ಟಮೆ ಸರವಿಗೆ
ನೆಟ್ಟನೆ ದೊರೆ ಪಿಡಿದ ಬಿಲ್ಲೆ ದಂಟಿಂಗೆಣೆಕ |
ಣ್ಣೆಟ್ಟ ಮುದುಪಂಗೆ ಪಗೆವರ
ನಿಟ್ಟೆಲ್ಲಂ ಮುಱಿವೊಡೆನೆಗೆ ಪಟ್ಟಂಗಳ್ಳಾಂ ||

ಆದಿಯೊಳವರಂ ಪಿರಿದೊಂ
ದಾದರದಿಂ ನಡಪಿದಜ್ಜರಪ್ಪುದಱೆಂದಂ |
ಕಾದರಿವರವರೊಳವರುಂ
ಕಾದರ್ ನೆರೆದಿವರೊಳೆಂತು ನಂಬುವೆ ನೃಪತೀ ||

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ನುಡಿಗೇ ಸಿಡಿಲ್ಲು ಕುಂಬಸಂಭವನಿಂತೆಂದಂ -

ಕ|| ಸಿಂಗದ ಮುಪ್ಪು ನೆಗಲೋ
ಗಾಂಗೇಯರ ಮುಪ್ಪು ಮಿಠಿ ಕೆವಡೆಗುಮೆ ವನಮಾ |
ತಂಗುಗಳಿನಸುಹೃಚ್ಚತು
ರಂಗ ಬಲಂಗಳಿನದೆಂತುಮಂಗಾಧಿಪತೀ ||

ಕುಲಜರನುದ್ಧತರಂ ಭುಜ
ಬಲಯುತರಂ ಹಿತರನೀ ಸಭಾ ಮಧ್ಯದೊಳ |
ಗ್ಲಿಸಿದ ಮದದಿಂ ನಾಲಗೆ
ಕುಲಮಂ ತುಬ್ಬುವೊಲುಱದೆ ನೀಂ ಕೆಡೆನುಡಿವೈ ||

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ಗುರುವಿನ ಕರ್ಣಕಲೋರ ವಚನಂಗಳ್ಳೆ ಕರ್ಣಂ ಕಿನಿಸಿ -
ಚಂ|| ಕುಲಮನೆ ಮುನ್ನಮುಗ್ಗಡಿಪಿರೇಂ ಗಳ ನಿಮ್ಮ ಕುಲಂಗಳಾಂತು ಮಾ
ಮಲವನನಟ್ಟಿ ತಿಂಬುವೆ ಕುಲಂ ಕುಲಮಲ್ಲು ಚಲಂ ಕುಲಂ ಗುಣಂ |
ಕುಲಮಭಿಮಾನಮೊಂದೆ ಕುಲಮಣ್ಣು ಕುಲಂ ಬಗೆವಾಗಳೀಗಳೀ
ಕಲಹದೊಳಣ್ಣ ನಿಮ್ಮ ಕುಲವಾಕುಲಮಂ ನಿಮಗುಂಟುಮಾಡುಗುಂ ||

ಕ|| ಗಂಗಾಸುತಂ ಪೃಥಾಸುತ
ರಂ ಗೆಲೊಡೆ ತಪಕೆ ಪೋಪೆನವರ್ಗಗಳ ಕೆಯ್ಯೋಳ್ |
ಗಾಂಗೇಯನಲೊದೊಡೆಹಿತರ
ನಾಂ ಗೆಲೆ ತಲ್ಲೆವೆನನೆಗಂ ಬಿಲ್ವಿಡಿಯೆಂ ||

ವ|| ಎಂದು ಕರ್ಣಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆಯ್ದುದುಂ ಸಿಂಧುತನೂಜನಿಂತೆಂದಂ -

ಚಂ|| ಕಲಿತನದುರ್ಕು ಜವ್ವನದ ಸೂರ್ಕು ನಿಜೇಶನ ನಚ್ಚು ಮಿಕ್ಕ ತೋ
ಳ್ಳಲದ ಪೊಡರ್ಪು ಕರ್ಣ ನಿನಗುಳ್ಳನಿತೇನೆನಗುಂಟೆ ಭಾರತಂ |
ಕಲಹಮಿದಿರ್ಕುವಂ ಹರಿಗನಪ್ಪೊಡೆ ಮೊಕ್ಕಳಮೇಕೆ ನೀಂ ಪಳಂ
ಚಲೆದಪೆಯಣ್ಣ ಸೂಟ್ಟಡೆಯಲಪ್ಪುದು ಕಾಣ ಮಹಾಜಿರಂಗದೊಳ್ ||

ವ|| ಎಂದು ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದಂ -

ಕ|| ಮುದುಪರ ಬಿಲ್ವಲೈಯುಮಿಠಿ
ವದಟುಂ ಬಗೆವಾಗಳಣ್ಣ ನೆಂದಂತುಕೆ ತ
ಪ್ಪದು ಕರಮೆ ತುಚ್ಚಮಕ್ಕುಂ
ಕದನದೊಳಿನ್ನೆನ್ನ ನುಡಿದ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿಂ ||

ವ|| ಪಿಡಿಯೆಂ ಚಕ್ರಮನೆಂಬ ಚಕ್ರಿಯನಿಳಾಚಕ್ರಂ ಭಯಂಗೆೊಳ್ಳಿನಂ
ಪಿಡಿಯಿಪ್ಪೆ ಕರಚಕ್ರಮಂ ನರ ರಥಂ ತೂಳ್ಳಾ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಿಂ |
ಪಡುವೆಣ್ಣಾವುದು ಪೋಗೆ ಪೋಗಡಿಸುವೆಂ ನಿಚ್ಚಂ ಧರಾಧೀಶರಂ
ಪಡಲಿಟ್ಟಂತಿರೆ ಮಾಱ್ಪಿನೋವದೆ ಪಯಿಂಛಾಸಿರ್ವರಂ ಯುದ್ಧದೊಳ್ ||

- ಪಂಪ

ಕವಿ ಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರ:

ಕನ್ನಡದ 'ಆದಿಕವಿ', 'ಅಗ್ರಕವಿ' ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಹಾಗೂ 'ಕವಿತಾ ಗುಣಾರ್ಣವ' ಮತ್ತು 'ಸಂಸಾರ ಸಾರೋದಯ' ಎಂಬ ಬಿರುದಾಂಕಿತನಾದ ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪನು 10ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದವನು. ಚಾಲುಕ್ಯ ಅರಿಕೇಸರಿಯು ಆತನ ಆಶ್ರಯದಾತ. ಆಶ್ರಯದಾತ ಅರಿಕೇಸರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯನಾಯಕನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ 'ಸಮಸ್ತ ಭಾರತ'ದ ಕಥೆಯನ್ನು 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯಂ' ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾವ್ಯಭಾಗವನ್ನು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದ ದಶಮಾಶ್ವಾಸದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ದುರ್ಯೋಧನನು ಸೈನ್ಯದ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುವ ಕರ್ಣನ ಮಾತುಗಳು, ಅದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವ ದ್ರೋಣನ ಮಾತುಗಳು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಭೀಷ್ಮನ ಸಮದರ್ಶಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರಗೊಂಡಿದೆ. ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆ ಇಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪುಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ:

ಪಗೆ - ಹಗೆ, ಪೊಟ್ಟಣಿಸು - ಬೀಗು, ಗರ್ವಪಡು; ಅವಕರ್ಣಿಸಿ - ಕೇಳಿ; ಭಗವತಿ - ದುರ್ಗಾದೇವಿ; ಏಟು - ಯುದ್ಧ; ಬಗೆದು - ಭಾವಿಸಿ; ಇನ್ನು - ಇನ್ನು ಕೂಡ; ಆತು - ಎದುರಿಸಿ; ಇಱ್ - ಹೋರಾಡು; ವಿಮೋಹಿಸಿ - ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ; ಆಜಿ - ಯುದ್ಧ; ಕೆಮ್ಮಿಗೆ - ಸುಮ್ಮಗೆ; ಪಗೆವಾಡಿ - ಶತ್ರುಗಳ ಶ್ರೇಣಿ; ಸರವಿಗೆ - ಹಗ್ಗಕ್ಕೆ; ದೊರೆ - ಸಮಾನ; ಕಣ್ಣಟ್ಟು - ದೃಷ್ಟಿಸರಿಯಿಲ್ಲದ; ಮುದುಪ - ಮುದುಕ; ಆದಿ - ಮೊದಲು; ಪಿಂದು - ಹಿಂದು; ಆದರ - ಪ್ರೀತಿ; ನೆರೆದು - ಎದುರಿಸಿ; ನೃಪ - ರಾಜ; ಕುಂಭಸಂಭವ - ದ್ರೋಣ; ಗಾಂಗೇಯ - ಭೀಷ್ಮ; ನೆಗಲ್ಲ - ಪ್ರಸಿದ್ಧ; ವನಮಾತಂಗ - ಕಾಡಾನೆ; ಅಸುಹೃಚ್ಚತುರಂಗಬಲ - ಶತ್ರುಗಳ ಚತುರಂಗ ಬಲ; ಕುಲಜರಂ - ಸತ್ಕುಲದವರನ್ನು; ಉದ್ಧತರಂ - ಘನತೆಯುಳ್ಳವರನ್ನು; ಭುಜಬಲಯುತ - ಶೂರ; ಅಗ್ಗಲಿಸಿದ - ಹೆಚ್ಚಿದ; ತುಬ್ಬು - ಸೂಚಿಸು; ಉಱದೆ - ಸುಮ್ಮನೆ; ಕೆಡೆನುಡಿ - ಹೀಯಾಳಿಕೆಯ ಮಾತು; ಕಿನಿಸಿ - ಕೋಪಿಸಿ; ಮುನ್ನ - ಮೊದಲು; ಉಗ್ಗಡಿಸು - ಕೂಗಿ ಹೇಳು; ಮಾರ್ಮಲೆವನನ್ - ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವನನ್ನು; ಅಟ್ಟಿ - ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ; ಅಭಿಮಾನ - ಆತ್ಮಗೌರವ; ಅಣ್ಣು - ಪರಾಕ್ರಮ; ಆಕುಲಮಂ - ದುಃಖವನ್ನು; ಗಂಗಾಸುತಂ - ಭೀಷ್ಮ; ಪೃಥಾಸುತರಂ - ಪಾಂಡವರನ್ನು; ಅಱಿ - ನಾಶ; ಅಹಿತರ್ - ವೈರಿಗಳು; ಅನ್ನೆಗಂ - ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ; ಸಿಂಧುತನೂಜ - ಭೀಷ್ಮ; ಕಲಿತನ - ಶೌರ್ಯ; ಉರ್ಕು - ಗರ್ವ; ಜವ್ವನ - ಯೌವನ; ಸೊರ್ಕು - ಮದ; ನಿಜೇಶ - ಒಡೆಯ; ನಚ್ಚು - ನಂಬಿಕೆ; ಪೊಡರ್ಪು - ಶಕ್ತಿ; ಇದಿರ್ಚು - ಎದುರಿಸು; ಹರಿಗ - ಅರ್ಜುನ; ಮೊಕ್ಕಳಂ - ವಿಶೇಷವಾಗಿ; ಪಳಂಚಿ - ತಾಗಿ; ಅಲೆದಪೆ - ಪೀಡಿಸುತ್ತೀಯೆ; ಸೂಳ್ - ಸರದಿ; ಮಹಾಚಿರಂ - ಮಹಾ ಯುದ್ಧರಂಗ; ಬಿಲ್ವಲೈ - ಬಿಲ್ವದೈಯ ನೈಪುಣ್ಯ; ಅದಟು - ಪರಾಕ್ರಮ; ಬಗೆವಾಗಳ್ - ಯೋಚಿಸಿದಾಗ; ಅಣ್ಣಂ - ಕರ್ಣನು; ಎಂದಂತುಟೆ - ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ; ಕರಮೆ - ವಿಶೇಷವಾಗಿಯೇ; ತುಚ್ಚ - ಹೀನ; ಪಿಡಿ - ಹಿಡಿ; ಚಕ್ರಿ - ಕೃಷ್ಣ; ಇಳಾಚಕ್ರ - ಭೂಮಂಡಲ; ನರ - ಅರ್ಜುನ; ತೂಳ್ಳು - ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟು; ಎಣ್ಣಾವುದು - ಎಂಟು ಗಾವುದು; ನಿಚ್ಚ - ನಿತ್ಯ; ಪಡಲಿಟ್ಟಂತೆ - ಚದುರಿ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ; ಓವದೆ - ರಕ್ಷಿಸದೆ; ಪಯಿಂಘಾಸಿರ - ಹತ್ತು ಸಾವಿರ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಾಗ ಕರ್ಣನು ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳೇನು?
- 2) ದ್ರೋಣ ಭೀಷ್ಮನನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ?
- 3) ಕರ್ಣನು ಏನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ?

II. ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಭೀಷ್ಮನು ವೀರಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕರ್ಣನು ಕೊಡುವ ಸಮರ್ಥನೆಗಳೇನು?
- 2) ಕರ್ಣ - ದ್ರೋಣರ ವಾಗ್ವಾದವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- 3) ಭೀಷ್ಮನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

III. ಕೆಲಗಿನವುಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ:

- 1) ಭಗವತಿಯೇಷುವೇಲ್ವ ತೆರದಿಂ ಕಥೆಯಾಯ್ತು
- 2) ಪಗೆವರ ನಿಟ್ಟೆಲ್ವಂ ಮುಱಿವೊಡನಗೆ ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟಾ
- 3) ನಾಲಗೆ ಕುಲಮಂ ತುಬ್ಬುವೋಲ್
- 4) ಸೂಲ್ವಡೆಯಲಪ್ಪದು ಕಾಣ ಮಹಾಜಿರಂಗದೊಳ್

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ಕೆಲಗಿನವುಗಳ ಹೊಸಗನ್ನಡ ರೂಪವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಪಗೆ, ಮುದುಪ, ಪಿರಿದು, ಸಿಡಿಲ್ವು, ಗೆಲ್ಲೊಡೆ, ಪಿಡಿ
- 2) ಕೆಲಗಿನ ಪದಗಳ ವಿಶೇಷಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ.
ಕುಂಭಸಂಭವ, ಸಿಂಧುತನೂಜ, ಪೃಥಾಸುತರ್, ಗಂಗಾಸುತ
- 3) ತತ್ಸಮ, ತದ್ಭವಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಸಿಂಗ, ವನ, ಜವ್ವನ, ನಿಚ್ಚಿ ವೀರ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

- 1) 10ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಇತರ ಕಾವ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ತಿಳಿಯಿರಿ.
- 2) ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನಾಟಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಿ.

ಕೆಟ್ಟದನ್ನು ನೋಡಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚು ಪಡಬೇಡ
ಅವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬಯಸದಿರು
- ಜ್ಞಾನೋಕ್ತಿ

“ಒಂದು ವಾರ ಮುಗಿದುಹೋಯಿತು ...ಮನೆಯೆಲ್ಲ ಸೂರೆಹೋಗಿ! ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಸೂ, ಒಂದು ಕಾಳೂ ಉಳಿಯದಂತೆ ಇದ್ದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳ್ಳರು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಹೋದರು ! ಈ ಊರ ಹೊರಗಿನ ಮನೆ ಬೇಡವೆಂದು ನಾನು ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದೆ - ನೀವೇನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.”

“ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ರತ್ನಾ! ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅವು ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ಅವರು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು - ಹೇಗೆ? ಹಣ, ಹೊನ್ನು - ಇವುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಬೇಡವೆಂದರೆ ನೀನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಈ ವೈದ್ಯಕೃತ್ವ ದುಡ್ಡುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ಸಮಾಜದ ಕ್ಷೇಮಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಇರುವುದು. ಸಮಾಜದಿಂದ ನಮಗೆ, ಬದುಕಿ ಇರುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಏನಾದರೂ ದೊರೆತರೆ ಸಾಕು?”

“ಏನು ದೊರೆಯುವುದು ಸಮಾಜದಿಂದ ? ಕಳವಾದ ದಿನದಿಂದ ಒಂದು ಕಾಸಿನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ತವರುಮನೆಯಿಂದ ತಂದ ನನ್ನ ಚಿನ್ನದ ಒಡವೆಗಳೂ ಹೋದುವು. ಎಲ್ಲವೂ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನು ಬದುಕುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?”

“ಎಲ್ಲವೂ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದೆ ರತ್ನಾ ? ಔಷಧಿಯ ಕುಪ್ಪಿಗಳಿಗೆ ಕಳ್ಳರು ಕೈಹಚ್ಚಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ವೈದ್ಯಕ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯವನ್ನಂತೂ ಯಾರೂ ಕದ್ದೊಯ್ಯಲಾರರು.”

“ಏನು ಪ್ರಾವೀಣ್ಯವೋ ಏನೋ! ನಾಳೆಯ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟಕ್ಕೆ ತತ್ವಾರ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದೆ.”

“ಢಣ್ಣೆ ...ಢಣ್ಣೆ ...!!!” ದೂರ ಗಡಿಯಾರದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯ ಹತ್ತು ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದುದು ಕೇಳಿಸಿತು. ವೈದ್ಯರ ಮನೆಯ ಮುಂಬಾಗಿಲು ಇಕ್ಕಿದ್ದಿತು. ಕಿರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ವೈದ್ಯರು, ವೈದ್ಯರ ಹೆಂಡತಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊಗಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಚಿದಂಬರಮಾವ, ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶಿಯ ರಾತ್ರಿ, ದಟ್ಟವಾದ ಕತ್ತಲೆಯು ವೈದ್ಯರ ಕುಟೀರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ನಿಂತಿದೆ. ಊರ ಕಡೆಯಿಂದ ನಾಯಿಗಳ ಬೊಗಗಳಾಟ ಕೇಳುತ್ತಲಿದೆ. ಕಾಡಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ನರಿಗಳ ಊಳಾಟ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಲಿದೆ. ಕುಟೀರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಮರಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುಳು ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಾರಾಟ, ಕಿರುಚಾಟ - ಆಗಾಗ ನಡೆದು, ವಾತಾವರಣದ ನಿಶ್ಯಬ್ದತೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತಲಿವೆ.

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ವೈದ್ಯರ ಕಿವಿಗೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಕೂಗು ಕೇಳಿಸಿತು.

“ಸ್ವಾಮಿಯವರೇ.....ವೈದ್ಯರೇ!”

ವೈದ್ಯರು ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಬಂದು ಮುಂಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದರು; ಗೊರವೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಪಂಜನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತ ಇಬ್ಬರು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕಪ್ಪಗಿನ ದಪ್ಪನೆಯ ದೇಹ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಸ್ವಪ್ನಸ್ವವಾದ ಕೂದಲಿನ ಬೆಳೆಯಿದೆ. ಗಿಡ್ಡ ಚೆಣ್ಣುವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಮೇಲೆ ಕರಿಯ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವೈದ್ಯರು ಅರೆ ನಿಮಿಷ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದರು.

“ಇಂದು ನಿಮಗೆ ಏನೂ ಸಿಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವಾರದ ಹಿಂದೆಯೆ ಕಳವಾಗಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಬರಿಯ ಮನೆಯಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಹಿಡಿ ಕಾಳು ಕೂಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ!”

ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೆಂದ:

“ನಾವು ಕಳವಿಗೆ ಬಂದವರಲ್ಲ ಸ್ವಾಮೀ! ಮದ್ದಿಗಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ!”

“ಮದ್ದಿಗಾಗಿಯೆ? ಯಾರಿಗಾಗಿ ಮದ್ದು?” ವೈದ್ಯರು ಕೇಳಿದರು.

“ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರ ಮಗನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ! ಒಬ್ಬನೆ ಮಗ ಅವರಿಗೆ. ಈಗ ಐದಾರು ದಿನಗಳಿಂದ ಉರಿ ಬಂದು ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂದಂತೂ

ಬಹಳ ಸಂಕಟ ಅವನಿಗೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈಗ ಓಡುತ್ತೋಡುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ತಾವು ಬರಬೇಕು ಬುದ್ಧಿ!” - ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮೊರೆಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದ.

“ಯಾರು ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನ?”

“ಬೇಡರಹಳ್ಳಿಯ ಭೀಮನಾಯಕ ಬುದ್ಧಿ!”

ಬೆರಗಿನ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿವೈದ್ಯರು ಕೇಳಿದರು:

“ಆ ಕಳ್ಳರ ಹಿರಿಯ ಭೀಮನಾಯಕನೆ!”

ತಡವರಿಸುವ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನುಡಿದ:

“ಹೌದು ಬುದ್ಧಿ! ಆತ... ಕಳ್ಳರ ಹಿರಿಯ... ಅಹುದು! ಆದರೆ ತಾವು ಈಗ ಬರಲೇಬೇಕು ಬುದ್ಧಿ! ಒಬ್ಬನೆ ಒಬ್ಬ ಮಗ ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ! ಮಗನೆಂದರೆ ಆತನಿಗೆ ಜೀವಪ್ರಾಣ, ಬುದ್ಧಿ.”

ವೈದ್ಯರು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ನಿಂತು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ “ಈಗ ಬಂದೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಯಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಳಗೆ ಹೋದರು. ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. “ಸರಿ ! ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ? ನಡೆಯಿರಿ!” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಕತ್ತಲೆಯ ನಟ್ಟಿರುಳು, ಕಾಡಿನ ದಾರಿ. ಯಮದೂತರಂತಹ ಆ ಬೇಡರು ಹಿಡಿದ ಪಂಜಿನ ಮಂಜುಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರು ನಡೆದಿದ್ದರು. ದಾರಿಯ ಇಕ್ಕೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವ ಯಾವುವೋ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸರಸರ ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡುತ್ತ ಸರಿದು ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ವೈದ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಭಾವನೆಗಳು ಮೂಡುವುವು.

“ಇವರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದರಲ್ಲಿ ಮೋಸವೇನೂ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಬೇಡ ಬೇಡವೆಂದರೂ, ಪೋಲೀಸರು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕಳವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಕೆಲಸ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇವರ ವಿಚಾರವಿದೆಯೋ ಏನೋ! ಹಾಗಾದರೆ, ರತ್ನಗಳತಿಯೇನು? ...”

‘ಓ, ನಾಗರಹಾವು!’ ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಕೂಗಿದಾಗ, ವೈದ್ಯರು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡವರಾಗಿ ನೋಡಿದರು. ಎರಡು ಮೊಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ನಾಗರಹಾವು - ಎರಡು ಮಾರು ಉದ್ದದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಸರಿಸುತ್ತಾ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಲಿದೆ. ಮೂವರೂ ನಿಂತು ನೋಡಿದರು. ಹಾವು ತನ್ನಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಹರಿದುಹೋಯಿತು. ಮೂವರೂ ಮತ್ತೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರು. ಮತ್ತೆ ವೈದ್ಯರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಚನೆಯೆದ್ದಿತು:

“ಹಾವಿನಂತಹ ದುಷ್ಟಜಂತುವೂ ಕೆಣಕದೆ ಯಾರನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸದು, ಮನುಷ್ಯ ? ಮನುಷ್ಯ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವನೇ ? ಅವನ ಆಶೆಯ ಹಾವು, ಯಾರೂ ಕೆಣಕದಿದ್ದರೂ - ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಡಿಯುವುದು! ಕಳ್ಳನನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿ ಸಾಮ್ರಾಟನವರೆಗೆ - ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶೆ! ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಾರ್ಥ, ಲೋಭ! ನಮ್ಮ ರತ್ನಗಳಿಗೆ ಏಕೆ ಇರಬಾರದು - ತನ್ನ ಒಡವೆ-ವಸ್ತುಗಳ ಲೋಭ ? ಅವಳೂ ಲೋಕದ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳಲ್ಲವೆ ? ... ಇನ್ನು ನನ್ನ ರತ್ನಗಳಿಗೆ ನಾನಾದರೂ ಮರಳಿ ದೊರೆಯುತ್ತೇನೋ ಇಲ್ಲವೋ! ...”

ಕಾಡಿನ ಸೀಳುದಾರಿ ಮುಗಿದು, ಮೂವರೂ ಒಂದು ಕಿರುವಳ್ಳಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ನಾಯಿಗಳು ಬೊಗಳತೊಡಗಿದುವು. ವೈದ್ಯರ ಹೃದಯ ಡವಡವಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ನಡೆಯುವಾಗ ಅಡಿಗಳು ತೊದಲುತ್ತಿದ್ದವು. ಮೂವರೂ ಕೂಡಿ ಒಂದು ಮನೆಯ ಬಳಿ ಬಂದರು. ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿಯೇ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯದು. ವೈದ್ಯರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸುವುದೇ ತಡ; ಭೀಕರಾಕೃತಿಯ ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬ ಎದುರುಗೊಂಡು ಬಂದ. ವೈದ್ಯರ ಎದೆ ಜುಮ್ಮೆಂದಿತು. ಬಂದ ಮನುಷ್ಯ ವೈದ್ಯರ ಪಾದಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಹೇಳಿದ:

“ಸ್ವಾಮೀ, ದೇವರು ಬಂದ ಹಾಗೆ ತಾವು ಬಂದಿರಿ. ದಯೆಯಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನನಗೆ ಬದುಕಿಸಿ ಕೊಡಿರಿ!”

ವೈದ್ಯರು ಮೈದಡಹುತ್ತ, ಅವನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ನೋಡಿದರು. ಆ ವಿಚಾರಮೂರ್ತಿಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ನೆಲೆನಿಂತ ಕರುಣೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಮಗುವು ಮಲಗಿದ್ದ ಕಿರುಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಮಿನುಗುವ ದೀಪದ ಮಂದ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ, ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ತಳಮಳಿಸುವ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತ ಮಗುವಿನ ತಾಯಿ, ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಲಿದ್ದಾಳೆ.

ಮಗುವಿನ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿದ್ದ ಹಾಸಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯದೆಂದು ವೈದ್ಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಕಾಲ ಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಗುವಿನ ಕಾಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಂದೆ ಬಂದು ಕುಳಿತ. ಹೆಂಡತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕಳವಳದ ನೋಟದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ಅವನೂ ಕಂಬನಿಗರೆಯತೊಡಗಿದ. ವೈದ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಾಸಿಗೆಯ ವಿಷಯ ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. ತಾವು ಕಳ್ಳರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರದೆ, ತಾಯಿ-ತಂದೆತನದ ಎರಡು ಕರುಣಾಹೃದಯಗಳೆದುರು ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತವಾಯಿತು.

ವೈದ್ಯರು ಮಗುವಿನ ನಾಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೋಡಿದರು. ಜ್ವರದ ರೀತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಗುರುತಿಸಿದರು. ಹೆದರಬೇಡಿರೆಂದು ತಾಯ್ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಔಷಧಿಯ ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಗುವಿಗೆ ಕುಡಿಸಿದರು. ನಾಲ್ಕೈದು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಗು ಅರೆಗಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿತು.

ವೈದ್ಯರಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಸೊಪ್ಪು ಬೇಕಾಯಿತು. ಅದು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು? ಕತ್ತಲೆಯ ರಾತ್ರಿ ಬೇರೆ. ಪಂಜಿನವರೊಂದಿಗೆ ತಾವೇ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದರು. ಕಲ್ಲು ಎಡವುತ್ತ, ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತಾ ಕಾಡಿನ ತುಂಬ ಅಡ್ಡಾಡಿದರು. ಬೇಕಾದ ಸೊಪ್ಪು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಾಗ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಕುಣಿದಾಡಿದರು. ಮರಳಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ - ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕರುಣಾಕ್ರಂದನ ನಡೆದಿತ್ತು. ಮಗುವಿನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಕಾತರಭಾವದಿಂದ ಮಗುವಿನ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದರು. ವೈದ್ಯರು ಬಂದು ನಾಡಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರು. ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿ, ತಾವು ತಂದೆ ಸೊಪ್ಪಿನ ರಸದೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸಲ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಕುಡಿಸಿದರು. ಕುಪ್ಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಲೇಪವನ್ನು ಹಣೆಯ ತುಂಬ ಬಳಿದರು. ಮಗುವು ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿತು. ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ನಿಮಿಷ ಮೌನದಲ್ಲಿ ಸರಿದುವು. ಬಳಿಕ ವೈದ್ಯರು ಭೀಮನಾಯಕನನ್ನು ಕೇಳಿದರು: “ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುವಂತೆ ನಿನಗೆ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು?”

“ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯ ಯಾವ ಡಾಕ್ಟರರೂ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ! ಇಂತಹ ಮಗುವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಹೇಗೆ? ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ತುಂಬ ಮದ್ದುಗಳಿದ್ದದ್ದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ, ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ.”

ವೈದ್ಯರೆಂದರು: “ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡಿದಿ. ಇದೊಂದು ದಿನ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಮಗು ನಿಮಗೆ ದಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ದೇವರು ನನಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಟ್ಟ. ನಾನು ಹೊರಟು ಬಂದೆ. ನೋಡು ಭೀಮಣ್ಣಾ ಕಾಯುವುದು ದೇವರ ಕೆಲಸ; ಕೊಲ್ಲುವುದು ರಾಕ್ಷಸನ ಕೆಲಸ; ಕಾಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಮನಮುಟ್ಟಿ ದುಡಿಯುವವರಿಗೆ, ದೇವರ ಸಹಾಯ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.”

‘ಕಾಯುವುದು ದೇವರ ಕೆಲಸ... ಕೊಲ್ಲುವುದು ರಾಕ್ಷಸರ ಕೆಲಸ...’ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಭೀಮನಾಯಕನ ಹೃದಯವನ್ನು ತಟ್ಟಿದುವು. ಆಗ ಅವನ ಮನದೊಳಗೊಂದು ಭಾವನೆ ಮೊರೆದದ್ದಿತು: “ನಾನು ಕಾಯುವ ಕೆಲಸ - ಎಂದು ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ? ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ, ದೇವರು ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ?”

ಆಗಲೇ ಮಗುವು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು, ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ ‘ಅಪ್ಪಾ’ ಎಂದು ಕರೆಯಿತು. ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಬ್ಬರೂ ಆತುರ - ಸಂಭ್ರಮಗಳಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೈದಡವಿದರು. ಮಗುವು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಿತ್ತು. ಮಗುವಿನ ಮೈ ಬೆವರಿನಿಂದ ನೆನೆದಿತ್ತು. ತಾಯಿ ನಡು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು:

“ಮಗುವಿನ ಮೈಗೆ ಬೆವರು ಬಂದಿದೆ.”

ವೈದ್ಯರು ಸಂತೃಪ್ತ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಗದ್ಗದಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದರು:

“ದೇವರು ದಯತಾಲಿ. ಆತ ಕೆಡುಕನ್ನೆಂದೂ ಮಾಡನು!”

ಮತ್ತೊಂದು ಸಲ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಕುಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಬೆಳಗಿನ ಕೋಳಿ ಕೂಗಿತು. “ತಾಯಿ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಇವನು ನಿಮ್ಮ ಮಗ. ಹೆದರುವ ಕಾರಣವೇನೂ ಇನ್ನು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳಿಬ್ಬರೂ, ವೈದ್ಯರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೀಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ವೈದ್ಯರು ಆ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಭೀಕರಾಕಾರದ ಬೇಡರನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಮನುಷ್ಯರ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ವೈದ್ಯರು ಮನೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಆಗ ಭೀಮನಾಯಕ ವೈದ್ಯರ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೇಳಿದ:

“ಆ ಕಾಣದ ದೇವರು ಇದ್ದಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ! ನೀವು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ದೇವರು. ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಎಂದೂ ಮರೆಯಲಾರೆ!”

ಮರುದಿವಸ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ತಮೋರಾತ್ರಿ. ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯವಾಗಿದೆ. ವೈದ್ಯರ ಮನೆಯ ಮುಂಬಾಗಿಲು ಇನ್ನೂ ತೆರೆದೇ ಇದೆ. ಮೊಗಸಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಂಡತಿ ಹೇಳಿದಳು: “ನಿಮ್ಮ ವೈದ್ಯಕ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುವ ಪ್ರತಿಫಲ ತಿಳಿದಂತಾಯಿತು; ಕಾಲ ತುಂಬ ನೆಟ್ಟ ಮುಳ್ಳು; ಎಡವಿದ ಗಾಯ; ನಿದ್ದೆಗೇಡು, ಉಪವಾಸ!” “ಇದೇನು ನಿನ್ನ ಮಾತು ರತ್ನಾ? ನನ್ನ ವೈದ್ಯಕದ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ, ಒಬ್ಬ ತಾಯಿಯ ಕರುಳನ್ನು ಸಂತಯಿಸಿತು. ಒಬ್ಬ ತಂದೆಯ ಕುಲವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿತು. ಅದು ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು; ಏಕೋ ಏನೋ ಔಷಧಿಗಾಗಿ ಅವರು ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ; ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು..” ವೈದ್ಯರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ಕರೆಯಲು ಬಂದ ಬೇಡರಿಬ್ಬರೂ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ಅವರ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಭೀಮನಾಯಕನು ಒಳಗೆ ಬಂದ. ಬಂದವನೇ ವೈದ್ಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ: “ದೇವರ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ. ದಯೆಯಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.”

ಆಳುಗಳಿಬ್ಬರೂ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟರು. ವೈದ್ಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳುವಾಗಿ ಹೋದ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು. ಭೀಮನಾಯಕ ಮತ್ತೆ ನುಡಿದ: “ತಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆ ನನ್ನ ಮಗನ ಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಅದೊಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಂದಿಲ್ಲ. ಅದು ತಮ್ಮ ಹರಕೆಯಾಗಿ ನನ್ನ ಮಗನಿಗಂದೇ ಇರಲಿ.” ಆಗ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅರಳಿದ ಹೃದಯದಿಂದ ವೈದ್ಯರು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಂಡತಿಯು ಬೆರಗುಗಣ್ಣುಗಳಿಂದ ವೈದ್ಯರ ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ, ಭೀಮನಾಯಕನ ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಧನ್ಯತೆಯ ಮುಗುಳುನಗೆ ಆಕೆಯ ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಲಾಸ್ಯವಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಕವಿಕೃತಿ ಪರಿಚಯ:

ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ‘ಆನಂದಕಂದ’ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರ ‘ಕಳ್ಳರ ಗುರು’ ಕಥಾಸಂಕಲನದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಯುತರು 1900 ರಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ಬೆಟಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಂದ ‘ಕವಿಭೂಷಣ’ ಎಂಬ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ ಪಡೆದ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರು ತಮ್ಮ ‘ಜಯಂತಿ’ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ತರುಣ ಲೇಖಕರನ್ನು ಸೃಜಿಸಿದರು. ಇವರು “ಮಾತನಾಡುವ ಕಲ್ಲು”, “ಸಂಸಾರದ ಚಿತ್ರಗಳು” ಮುಂತಾದ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳನ್ನೂ, ರಾಜಯೋಗ, ಮಗಳ ಮದುವೆ, ಅಶಾಂತಿ ಪರ್ವ ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಕಾರ ಹುಣ್ಣಿಮೆ’, ‘ನಲ್ವಾಡುಗಳು’, ‘ಭಾವಗೀತೆ’ ಸಂಕಲನಗಳು ತುಂಬ ಜನಪ್ರಿಯವಾದುವು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ:

ಸೂರೆಹೋಗು - ಸುಲಿಗೆಯಾಗು; ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ - ಪಾಂಡಿತ್ಯ (ಜಾಣತನ); ಕುಪ್ಪಿ - ಚಿಕ್ಕ ಸೀಸೆ (ಬಾಟಲಿ); ತತ್ಪಾರ - ಕೊರತೆ; ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ - ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆವರೆಗಿನ ಅವಧಿ; ಚತುರ್ದಶಿ - ಹದಿನಾಲ್ಕನೆ ದಿನ; ಊಳಾಟ - ನರಿಗಳ ಕೂಗು; ಗೊರವೆ - ಪಂಜು ಉರಿಸುವ ಮರ; ಕಿರುವಳ್ಳಿ - ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಾಮ; ಸೀಳು ದಾರಿ - ಕವಲುದಾರಿ; ಕರುಣಾಕ್ರಂದನ - ಅತೀವ ದುಃಖ; ಚಣ್ಣ - ಸಣ್ಣದಾದ ಚಡ್ಡಿ; ಮದ್ದು - ಔಷಧ; ದಕ್ಕು - ವಶವಾಗು; ತಮ - ಕತ್ತಲೆ; ಲಾಸ್ಯವಾಡು - ಕುಣಿದಾಡು.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶಿಯ ರಾತ್ರಿಯ ವಾತಾವರಣ ಹೇಗಿದ್ದಿತು?
- 2) ವೈದ್ಯರನ್ನು ಕರೆಯಲು ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಏಕೆ ಬಂದರು?
- 3) ಕಳ್ಳರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ವೈದ್ಯರು ನಡೆದಾಗ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಭಾವನೆಗಳೇನು?
- 4) ಹಾವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ವೈದ್ಯರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಚಾರಗಳು ಮೂಡಿದವು?

II. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರು ಕಳ್ಳರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು? ಏಕೆ?
- 2) ಕತ್ತಲೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಲು ಬಯಸಿದ್ದು ಯಾಕೆ?
- 3) ಭೀಮನಾಯಕನು ವೈದ್ಯರ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ರಾತ್ರಿ, ಕತ್ತಲೆ, ಒಳಗೆ, ಉಪಕಾರ, ಮಾನ - ಈ ಪದಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- 2) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಸಮಾಸಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.
ನಟ್ಟಿರುಳು, ಮುಂಬಾಗಿಲು, ಕಿರುವಳ್ಳಿ, ಇಕ್ಕೆಡೆ, ಕಂಬನಿ

ಚಟುವಟಿಕೆ

ವೈದ್ಯರ ಕರ್ತವ್ಯ - ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳನ್ನು “ಭಾವಲೋಕದ ರೂಪಗಳು; ಎದೆಯ ತೋಟದ ಹೂವುಗಳು” ಎಂದು ಕವಯಿತ್ರಿಯೋರ್ವರು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದ ಲೋಕದ ಮೃದು ಮಧುರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುವ ಈ ಕಂದಮ್ಮಗಳು ಮಾತು ಬಂದ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ತೊದಲು ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದರ್ಬಾರು ನಡೆಸುವ ಪರಿ ವೈಖರಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿಯೇ. ಆದರೆ ಆ ಮಗು ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಮಾಂಸದ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿದ್ದು ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನ ಉಂಡೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಿ ತೀಡಿ ಅದರ ಖಾಲಿ ಬುರುಡೆಯಲ್ಲಿ ಘನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತನ್ನು ತುಂಬಿ.... ಒಟ್ಟಾರೆ ಮಗುವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನನ್ನಾಗಿಸುವ ಘನಂದಾರಿ ಕೆಲಸ ತಮ್ಮದೆಂದು ನಾವು ಅಂದರೆ ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಅಜ್ಜ ಅಜ್ಜಿ ಟೀಚರು... ಎಲ್ಲರೂ ತ್ರಿಕರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಆಗೀಗ ಅದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಲೂ ಇರುತ್ತೇವೆ.

ದಿನಾ ದೇವರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದೇ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ನಮ್ಮ ಮಗುಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ಕಲಿಸಿಬಿಟ್ಟದೀವಿ ಕಣ್ಣಿ... ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ದೊಡ್ಡವರೆಂಬ ಸರ್ವಜ್ಞರಿಗೆ ತಂತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಆಗೀಗ ತಮ್ಮ ಬಾಲಸಹಜ ಮುಗ್ಧತೆಯಿಂದ ಎಸೆಯುವ ಪ್ರಶ್ನಾಸ್ತವನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರದೆ ಬೆಚ್ಚಿಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅವಮಾನಿತರಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಕುರಿತು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ದೊಡ್ಡವರ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣತನಕ್ಕೆ ಮದ್ದರೆಯುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಮಕ್ಕಳಿರುವ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕಂಡು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದೇ ನನ್ನ ಅನುಭವ.

ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೀಗ ಕೇವಲ ಎರಡೂವರೆ ವರ್ಷ. ಅವಳಿಗೆ ಮಾತು ಬರುವ ತನಕವೂ ಅವಳೊಳಗಿನ ಕುತೂಹಲದ ರಭಸ ಅಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಮಗ್ಯಾರಿಗೂ ಅರಿವಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳು ಅದೇನು ಇದೇನು ಎಂದು ಕೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ದಿನದಿಂದಲೇ ಅವಳ ಜ್ಞಾನವಾರಿಧಿಯ ಪರಿಧಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಸುವ ಪೈಪೋಟಿ ಅವಳಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರಾದ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿಗೊಂಡಿತು.

-ಪುಟ್ಟೇ ಅದು ನೋಡು ತೆಂಗಿನ ಮರ, ಇದು ನೋಡು ಹಲಸಿನ ಮರ... ಎಂಬಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ್ದು ಕಂಡಿದ್ದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪುಟ್ಟಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದು ಟೈಂಪಾಸ್ ಹಾಬಿ ಥರಾ ಆಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅವಳಜ್ಜ ದಿನವೂ ಸಂಜೆ ದೇವರಿಗೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ-

“ಸ್ವಾಮೀ ಗೋವಿಂದ, ನಮ್ಮ ಪುಟ್ಟಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಡಪ್ಪ” ಎಂದು ಕೈ ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಗು ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಮೊಂಡು ಹಠ ಹಾಡಿ - ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮಜ್ಜಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಡಪ್ಪ ಎನ್ನುವುದೂ ಅಜ್ಜಿ ಥೂ ಕಿಲಾಡಿ ಮುಂಡೇದೇ ಎಂದು ಬೈದಂತೆ ಮಾಡುವುದೂ ಕೇಳುತ್ತದೆಯಾದರೂ ನಾನು ಅಜ್ಜಿ ಮೊಮ್ಮಗಳ ನಡುವೆ ತಲೆ ಹಾಕದೆ ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಕ್ಕುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಅವಳ ಅಜ್ಜ ಪುರಾಣ ಇತಿಹಾಸಗಳ ಕಥೆ ಹೇಳಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರಾದರೆ ಅವಳಪ್ಪ ಸ್ಕೂಟರಿನಲ್ಲಿ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಮನೆಗೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಟೀವಿ ವೀಕ್ಷಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಂತೂ ಪುಟ್ಟಿ ಅದೇನು ಇದೇಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವುದೂ ಅವಳಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುವ ದೊಡ್ಡವರ ಉತ್ಸಾಹವೂ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಮೀರಿಸುವಂತಿರುತ್ತದೆ.

“ಅದೋ ನೋಡು ಪುಟ್ಟಿನೀನು ದಿನಾ ಕೈ ಮುಗಿಯುವ ಗಣಪತಿ ಸ್ವಾಮೀನ ಮೆರವಣಿಗೆಲಿ ತತ್ತಿದಾರೆ...” (ಗಣೇಶ ಚೌತಿ)

“ಅಗೋ ನೋಡು ಪುಟ್ಟೇ ನೀತಕ್ಕನ ಮನೆಯ ದೇವರಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದಾರೆ...” (ಮಹಾಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕ)

“ನೋಡು ಪುಟ್ಟೇ ರೆನ್ನಿ ಅಕ್ಕನವರ ದೇವರ ಹಬ್ಬ” (ಕ್ರಿಸ್ಮಸ್)

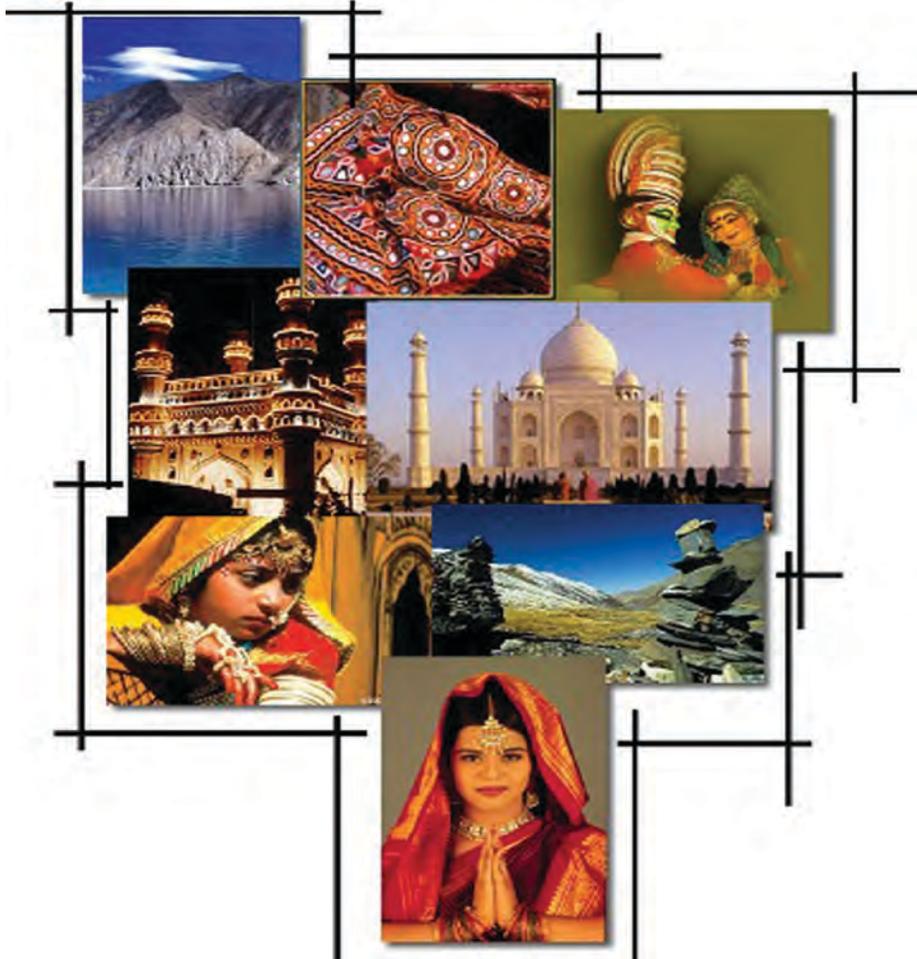
“ಬದು ಅಣ್ಣ ಇದಾನಲ್ಲ ಅವರ ದೇವರಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದಾರೆ...” (ನಮಾಜು)

..... ಹೀಗೆ ವರ್ಷವಿಡೀ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಟೀವಿ ಪರದೆಯ ಮೇಲೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡುವ ದೇವರುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದೇ ತೋರಿಸಿದ್ದು. ನಮ್ಮ ಪುಟ್ಟಿಯ ಬುದ್ಧಿ ಏನನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೋ ಅಂತೂ ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತಾ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ನಡುವೆ ಕೆಲ ಬಾರಿ “ಹೌದಾ?” ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ ದೇವರಿಗೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ ಕೈ ಮುಗಿಸುವಾಗ ಬಂತು ಪುಟ್ಟಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ - “ಅಜ್ಜಿ ನಾನು ರೆನ್ನಿ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಯ ದೇವರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದರೆ ಅವನು ನನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಡ್ತಾನಾ?” ಅಂತ ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು. ಅಜ್ಜಿ ಇನ್ನೇನಾದ್ರೂ ಹೇಳುವುದರೊಳಗೇ ನಾನು “ಯಾಕಿಲ್ಲ ಪುಟ್ಟಿ? ಕೈ ಮುಗಿದ್ರೆ ಅವನೂ ಒಳ್ಳೆ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಡ್ತಾನೆ” ಅಂದುಬಿಟ್ಟೆ. “ಮತ್ಯಾಕೆ ನೀವು ಒಂದು ದಿನವೂ ಅವರ ದೇವರಿಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಕೈ ಮುಗಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ? ಅವನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವಾ?” ಮರುಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂತು. “ಸುಮ್ಮಿರೇ, ನೀನಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವಳು” ಎನ್ನುವ ಮಾಮೂಲಿ ಅಸ್ಮ ಹೊರತೆಗೆದು ಅವಳ ಬಾಯುಚ್ಚಿಸಬೇಕಾಯಿತಾದರೂ ಎಲ್ಲ ದೇವರುಗಳೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಮೂಲಭೂತ ನಂಬಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ತನಗರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಮಗು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿತ್ತು. ಆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಾನು ಮೂಕಳಾಗಿಹೋದೆ.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮಗೂ ನಾವು ದೊಡ್ಡವರು ಇದೀವಲ್ಲ ದೇವರನ್ನು ಎದುರಿಗಿಟ್ಟೊಂಡು ಜಗಳ ಹೊಡೆದಾಟ ಯುದ್ಧ... ಎಲ್ಲ ಮಾಡ್ಡೀವಿ ಗೊತ್ತಾ ? ಅಂತ ನಿಜ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ಮಗುವಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಕರನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ದೊಡ್ಡವರು ರಾಕ್ಷಸರಂತೆ ತೋರಬಹುದೆಂದು ಮಾತು ಬದಲಿಸಿದನಾದರೂ ಪ್ರತಿಯೋರ್ವನೂ ದೇವರು ಧರ್ಮಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯೆತ್ತುವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಗ್ಧ ಮಗುವಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಇಡೀ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವರುಗಳ ಹೆಸರಿನ ಕಿತ್ತಾಟ ಕಾದಾಟ ನಿಂತು ಹೋಗಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ದೇವರ ಮಕ್ಕಳು ಎಂಬ ಐಕ್ಯತಾ ಮನೋಭಾವ ತನ್ನಂತಾನೆ ಉದಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನನಗೆ ತೋಚಿತು. “ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಏನೆಲ್ಲ ಕಲಿಸುವ ನಾವು ಅವರಿಂದ ಕಲಿಯುವದು ಎಷ್ಟಿವೆ ಅಲ್ಲವೆ ಅತ್ತೆ?” ಎಂದು ಅತ್ತೆಯವರನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಬಿಟ್ಟೆ.

ನಾವು ಹೊಡೆದಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ಇನ್ನೊಂದು ನೆವ ಭಾಷೆ ತಾನೆ ? ನಾನು ತೀರ ಇತ್ತೀಚಿನ ತನಕವೂ ಭಾಷೆ ಭಾವನೆಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳು ಒಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಈ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಬುಡಸಹಿತ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿದ ಸಂಗತಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಲಲಿತಾಳಿಂದ ಫಲಿಸಿತು. ಲಲಿತಾ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದುಳಿದು ಐದಾರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯಿತಷ್ಟೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿ ಹುಡುಗಿಯಾದ ಈಕೆ ಅಕ್ಷರಸ್ಥೆಯೇ ವಿನಾ ಕನ್ನಡ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರಾವ ಭಾಷೆಯೂ ಓದಲೂ ಮಾತಾಡಲೂ ತಿಳಿಯದು. ನಮ್ಮ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಗೆ ಮಲೆಯಾಳಿ ಕುಟುಂಬವೊಂದು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಬಂದಿತು.

ಆ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರನೇಕರ ಜತೆ ನಮ್ಮ ಲಲಿತಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿಯಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವ ಒಬ್ಬ ಯುವಕ ಇದ್ದ ವೇಣು ಅನ್ನುವ ಹೆಸರಿನವ. ಅವರು ಪಕ್ಕಾ ಮಲೆಯಾಳಿ, ನಾವು ಪಕ್ಕಾ ಕನ್ನಡಿಗರು ಅಂದಮೇಲೆ ನಾವು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸಬೇಕಾಯ್ತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮದಲ್ಲ ಬಾಯಾತು ಮಾತ್ರ, ಹೃದಯದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಭಾಷೆ ಬೇಡ ಅನ್ನುತ್ತಾರಲ್ಲ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಹೃದಯ ಮತ್ತು ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಮಲೆಯಾಳಿ ಹೃದಯ ಅದೇನನ್ನು ಅದ್ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡವೋ ತಿಳಿಯದು. ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗೆಲ್ಲ ವೇಣು ನಮ್ಮ ಲಲಿತಳ ಬಳಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಊಟ ಆಯ್ತಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೇಳುವದೂ ಚೂರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ತಿಳಿಯದ ನಮ್ಮ ಲಲಿತ ಅದಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಡುವದು, ಕನ್ನಡ ಚೂರೂ ತಿಳಿಯದ ವೇಣು ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥವಾದವನಂತೆ ಗೋಣಾಡಿಸಿ ಮುಗುಳ್ಳಗುವದು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ನಗು ಬಂದರೂ ತೋರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದೆ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ನಾನೂ ದಾಟಿ ಬಂದ ಹದಿಹರೆಯ!

ಆರೆಂಟು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಮಲೆಯಾಳಿ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಒಂದು ಸಂಜೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ನೇರವಾಗಿ “ಅವರ್ ವೇಣು ವಾಂಟ್ಸ್ ಟು ಮ್ಯಾರಿ ಯುವರ್ ಗರ್ಲ್ ಲಲಿತ” (ನಮ್ಮ ವೇಣು ನಿಮ್ಮ ಲಲಿತಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ) ಎಂದು ಪ್ರಪೋಸಲ್ ಎದುರಿಗಿಟ್ಟಾಗ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವರ ಹಾಗೆ ನಾನು “ಇಫ್ ಲಲಿತ ಈಸ್ ರೆಡಿ, ನೋ ಅಬ್ಜೆಕ್ಷನ್ ಫ್ರಾಮ್ ಅಸ್” (ಲಲಿತ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮದೇನೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ) ಎಂದು ಬಿಟ್ಟೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆಚೀಚೆ ಸುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಲಲಿತಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೂ ಆಯ್ತು.

“ಏನ್ನಲಿತ ನಿಂಗೆ ಮಲೆಯಾಳಿ ತಿಳಿದು, ಆ ವೇಣುಗೆ ಕನ್ನಡ ತಿಳಿಯದು. ಅದ್ಯಾವ ಭಾಷೆಲಿ ನೀವು ಐ ಲವ್ ಯೂ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಪ್ರೇಮಿಸಿದಿರೇ ತಾಯಿ ? ಮದುವೆ ಆದ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಯಾವ ಭಾಷೆಲಿ ಸಾಗಿಸಬೇಕು ಅಂತಿದೀರ ?” ಎಂದೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಲಲಿತಳದ್ದು ಒಂದೇ ಉತ್ತರ:

“ನಾನು ಮಲೆಯಾಳಂ ಕಲೀತೀನಿ. ಅವನಿಗೆ ಹೇಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬರುತ್ತದೆ. ನಾನೇ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಸ್ತೀನಿ” ಎಂದು ಬಿಟ್ಟಳು. ಎಂಥಾ ಭಾಷಾ ಬಾಂಧವ್ಯ ನೀತಿ ! ಹಾಗಾದರೆ ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಗಡಿಕಚ್ಚಾಟಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಮ ವಿವಾಹಗಳೇ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯ ಅನ್ನುತ್ತೀರಾ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಬೇಡಿ. ಈ ಪ್ರಕರಣದಿಂದ ನನಗೆ ಒಂದು ವಿಷಯವಂತೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಯ್ತು. ಅದಂದರೆ ಹೃದಯಗಳ ಭಾಷೆಯೇ ಬೇರೆ. ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ, ಕಚ್ಚಾಟಕ್ಕೆ, ಜಗಳಕ್ಕೆ, ನೀರಿಗೆ, ದಾರಿಗೆ, ಕೋರ್ಟಿಗೆ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಭಾಷೆಯೇ ಬೇರೆ ಎಂಬುದು. ಇದನ್ನೇ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನವರಿಗೆ ವಿವರಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ಸದ್ಯಕ್ಕಿರುವ ನನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆ.

ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವ ಯಾವುದೇ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಲ ಜಾತಿ ಧರ್ಮ ಭಾಷೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅಂತಹ ನಾಜೂಕು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕಡೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಅಹಂ ಅನ್ನು ಕೊಂಚ ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಸಾವಧಾನದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದರೆ ಆಗಬಹುದಾದ ಆವೇಶಪೂರಿತ ಜಗಳವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ಬಗೆಯ ಸಮಾಧಾನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಇದ್ದರೆ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ನೆರವಿಗೆ ಬಂದೀತೆಂಬುದು ನನ್ನ ಅನುಭವ.

ನಾವೊಮ್ಮೆ ಉತ್ತರ ಭಾರತ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದೆವು. ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಅನುಭವಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಇದ್ದರಾದರೂ ನಾವು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದು ಬಿಸಿರಕ್ತದ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರನ್ನಾದ್ದರಿಂದ ಆತಂಕದ ಕತ್ತಿ ಆಚೀಚೆ ತೂಗಿಕೊಂಡೇ ಇತ್ತು. ಇಡೀ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ಕರ್ನಾಟಕದವರು ಕೇರಳೀಯರು ತಮಿಳರು ಆಂಧ್ರರು... ಸಮಸಮನಾಗಿ ಇದ್ದೆವಾದರೂ ರೈಲು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ದಾಟುವ ತನಕವೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಜಾಸ್ತಿ ಪರಿಚಿತರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಅವರವರದ್ದೇ ರಾಜ್ಯ ಭಾಷೆಯವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಭಾರೀ ನಾಜೂಕುತನದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ವಾಸನೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಡಬ್ಬಿಗೆ, ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಉತ್ತರದ ಘಾಟು ಹೊರಸೂಸುವ ಯುವಕರ ದಂಡೊಂದು ಹತ್ತಿತು. ಬಿಂಕ ಬಿನ್ನಾಣದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಅಕ್ಷರಶಃ ಮೂಲೆಗೊತ್ತಿ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಕಂಡದುಂಡೆಗಳು ಮಾತ್ತದರೆ ‘ಸಾಲೇ’ ಎಂಬ ಚೂಪಾದ ಶಬ್ದಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಎಸೆಯತೊಡಗಿದರು.

ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ ನಾವು ಕನ್ನಡಿಗರು ತಮಿಳರು ಎಂದೆಲ್ಲ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕುಳಿತವರು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ‘ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ’ ರಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿಬಿಟ್ಟೆವು. ನಮ್ಮ ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆತ್ಮೀಯ ‘ಸಹಭಾಗಿತ್ವ’ ಉಂಟಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ಹುಡುಗರ ದಂಡು ಸ್ವೇಶನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಆಚೀಚೆ ಹೋದಾಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲರೂ ತಮತಮಗೆ ತೋಚಿದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ “ಅಂದೂ ಈ ಉತ್ತರದವರು ಭಾರೀ ಒರಟರು ಬಿಡ್ರೀ, ನೋಡ್ರೀ ನಮ್ಮ ದಕ್ಷಿಣದವರನ್ನು ಹೆಂಗ ತಳ್ಳಿಬಿಟ್ಟು. ದಾದೇ ಇಲ್ಲೋಡ್ರಿ ಅವಕ್ಕೆ” ಎಂಬ ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯ ಹೊಂದಿಬಿಟ್ಟರು.

ನನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಗ್ರಹದ ಮೇರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಜತೆಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆದಷ್ಟು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂಯಮದಿಂದಲೇ ಇದ್ದರು. ಆಗ್ರಾದ ಯುವಕರ ಉಪಟಳ ಕಡಿಮೆಯೇನಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸೀಟುಗಳ ಮೇಲೇ ಹತ್ತಿ ಮೇಲಿನ ಬರ್ತುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣವನ್ನಾ ಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಆಚೀಚೆ ಜಿಗಿಯುತ್ತ ಹಣ್ಣಿನ ಸಿಪ್ಪೆ ಸೇಂಗಾ ಸಿಪ್ಪೆ ಜತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಪಾದ (ರಕ್ತ) ಧೂಳಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ 'ಕಸವೃಷ್ಟಿ' ಗೈಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಸುರರ ಉಪಟಳಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಅಸಹಾಯಕ ಮಾನವರಂತೆ ನಾವು ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದವಾದರೂ ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬಿಸಿರಕ್ತ ಸಹನೆಯ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಒಡೆಯಲು ದುಕ್ಕವಾಗಿತ್ತು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಯುವಕನೋರ್ವ ಕ್ಯಾನಿನಂತಹ ತನ್ನ ನೀರಿನ ಬಾಟಲಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಬಾಯಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಅದು ಅವನ ಕಟಬಾಯಿಯಿಂದ ತುಳುಕಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವನ ಕೆಳಗೆ ಓದುತ್ತ ಕುಳಿತ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತೊಟ್ಟಿ ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ಸೀರೆಯನ್ನೂ ತೋಯಿಸಿ ಹಾಕಿತು. ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಿಡಿದೆದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಬೈದಾಟ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆ ಯುವಕ ಲಕ್ಷಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. "ಅವರು ನಮ್ಮ ಮೇಡಮ್ಮ ಕಣಲೇ ಕತ್ತೆಯಂತವನೇ" ಎಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಬೈದರು. ನನ್ನ ಮುಸುಡಿಗಿಷ್ಟು...ಎಂದದ್ದೂ ಆಯ್ತು!

ಆದರೆ ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕ ತೋಯಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾಗೆ ತುಳುಕಿದ ನೀರು ನನ್ನ ದಾಹಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ನೀರಿನ ಬಾಟಲಿಗಳೆಲ್ಲ ಖಾಲಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ನನಗೆ ಬಾಯಾರಿ ಹೋಗಿತ್ತು. 'ರೇಲ್ವೆ ಖಾತೆ' ಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ನನ್ನ 'ಆರೋಗ್ಯ ಖಾತೆ' ಅನುಮತಿ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥದ್ದರಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನಿಂದ ಶುದ್ಧ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಗಂಗೆಯಂತೆ ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆ ಹೇಗಾಗಬೇಡ ! ಅದು ಆ ಹುಡುಗನ ಕಟವಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಸೂಸದೇ ನೇರವಾಗಿ ಕ್ಯಾನಿನಿಂದಲೇ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಾನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೇ ಆ ಧಾರೆಗೆ ಬಾಯೊಡ್ಡಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಸಹ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ನಾನು ಹೆದರಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೇನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೋ ಏನೋ ಕನಲಿ ಎದ್ದು ನಿಂತರು. ಇದ್ದುದರಲ್ಲೇ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ದೇಹಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿ ಭಾಷಾ ವಾಕ್ಸಂಪತ್ತು ಎರಡನ್ನೂ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರಿಭಯಂಕರರಾಗಿ ಕಾಣಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೀಸೆಯೂ ಇತ್ತು. "ತುಮ್ ಲೋಗೋಂಕಾ ತಕಲೀಫ್ ಬಹುತ್ ಹೋಗಯಾ ಬಚ್ಚೇ..." ಎಂದೇನೋ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಸಖತ್ವಾಗಿ ಗುಡುಗಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ನೀರು ಕ್ಯಾನಿನಾತ ಈಗ ಹೆದರಿದವನಿರಬೇಕು. ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದು ನನ್ನ ಬಳಿ "ಸಾರಿ ಮೇಡಂ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ನಾನು ನಗುತ್ತ ನನ್ನ ಹರುಕು ಮುರುಕು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ "ಮುರು ಸಾರಿ ನಹೀ ಚಾಹಿಯೇ ಪಾನೀ ಚಾಹಿಯೇ ದೇತಾ ಹೈ ಕ್ಯಾ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ. ಅವನ ನೀರಿನ ಕ್ಯಾನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ.

ಅವನ ಕ್ಷಮಾಯಾಚನೆಯನ್ನು ನಯವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದ ನಾನು ನನಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಅಗತ್ಯ ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಸ್ಯದ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಹುಡುಗನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮುಗುಳ್ಳೆಗೆ ಅರಳಿತು. ಇಡೀ ಕ್ಯಾನನ್ನೇ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ದೆಹಲಿ ತಲುಪುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಸ್ನೇಹಿತರಂತೆ ಆಗಿಬಿಟ್ಟೆವು.

ದೊಡ್ಡ ರಂಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ 'ಕುಡಿಯುವ ನೀರು' ಸಣ್ಣ ಪ್ರಸಂಗವಧಾನದಿಂದ ಸ್ನೇಹಸಾಧನವಾಗಿ ಹೋಯ್ತು. ಬಹುಶಃ ಸೌಹಾರ್ದ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹೊಂದಿರುವದು ಇಂಥ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ನಾನು ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಪತ್ತು ಕಲಿತ ಪಾಠವಾಯ್ತು. ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಕೇವಲ ವೇದಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲ, ಭಾಷಣಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಅಲ್ಲ. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ. ನಮ್ಮ ಆಚೀಚೆ ಮನೆಯವರ ಹತ್ತಿರ, ಸಹಪಾಠಿಗಳ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳ ಹತ್ತಿರ, ಸಹಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಹತ್ತಿರ... ನಾವು ತೋರಬಹುದಾದ ಆತ್ಮೀಯತೆಯ ಕಿರು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಮೂಲಕವೂ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ನಾನು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಲೇಖಕಿ ಹಾಗೂ ಲೇಖನದ ಪರಿಚಯ:

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನವನ್ನು ಶ್ರೀಮತಿ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಹೆಗಡೆ ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕತ್ರಗಾಲದವರು. ಇವರು 1956ರ ಮೇ ತಿಂಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಎಂ.ಎ. ಪದವೀಧರೆಯಾಗಿರುವ ಈಕೆ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು 'ಮಗಳು', 'ನಕ್ಕು ಹಗುರಾಗಿ', 'ಎಂಥದು ಮಾರಾಯೆ', 'ವಲಲ ಪ್ರತಾಪ', 'ಹಾಸಭಾಸ', 'ಮೃಗಯಾ ವಿನೋದ' ಮುಂತಾದ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಬೀಚಿ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬಹುಮಾನ, ಪಡುಕೋಣೆ ರಮಾನಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಧಾರವಾಡ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದ ರತ್ನಮ್ಮ ಹೆಗಡೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಿಯು ಭಾವೈಕ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ :

ರೂಪ - ರೂಪ; ಘನಂದಾರ - ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ; ಬಾಧ್ಯಸ್ಥ - ಹಕ್ಕುದಾರ; ತ್ರಿಕರಣ - ಕಾಯ, ವಾಚಾ, ಮನಸಾ; ಮುಗ್ಧತ್ವ - ಕಪಟವನ್ನು ಅರಿಯದಿರುವಿಕೆ; ಪ್ರಶ್ನಾಸ್ತ್ರ - ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಂಬ ಬಾಣ; ಸಣ್ಣತನಕ್ಕೆ ಮದ್ದರೆಯುವ - ಸಣ್ಣತನಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುವ; ಹಾಬಿ - ಹವ್ಯಾಸ; ರಕ್ಕ - ಕಳ್ಳ (ಮೋಸಮಾಡುವವ); ಗೋಣಾಡಿಸು - ಕತ್ತನ್ನು ಆಡಿಸು; ಕೋಮು - ಜಾತಿ; ಸೌಹಾರ್ದ - ಸಹೃದಯತೆ; ಸಹಭಾಗಿತ್ವ - ಸಹಪಾಠಿತನ; ಕನಲಿ - ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು; ಜ್ಞಾನವಾರಿಧಿ - ಜ್ಞಾನ ಸಮುದ್ರ; ತಕಲೀಫ್ - ಕಷ್ಟ ತೊಂದರೆ; ಪರಿಧಿ - ಎಲ್ಲೆ; ಹದಿಹರೆಯ - ಹದಿಮೂರರಿಂದ ಹದಿನೆಂಟರವರೆಗಿನ ವಯಸ್ಸು.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಲೇಖಕಿ ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ?
- 2) ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಖಾಲಿ ಬುರುಡೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತನ್ನು ತುಂಬುವವರು ಯಾರ್ಯಾರು?
- 3) ದೊಡ್ಡವರ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣತನಕ್ಕೆ ಮದ್ದರೆಯುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಯಾವುವು?
- 4) ವೇಣು ಲಲಿತಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದುದು ಹೇಗೆ?
- 5) ಕನ್ನಡಿಗರು ತಮಿಳರು ಎಂದೆಲ್ಲ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದವರು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹೇಗೆ ದಕ್ಷಿಣಭಾರತೀಯರಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿದರು?

II. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಹಿರಿಯರು ಅವಮಾನಿತರಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳಾವುವು?
- 2) ಹೃದಯಗಳ ಭಾಷೆಯೇ ಬೇರೆ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವೇನು?
- 3) ಎಲ್ಲ ದೇವರುಗಳೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಮೂಲಭೂತ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಮಗು ಲೇಖಕಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಿತು?
- 4) ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಲೇಖಕಿಗೆ ಆದ ಅನುಭವಗಳೇನು?
- 5) "ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಕೇವಲ ವೇದಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲ, ಭಾಷಣಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಅಲ್ಲ, ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ" - ಎಂಬ ಲೇಖಕಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ವ್ಯಾಕರಣ

ವಾಕ್ಯ

ಪೂರ್ಣವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪದಗಳ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ವಾಕ್ಯವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಉದಾ : ರಾಮನು ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ.
ಸೀತೆಯು ಶಾಲೆಗೆ ಹೊರಟಳು.

ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 1. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಕ್ಯ, 2. ಸಂಯೋಜಿತ ವಾಕ್ಯ, 3. ಮಿಶ್ರವಾಕ್ಯ ಎಂದೂ ಮೂರು ವಿಧಗಳಿವೆ.

1. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಕ್ಯ :

ಒಂದು ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದವಿದ್ದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರುವ ವಾಕ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಕ್ಯವೆನಿಸುವುದು.

ಉದಾ : ರಾಮನು ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದನು.

2. ಸಂಯೋಜಿತ ವಾಕ್ಯ :

ಪ್ರಧಾನ ವಾಕ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಎರಡು ಅಥವಾ ಅನೇಕ ಅಧೀನ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸೇರಿ ಆಗುವ ದೊಡ್ಡ ವಾಕ್ಯವೇ ಸಂಯೋಜಿತ ವಾಕ್ಯ. ಪ್ರಧಾನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದವಿರುತ್ತದೆ. ಅಧೀನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಅಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಧೀನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಒಡನೆಯೇ, ಎಂದರೆ, ಮುಂತಾದ ಸಂಬಂಧ ಸೂಚಕಾವ್ಯಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಧಾನ ವಾಕ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದುಂಟು.

ಉದಾ : ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸತೊಡಗಿದೊಡನೆಯೇ ತರಗೆಲೆಗಳು ಬಿದ್ದುವು.
ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಹಾಡಿದನೆಂದರೆ ಕಲಿಯುಗ ದ್ವಾಪರವಾಗುವುದು.

3. ಮಿಶ್ರ ವಾಕ್ಯ :

ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಉಪವಾಕ್ಯಗಳು ಪ್ರಧಾನ ವಾಕ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ಸೇರಿರುವುದೇ ಮಿಶ್ರವಾಕ್ಯ.

ಉದಾ : ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಸೋತ ಪಾಂಡವರು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ವನವಾಸವನ್ನು ಹಾಗೂ ಮತ್ತೊಂದು ವರ್ಷ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಪಡಬಾರದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು.

ಸಂಧಿ

ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳು ಕಾಲ ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದಂತೆ ಸೇರುವುದೇ ಸಂಧಿ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರಸಂಧಿ, ವ್ಯಂಜನ ಸಂಧಿ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ.

ಸ್ವರ ಸಂಧಿ : ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರ ಬಂದು ಸಂಧಿಯಾದರೆ ಅದನ್ನು ಸ್ವರಸಂಧಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ : ಅವನ + ಊರು = ಅವನೂರು.

ವ್ಯಂಜನ ಸಂಧಿ : ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ವ್ಯಂಜನ ಬಂದು ಅಥವಾ ವ್ಯಂಜನದ ಮುಂದೆ ವ್ಯಂಜನವು ಬಂದು ಸಂಧಿಯಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯಂಜನ ಸಂಧಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ : ದಿಕ್ + ಅಂತ = ದಿಗಂತ

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳು ಸೇರಿವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಧಿ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಸೇರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕನ್ನಡವಾದರೂ ಅದು ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಪದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತವಾದರೆ ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಧಿ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿಗಳು :

ಲೋಪ ಸಂಧಿ : ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರವು ಬಂದಾಗ ಹಿಂದಿನ ಸ್ವರವು ಲೋಪವಾದರೆ ಅದನ್ನು ಲೋಪ ಸಂಧಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ : ಊರು + ಊರು = ಊರೂರು (ಉಕಾರ ಲೋಪವಾಗಿದೆ)
ಗಾಣ + ಇಗ = ಗಾಣಿಗ (ಅಕಾರ ಲೋಪವಾಗಿದೆ)

ಆಣಮ ಸಂಧಿ : ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರವು ಬಂದು ಲೋಪಸಂಧಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಅರ್ಥವು ಕೆಡುವಂತೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಎರಡು ಸ್ವರಗಳ ನಡುವೆ ಯಕಾರವೋ ಅಥವಾ ವಕಾರವೋ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಮ ಸಂಧಿ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಉದಾ : ದೊರೆ + ಎಂದು = ದೊರೆಯೆಂದು (ಯಕಾರಾಗಮ)
ಮಗು + ಇದೆ = ಮಗುವಿದೆ (ವಕಾರಾಗಮ)

ಆದೇಶ ಸಂಧಿ : ಸ್ವರಕ್ಕೆ ವ್ಯಂಜನ ಪರವಾದಾಗ ಅಥವಾ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ವ್ಯಂಜನ ಪರವಾದಾಗ ಮುಂದೆ ಇರುವ ವ್ಯಂಜನದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಆದೇಶಸಂಧಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದರಲ್ಲಿ ವರ್ಗದ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ವರ್ಗದ ತೃತೀಯಾಕ್ಷರಗಳು ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ಮನೆ + ಕೆಲಸ = ಮನೆಗೆಲಸ (ಕಕಾರಕ್ಕೆ ಗಕಾರ ಆದೇಶ)
ಹೂ + ತೋಟ = ಹೂದೋಟ (ತಕಾರಕ್ಕೆ ದಕಾರ ಆದೇಶ)

ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವ : ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರ ಬಂದರೂ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಪ, ಆಗಮ, ಆದೇಶ ಮೊದಲಾದ ಯಾವುದೇ ಸಂಧಿ ಕಾರ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಸಂಧಿಯಾಗದ ರೂಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಉದಾ : ಅಣ್ಣಾ + ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು = ಅಣ್ಣಾ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು
ದೇವರೇ + ಕಾಪಾಡು = ದೇವರೇ ಕಾಪಾಡು

ಎನಿಸು ಕಾಲ ಕಲ್ಲು ನೀರೊಳಗಿದರ್‌ರೇನು
ನೆನೆದು ಮೃದುವಾಗಬಲ್ಲದೆ ?
ಎನಿಸು ಕಾಲ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಿಸಿ ಎವನೆಯ್ಯ
ನಿಧಾನವ ಕಾಯ್ದಿದ್ ಬೆಂತರನಂತೆ
ಆದರ ವಿಧಿಯೆನಗಾಯಿತ್ತು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ । (1)

ಲೋಕದ ಡೊಂಕ ನೀವೇಕೆ ತಿದ್ದುವಿರಿ ?
ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ತನುವ ಸಂತೈಸಿಕೊಳ್ಳಿ;
ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಮನವ ಸಂತೈಸಿಕೊಳ್ಳಿ
ನೆರೆಮನೆಯ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅಳುವವರ ಮೆಚ್ಚ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ (2)

ಉಳ್ಳವರು ಶಿವಾಲಯವ ಮಾಡುವರು
ನಾನೇನ ಮಾಡುವೆ ? ಬಡವನಯ್ಯಾ
ಎನ್ನ ಕಾಲೇ ಕಂಭ, ದೇಹವೇ ದೇಗುಲ
ಸಿರ ಹೊನ್ನ ಕಳಸವಯ್ಯ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ, ಕೇಳಯ್ಯ
ಸ್ಥಾವರಕೃಷ್ಣವುಂಟು, ಜಂಗಮಕೃಷ್ಣವಿಲ್ಲ । (3)

ಕಲ್ಲ ನಾಗರ ಕಂಡರೆ ಹಾಲನೆರೆ ಎಂಬರು;
ದಿಟದ ನಾಗರ ಕಂಡರೆ ಕೊಲ್ಲೆಂಬರಯ್ಯಾ ।
ಉಂಬ ಜಂಗಮ ಬಂದರೆ ನಡೆ ಎಂಬರು;
ಉಣ್ಣದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬೋನವ ಹಿಡಿ ಎಂಬರಯ್ಯಾ ।
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಕಂಡು
ಉದಾಸೀನವ ಮಾಡಿದರೆ ,
ಕಲ್ಲ ತಾಗಿದ ಮಿಟ್ಟಿಯಂತಪ್ಪರಯ್ಯಾ । (4)

ಕಾಗೆ ಒಂದಗುಳ ಕಂಡಡೆ
ಕರೆಯದೆ ತನ್ನ ಬಳಗವನು ?
ಕೋಳಿ ಒಂದು ಕುಟುಕ ಕಂಡಡೆ
ಕೂಗಿ ಕರೆಯದೆ ತನ್ನ ಕುಲವನೆಲ್ಲವೆ ?
ಶಿವಭಕ್ತನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಪಕ್ಷವಿಲ್ಲದಿದ್ದಡೆ
ಕಾಗೆ ಕೋಳಿಯಿಂದ ಕರಕಷ್ಟ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ (5)

-ಬಸವಣ್ಣ

ಈಳೆ, ನಿಂಬೆ, ಮಾವು, ಮಾದಲಕೆ ಹುಳಿನೀರನೆರೆದವರಾರಯ್ಯ
 ಕಬ್ಬು ಬಾಳೆ, ಹಲಸು, ನಾರಿಕೇಳಕೆ ಸಿಹಿನೀರನೆರೆದವರಾರಯ್ಯ
 ಕಳೆವಸಾಲೆಗೆ ಓಗರದ ಉದಕವನೆರೆದವರಾರಯ್ಯ
 ಮರುಗ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಪಚ್ಚೆಗೆ ಪರಿಮಳದುಡಕವನೆರೆದವರಾರಯ್ಯ
 ಇಂತೀ ಜಲವು ಒಂದೇ ಆಕಾಶವು ಒಂದೇ ಹಲವು ದ್ರವ್ಯಗಳ
 ಕೂಡಿ ತನ್ನ ಪರಿಬೇರಾಗುವಂತೆ ಎನ್ನ ದೇವ
 ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯನು ಹಲವು ಜಗಗಳ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದರ್ವರೇನು ತನ್ನ ಪರಿ ಬೇರೆ ।

(1)

ತೆರಣಿಯ ಹುಳು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಮಾಡಿ
 ತನ್ನ ನೂಲು ತನ್ನ ಸುತ್ತಿ ಸಾವ ತೆರನಂತೆ
 ಮನಬಂದುದ ಬಯಸಿ ಬೇವುತ್ತಿದ್ದೆಯ್ಯೆ !
 ಎನ್ನ ಮನದ ದುರಾಸೆಯ ಮಣಿಸಿ
 ನಿಮ್ಮತ್ತ ತೋರಾ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ

(2)

ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೊಂದು ಮನೆಯ ಮಾಡಿ
 ಮೃಗಗಳಿಗೆ ಅಂಜಿದಡೆಂತಯ್ಯೆ
 ಸಮುದ್ರದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಮಾಡಿ
 ನೆರೆತೋರೆಗಳಿಗಂಜಿದಡೆಂತಯ್ಯೆ
 ಸಂತೆಯೊಳಗೊಂದು ಮನೆಯ ಮಾಡಿ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ
 ನಾಚಿದೊಡೆಂತಯ್ಯೆ
 ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನದೇವ ಕೇಳಯ್ಯೆ ಲೋಕದೊಳಗೆ
 ಹುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಸ್ತುತಿನಿಂದೆಗಳು ಬಂದಡೆ
 ಮನದಲ್ಲಿ ಕೋಪವ ತಾಳದೆ ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗಿರಬೇಕು ॥

(3)

“ಗಿರಿಯಲ್ಲದೆ ಹುಲು ಮೊರಡಿಯಲ್ಲಾಡುವುದೇ ನವಿಲು?
 ಕೊಳನನಲ್ಲದೆ ಕಿರಿವಳ್ಳಕ್ಕೆಳಸುವುದೇ ಹಂಸ?
 ಮಾಮರ ತಳಿತಲ್ಲದೆ ಸ್ವರಗೈವುದೇ ಕೋಗಿಲೆ?
 ಪರಿಮಳವಿಲ್ಲದ ಪುಷ್ಪಕ್ಕೆಳಸುವುದೇ ಭ್ರಮರ?
 ಎನ್ನದೇವ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲದೆ
 ಅನ್ಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆಳಸುವುದೇ ಎನ್ನಮನ? ॥

(4)

ಆಯ್ಯೆ ! ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು ಮೆಟ್ಟಿದ ಧರೆ ಪಾವನವಯ್ಯೆ !
 ಆಯ್ಯೆ ! ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು ಇದ್ದ ಪುರವದು ಕೈಲಸವಯ್ಯೆ !
 ಆಯ್ಯೆ ! ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು ನಿಂದುದೇ ನಿಜ ನಿವಾಸವಯ್ಯೆ !
 ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯೆ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಬಸವನಿದ್ದ
 ಕ್ಷೇತ್ರ ಆಯುಕ್ತ ಆನು ಬಸವಣ್ಣನ
 ಶ್ರೀಪಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎನುತಿದೇನು ॥

(5)

- ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

ಕವಿ ಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರ :

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಬಾಗೇವಾಡಿಯಲ್ಲಿ. ಮಾದರಸ, ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯರು ಈತನ ತಂದೆತಾಯಿಯರು. ಈತ ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಂಡಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನೇ ಈತನ ಆರಾಧ್ಯದೈವ. ಆದ ಕಾರಣ ಬಸವಣ್ಣನ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತವೂ ಈ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿ, ಮಹತ್ವ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಸುವ್ರಸಿದ್ಧ ಶಿವಶರಣೆ. ಈಗಿನ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಡುತಡಿ ಇವಳ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ. ನಿರ್ಮಲ ಹಾಗೂ ಸುಮತಿಯರು ಈಕೆಯ ತಂದೆತಾಯಿಯರು. ಈಕೆಯ ಕಾಲ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನವಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಮ ಹಾಗೂ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಮಕಾಲೀನಳು. ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳು ಆಳವಾದ ಅನುಭವ, ಮಧುರ ಭಕ್ತಿಭಾವ, ವೈರಾಗ್ಯ ಹಾಗೂ ತತ್ವಾದರ್ಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು 'ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಿಂದ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಈಕೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಥಮ ಕವಯಿತ್ರಿಯೂ ಹೌದು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ :

ಮನ - ಮನಸ್ಸು; ನಿಧಾನ - ನಿಧಿ (ಐಶ್ವರ್ಯ); ಬೆಂತರ - ಪಿಶಾಚಿ (ದೇವ್ವ); ತನು - ದೇಹ; ಹೊನ್ನು - ಬಂಗಾರ; ಸ್ಥಾವರ - ಚಲನೆಯಿಲ್ಲದುದು; ಜಂಗಮ - ವಿರಕ್ತ; ದಿಟ - ನಿಜ; ಬೋನ - ಭೋಜನ (ಊಟ); ಉದಾಸೀನ - ತಾತ್ಪಾರ; ಮಿಟ್ಟಿ - ಮಣ್ಣಿನ ಹೆಂಟೆ; ಬಳಗ - ನೆಂಟರು; ಈಳೆ - ಕಿತ್ತಳೆ; ಓಗರ - ಅನ್ನ; ಕಳವ - ಮಾಗಿದ; ತೆರಣಿಯ ಹುಳು - ರೇಷ್ಮೆ ಹುಳು; ನೂಲು - ದಾರ; ಮಾಣಿಸಿ - ಬಿಡಿಸಿ (ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ); ಮೃಗ - ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿ; ಗಿರಿ - ಬೆಟ್ಟ; ತಳಿರು - ಚಿಗುರಿಂದ ಎಲೆ; ಭ್ರಮರ - ದುಂಬಿ; ಧರೆ - ಭೂಮಿ (ನೆಲ).

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ದೃಢವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ?
- 2) ನಿಧಾನವ ಕಾಯ್ದಿದ್ದ ಬೆಂತರನಂತೆ - ಈ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವೇನು?
- 3) ಎಂತಹವರನ್ನು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನು ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ?
- 4) ಬಡವನಾದವನು ದೇವರನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ?
- 5) ನಾವು ಯಾರನ್ನು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಬಾರದು? ಏಕೆ?
- 6) ತೆರಣಿಯ ಹುಳು ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಸಾವಿಗೆ ತಾನೇ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ?
- 7) ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ಬಸವಣ್ಣನವರಲ್ಲಿ ಆಕೆಗಿದ್ದ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಹೇಗೆ ಧ್ವನಿಸಿದ್ದಾಳೆ?

II. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಬಸವಣ್ಣನವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಾಲಯ ಯಾವುದು? ವಿವರಿಸಿ.
- 2) ಸಾಮಾಜಿಕ ತತ್ವವನ್ನು ಕಾಗೆ ಕೋಳಿಗಳ ನಿದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಯಾವ ರೀತಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ?
- 3) ಉಣ್ಣದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬೋನವ ಹಿಡಿಯೆಂಬರಯ್ಯ - ಈ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಅರ್ಥವೇನು? ವಿವೇಚಿಸಿ.
- 4) ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಪರಿಯನ್ನು ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಹೇಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾಳೆ?
- 5) ಹುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಸ್ತುತಿನಿಂದೆಗಳು ಬಂದರೂ ನಾವು ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಏಕೆ? ವಿವೇಚಿಸಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ಮೃದು, ದುಃಖ, ಬಡವ, ದಿಟ, ಶಬ್ದ, ಕೋಪ, ಸಮಾಧಾನ - ಈ ಪದಗಳ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥ ಪದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.
- 2) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳ ತತ್ಸಮ-ತದ್ಭವ ರೂಪಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ದುಃಖ, ಸಿರ, ಕಳಶ, ಬೋನ, ಕಾಗೆ, ಭಕ್ತಿ, ಹಂಸ, ಸ್ವರ, ಆಕಾಶ
- 4) ಈ ಪದಗಳ ನಾನಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಹೊನ್ನು, ಹಾಲು, ಜಲ, ಆಕಾಶ, ಸಮುದ್ರ, ಗಿರಿ

ಚಟುವಟಿಕೆ

- 1) ಇತರ ಶಿವಶರಣರ/ಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಓದಿರಿ.
- 2) ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ವಚನಗಳನ್ನು ಓದಿರಿ.

ಶಿವ ಕಾಣದೆ ಕವಿ ಕುರುಡನೋ; ಶಿವಕಾವ್ಯದ ಕಣ್ಣೋ! - ಕುವೆಂಪು

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಒಂದು ಬಡಾವಣೆ. ಅಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಮನೆಯ ಕಸಗುಡಿಸಿ ತಂದು ರಸ್ತೆಗೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬರನ್ನು “ಕಸ ತಂದು ರಸ್ತೆಗೆ ಯಾಕೆ ಹಾಕಿರ ? ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಯಾಕೆ ಹಾಕಲ್ಲ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಹೀಗೆ ಗುಡುಗಿದರು : “ಮೊದಲೇದಾಗಿ, ತೊಟ್ಟಿ ಈ ರಸ್ತೆಯ ತುದಿಲಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ನಾವ್ಯಾಕೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹಾಕ್ತೇಕು ? ನಾವು ಹೊರಗೆ ಸುರೀತೀವಿ. ಸಂಬಳ ತೋಗೋತಾರಲ್ಲ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಆಳುಗಳು, ಅವರು ತೋಗೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹಾಕ್ತೊಟ್ಟೀಲಿ.” “ಆದ್ರೆ, ನಿಮ್ಮ ರಸ್ತೆನೇ ಕೊಳೆ ಆಗುತ್ತಲ್ಲ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಕಸ ಹಾಕಿದ್ರೆ” ಅಂದಾಗ, “ರಸ್ತೆ ನಮ್ಮ ಅಂತ ಯಾರು ಹೇಳಿದ್ರು ನಿಮ್ಮ ? ಈ ಮನೆ ನಮ್ಮ ರಸ್ತೆ ಸರ್ಕಾರದ್ದು. ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋದು ಅವರ ಕೆಲಸ” ಅಂದರು!

ಈ ಉದಾಹರಣೆ ನಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷಮ್ಯವಾದ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿತನವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ, ಕುಟುಂಬಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಮನೋಭಾವನೆಯ ತದ್ರೂಪವನ್ನೇ ನಗರ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಮನೆಯ ಕಸವನ್ನು ನಾವು ರಸ್ತೆಗೆ ಸುರಿಯುತ್ತೇವೆ; ನಗರಗಳ ಹೊಲಸನ್ನು ನದಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಟೀಕಿಸುವ ಹಕ್ಕು ನಮಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡುಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಇರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಹೋಗಿ ಬಂದರೆ ಸಾಕು; ನಮ್ಮ ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ನಾವು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಸಮಸ್ತ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಸರ್ಕಾರದ್ದೇ ಎಂಬ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಮನೋಭಾವವೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಕಾರಣ.

ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ತೀವ್ರ ಅಭಾವ ಬಹು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದರೂ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುವ ಅಪೂರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಾವು ಆಗಾಗ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು. ‘ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿ’ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ. ಚಿಪ್ಪೋ - ಈ ಹೆಸರು ನಿಮಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕೇಳಬಹುದು. ಇದೊಂದು ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ಪದ. ಅರ್ಥ : ಅಪ್ಪಿಕೋ, ತಬ್ಬಿಕೋ ! ಈ ಚಳವಳಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು 1973ರಲ್ಲಿ, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಚೆರೋಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಂಡಲ್ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ. ಈ ಚಳವಳಿಗೆ ಕಾರಣರಾದವರು ಮಂಡಲ್ ಹಳ್ಳಿಯ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರು. ಅದಾದದ್ದು ಹೀಗೆ:

ಮಂಡಲ್ ಗ್ರಾಮದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಅರಣ್ಯವಿದೆ. ಈ ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಮರಮಟ್ಟು, ಸೌದೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮರ ಕಡಿಯುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನಿಷೇಧಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದೇ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಲು ಅಲಹಾಬಾದಿನ ಆಟದ ಸಾಮಾನುಗಳ ತಯಾರಕನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿತ್ತು. ಮರ ಕಡಿಯಲು ಮಂಡಲ್ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಬಂದ. ಗ್ರಾಮದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮರ ಕಡಿಯಕೂಡದೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿರಲಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮದ ಜನತೆ ಮರಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ನಿರ್ದರಿಸಿತು.

ಜನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಗುರುತು ಮಾಡಿದ್ದ ಮರಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. “ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮರಕಡಿಯಲು ಬಂದವರನ್ನು ತಬ್ಬಿಬ್ಬಿಗೊಳಿಸಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಆತ ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋದ. ಕೆಲವು ವಾರಗಳ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಂದ 80 ಕಿಲೋ ಮೀಟರುಗಳು ದೂರದ ರಾಮಪುರ ಫಾಟ್ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಈ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಮರ ಕಡಿಯಲು ಹೋದ. ಮಂಡಲ್ ಜನತೆಗೆ ಇದು ತಿಳಿಯಿತು. ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ನಗಾರಿಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತ ರಾಮಪುರಕ್ಕೂ ಈ ದಂಡು ನಡೆದು ಬಂತು. ಅಲ್ಲಿಂದಲೂ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ವಿಫಲನಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ. 1974ರಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಗಂಡಸರೆಲ್ಲರೂ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿರುವಾಗ, ‘ರೇನಿ’ ಎಂಬ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಈ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಬಂದ. ಆದರೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಐವತ್ತು ವರ್ಷದ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮಹಿಳೆ ಗೌರಾದೇವಿಯ ನೇತ್ರ ತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಳೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಮರಗಳನ್ನು ತಬ್ಬಿನಂತರು. ಮರ ಕಡಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮುರಿದು ಬಿತ್ತು.

ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನಾವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಚಮೋಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತರ ಖಂಡ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಎರಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನದಿಗಳು - ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ಯಮುನಾ - ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರಖಂಡ್ ಪ್ರದೇಶದ ಅರಣ್ಯಗಳು ನಾಶವಾದಂತೆ ಮಣ್ಣು ಸಡಿಲವಾಗಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಬಂದು ನದಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿತು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತೀವ್ರ ಪ್ರವಾಹ ತಲೆದೋರಿತು. ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿ ಜನ್ಮ ತಳೆದ ಅಲಕನಂದಾ ಕಣಿವೆಯ ಜನ 1970ರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರವಾಹದ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ತತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಇದರೊಡನೆ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳ ಮೇಲಿನ ಅರಣ್ಯಗಳು ಮಾಯವಾದಂತೆ, ಬಿದ್ದ ನೀರೆಲ್ಲವೂ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹರಿದು ಹೋಗಿ, ನೀರಿಗಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂತು. ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಸೌದೆಗಾಗಿ, ಮೇವಿಗಾಗಿ, ನೀರಿಗಾಗಿ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಹತ್ತಾರು ಕಿಲೋಮೀಟರುಗಳಷ್ಟು ದೂರ ಅಲೆದಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಕೋಟಲೆಗಳಿಗೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಅರಣ್ಯಗಳೇ ಕಾರಣವೆಂಬ ಜಾಗೃತಿ ತಲೆದೋರಿದಾಗ ಶತಾಯುಗತಾಯ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮರಗಳನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಈ ಚಳವಳಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಾಯಕ ‘ಅರುವತ್ತು ಮೀರಿದ ಯುವಕ’, ಸರಳಜೀವಿ, ಸುಂದರಲಾಲ್ ಬಹುಗುಣ. ಮರಗಳನ್ನೂ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿ ಕೊಡಲು ಈತ ಹೊರಗಿನ ಯಾವ ನೆರವನ್ನೂ ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರನ್ನು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ, ಚಚಿಸಿ, ಅವರ ಮನ ಒಲಿಸಿದ. ನಮ್ಮ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ, ನಮ್ಮ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ. ಪರ್ವತಶ್ರೇಣಿಯ ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಯನ್ನೂ ಭೇಟಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಕೋಹಿಮಾದವರೆಗಿನ 1400 ಕಿಲೋಮೀಟರುಗಳ ದೂರವನ್ನು ತನ್ನ ಅನುಚರರೊಡಗೂಡಿ ನಡೆದು ಕ್ರಮಿಸಿದ. ನೈರೋಬಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ‘ವಿಶ್ವ ಶಕ್ತಿಮೇಳ’ದಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಡೆದು ಇಂಧನದ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗೆಗೆ ವಿಶ್ವದ ಗಮನ ಸೆಳೆದ. ಸುಂದರಲಾಲ್ ಬಹುಗುಣ ಇಂದು ವಿಶ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿ.

1973ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿ ಇಂದು ಉತ್ತರಖಂಡ್‌ನ ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗೂ ಹಬ್ಬಿ ಮನೆಮಾತಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ರೂಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಈ ಚಳವಳಿ ಜನರಿಗೆ, ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಪರಿಸರ ಹಾಳಾಗಬಾರದು; ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿರಬೇಕು. ವಿನಾಶವಿಲ್ಲದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇ ನಮ್ಮ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕು - ಇದು ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿಯ ಮೂಲ ಮಂತ್ರ. ಅರಣ್ಯಗಳು ಮರಮಟ್ಟುಗಳನ್ನೂ ರಾಳವನ್ನೂ ಒದಗಿಸುವ ಬೃಹತ್ ಆಗರ - ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ವಾಣಿಜ್ಯ ದೃಷ್ಟಿ ಅರಣ್ಯಗಳು ನೆಲದ ಸಾರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ, ನೀರನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವ, ಪರಿಸರವನ್ನು ಶುಚಿಯಾಗಿಡುವ ಬೃಹತ್ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೂಡ.

ಇದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿ ಈ ಎರಡೂ ದೃಷ್ಟಿಗಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಮ್ಮಿಳನಕ್ಕೆ ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಮಸ್ತ ರೀತಿಯ ಆಧುನಿಕ ಉಪಕರಣಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜಾದ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಸಿನಿಮಾ, ರೇಡಿಯೋ, ದೂರದರ್ಶನ ಮುಂತಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಸಾಧಿಸಲಾರದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಚಿಪ್ಪೋ ಸದಸ್ಯರು ಬೆಟ್ಟಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಮರ ಕಡಿಯುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವುದು. ಎರಡನೆಯದು : ಆಹಾರ, ಮೇವು, ಸೌದೆ, ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ನಾರು ಈ ಐದು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಂತಹ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದು. ಈ ಎರಡೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಇಂದು ಹಿಮಾಲಯದ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದ ನೂರಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿಯ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಯಶಸ್ಸಿನ ಗುಟ್ಟೆಂದರೆ ಅದು ಜನರಿಂದ, ಜನರ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಆಂದೋಳನ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೆಳೆದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧ್ಯ. ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮೂಡಿ, ಬೆಳೆದು, ಬಲಿಯುವವರೆಗೂ ಗಂಗೆ ಮಲಿನವಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ; ತಾಜ್‌ಮಹಲ್‌ನಂತಹ ನೂರಾರು ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ; ವಿಷಮಯವಾದ ಗಾಳಿ, ನೀರು, ನೆಲಗಳ ನಿಸ್ತೇಜ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುವ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಕ್ಕಳು, ದುರ್ಬಲರಾಗಿ, ದುಃಖ ದೈನ್ಯಗಳ, ರೋಗದುಜಿನಗಳ, ವಿಫಲಗೊಂಡ ಆಸೆ ಚೈತನ್ಯಗಳ, ನಿಸ್ಸಹಾಯಕತೆಯ ಅಪರಾವತಾರರಾಗಿ ದಿನ ನೂಕುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಕೃತಿಕರ್ತೃ ವಿಚಾರ:

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಎಚ್. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಒಬ್ಬರು. ಇವರು 1948ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಕೆಲಕಾಲ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಇವರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು.

ಪರಿಸರ, ಪರಿಸರ ಮಲಿನತೆ, ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಇವರ ಹಲವಾರು ಲೇಖನಗಳು ನಾಡಿನ ಜನಪ್ರಿಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಸಾರ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದು ಇವರ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನ ಭಾಗವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರ 'ಪರಿಸರ ಮಲಿನತೆ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿಯ ಉಗಮ, ಉದ್ದೇಶ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಲೇಖಕರು ಈ ಗದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಥಾ ಪದಗಳ ಅರ್ಥ:

ಅಕ್ಷಯ್ಯ - ಕ್ಷಮಿಸಲಾಗದ; ಮೂತ್ರಿ - ಮೂತ್ರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾದ ಸ್ಥಳ; ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ - ಓದು ಬರಹ ತಿಳಿಯದ; ನಿಷೇಧಿಸು - ತಡೆಯು, ಅಡ್ಡಿಮಾಡು; ನಗಾರಿ - ಒಂದು ಬಗೆಯ ಚರ್ಮವಾದ್ಯ; ತಬ್ಬಿಬ್ಬುಗೊಳಿಸು - ದಿಕ್ಕು ತೋಚದಂತೆ ಮಾಡು; ಅನುಚರ - ಸಂಗಾತಿ, ಹಿಂಬಾಲಕ; ಇಂಧನ - ಉರುವಲು; ರಾಳ - ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಮರದ ಅಂಟು; ಆಂದೋಲನ - ಚಳವಳಿ; ನಿಸ್ತೇಜ - ಕಳೆಗುಂದಿದ, ಕಾಂತಿಹೀನ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಚಿಪ್ಪೋ ಪದದ ಅರ್ಥವೇನು ?
- 2) ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ?
- 3) ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಮರ ಕಡಿಯಲು ಬಂದಾಗ ಹಳ್ಳಿಯವರು ಏನು ಮಾಡಿದರು ?
- 4) ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿಯ ಜನಪ್ರಿಯ ನಾಯಕ ಯಾರು ?

- 5) ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿಯ ಯಶಸ್ಸಿನ ಗುಟ್ಟೇನು ?
- 6) ರೇನಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮರ ಕಡಿಯುವುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ ಮಹಿಳೆ ಯಾರು ?
- 7) ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ?
- 8) ಅಲಕನಂದಾ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಯಾವುವು ?
- 9) ಸುಂದರ್ ಲಾಲ್ ಬಹುಗುಣ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿದರು ?
- 10) ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿಯ ಮೂಲ ಗುರಿಗಳು ಯಾವುವು ?
- 11) ಚಿಪ್ಪೋ ತಂಡ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಯಾವುವು ?

II. ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ :

- 1) ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- 2) ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳವಳಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

III. ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ :

- 1) “ಈ ಮನೆ ನಮ್ಮ ರಸ್ತೆ ಸರ್ಕಾರದ್ದು”
- 2) “ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ”
- 3) “ವಿನಾಶವಿಲ್ಲದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇ ನಮ್ಮ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕು”
- 4) ತಾಜ್ ಮಹಲ್ ನಂತಹ ನೂರಾರು ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

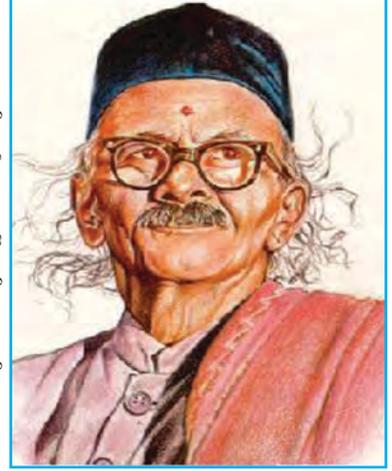
ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ತಬ್ಬಿಬ್ಬು, ಅಲ್ಲಿಂದ, ಗಂಡಸರೆಲ್ಲರೂ, ಹೆಗಸರೆಲ್ಲ, ನೀರೆಲ್ಲ, ನೂರಾರು
- 2) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯ ಬರೆದು ಸಮಾಸದ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಮಳೆಗಾಲ, ಕಣ್ಮರೆ, ಮರಮಟ್ಟು, ಕಾಲ್ಡಿಗೆ, ಬೆಟ್ಟಗಾಡು
- 3) ಕೆಳಗಿನವುಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಹಳ್ಳಿ, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ, ಅರಣ್ಯ, ನಿಷೇಧಿಸು, ಸತ್ಯ, ವಿಫಲ, ರಕ್ಷಿಸು, ಒಳಿತು, ದುರ್ಬಲ, ದುಃಖ
- 4) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರಿ.
ಕಣ್ಮರೆಯಾಗು, ತಲೆದೋರು, ತಲೆತಗ್ಗಿಸು, ಶತಾಯುಗತಾಯ, ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಗು, ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡು, ಮನ ಒಲಿಸು.
- 5) ಈ ಪದಗಳ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಹಾಕ್ಶೀರ, ಹಾಕಲ್ಲ, ಮೊದಲೇದಾಗಿ, ತುದೀಲಿದ, ನಾವ್ಯಾಕೆ, ಸುರೀತೀನಿ, ತಗೋತಾರಲ್ಲ, ತೊಟ್ಟೇಲಿ
- 6) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳಿಗೆ ತದ್ಭವಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ನಿತ್ಯ, ದೃಷ್ಟಿ
- 7) ನಾನಾರ್ಥ ರೂಪಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ರಸ್ತೆ, ಆಳು, ಅರಣ್ಯ, ದುಃಖ

ಚಟುವಟಿಕೆ

- 1) ‘ಅರಣ್ಯ ನಾಶದಿಂದ ಪರಿಸರ ನಾಶ’ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯಿರಿ.
- 2) ಸುಂದರ್ ಲಾಲ್ ಬಹುಗುಣ ಅವರ ಜೀವನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಪ್ಪಿಕೋ ಚಳವಳಿ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ.

ಅನ್ನದ ವಿಷಯ ಬಹಳ ಸಣ್ಣ ವಿಷಯ ಎಂದು ಬಹಳ ಜನರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿದೆ ! 'ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಡುವುದು ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ, ಗೇಣು ಬಟ್ಟೆಗಾಗಿ!' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ದಾಸರು, ಎಲ್ಲರೂ ಅನ್ನ ವಸತ್ಯ ಕೊಡುವ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದರೂ ಅದರ ಸ್ಥಾನವು ಮೇಲ್ತರಗತಿಯದಲ್ಲ ಎಂದು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಅನ್ನದ ವಿಚಾರ ಚಿಕ್ಕವರು ಮಾಡಬೇಕು; ದೇವರು ಹುಲ್ಲು ಮೇಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಪ್ರಾಣಿ ಹುಟ್ಟುವುದರ ಮೊದಲು ಅದರ ಅನ್ನ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅನ್ನದಿಂದ ಭೂತಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. 'ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರಕೊಳ್ಳುವುದು ಏನು ಮಹಾ ? ನಾಯಿ ಕೂಡ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರಕೊಳ್ಳುವುದು', ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹಸಿ ಹಸಿ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಹಸಿದವರಿಗೆಲ್ಲ ನೀಡುವುದು ಬಹಳ ದಿನದಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದೆ. ದೇಶವು ಧರ್ಮದ ಪ್ರಥಮ ಸಾಧನ ಎಂಬುದೇ ನಿಜವಾದರೆ ಅನ್ನವು ಅದರ ಪ್ರಥಮ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಅನ್ನದ ಅರ್ಥವು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಅನ್ನ ಇದ್ದವರೂ ಇಲ್ಲದವರೂ ಕೂಡಿಯೇ ಆಶೆ-ನಿರಾಶೆಗಳ ಮೂಲಕ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಬಹಳ ತೊಡಕಿನವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ್ದಕ್ಕೆ ಅದು ಮಹತ್ವದ್ದೇ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ಹುಂಬುಗುತ್ತಿಗೆಯ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಎರಡೂ ಉಳ್ಳವರು ಇನ್ನೂ ಕೊಂಕಣ ಸುತ್ತಿ, ಮೈಲಾರದ ಹಾದೀ ಹುಡುಕುವ ವ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಯಾಸದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಅನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಯು ವಿಕ್ರಮನ ಬೇತಾಳದಂತೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ತೂಗಾಡುತ್ತಲಿದೆ. ಬೇತಾಳನಂತೆಯೇ ಅದು ತನ್ನ ಸ್ಥಳಬಿಟ್ಟು ಕದಲಿ ಕೆಲ ಹಾದಿಯವರೆಗೆ ಬರುವುದು. ಆದರೆ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಸಮಸ್ಯೆ ಬಿಡಿಸುವವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿಯೂ ಬಿಡಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಧರ್ಮವು ಇನ್ನೊಂದು ಘಟ್ಟಮೇಲಕ್ಕೆ ಏರಲೇಬೇಕು.

ಮಾನವನ ದೀನತೆಯೂ ಧರ್ಮದ ಅತಂತ್ರತೆಯೂ ಅನ್ನದ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ದೇವರಿಗಿಂತ ಪ್ರಸಾದದ ಮಹತ್ವವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತಲ್ಲ ಎಂದು ನಗೆ ಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಸಾದ ಭಕ್ತಿಯ ಅನುಭವವುಳ್ಳವರಾರೂ ಆ ನಗೆಯ ಅವಿವೇಕವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಗಲಾರರು. ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ವೈಭವದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನ್ನದ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿತ್ತು, ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯಿತ್ತು, ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಪಾವಿತ್ಯವಿತ್ತು, ಅನ್ನಕ್ಕೆ ದೇವತ್ವವಿತ್ತು ಎಂದು ಕಂಡುಬರುವುದು. ಕಂಗಾಲತನವು ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನ್ನದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಬಂಗಾಲಿತನದಿಂದ ಮುಚ್ಚಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತು ಜನಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ತಿಳಿದೀತೋ ಅಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಆ ಮಹತ್ವವನ್ನರಿತೇ ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಆ ಸಮಸ್ಯೆಯ ನಾಲ್ಕು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಮಾನವನ ಮಾನವನ್ನು ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ನೆಯ್ದು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೂಲ ಶಕ್ತಿಗಳು ಎರಡು: ಅನ್ನ ಮತ್ತು ಹಸಿವು. ಇವಕ್ಕೆ 'ಅರ್ಥ' ಮತ್ತು 'ಕಾಮ' ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಅನ್ನ-ಹಸಿವುಗಳ ತೊಡಕನ್ನು ತೊಡಕಿಲ್ಲದೆ ಬಿಡಿಸುವ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ 'ಧರ್ಮ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಧರ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಹಸಿವು, ಅನ್ನಗಳ ತೊಡಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗದಂತೆ ಮೀರಿ ನಿಂತ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ಆ ಜ್ಞಾನವು ಎಷ್ಟು ಪೂರ್ಣವೋ ಅಷ್ಟು ಆ ಧರ್ಮವೂ ಪೂರ್ಣ. ಅನ್ನಗಳ ತೊಡಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗದಂತೆ ಮೀರಿ ನಿಂತ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಆ ಜ್ಞಾನವು ಎಷ್ಟು ಪೂರ್ಣವೋ ಅಷ್ಟು ಆ ಧರ್ಮವೂ ಪೂರ್ಣ. ಅಷ್ಟೇ ಹಸಿವು ಅನ್ನಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ. ಆ ಮಾನದಿಂದಲೇ ಮಾನವನೂ ಮುಕ್ತ. ಈ ಜ್ಞಾನ, ಈ ಸಮತೋಕ, ಈ ಒಂದನ್ನೊಂದು ನುಂಗುವ ಎರಡು ಶಕ್ತಿಗಳು ಈ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೇ 'ಪುರುಷಾರ್ಥ' ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಪ್ರಕೃತಿಯು ಪುರುಷನಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಒಗಟವೇ ಇದು; ಇದನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನ ಗಂಡಸುತನದ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಮಾತು ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕವಾಗಿ ತೋರುವವು, ನಿಜ; ಆದರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಮಾನವನಿಗೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡ ಹಚ್ಚಿದೆ. ಯುಗಯುಗ ಕಳೆದರೂ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಆದರೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಜಗಕ್ಕೆ ಬಂದಡರಿಂದ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲವು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದೆ. ಧರ್ಮದ ತೂಕ ತಪ್ಪಿದೆ. ಅಧರ್ಮದ ಜೋಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಗೆಲುವೇ ಹೊಯ್ಯಾಡುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಮಾನವನೊಳಗಿನ ಪಶುವು ಗರ್ಜನೆ ಹಾಕುತ್ತಿದೆ. ದೇವಸ್ವರವು ಮಾನಶ್ರುತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಅನ್ನದ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಉತ್ತರವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದೆ. ಮಾನವನ ಜ್ಞಾನದ ಎತ್ತರ, ಧರ್ಮದ ಒರೆ, ಕಾಮದ ಆಳ, ಅನ್ನದ ಅಳತೆ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಿರ್ಣಯವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮನ ಮನದಲ್ಲಿಯೂ ಹುಡುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಾಗಲೆಂದು ಈ ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಅನ್ನದ ಅರ್ಥ

ಪ್ರಾಣಿಯು ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಯಲೆಂದು ಹಸಿವೆಯ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿಯನ್ನು ತಣಿಸಲಾಗಿ ಏನೇನನ್ನು ತಿನ್ನುವುದೋ, ಉಣ್ಣುವುದೋ, ಸೇವಿಸುವುದೋ, ಅದೆಲ್ಲವೂ ಅನ್ನ ನೆಲವೆಲ್ಲವೂ ಅನ್ನ; ಈ ಹಕ್ಕಿ ಪಕ್ಕಿ ಮನುಷ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅನ್ನ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಮಣ್ಣು-ನೀರು ಗಾಳಿ-ಬೆಳಕನ್ನು ಉಂಡು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ವನಸ್ಪತಿಯ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಕ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಮಾನವನವರೆಗೂ ಆಹಾರವಾಗಿದೆ. ಹಿಂಸ್ರ ಪಶುಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು, ಹಸಿವೆಯ ಉನ್ನತತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನನ್ನೂ ತಿನ್ನುವುದುಂಟು. ಮಾನವನಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗದ ಪ್ರಾಣಿಯೆ ಇಲ್ಲ; ಪದಾರ್ಥವೂ ಇಲ್ಲ, ಹಸಿದಾಗ ಕಲ್ಲನ್ನೂ ತಿಂದು ಕರಗಿಸಬಲ್ಲ. ಹಸಿವೆಯ ರಾಕ್ಷಸವು ಅವನಲ್ಲಿ 'ಹಸಿನಾಶ' ಎಂದು ಕೂಗುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನನ್ನೇ ತಿನ್ನಲು ಮನುಷ್ಯನು ಹೇಸಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಸುವದೇನಿದೆ. 'ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಾಣಿ ಪಶ್ಯತಿ'. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ನಾಯಿಯನ್ನು ತಿಂದು ಬದುಕಿ ಮತ್ತೆ ದೊಡ್ಡ ತಪಸ್ವಿಯಾದ. ಉಣ್ಣು ತಿನ್ನುವದರೊಳಗಿನ ಮಡಿವಂತಿಕೆ-ಹೇಸಿಕೆ ಶಾಷ್ಟ್ರ-ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಾನವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಂತೆಯೇ ಅವನ ಜಂಭದ ಇತಿಹಾಸದ ಒಂದು ಭಾಗ ಮಾತ್ರ. ಪಾರ್ಥಿವ ಅನ್ನವಷ್ಟೆ ಅನ್ನವಲ್ಲ. ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯನು ಬಾಳಲಾರನು. ಬೆಳಕಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಾಡಿ ಹೋಗುವನು. ಗಾಳಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಉಸಿರಡಗಿ ಹೋಗುವನು.

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮನುಷ್ಯನು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಬಾಳುವುದು ಈ ನಾಲ್ಕರಿಂದಲೂ ಅಹುದು. ಗಾಳಿ-ಬೆಳಕು-ನೀರು ಇವೂ ಅನ್ನಗಳೇ. ನಮ್ಮ ಬಾಳು ಸಾವುಗಳೆರಡೂ ಈ ಮಹಾಭೂತಗಳ ಅಧೀನವಾಗಿವೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಭೂಮಿತಾಯಿಯೆ ಮಾನವನ ಅನ್ನದ ಅಕ್ಷಯ ನಿಧಿಯಾಗಿದೆ, ಎಂಬುದು ತೀರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಮಾತು. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮಾತೂ ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಬರದಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅನ್ನವು ಮಾನವನ ಪ್ರಾಣದೊಡನೆ ಬೆಕ್ಕಿನಾಟವನ್ನಾಡುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿತಾಯಿಯು ಅಖಂಡವಾಗಿ ಮಾನವ ಕುಟುಂಬದ ಅನ್ನಕೋಶಕ್ಕೆ

ಹವಾಗದವರೆಗೆ ಅನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಿಡಿಸಬರದ ಗಂಟು; ಅಧರ್ಮವು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಮಾತು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಯಾವುದೇ ನೆವದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಅನಾನುಕೂಲತೆಯಿಂದ ಅಖಂಡ ಭೂಮಿಯು ಖಂಡಿತವಾಗಿರುವುದೇ ಧರ್ಮವೃಕ್ಷದ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಕೊಡಲಿಯ ಪೆಟ್ಟು ಎಂದು ಬಲ್ಲವರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಬಂದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಧಾರಿಣಿಯು ಅನೇಕ ತಂತ್ರವಾಗಿರುವವರೆಗೆ ಧಾರಣಾ ಲಕ್ಷಣವಾದ ಧರ್ಮವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗುವುದೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಧಾರಿಣಿಯನ್ನು ಏಕಧಾರಿಣಿಗೆ ತರುವುದೇ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನೆಯ ಪ್ರಥಮ ಕಾರ್ಯ. ಅಸ್ತಿವಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕಟ್ಟಡವು ನಿಲ್ಲಲಾರದು. ಅನ್ನ ಸ್ವರೂಪಳಾದ ಭೂಮಿಯು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಉತ್ತರವೇ ಇದು. ಒಂದು ಭೂಮಿಗೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೆ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೆಯನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಮಾಡುವವರೆಗೆ ಧರ್ಮವು ಆತಂತ್ರವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಧರ್ಮವು ಅರ್ಥಮೂಲವಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿಷ್ಣುಗುಪ್ತ ಚಾಣಕ್ಯನು ಹೇಳಿದ್ದರ ಅರ್ಥವೇ ಇದು. ಆ ಸಮುದ್ರಪರ್ಯಂತ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಏಕಚಕ್ರಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಆಳಬೇಕೆಂಬ ಹಿಂದಿನ ಹಿರಿಯರ ಆಶೆಯ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ.

ಸಾಯುವವರೆಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮೈ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಏನಾದರೂ ತಿಂದು ಬಾಳುವುದು ಅನ್ನದ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಉತ್ತರವೇ ಅಲ್ಲ. ಹುಲ್ಲು ತಿಂದೂ ಬಾಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಬದುಕುವುದು ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಣ್ಣು ತಿನ್ನುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಇವೆ. ಅಮ್ಮ ತ ಉಣ್ಣುವ ದೇವತೆಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಇದೆ. ಮಾನವನ ಮನದ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮೆರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅವನ ಅನ್ನದ ರೂಪವು ಎಷ್ಟೋ ನಿರ್ಮಲವಾಗಬೇಕು. ಅನ್ನನಿಧಿಯಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾದಾಕ್ರಾಂತ ಮಾಡುವ ಕೆಲ ಮಾನವರ ವಿಧಾನದಿಂದಲೇ ಉಳಿದ ಮಾನವರೂ ಅರಣ್ಯಕರಾಗಿ ಪಶುಕೋಟಿಯನ್ನು ಸೇರಬೇಕಾಗುವುದು ಮಾನವನ ಅನ್ನದಿಂದ ಅವನ ಮನವನ್ನೂ ಅಳೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಮೈಯು ಅನ್ನದ ಪರಿಣಾಮ.

ಅದೇಕೆ ಮೈಕೂಡ ಅನ್ನವಲ್ಲವೆ ? ಅಂತೆಯೇ ಜನರ ಮೈಗಳನ್ನೂ ಆಳಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಅಧೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ತಿ ಮದೋನ್ಮತ್ತರು ಹವಣಿಸುವದುಂಟು. ಅವಷ್ಟೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದರೆ ಸಾಲದು. ಮಾನವರ ಮೈಗಳೂ ಪರಾಧೀನ ಉಳಿದಿರುವವರೆಗೆ ಅನ್ನದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಗ್ಗಂಟು ಬಿಡಿಸಲಾಗದು.

ಕೃತಿ ಕರ್ತೃ ಪರಿಚಯ :

ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ - ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ರಾಮಚಂದ್ರ ಬೇಂದ್ರೆ

ಜನನ: 31-1-1896. ಮರಣ: 26-10-1991.

ಧಾರವಾಡದ 'ಗೆಳೆಯರ ಬಳಗ' ದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವಷ್ಟು ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗರಿ, ನಾದಲೀಲೆ, ಗಂಗಾವತರಣ, ಕೃಷ್ಣಾಕ್ಷುಮಾರಿ, ಸಖೀಗೀತ, ಉಯ್ಯಾಲೆ, ಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಾಮ ಕಸ್ತೂರಿ, ಸೂರ್ಯಪಾನ, ಆರಳು - ಮರಳು, ಹೃದಯ ಸಮುದ್ರ,

ಹಾಡುಪಾಡು, ನಾಕುತಂತಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳು ಇವರ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. ಕಾಳಿದಾಸನ 'ಮೇಘದೂತ'ವನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಸೊಗಸಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹುಚ್ಚಾಟಗಳು ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಸಂಸಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ನಾಟಕಗಳು ಇವರ ನಾಟಕಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇವರ ಬಹುಪಾಲು ಲೇಖನಗಳು 'ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿರಾಟ್ ಸ್ಮರೂಪ' ಎಂಬ ಬೃಹತ್ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬೆಡಗು ಪ್ರೇಮ-ಕಾಮಗಳ ಹರ್ಷ ರೋಮಾಂಚಗಳನ್ನು, ಕುಟುಂಬದ ಉತ್ಸಾಹ, ಸಂಭ್ರಮ, ವಿಷಾದ, ವಿನೋದಗಳನ್ನು, ದಾಸ್ಯ, ಬಡತನ, ಕ್ಷಾಮ ಡಾಮರಗಳ ನೋವು, ಸಂಕಟಗಳನ್ನು, ಇಹ-ಪರಗಳ ತತ್ವ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ತಮ್ಮ ನೂರಾರು ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನಮಿಡಿಯುವಂತೆ, ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳ ನಾದಲಯಗಳನ್ನು ಜನಭಾಷೆಯ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಈ ಕವಿ ತಮ್ಮ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸಹೊಸ ಮಟ್ಟಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ 'ನಾಕುತಂತಿ' ಎಂಬ ಕವನಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರೆತಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ :

ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ - ಕ್ರಮವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ; ಕಂಗಾಲುತನ - ಸೋಲುತನ; ಬಂಗಾಲಿತನ - ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ಚಾತುರ್ಯ; ಪುರುಷಾರ್ಥ - ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ; ಒಗಟು - ಬುದ್ಧಿ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಬಡಿಸಬಹುದಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ; ಬಂದಡರಿದ - ಬಂದು ಆವರಿಸಿದ; ಹೇಸಿಲ್ಲ - ಹಿಂಜರಿಯಲಿಲ್ಲ; ಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣ - ಸಹಿಸುವ ಲಕ್ಷಣ; ಪೃಥ್ವಿ - ಭೂಮಿ; ಅರಣ್ಯಕರು - ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರು; ಕಗ್ಗಂಟು - ಬಡಿಸಲಾಗದ ಗಂಟು; ಬಡಿಸಲಾರದ ಬಂಧನ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) 'ಎಲ್ಲಾರು ಮಾಡುವುದು ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ, ಗೇಣು ಬಟ್ಟೆಗಾಗಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ದಾಸರು ಯಾರು ?
- 2) ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಸಮಸ್ಯೆ ಯಾವುದು ?
- 3) 'ವಿಕ್ರಮ ಬೇತಾಳ'ವನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ?
- 4) ಅನ್ನಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೂಲ ಶಕ್ತಿಗಳಾವುವು ?
- 5) 'ಅನ್ನ' - ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವೇನು ?
- 6) ಧರ್ಮ ಎಂದರೇನು ?

II. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಗಾಳಿ-ಬೆಳಕು, ನೀರು, ಆಹಾರ - ಈ ನಾಲ್ಕು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಅನ್ನಗಳೇ ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಗೆ ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ ?
- 2) ಅನ್ನಸಮಸ್ಯೆ ಬಡಿಸ ಬರದ ಗಂಟು ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.
- 3) ಅನ್ನಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೂಲ ಶಕ್ತಿಗಳು ಯಾವುವು ? ವಿವರಿಸಿ.

ಸುಗಂಧ ತೈಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರು ಮುಖ್ಯ

- ಜ್ಞಾನೋಕ್ತಿ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಧಿಗಳು

ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ವರಸಂಧಿಗಳು

1. **ಸವರ್ಣದೀರ್ಘ ಸಂಧಿ** : ಸವರ್ಣಸ್ವರಗಳು ಒಂದರ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಬಂದಾಗ ಅವೆರಡೂ ಸೇರಿ ದೀರ್ಘವಾಗುವುದಕ್ಕೆ 'ಸವರ್ಣ ದೀರ್ಘ ಸಂಧಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಉದಾ :	ಸುರ	+	ಅಸುರ	=	ಸುರಾಸುರ	(ಅ+ಅ=ಆ)
	ಕವಿ	+	ಇಂದ್ರ	=	ಕವೀಂದ್ರ	(ಇ+ಇ=ಈ)
	ಗುರು	+	ಉಪದೇಶ	=	ಗುರೂಪದೇಶ	(ಉ+ಉ=ಊ)

2. **ಗುಣ ಸಂಧಿ** : ಪೂರ್ವಪದದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅ ಆ ಕಾರಗಳಿಗೆ ಇ ಈ ಕಾರಗಳು ಪರವಾದರೆ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಏ' ಕಾರವೂ, ಉ ಊ ಕಾರಗಳು ಪರವಾದರೆ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಓ' ಕಾರವೂ ಋ ಕಾರವು ಪರವಾದರೆ ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಅರ್' ಕಾರವೂ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ 'ಗುಣ ಸಂಧಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಉದಾ :	ಗಜ	+	ಇಂದ್ರ	=	ಗಜೇಂದ್ರ	(ಅ+ಇ=ಏ)
	ಸೂರ್ಯ	+	ಉದಯ	=	ಸೂರ್ಯೋದಯ	(ಅ+ಉ=ಓ)
	ಮಹಾ	+	ಋಷಿ	=	ಮಹರ್ಷಿ	(ಆ+ಋ=ಆರ್)

3. **ವೃದ್ಧಿ ಸಂಧಿ** : ಪೂರ್ವಪದದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅ ಆ ಕಾರಗಳಿಗೆ ಏ ಐ ಕಾರಗಳು ಪರವಾದರೆ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಏ' ಕಾರವೂ, ಓ ಔ ಕಾರಗಳು ಪರವಾದರೆ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಔ' ಕಾರವೂ ಬರುವುದಕ್ಕೆ 'ವೃದ್ಧಿ ಸಂಧಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಉದಾ :	ಏಕ	+	ಏಕ	=	ಏಕೈಕ	(ಅ+ಏ=ಐ)
	ವನ	+	ಔಷಧ	=	ವನೌಷಧ	(ಅ+ಔ=ಔ)

4. **ಯಣ್ ಸಂಧಿ** : ಪೂರ್ವ ಪದಾಂತ್ಯದ ಇ, ಈ, ಉ, ಊ, ಋ ಕಾರಗಳಿಗೆ ಸವರ್ಣವಲ್ಲದ ಸ್ವರವು ಪರವಾದಾಗ, ಇ, ಈ ಕಾರಗಳಿಗೆ 'ಯ' ಕಾರವೂ ಉ ಊ ಕಾರಗಳಿಗೆ 'ವ' ಕಾರವೂ ಋ ಕಾರಕ್ಕೆ 'ಅರ್' ಕಾರವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ 'ಯಣ್ ಸಂಧಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಉದಾ :	ಅತಿ	+	ಅಂತ	=	ಅತ್ಯಂತ	(ಇ+ಅ=ಯ)
	ಮನು	+	ಅಂತರ	=	ಮನ್ವಂತರ	(ಉ+ಅ=ವ)
	ಪಿತ್ರ	+	ಅರ್ಜಿತ	=	ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ	(ಋ+ಅ=ಅರ್)

ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಂಜನ ಸಂಧಿಗಳು

5. ಜಶ್ತ್ವ ಸಂಧಿ : ಪೂರ್ವ ಪದದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕ ಚ ಟ ತ ಪ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಯಾವ ವರ್ಣ ಪರವಾದರೂ ಆಯಾ ವರ್ಗದ ಮೂರನೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳಾದ 'ಗ ಜ ಡ ದ ಬ' ಗಳು ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ 'ಜಶ್ತ್ವ ಸಂಧಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಉದಾ : ದಿಕ್ + ಅಂತ = ದಿಗಂತ (ಕಕಾರಕ್ಕೆ ಗಕಾರ ಆದೇಶ)
ಷಟ್ + ಅನನ = ಷಡಾನನ (ಟಕಾರಕ್ಕೆ ಡಕಾರ ಆದೇಶ)

6. ಶ್ಚುತ್ವ ಸಂಧಿ : ಪೂರ್ವ ಪದಾಂತ್ಯದ ಸಕಾರ ತವರ್ಗಾಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಶಕಾರ ಚವರ್ಗಾಕ್ಷರಗಳು ಪರವಾದಾಗ ಸಕಾರಕ್ಕೆ ಶಕಾರವೂ ತವರ್ಗಕ್ಕೆ ಚವರ್ಗವೂ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಶ್ಚುತ್ವ ಸಂಧಿ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಉದಾ : ಯಶಸ್ + ಚಂದ್ರಿಕೆ = ಯಶಶ್ಚಂದ್ರಿಕೆ
ಸತ್ + ಚಿತ್ರ = ಸಚ್ಚಿತ್ರ
ಮನಸ್ + ಶಾಂತಿ = ಮನಶ್ಶಾಂತಿ

7. ಅನುನಾಸಿಕ ಸಂಧಿ : ಪೂರ್ವ ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಗದ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ವರ್ಗದ ಐದನೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳು ಅಂದರೆ ಕ, ಚ, ಟ, ತ, ಪ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅನುನಾಸಿಕಗಳಾದ ಜ, ಙ, ಣ, ನ, ಮ ವ್ಯಂಜನಗಳು ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅನುನಾಸಿಕ ಸಂಧಿ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಉದಾ : ಷಟ್ + ಮುಖ = ಷಣ್ಮುಖ (ಟಕಾರಕ್ಕೆ ಣಕಾರ ಆದೇಶ)
ಸತ್ + ಮಾನ = ಸನ್ಮಾನ (ತಕಾರಕ್ಕೆ ನಕಾರ ಆದೇಶ)

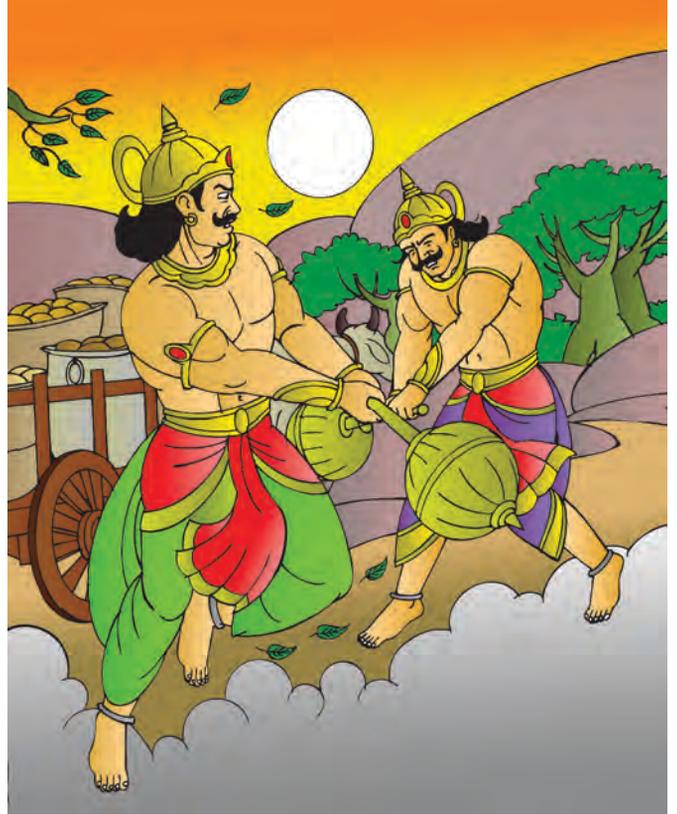
ಪುರದೊಳಗೆ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನದಿಂದೆ
ವರು ಮಹಾಪಂಡಿತರು ನಿರ್ಧನ
ಪುರುಷರವರೊಳಗೊಬ್ಬನನು ನಮ್ಮೂರ ದಾನವನ
ಪರಿವಿಡಿಯ ಭೋಜನಕೆ ತದ್ಬ್ಬ
ಸುರನ ತಾಯ್ಕಟ್ಟಳು ಗಡೇನ
ಚ್ಚಿಯೆನುತ ಪವನಜನ ಮುತ್ತಿತು ನೋಟಕರ ನೆರವಿ

ಪೌರ ಜನವೈತರಲು ಬಂಡಿಯ
ನೂರ ಹೊರವಂಡಿಸಿದನೆಲ್ಲರು
ದೂರದಲ್ಲಿರಿ ಸಾವವನೆ ತಾ ಸಾಕು ದೈತ್ಯನಲಿ
ಸಾರಿ ನೀವೆಂದೆನುತ ಹೂಡಿದ
ಹೋರಿಗಳ ಹೊಯ್ಬಬ್ಬಿಸಿ ರಣ
ಧೀರ ಮಾರುತಿ ಮಿಕ್ಕು ಹರಿಸಿದನಸುರನಿದ್ದೆಡೆಗೆ

ಎಡೆಯಲೇ ಭಿಕ್ಷಾದಿಗಳ ಬರಿ
ಹೆಡೆಗೆಯುಳಿದವು ಕೂಳೊಳರ್ಧವ
ಹೊಡೆದು ಸುರಿದನು ಹಾಲುತುಪ್ಪದ ಹರವಿಯೋಚೆಯಲಿ
ಕುಡಿದು ಪಕ್ಕಲೆ ನೀರನೊಯ್ಯನೆ
ನಡೆಸಿ ತಂದನು ಕಂಡು ದನುಜನ
ನುಡಿದನೆಲವೋ ಕುನ್ನಿ ಕೂಳಿದೆ ತಿನ್ನು ಬಾರೆನುತ

ಕಂಡು ಖಳ ಬೆರಗಾದನಿವನು
ದ್ವಂಡತನವಚ್ಚಿಯಲಾ ಹರಿ
ಖಂಡಪರಶುಗಳಳುಕುವರು ತನ್ನೊಡನೆ ತೊಡಕುವರೆ
ಬಂಡಿ ತುಂಬಿದ ಕೂಳ ನಿವನಿಂ
ದುಂಡು ಬದುಕಲಿ ಊರ ಪಾರ್ವರ
ಹಿಂಡುವನುಯಿವ ಸಹಿತೆನುತ ಹಲು ಮೊರೆದನಮರಾರಿ

ಮತ್ತೆ ಶೇಷಾನ್ನದಲಿ ತೋರುತ
ತುತ್ತುಗಳ ತೂಗುತ್ತ ಮಾರುತಿ
ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡನು ಬಾಯೊಳವನನು ಬೆರಳಲೇಡಿಸುತ
ಇತ್ತಲೆನ್ನಯ ಹಸಿವು ಹೆಚ್ಚಿದೆ
ತುತ್ತು ಹೊಗದೊಳಗಿವನ ತೊಡಗಲ
ದೆತ್ತಲಕಟಾ ವಿಧಿಯೆನುತ ಮುಂದೆದ್ದನಮರಾರಿ

ಅರಸ ಕೆಲೈ ನಿಮ್ಮ ಭೀಮನ
 ಪರಿಯನಾ ಪರಿ ಬಂಡಿ ತುಂಬಿದ
 ಸರಕನೆಲ್ಲವ ಸಂತವಿಟ್ಟನು ತನ್ನ ಜಠರದಲಿ
 ವರ ಸಮಾಧಾನದಲಿ ಕೈದೊಳೆ
 ದುರವಣಿಪ ತೇಗಿನ ತರಂಗದ
 ಪರಬಲಾಂತಕನೆದ್ದು ನಿಂದನು ಸಿಂಹನಾದದಲಿ

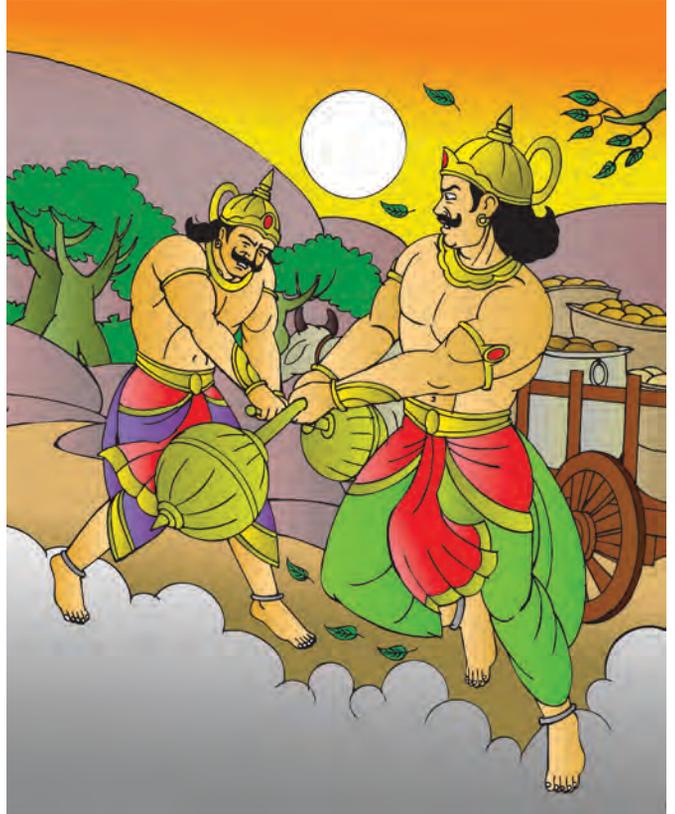
ಉಂಡವೈ ಸಮಚಿತ್ತದಲಿ ನೀವ್
 ಕೊಂಡಿರೈ ಘಾಯಗಳನೆಡೆಯಲಿ
 ಹಿಂಡುವಿರಲೈ ನಾವು ಸಹಿತೀ ಊರ ಹಾರುವರ
 ಉಂಡವೈ ಹಲ ಕಾಲಕಿಂದಿನ
 ಲುಂಡದೂಟ ಕಣಾ ನಿಧಾನವು
 ಖಂಡಪರಶುವಿನಾಣೆನುತ ಮದವೇರಿದನು ಭೀಮ

ಖಾತಿಗೊಳ್ಳದ ಮುನ್ನ ಪವನಜ
 ನೋತು ಕೊಟ್ಟನು ತನ್ನ ಹೊಯ್ಗಳ
 ನಾತನೀತನು ಮುಳಿದು ಬಳಿಕವನೇನ ಮಾಡುವನೊ
 ಈತನೆದ್ದನು ಗಜರಿ ಬಳಿಕನೊ
 ಳಾತನಿದಿರಾದನು ಸುರಾರಿಯ
 ವಾತಜನ ಹೋರಳೆಗೆ ಕೊರಳಳುಕಿದುದು ವಾಸುಕಿಯ

ಹಿಡಿದರೊಬ್ಬರನೊಬ್ಬರುರದಲಿ
 ಹೊಡೆದು ಹಿಂಗಿದರುಲಿದು ಹೆಮ್ಮರ
 ನುಡಿಯೆ ಹೊಯ್ದಾಡಿದರು ತಿವಿದರು ತೋಳು ಬಲುಹಿನಲಿ
 ಕೊಡಹಿದನು ಕಲಿ ಭೀಮನವನು
 ಗ್ಗಡದ ಸತ್ವದಿಯುಂಡ ಕೂಳಿನ
 ಕಡುಹ ತೋರೆಂದೊರಲಿ ತುಡುಕಿದನನಿಲ ನಂದನನ

ಸಿಕ್ಕಿದನು ಕಲಿಭೀಮನೆನೆ ಕೈ
 ಯಿಕ್ಕಿ ಕೊಟ್ಟನು ಮೈಯನಸುರನ
 ಹೊಕ್ಕು ತಿವಿದನು ತಿರುಗಿ ಬದಿಯೆಲು ನುಗ್ಗು ನುಸಿಯಾಗೆ
 ಬಿಕ್ಕುಳಿಯ ತಾಳಿಗೆಯ ಮೂಗಿನೊ
 ಳೊಕ್ಕು ರುಧಿರದ ಧಾರೆ ಬಿಗಿದುರೆ
 ಡೊಕ್ಕರಿಸಲಸು ನೀಗಿತಸುರನ ತನುವ ನಿಮಿಷದಲಿ

ಕೊಂದು ದನುಜನ ಪೆಣನ ಬಂಡಿಯ
 ಹಿಂದೆ ಬಂಧಿಸಿ ಪುರದ ಬಾಹೆಗೆ
 ತಂದು ಬಿಟ್ಟನು ತನತನಗೆ ಜನಜಾಲ ಜೋಡಿಯಲಿ
 ಬಂದು ಕಂಡುದು ಹೆಣನ ಭೂಸುರ
 ರಂದು ಧನ್ಯರು ವಿಪ್ರಜಾತಿಗೆ
 ಸಂದುದಿನ್ನಿಗಳೆಕೆಯೆಂದುದು ನೆರೆದ ಪೌರಜನ

ಈ ಅಮಾನುಷಶಕ್ತಿಯಮರರ
ರಾಯಗಳವಲ್ಲೆಂದು ವಿಪ್ರ ನಿ
ಕಾಯಕಿದು ಸಾಮಾನ್ಯವೇ ನಮ್ಮಗ್ರಹಾರದಲಿ
ಕಾಯಿದವರಿವರೆಂದು ವಿಪುಲ
ಶ್ರೇಯ ಪದ್ಧಜ ಸೋಮಧರ ನಾ
ರಾಯಣರು ಕೊಡಲೆಂದು ಹರಸಿತು ಭೂಸುರ ವ್ರಾತ

- ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ

ಕವಿ ಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರ :

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ (ಕ್ರಿ.ಶ. ಸುಮಾರು 1430) ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಗದುಗಿನ ನಾರಣಪ್ಪ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೋಳಿವಾಡದವನು. ಈತನು ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ (ಗದುಗಿನ ಭಾರತ) ಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣನ ಪರಮಭಕ್ತನಾದ ಇವನು ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತಿಗೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿ ವ್ಯಾಸಭಾರತದ ಮೊದಲ ಹತ್ತು ಪರ್ವಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. (ಭಾರತದ ಉಳಿದೆಂಟು ಪರ್ವಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ತಿಮ್ಮಣ್ಣನೆಂಬ ಕವಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.) ಇವನ ಕಾವ್ಯದ ರೂಪಕಗಳು ಜನಜನಿತವಾಗಿದ್ದು ವಿಮರ್ಶಕರು ಇವನನ್ನು 'ರೂಪಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ' ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಾಸರ ಬಗೆಗಿನ ಗೌರವಸೂಚಕವಾಗಿ ಕವಿ ನಾರಣಪ್ಪನು ತನ್ನನ್ನು 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ'ನೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿದೆ. "ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಹಾಡಿದನೆಂದರೆ ಕಲಿಯುಗ ದ್ವಾಪರವಾಗುವುದು, ಭಾರತ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುವುದು, ಮೈಯಲಿ ಮಿಂಚಿನ ಹೊಳೆ ತುಳುಕಾಡುವುದು, ಕಲಿ ಕೆಚ್ಚಾಗುವನು, ಕವಿ ಹುಚ್ಚಾಗುವನು" ಎಂದು ಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಹೇಳಿರುವುದು ಈ ಕಾವ್ಯದ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾವ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದ ಆದಿಪರ್ವದ ಹತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿಯಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಾಂಡವರು ವನವಾಸದ ನಿಮಿತ್ತ ವಿಶಾಲಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವೇಷದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿನ ನೆರೆಮನೆಯ ಒಡತಿಯು ದುಃಖದಿಂದ ಅಳುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಕುಂತಿದೇವಿಯು ಅವಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲು, ಆಕೆ ಬಕಾಸುರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, 'ನಾಳೆಯ ದಿನ ನನ್ನ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ' ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕುಂತಿದೇವಿಯು ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ, 'ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡ, ನನ್ನ ಮಗನಾದ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವೆ' ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಮರುದಿವಸ ಭೀಮನು ಅನ್ನದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಬಕಾಸುರನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಭೀಮನಿಗೂ ಬಕಾಸುರನಿಗೂ ಯುದ್ಧ ನಡೆದು ಭೀಮನು ಬಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ :

ಪುರ - ಪಟ್ಟಣ; ನಿರ್ಧನ - ಬಡವ; ದಾನವ - ರಾಕ್ಷಸ; ಪರಿವಿಡಿ - ಕ್ರಮ; ಭೂಸುರ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣ; ಪವನಜ - ಭೀಮ ಪೌರ - ನಾಗರಿಕ; ದೈತ್ಯ - ರಾಕ್ಷಸ; ಸಾರಿ - ಸರದಿ; ಮಾರುತಿ - ಭೀಮ; ಅಸುರ - ರಾಕ್ಷಸ, ಎಡೆ - ಮಾರ್ಗ; ಹೆಡೆ - ಬುಟ್ಟಿ; ಕೂಳು - ಅನ್ನ; ಹರವಿ - ಗುಡಾಣ; ದನುಜ - ರಾಕ್ಷಸ; ಕುನ್ನಿ - ನಾಯಿಮರಿ; ಖಳ - ನೀಚ; ಉದ್ದಂಡ - ಧೈರ್ಯ; ಅಮರಾರಿ - ರಾಕ್ಷಸ (ದೇವತೆಗಳ ಶತ್ರು) ಶೇಷಾನ್ನ - ಉಳಿದ ಅನ್ನ ; ತೋಟ - ಕಾಡಾಟ; ಪುನರಪಿ - ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ; ಪರಿ - ರೀತಿ, ಬಗೆ; ಜಠರ - ಹೊಟ್ಟೆ; ಹಾರುವ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣ; ಖಾತಿ - ಕೋಪ; ಪವನಜ - ಭೀಮ; ಮುಳಿದು - ಕೋಪಗೊಂಡು; ಗಜರಿ - ಗರ್ಜಿಸಿ; ವಾಸುಕಿ - ಸರ್ಪರಾಜ; ಉರ - ಎದೆ; ಉಗ್ಗುತ - ಅಧಿಕ; ಕಡುಹು - ಶೌರ್ಯ; ತುಡುಕಿದ - ಹಿಡಿದ; ನಂದನ - ಮಗ; ನುಸಿ - ಕೀಟ; ಬಿಕ್ಕು - ಎದೆ; ತಾಳಿಗೆ - ಗಂಟಲು; ರುಧಿರ - ರಕ್ತ; ತನು - ದೇಹ; ಪೇಣ - ಹಣ; ದನುಜ - ರಾಕ್ಷಸ; ಬಾಹೆ - ಹೊರಗೆ; ವಿಪ್ರ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣ; ನಿಕಾಯ - ಸಮೂಹ; ವಿಪುಲ - ಹೇರಳ; ವ್ರಾತ - ಗುಂಪು.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಪಾಂಡವರು ಪುರದೊಳಗೆ ಯಾವ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು?
- 2) ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ದಾನವನಿಗೆ ಊಟ ಕೊಡುವ ಕ್ರಮ ಹೇಗಿತ್ತು?
- 3) ರಾಕ್ಷಸನೆಡೆಗೆ ಊಟದ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಯಾರು ಕೊಂಡೊಯ್ದರು?
- 4) ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಭೀಮನು ಏನು ಮಾಡಿದನು?

- 5) ರಾಕ್ಷಸರು ಬೆರಗಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು ?
- 6) ಬಕಾಸುರನು ಭೀಮನನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವೇನು ?
- 7) ಭೀಮ ಬಕಾಸುರರು ಯಾವ ರೀತಿ ಕಾದಾಟ ಮಾಡಿದರು ?
- 8) ಭೀಮನು ಹೊಡೆದಾಗ ಬಕಾಸುರನು ಹೇಗೆ ಸತ್ತನು ?
- 9) ಬಕಾಸುರನ ಹೆಣವನ್ನು ಏನು ಮಾಡಿದನು ?
- 10) ಭೂಸುರರು ಹೆಮ್ಮೆಪಡಲು ಕಾರಣವೇನು ?
- 11) ಭೂಸುರರು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಏನೆಂದು ಹರಸಿದರು ?

II. ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಬಕಾಸುರನಿಗೆ ಊಟದ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದವರು ಯಾರು ? ಯಾಕೆ ವಿವರಿಸಿ.
- 2) ಬಂಡಿಯೂಟವನ್ನು ಭೀಮನು ಏನು ಮಾಡಿದನು ? ವಿವರಿಸಿ.
- 3) ಭೀಮನಿಗೂ ಬಕಾಸುರನಿಗೂ ನಡೆದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ.
- 4) ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಂತೋಷಪಡಲು ಕಾರಣವೇನು? ವಿವರಿಸಿ.
- 5) ಬಕಾಸುರವಧೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

III. ಸಂದರ್ಭಸಹಿತವಿವರಿಸಿ:

- 1) ಎಲವೋ ಕುನ್ನಿ ಕೂಳಿದೆ ತಿನ್ನು ಬಾ
- 2) ಎತ್ತಲಕಟಾ ವಿಧಿ ಎನುತ ಮುರಿದೆದ್ದನಮರಾರಿ
- 3) ಹಿಡಿದರೊಬ್ಬರನೊಬ್ಬರುರದಲಿ
- 4) ವಿಪ್ರಜಾತಿಗೆ ಸಂದುದಿನ್ನಗಳಿಗೆಯೆಂದುದು ನೆರೆದ ಪೌರಜನ
- 5) ವಿಪ್ರನಿಕಾಯಕಿದು ಸಾಮಾನ್ಯವೆ ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಬದ ಬರೆಯಿರಿ.
ಪುರ, ದಾನವ, ಭೋಜನ, ಪವನಜ, ಬಂಡಿ, ರಣ, ಹರವಿ, ಹರಿ, ಅರಸ, ಹಾರುವ, ಪುರುಷ, ಕುನ್ನಿ, ರುಧಿರ
- 2) ತತ್ಸಮ, ತದ್ಭವ ಬರೆಯಿರಿ - ಭಿಕ್ಷೆ, ಭೋಜನ, ಅಚ್ಚರಿ, ಸಿಂಹ, ರಾಯ
- 3) ಸಂಧಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೆಸರಿಸಿ - ಭಿಕ್ಷಾನ್ಯ, ನಮ್ಮೂರು, ಕೈದೊಳೆ, ಸುರಾರಿ, ನುಸಿಯಾಗೆ
- 4) ಸಮಾಸಪದವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೆಸರಿಸಿ - ಪವನಜ, ರಣಧೀರ, ಕೈದೊಳೆ, ಹೆಮ್ಮರ, ಪದ್ಮಜ, ಹಾಲುತುಪ್ಪ
- 5) ಈ ಪಠ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಹಾಕಿ ಗಣ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ, ಭಂದಸ್ಸನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.
ಹಿಡಿದರೊಬ್ಬರನೊಬ್ಬರುರದಲಿ
ಹೊಡೆದು ಹಿಂಗಿದರುಲಿದು ಹೆಮ್ಮರ
ನುಡಿಯೆ ಹೊಯ್ದಾಡಿದರು ತಿವಿದರು ತೋಳು ಬಲುಹಿನಲಿ
ಕೊಡಹಿದನು ಕಲಿ ಭೀಮನವನು
ಗ್ಗಡದ ಸತ್ತ ದಿಯುಂಡ ಕೂಳಿನ
ಕಡುಹ ತೋರೆಂದೊರಲಿ ತುಡಿಕಿದನನಿಲ ನಂದನನ||

ಚಟುವಟಿಕೆ

- 1) ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದ ಇತರ ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ಓದಿರಿ.
- 2) ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ 'ವಚನ ಭಾರತ' ವನ್ನು ಓದಿರಿ.
- 3) ಈ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ನಾಟಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಿ.

ಎಚ್.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್

ಪಾಂಡುಪುತ್ರ ಭೀಮಸೇನ ಮಹಾಬಲ, ಅಸಮಬಲ, ಅವನ ತೋಳ್ಬಲಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದವನು ನೆಲಸಮ. ಪಂಡಿತ ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿ ಅವರದು ಪ್ರಚಂಡ ಮನೋಬಲ, ಗುರುಬಲ, ಸಾಧನೆಯ ಬಲ. ಅವರ ಸಂಗೀತದ ಬಲವೇ ಬಲ.

‘ಬೆಲೆಯಿಂದಕ್ಕುಮೆ ಕೃತಿ ಗಾವಿಲ ? ಭುವನದ ಭಾಗ್ಯದಿಂದಮಕ್ಕುಂ’ ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದ್ದಾನೆ, ನೇಮಿಚಂದ್ರ ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕವಿ. ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿ ಅವರ ಅಮರ ಸಂಗೀತ ಭುವನದ ಭಾಗ್ಯ, ಭಾರತದ ಭಾಗ್ಯ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗ್ಯ. ಅವರ ಸಂಗೀತ ಭಾಷಾತೀತ, ಜಗದಾನಂದಕಾರಕ. ಸಂಗೀತವೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುವಾಗ ಮಾತು ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು ?

ಅಂತೆಯೇ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೂ ಕನ್ನಡೇತರಿಗೂ ಅನ್ಯದೇಶೀಯರಿಗೂ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸಬಲ್ಲ ಮೋಡಿ ಅವರ ಸಂಗೀತ. ಡಚ್ ಚಲನಚಿತ್ರ ತಯಾರಕನೊಬ್ಬನಲವತ್ತು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಪಂಡಿತ ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿಯವರ ಸಂಗೀತ ಕುರಿತ ಚಿತ್ರ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಕೆನಡದ ಉದ್ಯಮಿಯೊಬ್ಬ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದ. ಚಿತ್ರದ ಹೆಸರು ‘ಮಿಯಾ ಮಲ್ಹಾರ್’. ಹೆಸರು ಭೀಮಸೇನ ಎಂದಾದರೂ ಭೀಮನ ಭುಜಬಲ ಪರಾಕ್ರಮವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಇವರು ಅಭಿನವತಾನಸೇನ!

ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿ ಅಪ್ಪಟ ಕನ್ನಡಿಗ. ಕನ್ನಡ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರು. ಕನ್ನಡವೆಂದರೆ ಅತುಲ ಪ್ರೇಮ.

ಹುಟ್ಟಿದ್ದು (ಫೆಬ್ರವರಿ 14, 1922) ಧಾರವಾಡದ ಬಳಿಯ ಗದಗಿನಲ್ಲಿ. ಹೊಂಬಳದ ಜೋಶಿ ಮನೆತನ. ತಂದೆ ಗುರುರಾಜ ಜೋಶಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ, ಶಿಕ್ಷಕ. ತಾಯಿ ಗೋದಾವರಿ ಬಾಯಿ ದಾಸರ ಪದಗಳನ್ನು ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಜಿ.ಬಿ. ಜೋಶಿ, ಲೇಖಕ, ನಾಟಕಕಾರ. ಅಜ್ಜ ಬೀಮಾಚಾರ್ಯ ಕೀರ್ತನಕಾರ.

ಇವರ ನಡುವೆ ಭೀಮಸೇನರು ಪಂಡಿತ ಭೀಮಸೇನರಾದದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಮನೆ ಸದಾ 'ನಾದದಿ ತುಂಬಿದ ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿ'. ತಾಯಿಯ ಎದೆಹಾಲಿನ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಗೀತದ ಪೀಯೂಷವನ್ನೂ ಕುಡಿದು ಬೆಳೆದ ಬೆಳಗಿದ ಜೀವ. ಆಗಿನಿಂದಲೇ ಸಂಗೀತದ ಶರೀರ, ಶಾರೀರ. ಸಂಗೀತದ ಗುಂಗೇ ಸರ್ವದಾ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲೂ ಅನ್ಯಮನಸ್ಸು. ಸಂಗೀತ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಅಲ್ಲೇ ತನ್ಮಯ. ಒಮ್ಮೆ ಭಜನೆಯ ಮನೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹಾಡು ಕೇಳುತ್ತ, ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತ ಕೂತ ಹುಡುಗ ಹಾಗೆಯೇ ನಿದ್ರೆ ಹೋದ. ಈ ಹುಡುಗ ಯಾರ ಮನೆಯವನು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಮನೆಯವರು ಅವನನ್ನು ಪೋಲೀಸ್ ಠಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರಂತೆ ! ತಂದೆ ಮಗನಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಕರೊಬ್ಬರನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದರು. ಆರೇಳು ತಿಂಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆ, ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ನುಡಿಕೆ. ಆಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ. ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಸುಭದ್ರ ತಳಹದಿ.

ಭೀಮಸೇನರ ಕಿವಿಗೆ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಗಾಯಕ ಅಬ್ದುಲ್ ಕರೀಂ ಖಾನರ ಗಾನತಟ್ಟೆಯ ಸಂಗೀತ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಕಲಿತರೆ ಕಲಿಯಬೇಕು ಇಂಥ ಸಂಗೀತ ಎನಿಸಿತು. ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಆ ಅಮರ ಸಂಗೀತ ಸಂಪಾದನೆಗೆಂದು ಹೊರಟರು. ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ರೊಕ್ಕವಿಲ್ಲ. ಕೇಳಲು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಟಿಕೆಟ್ ಇಲ್ಲದೆ ರೈಲು ಹತ್ತಿದರು. ಬಿಜಾಪುರ, ಗ್ವಾಲಿಯರ, ತಾನಸೇನನ ನೆಲೆವೀಡು. ಹಾಫೀಜ ಖಾನರ ಶಿಷ್ಯ. ಖಿಯಾಲದ ಪರಿಚಯ.

ಕೈಗೆ ಸಿಲುಕಿಯೂ ಸಿಲುಕದೆಂಬ ಆತ್ಮಪ್ರೀತಿ. ಗ್ವಾಲಿಯರದಿಂದ ಕಲ್ಕತ್ತಾ! ಎಲ್ಲಿಂದ ಎತ್ತ! ಅಲೆಯುವ ಮನ. ಭೀಷ್ಮದೇವ ಚಟರ್ಜಿಯ ಆಸರೆ. ಅಲ್ಲಿಷ್ಟು ಕಲಿಕೆ.

ಕೊನೆಗೆ ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ದೆಹಲಿ ಚಲೋ! ಚಾಂದಖಾನರ ಶಿಷ್ಯನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ ಫಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಅಲ್ಲೇನು ಕೆಲಸ? ಜಲಂಧರದತ್ತ ಗಮನ. ಅಲ್ಲೊಂದು ವರ್ಷ.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ವಿನಾಯಕ ಪಟವರ್ಧನರ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ. 'ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತುಪ್ಪಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲ! ನಿಮ್ಮಲ್ಲೇ ಸವಾಯಿ ಗಂಧರ್ವ ರಿಲ್ಲವೆ? ಅವರಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ಯಾರು ಬೇಕು?'

ಪುಣೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟೂರಾದ ಕುಂದಗೋಳಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಸವಾಯಿ ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಕಂಡು ಭೀಮಸೇನರು ಅವರಿಗೆ ಪೊಡಮಟ್ಟರು. ಸವಾಯಿ ಗಂಧರ್ವರು ಕಿರಾನಾ ಘರಾಣೆಯ ಪ್ರಜ್ವಲ ನಕ್ಷತ್ರ. ಬಲು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟು. ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಯಾರನ್ನೂ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸರು. ಭೀಮಸೇನರು ಗೆದ್ದರು. ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತುತಿ. 'ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮನಾಗುವ ತನಕ ದೊರಕದಣ್ಣು ಮುಕುತಿ!' ಐದು ವರ್ಷ ಅವರಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ. ಕಲಿತದ್ದು ಮೂರೇ ರಾಗ : ತೋಡಿ, ಮುಲ್ತಾವಿ, ಪೂರಿಯಾ. ಇವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಸಂಗೀತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಎಂಬುದು ಸವಾಯಿ ಗಂಧರ್ವರ ನಂಬಿಕೆ.

ಭೀಮಸೇನರು ಗಾನಗಂಧರ್ವರಾಗಿದ್ದರು. ನಾಟಕಗಳಲ್ಲೂ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅಭಿಮಾನಿಯೊಬ್ಬರು ಗ್ರಾಮೋಪೋನ್ ಗಾನತಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು. ಅವು ಬಿಸಿ ದೋಸೆಗಳಂತೆ ಮಾರಾಟವಾದುವು. ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿ ಜನಮನ ಗೆದ್ದಿದ್ದರು.

ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿಯವರಲ್ಲಿ ಕಿರಾನಾ ಘರಾಣೆಯ ಉತ್ತಮಾಂಶಗಳೆಲ್ಲ ಶೋಭಿಸಿದುವು. ಈ ಘರಾಣೆಯ ಮೂಲಪುರುಷ ಅಬ್ದುಲ್ ಕರೀಂ ಖಾನ್. ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಸವಾಯಿ ಗಂಧರ್ವ. ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿ ಆ ಘರಾಣೆಯ ಮುಂದಿನ ಕುಡಿ.

ಜೊತೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಇತರ ಹಲವಾರು ಘರಾಣೆಗಳ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಕರೀಂಖಾನರ ಸ್ವರಸಾಧನೆ, ಸವಾಯಿ ಗಂಧರ್ವರ ಕೌಶಲ. ವಿಲಂಬಿತ ಲಯದ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ವಿಹರಿಸುವ ಸ್ವರಗಳ ನಾದಮಾಧುರ್ಯ. ಅವನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಸಿಂಗರಿಸುವ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ. ತಾನಗಳ ವರ್ಷಧಾರೆ. ಅವರ ಗಾಯನ ಎಂದೂ ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಮಾಧುರ್ಯ, ಓಜಸ್ಸು, ಪ್ರಸಾದಗುಣ, ಜನರನ್ನು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಯಕ್ಷಿಣೀ ವಿದ್ಯೆ. ಫಿರತ್‌ಗಳ ಲೀಲಾವಿನೋದ. ಉಸಿರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಊರ್ಧ್ವಗಾಮಿಯಾಗಿ, ನಿರವಧಿ ಸುಖದ ಸೌಧ ತಲುಪಿಸುವ ಮಾಂತ್ರಿಕತೆ. ಆನಂದದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆ ಅದೊಂದು 'ಅನಂತ ಕ್ಷಣ' ದೇಶವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಗೀತದ ರಸದೌತಣ. ನಾದದ ರಂಗವಲ್ಲಿಯ ಲೀಲಾವಿನೋದ. 'ಕಲಾಶ್ರೀ' ಎಂಬುದು ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಒಂದು ರಾಗ. ಅವರೇ ಕಲಾಶ್ರೀ.

ಬಿರುದು ಬಾವಲಿ ಅನೇಕ. ರಾಜ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಸಂಗೀತ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ. 'ಪದ್ಮ' ಸರಣಿ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್. ಇದೀಗ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ರತ್ನ ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರೆಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿ ಅಭಿಮಾನ ಗೆದ್ದ ರಸಾರ್ಧ್ರಹೃದಯವಂತ.

ಕೃತಿ - ಕರ್ತೃ ವಿಚಾರ:

ಎಚ್.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ : 20 ನೇ ಶತಮಾನದ ಖ್ಯಾತ ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪ್ರಥಮ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸಾಹಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ|| ಎಚ್.ಎಸ್. ಅವರು ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಕಣ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ನೆಲೆ ಬೆಲೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಹರಿಕಾರರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತೇಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲದ, ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲದ ಲೇಖನಗಳಿಂದ ನಿರಂತರ ಅನ್ವೇಷಣೆ ನಡೆಸುವ ಆಧುನಿಕ ಸಂತ ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಅವರು ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಓದುಗರ ಬಯಕೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನೀಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು, ರೋಮಾಂಚಕ ಲೇಖನಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಲೇಖನಗಳು ಜನರ ಮನದಾಳದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಿಯದೆ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಕವಿಯಾಗಿ, ವಿಮರ್ಶಕರಾಗಿ, ಸಾಹಿತಿಯಾಗಿ, ಪತ್ರಕರ್ತರಾಗಿ, ಚಿಂತಕರಾಗಿ, ಅಂಕಣಕಾರರಾಗಿ ಅವರು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಭಾರತ ರತ್ನ' ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಭಾರತಿ ಸುತ ಇವರು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ :

ಪ್ರಚಂಡ - ಅಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಮನೋಬಲ - ಮನಸ್ಸಿನ ಬಲ; ಕೃತಿ - ಪುಸ್ತಕ; ಗಾವಿಲ - ಹೆಡ್ಡ; ಭುವನ - ಜಗತ್ತು; ಮೋಡಿ - ಆಕರ್ಷಣೆ; ಉದ್ಯಮಿ - ಉದ್ಯೋಗಿ; ಆತುಲ - ಅಸಮಾನವಾದ; ಸುಶ್ರಾವ್ಯ - ಇಂಪಾದ; ಪೀಯೂಷ - ಅಮೃತ; ಶಾರೀರ - ಕಂಠ ಮಾಧುರ್ಯ; ಗುಂಗು - ಅಮಲು, ಗೀಳು; ತನ್ಮಯ - ತಲ್ಲಿನ, ಮಗ್ನ; ತಳಹದಿ - ಬುನಾದಿ; ಕಿಸೆ - ಜೇಬು; ರೊಕ್ಕ - ಹಣ; ಖಯಾಲ - ಇಷ್ಟ ಮೋಹ; ಹೆಬ್ಬಯಕೆ - ದೊಡ್ಡ ಬಯಕೆ; ಘರಾಣೆ - ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯ; ವಿಲಂಬಿತ - ಮಂದಗತಿ (ತಡ); ತಾನಗಳು - ಸ್ವರ ವಿಸ್ತಾರ; ಓಜಸ್ಸು - ಶಕ್ತಿ (ಕಾಂತಿ); ಯಕ್ಷಿಣೀ - ಇಂದ್ರಜಾಲ ವಿದ್ಯೆ; ಊರ್ಧ್ವ - ಮೇಲೆ; ನಿರವಧಿ - ಕಾಲದ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದ; ಪರಾಕಾಷ್ಠೆ - ಪರಮಾವಧಿ; ಪಾಮರ - ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದವನು (ಸಾಮಾನ್ಯ).

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ನೇಮಿಚಂತ್ರ ಎನೆಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದ್ದಾನೆ?
- 2) ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿಯವರ ಸಂಗೀತ ಭುವನದ ಭಾಗ್ಯ ಹೇಗೆ?
- 3) 'ಮಿಯಾ ಮಲ್ಹಾರ' ಎಂದರೇನು?
- 4) ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿಯವರ ಜನ್ಮದಿನಾಂಕ ಯಾವುದು?
- 5) ಜೋಶಿಯವರನ್ನು ಪೋಲೀಸ್ ಠಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇಕೆ?
- 6) ಭೀಮಸೇನರು ಯಾರ ಬಳಿ ಶಿಷ್ಯತ್ವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು?
- 7) ಜೋಶಿಯವರು ಯಾವ್ಯಾವ ರಾಗ ಕಲಿತರು?
- 8) ಜೋಶಿಯವರಿಗೆ ದೊರೆತ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಯಾವುವು?

II. ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ :

- 1) ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿಯವರ ಕುಟುಂಬದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಿ.
- 2) ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿಯವರು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಲಿತದ್ದು ಹೇಗೆ? ವಿವರಿಸಿ.
- 3) ಜೋಶಿಯವರ ಸಂಗೀತ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ.
- 4) ಜೋಶಿಯವರ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನೆ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸಂದ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಕೃತಿ, ಭುವನ, ಶಿಕ್ಷಕ, ತಳಹದಿ, ಅಭ್ಯಾಸ, ಆನಂದ
- 2) ವಿರುದ್ಧ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಆಸಮ, ಭಾಗ್ಯ, ಹಿಂದೆ, ಹುಟ್ಟು, ಶಿಕ್ಷಕ, ನಂಬಿಕೆ, ಲಯ, ವಿದೇಶ, ಅಭಿಮಾನ, ನಿರವಧಿ
- 3) ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರಿ.
ನಲಸಮ, ಸಾಧನೆ, ಸುಶ್ರಾವ್ಯ, ಆಶ್ಚರ್ಯ, ತನ್ಮಯ, ಅಭ್ಯಾಸ, ತಳಹದಿ, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
- 4) ಇವುಗಳಿಗೆ ತತ್ಸಮ-ತದ್ಭವ ಬರೆಯಿರಿ.
ಕವಿ, ಶಾಲೆ, ನಿದ್ರೆ, ಸಂಗೀತ, ಬಕುತಿ, ಮುಕುತಿ, ವಶ, ಆಗಸ, ಸ್ವರ, ಸಿಂಗಾರ, ವರ್ಷ, ಸುಖ
- 5) ಇವುಗಳ ಸಂಧಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೆಸರಿಸಿ.
ಭಾಷಾತೀತ, ಜಗದಾನಂದ, ಭೀಮಾಚಾರ್ಯ, ಮನೆಯೊಂದು, ಉತ್ತಮಾಂಶ, ಉದ್ಯಮಿಯೊಬ್ಬ, ರೊಕ್ಕವಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲೊಂದು
- 6) ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯ ಮಾಡಿ ಸಮಾಸವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.
ತೋಳ್ಳಲ, ಮನೋಬಲ, ಹೆಬ್ಬಯಕೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ರತ್ನ, ಪಾಂಡುಪುತ್ರ, ಭುಜಬಲ, ಮನೋಹರ

ಚಟುವಟಿಕೆ

- 1) ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಗಣನೀಯ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಹನೀಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
- 2) ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಹಾನಗಲ್, ಸುಬ್ಬುಲಕ್ಷ್ಮೀ - ಇವರ ಧ್ವನಿಸುರುಳಿಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿರಿ.

ತಂದೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ತಾಯಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಶಪಿಸುವವನ
ದೀಪವು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಅಂದಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಹೋಗುವುದು
- ಜ್ಞಾನೋಕ್ತಿ

ನಾಮಪದ

‘ನಾಮ’ ಎಂದರೆ ಹೆಸರು. ‘ನಾಮಪದ’ ಎಂದರೆ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದ ಎಂದರ್ಥ. ಅಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿ, ವಸ್ತು, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ ಸ್ಥಳಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪದಗಳೇ ನಾಮಪದಗಳು :

ಉದಾ : ಕೃಷ್ಣ, ಕಾಡು, ಹಸು, ಬೆಂಗಳೂರು ಇತ್ಯಾದಿ

ಈ ನಾಮಪದದ ಮೂಲ ರೂಪಕ್ಕೆ ‘ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿ’ ಅಥವಾ ‘ಪ್ರಾತಿಪದಿಕೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾತಿಪದಿಕ ಮತ್ತು ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿದ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಾಮಪದವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಉದಾ : ನಾಮಪ್ರಕೃತಿ + ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ = ನಾಮಪದ
ಮರ + ಅನ್ನು = ಮರವನ್ನು

ಲಿಂಗ - ವಿಭಕ್ತಿ - ವಚನ

ಒಂದು ನಾಮಪದದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ, ವಚನ ಮತ್ತು ವಿಭಕ್ತಿಗಳೆಂದು ಮೂರು ಅಂಶಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ಮರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ನಾಮಪದವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆದರೆ ಮರ + ಅಲ್ಲಿ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ‘ಮರ’ ಎಂಬುದು ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ. ಅದು ಒಂದೇ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದರಿಂದ ಏಕವಚನವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಅಲ್ಲಿ’ ಎಂಬುದು ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ.

ಲಿಂಗಗಳು

ಒಂದು ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಲಿಂಗವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಮತ್ತು ನಪುಂಸಕಲಿಂಗಗಳೆಂದು ಮೂರು ವಿಧಗಳಿವೆ.

1. **ಪುಲ್ಲಿಂಗ** : ಪುರುಷರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಪದ ಪುಲ್ಲಿಂಗ.

ಉದಾ: ರಮೇಶ, ಮಾವ, ರಾಮ ಇತ್ಯಾದಿ.

2. **ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ** : ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಪದ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ

ಉದಾ: ಗೀತ, ಅತ್ತೆ, ಅತ್ತಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

3. **ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ** : ಈ ಎರಡೂ ಲಿಂಗಗಳಿಗೂ ಸೇರದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಉದಾ: ಗಿರಿ, ಬೆಟ್ಟ, ಆಕಾಶ ಇತ್ಯಾದಿ.

ವಚನಗಳು

ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಅವು (1) ಏಕವಚನ (2) ಬಹುವಚನ.

- (1) **ಏಕವಚನ** : ಯಾವುದೇ ನಾಮಪದವು ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿಸುವಂತಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಏಕವಚನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಉದಾ : ಕಲ್ಲು, ಮಗು, ತಾಯಿ, ರಾಜ, ಇತ್ಯಾದಿ.

- (2) **ಬಹುವಚನ** : ಯಾವುದೇ ನಾಮಪದವು ಎರಡು ಅಥವಾ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಬಹುವಚನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಉದಾ : ಕಲ್ಲುಗಳು, ಮಕ್ಕಳು, ತಾಯಂದಿರು, ರಾಜರು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕಲಿಯಿರಿ :

ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಅಮ್ಮ	ಅಮ್ಮಂದಿರು
ಬಂದಿತು	ಬಂದವು
ಹಾವಾಡಿಗ	ಹಾವಾಡಿಗರು
ಸ್ತ್ರೀ	ಸ್ತ್ರೀಯರು

ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಮಪದ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಕವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಂದು ಹೆಸರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಏಳು ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿವೆ.

ವಿಭಕ್ತಿನಾಮ	ಪ್ರಕೃತಿ	+	ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ	=	ನಾಮಪದ
ಪ್ರಥಮಾ ವಿಭಕ್ತಿ	ಮರ	+	ಉ	=	ಮರವು
ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ	ಮರ	+	ಅನ್ನು	=	ಮರವನ್ನು
ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ	ಮರ	+	ಇಂದ	=	ಮರದಿಂದ
ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತಿ	ಮರ	+	ಕ್ಕೆ	=	ಮರಕ್ಕೆ
ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ	ಮರ	+	ದನೆಯಿಂದ	=	ಮರದ ದನೆಯಿಂದ
ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿ	ಮರ	+	ಅ	=	ಮರದ
ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ	ಮರ	+	ಅಲ್ಲಿ	=	ಮರದಲ್ಲಿ

ಇವಲ್ಲದೆ 'ಮರವೇ' ಎಂದು ಸಂಭೋಧಿಸಿ ಹೇಳುವ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ 'ಸಂಭೋದನಾ ವಿಭಕ್ತಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದು ಪ್ರಥಮಾ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ವಿದ್ಯೆ

ವಿದ್ಯಕ್ಕೆ ಕಡೆಯಿಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ
ಭಿದ್ರಿಸುವವಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ ಮರಣಕ್ಕೆ
ಮದ್ದು ತಾನಿಲ್ಲ ಸರ್ವಜ್ಞ

ವಿದ್ಯೆಯುಳ್ಳನ ಮುಖವು ಮುದ್ದು ಬರುವಂತಿಕ್ಕು
ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲದನ ಬರಿಮುಖವು ಹಾಳೂರ
ಹದ್ದಿನಂತಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ

ವಿದ್ಯವೇ ತಾಯ್ತಂದೆ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಸೋದರನು
ಅಧ್ಯಾನಕಾದರವನೆಂಟ, ಸುಖದಿತಾ
ನಿದ್ಧದೇ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಸಲುವ ಹೋಗಿದ್ದಲ್ಲಿಯೂ ಸಲುವ
ವಿದ್ಯೆಯ ಕಲಿತ ಬಡವ ತಾಗಿರಿಯ ಮೇ
ಲಿದ್ದರೂ ಸಲುವ ಸರ್ವಜ್ಞ

ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸದ ತಂದೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳದ ಗುರುವು
ಬಿದ್ದರಲು ಬಂದು ನೋಡದ ತಾಯಿಯು
ಶುದ್ಧ ವೈರಿಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಅರಿತವರ ಮುಂದೆ ತನ್ನರಿವನ್ನು ಮೆರೆಯುವುದು
ಅರಿಯದರ ಮುಂದೆ ಮರೆದರೆ ಹೊನ್ನೆಂಬ
ತೊರೆಯಲೆಚ್ಚಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಕುಲ

ಕುಲವಿಲ್ಲ ಯೋಗಿಗೆ ಚಲವಿಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಿಗೆ
ತೊಲೆಗಂಬವಿಲ್ಲ ಗಗನಕ್ಕೆ ಸ್ವರ್ಗದಲಿ
ಹೊಲಗೇರಿಯಿಲ್ಲ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಎಲುವಿಲ್ಲ ನಾಲಗೆಗೆ ಬಲವಿಲ್ಲ ಬಡವಂಗೆ
ತೊಲೆಗಂಬವಿಲ್ಲ ಗಗನಕ್ಕೆ ದೇವರಲಿ
ಕುಲಭೇದವಿಲ್ಲ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಉತ್ತಮರು ಪಾಲ್ಗಡಲೊಳೆತ್ತಿಹರೆ ಜನ್ಮವನು ?
ಉತ್ತಮರು ಅಧಮರೆನಬೇಡ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ
ದುತ್ತಮರು ಎಲ್ಲಿ? ಸರ್ವಜ್ಞ

ನಡವುವುದೋ ಭೂಮಿ ಕುಡುವುದೋ ನೀರು
ಸುಡುವುದೋ ಇರುತಿರಲು ಕುಲಗೋತ್ರ
ನಡುವೆ ಎತ್ತಣದು ? ಸರ್ವಜ್ಞ

ಮಾತನರಿದಾ ಸುತನು ರೀತಿಯರಿದಾ ಸತಿಯು
ನೀತಿಯನು ಅರಿದ ವಿಪ್ರ ತಾ ಜಗದೊಳಗೆ
ಜ್ಯೋತಿಯಿದ್ದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಜಾತಿಹೀನರ ಮನೆಯ ಜ್ಯೋತಿ ತಾ ಹೀನವೇ ?
ಜಾತಿವಿಜಾತಿಯೆನಬೇಡ ದೇವನೊಲಿ
ದಾತನೇ ಜಾತ ಸರ್ವಜ್ಞ

- ಸರ್ವಜ್ಞ

ಕವಿ ಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರ :

ಸರ್ವಜ್ಞ - ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮನದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಜನಪ್ರಿಯ ಕವಿ. ಇವನು 16ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನವನು.

ಕನ್ನಡ ಕುಲಕೋಟಿಗೆ ಚಿರಪರಿತನಾದವನು ಸರ್ವಜ್ಞ. ಸರ್ವಜ್ಞ - ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನು. ಈ ಹೆಸರು ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರೋ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡ ಕುಲಬಾಂಧವರು ಕೊಟ್ಟ ಬಿರುದೋ ತಿಳಿಯದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇಡೀ ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ಮನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸರ್ವಜ್ಞ. ಸ್ವರ್ಗ, ಮರ್ತ್ಯ, ಪಾತಾಳವೆಂಬ ಮೂಲೋಕವನ್ನು ಮೂರಡಿಯಿಟ್ಟು ಅಳೆದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಂತೆ, ಮೂರು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕಾನುಭವದ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆದು 'ತ್ರಿಪದಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ' ಎಂಬ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಲೋಕಾನುಭವದ ಜೊತೆಗೆ ಪುಸ್ತಕಜ್ಞಾನ ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸಿದೆ. ಆಡು ಮುಟ್ಟದ ಸೊಪ್ಪಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಸಮಾಜದ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ, ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿ, ತನ್ಮೂಲಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಧರ್ಮ, ನೀತಿ, ಸದಾಚಾರ, ಬೋಧನೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ ಜನಪ್ರಿಯ ವಚನಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನು ವಿದ್ಯೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸದ ತಂದೆ, ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳದ ಗುರುವು, ಬಿದ್ದಿರಲು ಬಂದು ನೋಡದ ತಾಯಿಯು ಶುದ್ಧ ವೈರಿಗಳು ಎಂದು ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಡವುವುದೋ ಭೂಮಿ, ಕುಡುವುದೋ ನೀರು, ಸುಡುವುದೋ ಇರುತಿರಲು ಕುಲಗೋತ್ರ ನಡುವೆ ಎತ್ತಣದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಎಂದು ಜಾತೀಯತೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ವದಗಳ ಅರ್ಥ :

ಭಿದ್ರಿಸು - ಬೇರ್ಪಡಿಸು; ಮದ್ದು - ಔಷಧ; ಮುದ್ದು ಬರುವಂತಿಕ್ಕು - ಆಹ್ಲಾದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತಿರಬಹುದು; ಹಾಳೂರು - ನಾಶಕ್ಕೊಳಗಾದ ಊರು; ಸಲುವ - ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವ; ಅದ್ವಾನಕೆ ಆದರೆ ಅವ - ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನು; ಲೇಸು - ಒಳ್ಳೆಯದು; ಗಿರಿ - ಬೆಟ್ಟ; ಶುದ್ಧವೈರಿ - ಕಡು ಶತ್ರು; ಹೊನ್ನಂಬು - ಚಿನ್ನದ ಬಾಣ; ಪಾಲ್ಗಡಲು - ಕ್ಷೀರಸಾಗರ; ಅಧಮರು - ಕೆಟ್ಟ ಜನರು; ಅಗ್ನಿ - ಬೆಂಕಿ; ಸುತ - ಮಗ; ವಿಪ್ರ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣ; ಜಾತ - ಒಳ್ಳೆಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಮದ್ದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ?
- 2) ವಿದ್ಯೆ ಇಲ್ಲದವನ ಮುಖ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ?
- 3) ಶುದ್ಧವೈರಿಗಳು ಯಾರರು?
- 4) ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಯಾರ ಮುಂದೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬೇಕು?
- 5) ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ?
- 6) ಯಾರು ಸತ್ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು?

II. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತವ ಹೇಗೆ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ ?
- 2) ವಿದ್ಯೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ ?
- 3) ಜಗದೊಳಗೆ ಜ್ಯೋತಿ ಇದ್ದಂತೆ ಇರುವವರು ಯಾರ್ಯಾರು ? ಹೇಗೆ ?
- 4) ಜಾತೀಯತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಸರ್ವಜ್ಞ ಕೈಗೊಂಡ ಪ್ರಯತ್ನವಾವುದು ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ಈ ಪದಗಳನ್ನು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ.
ಭಿದ್ರಿಸು, ಹಾಳೂರು, ಉತ್ತಮ, ತೊಲೆಗಂಬ, ಜ್ಯೋತಿ
- 2) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ವಿದ್ಯವೇ	ಸೋದರನು
2. ಕುಲವಿಲ್ಲ	ಜ್ಞಾನಿಗೆ
3. ಬುದ್ಧಿಯೇ	ಗಗನಕ್ಕೆ
4. ಚಲವಿಲ್ಲ	ಯೋಗಿಗೆ
5. ತೊಲೆಗಂಬವಿಲ್ಲ	ತಾಯ್ತಂದೆ
- 3) ಸಂಧಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೆಸರಿಸಿ.
ಗತಿಯಿಲ್ಲ ತನ್ನರಿವು, ತೊಲೆಗಂಬ, ಸುಡುವಗ್ಗಿ, ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ
- 4) ವಿರುದ್ಧ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಜನನ ×	2. ಬಡವ ×	3. ವಿನಯ ×	4. ವೈರಿ ×
5. ಅರಿತವ ×	6. ಬಲ ×	7. ಉತ್ತಮ ×	8. ಸ್ವರ್ಗ ×
- 5) ತ್ರಿಪದಿಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.
  1. ಇದು ಮೂರು ಸಾಲುಗಳ ಪದ್ಯ
  2. ಇದು ಹನ್ನೊಂದು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡದ್ದು
  3. ಆರನೆಯ ಮತ್ತು ಹತ್ತನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಗಣಗಳೂ, ಉಳಿದೆಡೆ ವಿಷ್ಣುಗಣಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ.

ವಿ ಎಲುವಿಲ್ಲ	ವಿ ನಾಲಗೆಗೆ	ವಿ ಬಲವಿಲ್ಲ	ವಿ ಬಡವಗೆ
ವಿ ತೊಲೆಗಂಬ	ಬ್ರ ವಿಲ್ಲ	ವಿ ಗಗನಕ್ಕೆ	ವಿ ದೇವರಲಿ
ವಿ ಕುಲಭೇದ	ಬ್ರ ವಿಲ್ಲ	ವಿ ಸರ್ವಜ್ಞ	

ಚಟುವಟಿಕೆ

- 1) ಕನ್ನಡದ ಸರ್ವಜ್ಞ ತಮಿಳಿನ ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಇವರಿಬ್ಬರ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ.
- 2) ಸರ್ವಜ್ಞನ ಇತರ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.
- 3) ಸರ್ವಜ್ಞನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ಕುಲದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ.

ಈ ತೆಜದ ಕಾಡುಂ ನಾಡುಂ ಮನೋಜ್ಞಮಾಗೆ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವರ್ಷಾಕಾಲದೊಳೊಂದು ದೆವಸಂ ಬೈಗುಂಬೊಟ್ಟಿನೊಳೆಂದಿನಂತಿರೋಲಗಂ ಪರಿಯೆ, ಕಬ್ಬಿಗರ ಬಲ್ಲಹಂ ಮುದ್ದಣನರಮನೆಯಿಂ ಪೊಳಮಟ್ಟು ನೆರೆವೀದಿವಿಡಿದು ಪೊರೆವೀಡಿಂಗೆಯ್ಯುರ್ಪುದುಮಾತನ ಮಡದಿ ಮನೋರಮೆ ದೂರದೆ ಕಂಡೆಟ್ಟು ಇದಿರ್ವಂದು ಕಾಲ್ಗೆ ನೀರಂ ನೀಡಿ ಮತ್ತಂ ಕಯ್ವಿಡಿದೊಳೆಕೊಕ್ಕಿಗುಯ್ವು ಮಣೆಯಿತ್ತು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಒಡನೆಯೆ ತನಿವಣ್ಣಂ ತಿನಲಿತ್ತು ಕೆನೆವಾಲಂ ಕುಡಿವೊಡಿತ್ತು ಉಪಚರಿಸುತಿರ್ದಳ್. ಈವುಪಚಾರದಿನಾತನ ಪಸಿವುಂ ಬಲಿಲೈಯುಂ ಮುಗಿಯೆ, ಕೆಳದಿ ನೆಱುಂಬುಲಮಂ ಸವಿಯಲೈಂದು ಮಡಿದೀಯುತುಮಿರೆ, ಇಂತು ಸುಖಿಸಲ್ಪಾಪಂಗೊಳುತಿರ್ದರ್, ಅದೆಂತೆನೆ.

ಮನೋರಮೆ - (ಮೆಲ್ಲುಡಿಯಿಂ) ನೋಟ್ಟುದೀ ಪಗಲೆಳೆಂತೊ ಪಿರಿಯುವು ! ಪಗಲುಮಿರುಳುಂ ಸುರಿವ ಬಲ್ಲೋನೆಯ ಜಿನುಂಗಿನತ್ತಣೆನೆನ್ನ ಬಗೆಯುಂ ಬೇಸತ್ತುದು. ಅಂತದಱಿನೇನಾನುಮೊಂದು ನಲ್ಲತೆಯಂ ಪೇಟಿ!

ಮುದ್ದಣಂ - ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಿ! ತಡೆಯೇಂ! ಇನಿತೊಂದು ಬಯಕೆ ತಲೆದೋಷಿ ಆವ ಗಹನಂ? ಆದೊಡಮಾವ ನಲ್ಲತೆಯಂ ಪೇಟಿಂ? ಏಂ ಭೋಜಪ್ರಬಂಧಂ? ವಿಕ್ರಮವಿಜಯಂ, ಮಹಾವೀರಚರಿತಂ?

- ಮನೋ** - ಇಸ್ಸಿ! ಇವರೊಳೆನಗಟ್ಟುಱಿಲ್ಲಂ; ಉಲಿದೊಡಮಲಿದೊಡಂ ಬಟ್ಟೆದೋಷುಪ ರಸಭರಿತಂ ಚರಿತಮೈಸೆ.
- ಮುದ್ದ** - ನಿನಗಾವ ರಸದೊಳಿಷ್ಟಂ? ಶೃಂಗಾರರಸದೊಳೆ? ವೀರರಸದೊಳೆ? ಹಾಸ್ಯರಸದೊಳೆ?
- ಮನೋ** - ಆವರಸದೊಳೆಂದೊಡೇಂ? ನವರಸದೊಳೆಂ.
- ಮುದ್ದ** - ಅಂತಿರೆ ಮತ್ತಮಾಕತೆ ಯಾವುದು?

- ಮನೋ - ರಾಮಾಯಣದೊಳೇನಾನುವೊಂದು.
- ಮುದ್ದ - ಅಂತೆಯ ಅಕ್ಕಿ. ಸೀತಾಸ್ವಯಂವರಮಂ ಪೇಟ್ಟೊಂ.
- ಮನೋ - ಆಂ ಮುನ್ನಮೆ ಕೇಳ್ವೆಪ್ಪನಲ್ಲೆ!
- ಮುದ್ದ - ಏಂ ಸೀತಾಪಹರಣಕಥನದೊಳ್ ಬಯಕೆಯೆ ?
- ಮನೋ - ಉಃ! ಆನೊಲ್ಲೆಂ.
- ಮುದ್ದ - ಮೇಣಾವ ನಲ್ಲತೆಯಂ ಪೇಟ್ಟೊನೋ.
- ಮನೋ - ಇಂತೇಕುಸಿರ್ವಯ್? ನಾಡೊಳೆನಿತ್ತೊ ರಾಮಾಯಣಂಗಳೊಳವು.
ನೀಂ ಕೇಳ್ವದೊಳೊಳೊಂದಂ ನಲ್ಲೆದೊಳೊ ಕಂಡು ಪೇಟ್ಟುದು.
- ಮುದ್ದ - ನೀನೆ ಒಂದನಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುದು.
- ಮನೋ - ಶ್ರೀರಾಮಂ ಅಶ್ವಮೇಧಮಂ ಕಯ್ಯೊಡನೆಂಬರಲ್ಲೆ; ಆ ಕತೆಯೆ ಅಕ್ಕುಂ.
- ಮುದ್ದ - ಈಗಳೊಳೆಂ; ಶೇಷರಾಮಾಯಣಮಂ ಪೇಟ್ಟುದೆಂಬೆಯೆ ?
- ಮನೋ - ಅಪ್ಪುದಪ್ಪುದು. ಆದೊಡೆ ಮುನ್ನಮಾರಾಂಗಿ ದನೊರೆದರ್ ?
- ಮುದ್ದ - ಮುನ್ನಂ ಶೇಷಂ ವಾತ್ಸಾಯನಂಗೆ ಪೇಟ್ಟದನೆ ನಿನಗೆ ಬಿತ್ತರಿವೆಂ. ಆದೊಡೆ ಬಲ್ಲತೆ ಕಣಾ ! ಒಂದರೊಟ್ಟಿವಸಕ್ಕೆ ಮುಡಿಯದು.
- ಮನೋ - ಇರ್ಕೆ. ಓರೊಂದು ದೆವಸಮಿನಿಸಿನಿಸಂ ಪೇಟ್ಟೊಡೇಂ ?
- ಮುದ್ದ - ಅಕ್ಕುಂ. ಆವ ಧಾಟಿಯೊಳ್ ಪೇಟ್ಟೊಂ; ಪದ್ಯದೊಳ್ ಪೇಟ್ಟೊನೋ? ಗದ್ಯದೊಳ್ ಪೇಟ್ಟೊನೋ
- ಮನೋ - ಪದ್ಯಂವದ್ಯಂ, ಗದ್ಯಂಹೃದ್ಯಂ. ಹೃದ್ಯಮಪ್ಪಗದ್ಯದೊಳೆ ಪೇಟ್ಟುದು.
- ಮುದ್ದ - (ನಸುನಗೆಯಿಂ) ಅದಂತಿರ್ಕೆ. ಅದೊಳೊಳ್ ಇಂತಪ್ಪ ನಲ್ಲತೆಯಂ ಬಿತ್ತರಿಸಿದೊಡೆ ಅರಮನೆಯೊಳ್ ರನ್ನಗಡಗಮಂ ಪೊನ್ನಕಂಠಿಕೆಯಂ ಮೆಚ್ಚಿನೀವರ್. ನೀನೀವುದೇಂ ?
- ಮನೋ - ಪೆಟತೇಂ ? ಎನ್ನನೆ ನಾನೀವೆಂ.
- ಮುದ್ದ - ಬಲ್ಲಡುಸುಗಾರ್ತಿಯೆಸೆ! ಅಱಿಯಾ ಮುನ್ನಮೆ ನಿನ್ನತಾಯ್ತಂದೆವಿರೆನಗಿತ್ತರೆಂಬುದಂ ?
- ಮನೋ - ಇದೇತಟ ನುಡಿ ! ಪೋಕೆ. ಆಂ ಪರಾಧಿನೆ ಗಡ ! ಪುರಾಣಮನೋದಿದಿಂ ಬಲಿಯಮಲ್ಲೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯನೀವುದು ? ಅರಮನೆಯವರುಂ ಕಬ್ಬಮಂ ಕಂಡಲ್ಲೆ ಕಚ್ಚೊಯನಿತ್ತರ್ ? ಆನುಂ ಕತೆಯಂ ಕೇಳ್ವು ಸೊಗಸಾಗೆ ಬಲ್ಲತೆ ಸಮಾನಿಸುವೆಂ.
- ಮುದ್ದ - ಒಳ್ಳಿತೊಳ್ಳಿತು! ಕತೆಯನಾಲಿಸಿ ಲಾಲಿಸಿ ಬಲಿಕ್ಕ ಮೀಯೆನೆಂದೊಡೆ ಬಿಡೆನೋಟ್ಟೊಂ.
- ಮನೋ - ಆನುಂ ನೋಟ್ಟೊಂ ಕತೆಯ ಪುರುಳಂತಿರ್ಕುಮೆಂದು.
- ಮುದ್ದ - ಆದೊಡಾಲಿಸು. ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀಮತ್ತುರಾಸುರೇಂದ್ರ ನರೇಂದ್ರ ಮುನೀಂದ್ರ ಘಣೇಂದ್ರ ಮಣಿಮಕುಟ ತಟಘಟಿತ
- ಮನೋ - ಓ ಓ! ತಡೆ! ತಡೆ. ವಸುಧೆಗೊ ಡೆಯನಪ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಕತೆಯಂ ಪೇಟೆನೆ ಬಸದಿಗೊಡೆಯನಪ್ಪ ಸುರೇಂದ್ರರ ಚರಿತೆಯಂ ಪೇಟ್ಟುದೇಂ! ಸಾಲ್ಲುಂ ಸಾಲ್ಲುಂ. ಇಂತೆರ್ಡೆಗೊಳ್ಳ ಕತೆಗೆಂತುಡುಗೊಳೊಯಂಗೆಯ್ವೆನೋ!
- ಮುದ್ದ - ನಲ್ಲುಡಿಯಿದು ರಮಣಿ ! ಕಚಂಗಳಾಣೆ ! ಆಲ್ಲು ಬಸದಿಯಿಂದ್ರರ ಕತೆಯಲ್ಲು; ರಾಮಚಂದ್ರನ ಕತೆಯನೆ ಪೊಗಲ್ಲು ಪೇಟ್ಟು ದಿದು ಸಕ್ಕದದೊಂದು ಚೆಲ್ಲು.
- ಮನೋ - ಲೇಸು, ಲೇಸು! ನೀರಿಲಿಯದ ಗಂಟಲೊಳ್ ಕಡುಬಂ ತುಟುಕಿದಂತಾಯ್ತು; ಕನ್ನಡದ ಸೊಗಸನೊಲಾರ್ತೆನಿಲ್ಲೆನಗೆ ಸಕ್ಕದದ ಸೊಗಸಂ ಪೇಟ್ಟುದು ಗಡ!
- ಮುದ್ದ - ಅಪ್ಪೊಡಿನೆಂತೊ ಒರೆವೆಂ ?
- ಮನೋ - ತಿರುಳ್ಳನ್ನಡದ ಬೆಳ್ಳುಡಿಯೊಳೆ ಪುರುಳೊಂದೆ ಪೇಟ್ಟುದು. ಕನ್ನಡ ಕತ್ತರಿಯಲ್ಲೆ.
- ಮುದ್ದ - ಅಪ್ಪುದಪ್ಪುದು. ಆದೊಡಂ ಸಕ್ಕದಮೊಂದೆ, ರನ್ನವಣಿಯಂ ಪೊನ್ನಿಂ ಬಿಗಿದಂತೆಸಗುಂ; ಅದೊಂ ಕರ್ಮಣಿಸರದೊಳ್ ಚೆಂಬವಳಮಂ ಕೋದಂತಿರೆ, ರಸಮೊಸರೆ, ಲಕ್ಕಣಂ ಮಿಕ್ಕರೆ, ಎಡೆಯೆಡೆಯೊಳ್ ಸಕ್ಕದದ ನಲ್ಲುಡಿ ಮೆಟಿಯೆ ! ತಿರುಳ್ಳನ್ನಡದೊಳೆ ಕತೆಯನುಸಿರ್ವಂ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಮುದ್ದಣ ಪೇಟ್ಟು ಶ್ರೀ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧದೊಳ್ ಕಥಾಮುಖಮೆಂಬ ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

ಕವಿ - ಕೃತಿಪರಿಚಯ:

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಾಠವನ್ನು ಮುದ್ದಣನು ಬರೆದ 'ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧಂ' ಎಂಬ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈತನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ. 1870 ರಿಂದ 1901. ಮುದ್ದಣ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಣಪ್ಪನು ಉಡುಪಿಯ ಸಮೀಪದ 'ನಂದಳಕೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಇವನ ತಂದೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ, ತಾಯಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ. ಈತನು ಉಡುಪಿಯ ಒಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಕಾಲ ವ್ಯಾಯಾಮ

ತಿಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದನು. ಈತನು ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ಮುದ್ದಣ ಬಹಳ ರಸಿಕ ಕವಿ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಣ-ಮನೋರಮೆಯರ ಸರಸ ಸಂವಾದದ ಶೈಲಿ ವಿನೂತನವಾದುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಾದ ಗದ್ಯಶೈಲಿ ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ವಾಕ್ಯಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇವನು 'ರತ್ನಾವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ', 'ಕುಮಾರ ವಿಜಯ' ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ 'ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಖಂ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಈತನು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದನು. 'ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧಂ' ಎಂಬ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಣ-ಮನೋರಮೆಯರ ಸರಸ ಸಂವಾದವು ಹರ್ಷದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಕಥಾಮುಖದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಸಂವಾದವನ್ನು ಕವಿಯು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮುದ್ದಣನು ತನ್ನ ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯನ್ನು ಮರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದೇ ಕಷ್ಟಬರಲಿ, ನಷ್ಟಬರಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಎದುರಿಸುವ 'take it easy policy' ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸತ್ಯವಾದುದಲ್ಲವೇ ?

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ :

ಮನೋಜ್ಞಂ - ಮನೋಹರ; ಸಂಪ್ರಾಪ್ತ - ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದೊದಗಿದ; ಬೈಗುಂಬೊಟ್ಟು - ಬೈಗಿನ ಹೊತ್ತು, ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲ; ಓಲಗ - ಸಭೆ; ಕಬ್ಬಿಗ - ಕವಿ; ನೆರೆವೀದಿ - ಸಮೀಪದ ಬೀದಿ; ಪೊರೆವೀಡು - ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡುವ ನೆಲೆ; ತನಿವಣ್ - ಪಕ್ಕ ಫಲ; ಕೆನೆವಾಲ್ - ಕಾಯಿಸಿ ಕೆನೆಗೊಡಿದ ಹಾಲು; ಮೆಲ್ಲುಡಿ - ಮೃದು ಮಾತು; ಬಟ್ಟೆ - ದಾರಿ; ವಧ್ಯಂ - ವಧಿಸಲು ತಕ್ಕುದು; ಹೃದ್ಯಂ - ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದು; ಚೆಂಬವಳ - ಕೆಂಪು ಹವಳ; ಕರ್ಮಣಿಸರ - ಕರಿಮಣಿಸರ.

ನವರಸಗಳು : ವೀರ, ಶೃಂಗಾರ, ಹಾಸ್ಯ, ಭೀಭತ್ಯ, ಶಾಂತ, ಕರುಣ, ರೌದ್ರ, ಭಯಾನಕ, ಅದ್ಭುತ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಮನೋರಮೆಯು ಮುದ್ದಣನನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಪಚರಿಸಿದಳು ?
- 2) ಮನೋರಮೆಯು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸಿದಳು ?
- 3) ಒಳ್ಳೆಯ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಹುಮಾನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ?
- 4) ಕರ್ಮಣಿಸರದೊಳ್ ಚೆಂಬವಳಮಂ ಕೋದಂತಿರೆ - ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವೇನು ?
- 5) ನವರಸಗಳು ಯಾವುವು ? ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

II. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಮುದ್ದಣ ಮತ್ತು ಮನೋರಮೆಯರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- 2) ಪದ್ಯಂ ವಧ್ಯಂ, ಗದ್ಯಂ ಹೃದ್ಯಂ - ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವೇನು ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ಇವುಗಳಿಗೆ ತದ್ಭವ ರೂಪಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ - ವರ್ಷ, ವೀಧಿ, ಶೃಂಗಾರ, ವೀರ, ಕಬ್ಬು, ಲಕ್ಷಣ, ಪ್ರವಾಳ
- 2) ಈ ಪದಗಳ ಸಂಧಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೆಸರಿಸಿ - ಕುಡಿವೊಡಿತ್ತು, ನಟುದಂಬುಲ, ನಲ್ಲತೆ, ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧಂ
- 3) ಈ ಪದಗಳ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯ ಮಾಡಿ ಸಮಾಸವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.
ಮೆಲ್ಲುಡಿ, ಇದಿರ್ವಂದು, ಕಯ್ವಿಡಿದು, ಬಲ್ಲೋನೆ, ರಸಭರಿತ, ಬಲ್ಲತೆ ಚೆಂಬವಳ, ಕರ್ಮಣಿ, ಅರಮನೆ
- 4) ಈ ಪದಗಳನ್ನು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿ.
ವಿಸ್ತರಿಸು, ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ, ಕಾವ್ಯ, ಅಭಿಪ್ರಾಯ

ಚಟುವಟಿಕೆ

- 1) ಮುದ್ದಣನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.
- 2) ಮುದ್ದಣ-ಮನೋರಮೆಯರ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಿ.
- 3) ಮುದ್ದಣ-ಮನೋರಮೆಯರ ಇತರ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಓದಿರಿ.

ಸಮಾಸಗಳು

ಎರಡು ಅಥವಾ ಅನೇಕ ಪದಗಳು ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಸೇರಿ ಒಂದು ಪದವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಾಸ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೊದಲನೆಯ ಪದವನ್ನು ಪೂರ್ವಪದವೆಂದೂ, ಎರಡನೆಯ ಪದವನ್ನು ಉತ್ತರ ಪದವೆಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ಸಮಾಸ ಪದವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯವೆನ್ನುವರು.

ಉದಾ : ಪೂರ್ವಪದ + ಉತ್ತರಪದ = ಸಮಸ್ತಪದ
ಮಳೆಯ + ಕಾಲ = ಮಳೆಗಾಲ
ದೇವರ + ಮಂದಿರ = ದೇವಮಂದಿರ

ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ವಿಧದ ಸಮಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

1. ತತ್ಪುರುಷ,
2. ಕರ್ಮಧಾರಯ,
3. ದ್ವಿಗು,
4. ಅಂಶಿ,
5. ದ್ವಂದ್ವ,
6. ಬಹುವ್ರೀಹಿ,
7. ಕ್ರಿಯಾ,
8. ಗಮಕ.

ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸ :

ಎರಡು ನಾಮ ಪದಗಳು ಸೇರಿ ಸಮಾಸವಾದಾಗ ಉತ್ತರ ಪದದ ಅರ್ಥವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಪೂರ್ವ ಪದಾಂತ್ಯದ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಲೋಪವಾಗುವ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸ ಎನ್ನುವರು.

ಉದಾ : ಬೆಟ್ಟದ + ತಾವರೆ = ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ
ವನದಲ್ಲಿ + ವಾಸ = ವನವಾಸ

ಕರ್ಮಧಾರಯ ಸಮಾಸ :

ಪೂರ್ವಪದ ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದು, ಉತ್ತರ ಪದದ ಅರ್ಥವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು, ವಿಶೇಷಣ-ವಿಶೇಷ್ಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿ ಆಗುವ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಧಾರಯ ಸಮಾಸ ಎನ್ನುವರು.

ಉದಾ : ಹೊಸದು + ಕನ್ನಡ = ಹೊಸಗನ್ನಡ
ಕಿರಿಯ + ಗೆಜ್ಜೆ = ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ

ದ್ವಿಗು ಸಮಾಸ :

ಪೂರ್ವಪದವು ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿಯಾಗಿಯೂ ಉತ್ತರ ಪದವು ನಾಮ ವಾಚಕವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಆಗುವ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ದ್ವಿಗು ಸಮಾಸ ಎನ್ನುವರು.

ಉದಾ : ಒಂದು + ಕಟ್ಟು = ಒಗ್ಗಟ್ಟು
ಎರಡು + ಮಡಿ = ಇಮ್ಮಡಿ

ಅಂಶಿ ಸಮಾಸ :

ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಪದಗಳು ಅಂಶ-ಅಂಶಿ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸೇರಿ ಆಗುವ ಸಮಾಸವೇ ಅಂಶಿ ಸಮಾಸ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವ್ಯಯೀಭಾವ ಸಮಾಸವೆಂದೂ ಹೆಸರಿದೆ. ಈ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಅರ್ಥವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ತಲೆಯ + ಮುಂದು = ಮುಂದಲೆ
ಕಾಲಿನ + ಅಡಿ = ಅಂಗಾಲು

ದ್ವಂದ್ವ ಸಮಾಸ :

ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ನಾಮಪದಗಳು ಸಹಯೋಗ ತೋರುವಂತೆ ಸೇರಿ ಎಲ್ಲ ಪದಗಳ ಅರ್ಥಗಳೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ದ್ವಂದ್ವ ಸಮಾಸವೆನ್ನುವರು.

ಉದಾ : ಕೆರೆಯೂ + ಕಟ್ಟಿಯೂ + ಬಾವಿಯೂ = ಕೆರೆಕಟ್ಟಿಬಾವಿಗಳು
ಕಸವೂ + ಕಡ್ಡಿಯೂ = ಕಸಕಡ್ಡಿಗಳು

ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸ :

ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ನಾಮಪದಗಳು ಸೇರಿ ಸಮಾಸವಾದಾಗ ಬೇರೊಂದು ಪದದ ಅರ್ಥವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸವೆನ್ನುವರು.

ಉದಾ : ಮೂರು + ಕಣ್ಣು + ಉಳ್ಳವನು ಯಾರೋ ಅವನು = ಮುಕ್ಕಣ್ಣು - ಶಿವ
ನಾಲ್ಕು + ಮೊಗ + ಉಳ್ಳವನು ಯಾರೋ ಅವನು = ನಾಲ್ಕೊಗ - ಬ್ರಹ್ಮ

ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಸ :

ಪೂರ್ವಪದವು ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾಮಪದವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಉತ್ತರ ಪದದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿಯೆಯೊಡನೆ ಸೇರಿ ಆಗುವ ಸಮಾಸವನ್ನು ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಸ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ : ಕಣ್ಣನ್ನು + ಮುಚ್ಚಿ = ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ
ವಿಷವನ್ನು + ಕಾರು = ವಿಷಕಾರು

ಗಮಕ ಸಮಾಸ :

ಪೂರ್ವಪದದಲ್ಲಿ ಸರ್ವನಾಮ, ಕೃದಂತ, ಗುಣವಚನ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿಗಳಿದ್ದು ಉತ್ತರ ಪದದಲ್ಲಿರುವ ನಾಮಪದದೊಡನೆ ಸಮಾಸವಾದರೆ ಅದನ್ನು ಗಮಕ ಸಮಾಸವೆನ್ನುವರು.

1. ಪೂರ್ವಪದ ಸರ್ವನಾಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ - ಇವಳು + ಮುದುಕಿ = ಈ ಮುದುಕಿ
2. ಪೂರ್ವಪದ ಕೃದಂತವಾಗಿದ್ದರೆ - ಬೆಂದುದು + ಅಡಿಗೆ = ಬೆಂದಡಿಗೆ
3. ಪೂರ್ವಪದ ಗುಣವಚನವಾಗಿದ್ದರೆ - ಬಿಳಿಯದು + ಬಟ್ಟೆ = ಬಿಳಿಬಟ್ಟೆ
4. ಪೂರ್ವಪದ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿಯಾಗಿದ್ದರೆ - ಎಪ್ಪತ್ತು + ಎಂಟು = ಎಪ್ಪತ್ತೆಂಟು

ಅಂದಿದೊ ವಸಂತ ಪೂರ್ಣಮಿಯ ಭೃಗುವಾರದಾ
 ನಡುಹಗಲ ಸಿರಿಹೊತ್ತು ಭಾಸ್ಕರನ ಸುಳುವಿಲ್ಲ;
 ನೋಡೊಂದೆ ಬರಮೋಡ ಬಾನಮೋಡ ಬಾನಗಲಚಾಚಿ ನೋ
 ಹನ ಕಾಲದಾ ಪ್ರಲಯಮೇಘವನೆ ಮುಚ್ಚಿಹುದು :
 ಬೇಗೆಯಂ ತಡೆಯಲಾಗದು, ಗಾಳಿ ಸೂಸದಿಳೆ
 ಯುಬ್ಬಸದೊಳೇದಂತಿದೆ, ಮರಗಳಲಿ ಕದಲದಲೆ
 ಹಕ್ಕಿಗಳ ಉಸಿರಿಲ್ಲ; ಮಟ್ಟರುಳೊಳಂತೆ ಮನೆ
 ಮನೆಯೊಳುಸಿಕನೆ ಸಂತಮಿರತಕ್ಕ ಜನಪದಂ
 ಧಗೆಯ ಹೆಬ್ಬಾವಂತೆ ಹೊರಟು ತಿಂತಿಣಿವರಿದು
 ಬಂತು ಶಲಭಸಮೂಹದಂತೆ ಯೇರೂಸಲೇಮ್
 ನಗರದಗಸೆಯೆ ಹೊರಗಿರುವ ಕಪಾಲಸ್ಥಾನ
 ವೆಂಬುವ ಗೊಲ್ಗೊಥಾ ಗಿರಿಗೆ ಬಂದಿಗಳಿಂದ
 ಹೊರಸಿ ತಂದಾ ಮೂರು ಸಿಲುಬೆಗಳ ನೆಟ್ಟಿರಾ
 ಗೊಲ್ಗೊಥಾದ ಶಿಖರದಲಿ;

ಯೇಸುಲವಂ ನಡುವೆ ವೇಳೆ
 ಎಡಬಲದೊಳಾ ಕಳ್ಳರಿಬ್ಬರು ಸಿಲುಬೆಗಳಿ
 ಗಿಕ್ಕಿ ಕೈಕಾಲ್ಗಳಿಗೆ ಮೊಳೆ ಜಡಿದು, 'ಯೇಹೂದ್ಯ
 ರರಸನೀ ನಜರಾಯ ಯೇಸು'ವೆಂದಾ ಜರೆದ
 ಹಲಗೆಯಂ ತಲೆಗಡೆಗೆ ತೂಗಿದರು. ಹದ್ದು ಬಿಗಿ
 ವಿಡಿದ ಲಾವಿಗೆಯಂತೆ, ಪಡುವಣದ ಬಿಳಿಯ ಬಿದಿ
 ಗೆಯ ತಿಂಗಳಂತೆ, ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ತೊಟ್ಟಸರಳಂತೆ,
 ಮರಣವೃಕ್ಷದೊಳಮ್ನ ತಫಲದಂತೆ ತೂಗುತಿರೆ,
 ತನ್ನ ಬೇನೆಯನಣಂ ಗಣಿಸದವನುಸುರಿದಂ...
 ನರದೇಹವೆತ್ತವನಿಗಾ ತನುವ ಗುಣಧರ್ಮ
 ವಹ ಬೇನೆ ಇಲ್ಲದಿಹುದೆಂತು ? ತಾನಾರ ತನು
 ಮನಮನಿಸಿದೊಡಂ ನೋಯಿಸಿಲ್ಲೆಂದು ಸಾ
 ವಿರ ಚೇಳೊಮ್ಮಿಗಕಟಾ ಕಡಿದ ಯಾತನೆಯ
 ಸಿಲುಬೆಯಳುರಿಯ ತಣ್ಣನೆ ತಲೆದು, ತಾಯ ಮೊಗ,
 ನೋಡೆ ಮಗು ಬೆಸಲಳಲಸೋತು ಸೈರಿಸುವಂತೆ
 ಚೂಣಿಯ ಭಟಂ ಗಾಯದಳಲ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಮುಂ
 ಗಾದಾಡಿ ಮಡಿದು ಜಯವಡುವಂತೆ, ನರನರಂ
 ಗಳಲಿ ಕುದಿಕುದಿವ ವೇದನೆ ಸೋಸಿ, ತನ್ನ ಮೊರೆ
 ದರ್ಭಕರ ಹಂಬಲಿಸುವ ಮುಮೂರ್ಷ ತಾಯಂತೆ
 ತನ್ನ ಕಡಿವರ್ಗ ತಣ್ಣೆಳಲೀವ ಮರದಂತೆ,
 ತನ್ನಳಲನವರ ಹಂಬಲದಿ ಮರೆತುಸುರಿದಂ-
 'ಕ್ಷಮಿಸಿವರನೆಲೆ ತಂದೆ; ತಾವೇನನಸಗಿದಪೆ
 ವೆಂದರಿಯರಿವರು' ನೆರೆದವರದಂ ಕೇಳಿ 'ಹಾ !

ನಮಗಾಗಿ ಕ್ಷಮೆಯ ಯಾಚಿಸುವುದಂತಿರಲಿ; ನೀ
 ದೇವಸುತನಾಗಿದ್ದರೀ ಸಿಲುಬೆಯಿಂದಿಳಿದು
 ಬಾರ ನೋಡವ!' ಎಂದು ಚಟಕರಿಸಿ, ಯಾಜಕರು
 'ಅನ್ಯರಂ ರಕ್ಷಿಸಿದಿವಂ ತನ್ನ ತಾನೆ ರ
 ಕ್ಷಿಸಲಾರನಾದನೆ ?, ಯೆಹೋದ್ಯರರಸಂತೆ; ತಾ
 ನಿಳಿತರಲಿ ಸಿಲುಬೆಯಿಂದೊಡನೆ ನಂಬುವವನ!
 ದೇವರೊಳೆ ಭರವಸಿಗನಂತೆ! ಕಾಂಬೆವು ದೇವ
 ರೀತನಂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ದೇವಸುತ ತಾನೆಂದ
 ನಲ್ಲ?' ಎಂದಣಕಿದರು.

ಅನಿತರೊಳೆ ಬಿರುಗತ್ತ

ಲೊಂದು ಬಾನೆಲ್ಲವಂ ಬಾಸಣಿಸಿ, ದೇವಸುತ
 ನಮೃತನೀ ಮೃತಿನಾಟಕದ ಕಡೆಯ ತೆರೆಯಂತೆ
 ಭೂವ್ಯೋಮಗಳ ನಡುವೆ ಮುಸುಕಿದುದು. ಸೂರ್ಯೋಪ
 ರಾಗಮೇನಿಂದು ಹುಣ್ಣಿಮೆಯೊಳೆನೆ ನಕ್ಷತ್ರ
 ವೊಂದಿಲ್ಲ, ಮಳೆಯ ಕತ್ತಲೆಯೋ ? ಕತ್ತಲ ಮಳೆಯೋ ?
 ಅಲ್ಲದೆ ನಭೋಗ್ನಿಮುಖಿಯಿಂದಾಗುವ ಕಬ್ಬೊಗ್ನಿಯೋ ?
 ಮಿಸ್ಸದೊಂಬತ್ತನೆಯ ಮಾರಿ ತಲೆದೋರಿತೇ ?
 ಹಗಲ ಮೂರನೆಯ ಜಾಮದೊಳೆ ಹಗಲಿನ ದೀಪ
 ವಾರಿತೇನೆಂದು ನೆರೆದವರೆಲ್ಲರದೆ ನಡುಗೆ
 ಸಿಲುವೆಯೊಳೆಲೀ ! ಲಮ್ಮಾ ಸಬಖ್ಲಾನ್ ?
 (ದೇವರೇ ! ದೇವರೇ ! ಯಾಕೆನ್ನ ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿ ?)
 ಎಂದು ದಾವೀದ ನೃಪನಂದಿತನಾರ್ತಧ್ವಾನ
 ದಿಂದರಚೆ ಯೇಸು, ನಿಂದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿವ
 ನೇಲಿಯನಂ ಕರೆವನೇಲೀಯನೇಂ ಬಂದು
 ಕಾದಪನೊ ಕಾಂಬೆವನೆ, ಮೇಘನಿಘೋಷದಿಂ
 'ತಂದೆಯೇ ! ಮಮಾತ್ಮವಂ ನಿನ್ನ ಕೆಯೊಪ್ಪಿಸುವೆ !'
 ಎಂದು ಗಗನದಿ ಯೇಸು ಕಣ್ಣೂರಿ, ತುದಿಬೆಟ್ಟ
 ದಿಂ ಕರೆವ ತಾಯೆಡೆಗೆ ಮರಿಜಂಕೆ ಜಿಗಿವಂತೆ,
 ಸುಗ್ಗಿಯೆಡೆಗಯ್ದುವಾ ಬಾನಕ್ಕಿಯಂತೆ, ದಿನ
 ಮುಖದೊಳಿರುಳಿನ ಸೊಡರು ನೇಸರಂಬುಗುವಂತೆ
 ಕ್ಷಿತಿಜದಿಂ ಸಿಡಿದು ಮೇಲೆಗೆವ ಮಿಂಚಂತೆ, ಯೇ
 ಸುವಿನಾತ್ಮಮೊಡನೆ ಬೆಳಕಿನ ಬೀಡಿಗಯ್ದೆ, ನಿಲಂ
 ನೇಸರುಗಳೆಡಗಯ್ದೆ, ಕಣ್ಣುಗಿದು ತಲೆವಾಗಿ,
 ತನ್ನ ಪಡೆದವರನೊಡೆಯಂಗೆ ಮರಳೇವಂತೆ
 ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಯೇಸುವಸುವನೊಪ್ಪಿಸಿದಂ.

ಗಡಗಡನೆ ಪೊಡವಿ ನಡುಗಿತು, ದುಃಖಾರ್ತೆಯಂ
 ಜಗಕೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಸುವ ಮೃತಕದುಂದುಭಿಯಂತೆ,
 ನೆರೆದರೆದೆಯೆದೆ ಭೀತಿಯಿಂದ ಮಾರ್ಮಗಳಗಿದುದು,
 ಕಾವಲಿನ ರೋಮಕ ಶತಾಧಿಪತಿ ಕುದುರೆಯಲಿ
 ಜೂಗಳಿನ, ಕೆಳಗಿಳಿದು ಸೀಸಕಂ ತೆಗೆದಿವಂ

ದೇವತನಯಂಗಡಾ ! ಎಂದು ವಿಸ್ಮಯದೊಳಾ
ಹಗಲ ತಿಂಗಳನೆ ಎವೆಯಿಕ್ಕದಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿದಂ.

ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ತೆಗೆದುದಾ ಕತ್ತಲಾ ಮೋಡ
ಸುಳಿದುದೆಳೆಗಾಳಿ, ಮುಚ್ಚಿದ ಕೋಳಿ ಹೊರಹೊಂಚಿ
ಮುಂಬೆಳಕೊಳಂತೆ ಕೂಗಿತು, ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಿಂಡು
ಗೂಡುಗೂಡಿಂದ ಹೊರಸೂಸಿತರಮೇವಿನೊಳೆ
ಕಂಗೆಟ್ಟಮಂದೆಯೊಟ್ಟಾಗಿ ಮರಳಿತು ಮನೆಗೆ.
ಅಂತು ಹಗಲಿನ ರಾತ್ರಿ ಪಾಳೆಯಂ ತೆಗೆಯೆ, ಪಡು
ವಣದಿ ರವಿ ಮೂಡಿ, ತನ್ನದುರಿನೊಳೆ ಪಡುಮೊಗಂ
ಗೊಂಡು ಧರ್ಮಪತಾಕೆಯಂತೆ ನಡುಸಿಲುವೆಯಲಿ
ಚಾಚಿದಪರಾರ್ಕನಂ ಕಂಡು ತಾನಸ್ತಮಿಸ
ಲಲ್ಲಿ ನೆರೆದವರೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲೆಯ ದಂಡೆಯಿಂ
ಹಿಂಡೆದ್ದ ಕೊಕ್ಕರೆಗಳಂತೆ ಗೊಲ್ಲೊಡ್ಡದಿಂದ
ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದಲ್ಲಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲ; ಸುಳಿವಿಲ್ಲ.

ಮೂಗುಹರಕಾವೊಂದು ಹಳೆಯ ತಲೆಬುರುಡೆ ನಡು
ಸಿಲುಬೆಯಡಿಯಿಂ ಜಗವ ಬಾಯ್ಕಿಸಿದು ನಗುತಲಿದೆ,
ಕೆಯ್ಯ ಭಲ್ಲೆಯದೊಬ್ಬರಾ ಜಾಮದ ಪ್ರಹರಿ
ಸಿಲುಬೆಗಳ ಮುಂಗಡೆಯೊಳತ್ತಿತ್ತ ಶತಪದಂ
ಗೆಯ್ಯು ತನ್ನಯ ಬಾರಿ ಮಂಗಿವ ಹೊತ್ತಂ ಕಾದು
ನಿಮಿಷಗಳನೆಣಿಸುತಿಹನಾದಡಾ ಗಿರಿಯಿಂದ
ಲನತಿದೂರದೊಳೊಂದುದುಂಬರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ
ಮಯ್ಯರಸಿ ಕುಳಿತಿಹಳು ಕಡಮಂಗಿಲ ಮಳೆವಿಲ್ಲ
ನೀಕ್ಷಿಸುವ ನವಿಲಂತೆ ನಡುಸಿಲುಬೆಯೊಳೆ ನೆಟ್ಟ
ನಯನಗಳ ಮಗ್ಗಲದ ಮರಿಯೆ - ದಾವೀದ ಕುಲ
ದಾದಿತ್ಯನ ನವಪ್ರಬೋಧನದ ಮುಂಗೋಳಿ.
ಗೊಲ್ಲೊಡ್ಡದ ಹಿಂದಣಂದುದಿಸಿದ ಸುಧಾಸೂತಿ
ಬೆಳೊಡೆಯನಮ್ಮತನಾ ಮೃತಮೂರ್ತಿಗತ್ತಿಹಂ;
ಮುನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯ ಹಾಲ ಹೊನಲಂತೆ, ಬೋಧಿಸಿದ
ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಧವಳಿಮೆಯಂತೆ, ತನ್ನಾತ್ಮ
ದಮೃತತ್ವದಂತೆ ವಿಸಟಂಬರಿಯ ಬೆಳದಿಂಗೆ
ಳೆತ್ತಲುಂ ನಿಷ್ಪಂದಮೆತ್ತಲುಂ ಶಾಂತಂ.

- ಎಂ. ಗೋವಿಂದ ಪೈ

ಕವಿ ಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರ:

ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ 'ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ' ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳ ಸಾಧನೆ ಅಪಾರ. "ತನು ಕನ್ನಡ, ಮನ ಕನ್ನಡ, ನುಡಿ ಕನ್ನಡ" ಎಂದು ಹಾಡಿದ ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳು ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರು. 1949ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಸರ್ಕಾರವು ಅವರಿಗೆ 'ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ' ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿತು.

ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಂಗಳೂರಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಮಂಜೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ 1883ರ ಮಾರ್ಚ್ 23ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಅವರು ಫ್ರೆಂಚ್, ಜರ್ಮನ್, ಇಟಾಲಿಯನ್, ಗ್ರೀಕ್, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಹಿಂದಿ, ಕನ್ನಡ, ಕೊಂಕಣಿ, ಮರಾಠಿ, ತಮಿಳು, ಮಲಯಾಳಂ, ಅರ್ಧಮಾಗಧಿ, ಬಂಗಾಳಿ, ಪ್ರಾಕೃತ, ಪಾಲಿ, ಪರ್ಷಿಯನ್, ತುಳು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಬಹುಭಾಷಾ ಪರಿಣತರು, ಸಂಶೋಧಕರು, ಇತಿಹಾಸಕಾರರು, ಕವಿಗಳು, ನಾಟಕಕಾರರು, ಅನುವಾದಕಾರರೂ ಆಗಿದ್ದ ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾದುದಾಗಿತ್ತು. ಗೊಮ್ಮಟ ಸ್ತುತಿ, ಉಮರ್ ಖಯ್ಯಾಂ, ಪ್ರಭಾಸ, ಗೊಲ್ಲೊಥಾ, ವೈಶಾಖಿ, ಗಿಳಿವಿಂಡು, ನಂದಾದೀಪ, ಮಹಾತ್ಮನ ಕಡೆಯ ದಿನ ಮೊದಲಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ತಾಯಿ, ಹೆಬ್ಬರಳು, ಚಿತ್ರಭಾನು ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವರಲ್ಲದೆ ಪ್ರಬಂಧ, ಇತಿಹಾಸ ಮೊದಲಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲೂ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರು 'ಗೊಲ್ಲೊಥಾ' ಎಂಬ ಕಥನ ಕವನವನ್ನು 1931ರಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. ಬೈಬಲ್ ಕತೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯ ಬರೆದವರಲ್ಲಿ ಪೈಯವರೇ ಮೊದಲಿಗರೆನ್ನಬಹುದು. ಸತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣತೆತ್ತ ಮಹಾಪುರುಷನೊಬ್ಬನ ಕೊನೆಯ ದುರಂತವನ್ನು ಪೈಗಳು ಈ ಕಥನಕವನದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಕಾವ್ಯಮಯವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ ಸತ್ಯವೆನ್ನಯ ರಾಜ್ಯ, ಸತ್ಯವನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ರಾಜ ನಾನು” ಎಂದು ಸಾರುತ್ತಿದ್ದ ಯೇಸುವಿನ ಮೇಲೆ ಯೆಹೂದ್ಯರು ರಾಜದ್ರೋಹ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದ್ರೋಹದ ಆರೋಪವನ್ನು ಹೊರಿಸುತ್ತಾರೆ. ರೋಮಿನ ಸಾಮ್ರಾಟ ಕ್ರೈಸರನ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಪಿಲಾತನ ಬಳಿಗೆ ಯೇಸುವನ್ನು ಕರೆತರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯೆಹೂದ್ಯರು ಯೇಸುವನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹಪಡಿಸಿದಾಗ ಅನ್ಯಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದೆ ಪಿಲಾತನು ಆತನನ್ನು ಸಿಲುಬೆಗೇರಿಸುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯೇಸುವಿನ ಕೊನೆಯ ದಿನವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪೈಗಳು ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಕಥನಕವನವೇ ಗೊಲ್ಲೊಥಾ.

ಕಥನ ಪದಗಳ ಅರ್ಥ :

ಭೃಗುವಾರ - ಶುಕ್ರವಾರ; ಭಾಸ್ಕರ - ಸೂರ್ಯ; ಬರಮೋಡ - ಮಳೆ ಸುರಿಸದ ಮೋಡ; ಇಳೆ - ಭೂಮಿ; ಜನಪದಂ - ಜನಸಮೂಹ; ತಿಂತಿಣಿ - ಗುಂಪು; ಶಲಭ - ಮಿಡಿತೆ, ದೀಪದ ಹುಳು; ಮೊಳೆ - ಆಣೆ; ಗೊಲ್ಲೊಥಾ ಗಿರಿ - ಹೀಬ್ರೂ ಭಾಷೆಯ ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕಪಾಲಸ್ಥಾನ ಅಥವಾ ತಲೆಬುರುಡೆಯ ಸ್ಥಳ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ; ಯೆಹೂದ್ಯರರಸನೀ ನಜರಾಯ ಯೇಸು - ನಜರೆತ್ ಎಂಬ ಊರಿನ ಯೇಸು, ರೋಮೀಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಔಗುಸ್ತನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರೋಮ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಯೆಹೂದ್ಯಗಲಿ ಲಾಯದಲ್ಲಿನ ನಜರೆತ್. ಆ ಊರಿನ ಯೋಸೆಫ್ ಎಂಬ ಬಡಗಿಯ ಮಗ; ನಜರಾಯ - ನಜಕೇತಿನವನು; ಜರೆದ - ಬರೆದ; ಲಾವಿಗೆ - ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಪಕ್ಷಿ; ತಿಂಗಳು - ಚಂದ್ರ, ಬೆಳದಿಂಗಳು; ಅಣಂ - ಸ್ವಲ್ಪವೂ; ಅಗಸೆ - ಕೋಟೆ ಬಾಗಿಲು; ಚೂಣಿ - ಸೇನೆಯ ಮುಂಭಾಗ; ಅರ್ಭಕ - ಮಗು; ಮುಮೂರ್ಷ - ಸಾಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ; ಯಾಜಕ - ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ; ಬಾಸಣಿಸು - ಮುಚ್ಚು ಮರೆಮಾಡು; ಮೃತಿ - ಸಾವು; ವ್ಯೋಮ - ಆಕಾಶ; ಮೇಘನಿಘೋಷ - ಗುಡುಗು; ಸೂಡರು - ಬೆಳಕು; ನೇಸರು - ಸೂರ್ಯ; ಕ್ಷಿತಿಜ - ದಿಗಂತ, ದಿಗ್ವಲಯ; ಮೃತಕ ದುಂದುಭಿ - ಮರಣ ದುಂದುಭಿ; ಕಾವಲಿನ ರೋಮಕ ಶತಾಧಿಪತಿ - ರೋಮನ್ ಕಾವಲಿನ ನೂರು ಸೈನಿಕರ ಒಡೆಯ; ಸೀಸಕ - ತಲೆದೊಡಿಗೆ; ಅಪರಾರ್ಕ - ಇನ್ನೊಬ್ಬಸೂರ್ಯ; ಪ್ರಹರಿ - ಕಾವಲುಗಾರ; ಪುಗು - ಪ್ರವೇಶಿಸು; ವಿಸಟ - ಯಥೇಚ್ಛ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಹಲಗೆಯ ಬರಹವನ್ನು ಕುರಿತು ಪಿಲಾತ ಮತ್ತು ಯಾಜಕರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
- 2) ಕಾವಲದಳದವರು ಯೇಸುವನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.
- 3) ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಯೇಸುವನ್ನು ಸಿಲುಬೆಗೆ ಏರಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
- 4) ಸಿಲುಬೆಗೇರಿದ ಯೇಸುವಿನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನರೆದವರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಏನು ?
- 5) ಯೇಸು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ.

II. ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಪಿಲಾತನು ಯೇಸುವಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆ ವಿಧಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭ ಹಾಗೂ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಮೂದಲಿಸಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ.
- 2) ಗೊಲ್ಲೊಥಾ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಜನ ಗುಂಪುಗೂಡಿದ್ದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಲೇಖಕರು ಹೇಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ?
- 3) ಯೇಸುವನ್ನು ಸಿಲುಬೆಗೇರಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.

III. ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ :

- 1) “ಅನ್ಯರಂ ರಕ್ಷಿಸಿದಿವಂ ತನ್ನ ತಾನೆ ರಕ್ಷಿಸಲಾರನಾದನೆ?”
- 2) “ಯೇಹೂದ್ಯರರಸನೀ ನಜರಾಯ ಯೇಸು”
- 3) “ಕ್ಷಮಿಸಿವರನಲೆ ತಂದೆ”
- 4) “ದೇವರೇ! ದೇವರೇ! ಯಾಕೆನ್ನ ಕೈಬಿಟ್ಟೆ?”

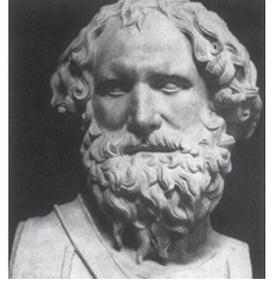
ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಕಾಂಬೆವೆನೆ, ತಾಯೆಡೆ, ಶತಾಧಿಪತಿ, ತಡೆಯಲಾಗದು, ಉಸಿರಿಲ್ಲ, ಕಳ್ಳರಿಬ್ಬರಂ, ಸಿಲುಬೆಗಳಿಕ್ಕಿ, ನೋಯಿಸಿಲ್ಲೆಂದು, ಗಾಯದಳಲ, ತಣ್ಣೆಳಲೀವ, ತನ್ನಳಲನು, ನೆರೆದವರದಂ, ಸಿಲುಬೆಯಿಂದಿಳಿದು, ರಕ್ಷಿಸಿದಿವಂ, ತಾನೆಂದ, ಬಾನೆಲ್ಲ, ನಭೋಗ್ನಿಮುಖಿ, ಕಾಂಬೆವೆನೆ, ಮಮಾತ್ಮ, ಕೈಯೊಪ್ಪಿಸು, ಕಣ್ಣೂರಿ, ತಾಯೆಡೆ, ಬಾನಕ್ಕಿ, ಮೇಲೆಗೆವ, ಜಗಕೆಲ್ಲ, ಕೆಳಗಿಳಿದು, ಹಿಂಡದ್ದ, ಸದ್ದಿಲ್ಲ, ಬಾಯ್ಕಿಸಿದು, ಕುಲದಾದಿತ್ಯ, ಹೊನಲಂತೆ.
- 2) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯ ಬರೆದು ಸಮಾಸದ ಹೆಸರು ಬರೆಯಿರಿ.
ಹೆಬ್ಬಾವು, ಕಬ್ಬೊಗೆ, ಬಾನಕ್ಕಿ, ನಡುಹಗಲ, ಕಣ್ಣೂರಿ, ಬಾನಕ್ಕಿ, ಕಣ್ಣೂಗಿದು, ಎಳೆಗಾಳಿ, ಮುಂಬೆಳಕು, ಕಡೆಮುಗಿಲ, ಮುಂಗೋಳಿ, ಬೆಳ್ಳೊಡೆ, ಬೆಳದಿಂಗಳು.
- 3) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳಿಗೆ ತತ್ಸಮ-ತದ್ಭವಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಸಿರಿ, ಮೊಗ, ಪೊಡವಿ, ನಿತ್ಯ, ಜಾವ, ಹಲಗೆ
- 4) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳಿಗೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಭಾಸ್ಕರ, ಗಿರಿ, ತಿಂಗಳು, ಬಾನು, ವ್ಯೋಮ, ಬೆಟ್ಟ, ಇರುಳು
- 5) ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಉಪಮಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿರಿ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

ಗೋವಿಂದ ಪ್ರಿಯವರ ‘ಗೊಲ್ಲೊಥಾ’ ಮತ್ತು ‘ವೈಶಾಖಿ,’ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಓದಿರಿ.

[ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬೆಲೆಗಟ್ಟುವುದು ಭೌತಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆಗಟ್ಟುವಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನ ಗುಣದೋಷಗಳೆರಡನ್ನೂ ನಿಖರವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಬೆಲೆಗಟ್ಟಬೇಕಾಗುವುದು. ತಾವು ಮೆಚ್ಚಿದವರನ್ನು ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿಸಿ, ಮೆಚ್ಚದವರನ್ನು ತೆಗಳುವುದು ಸತ್ಯದ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ವಿಜ್ಞಾನಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರವಿದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ವಿಜ್ಞಾನಿಯ ಮನೋಭಾವ, ಗುರಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದರ ಅರಿವು ನಮಗಾಗುವುದು.]

ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಗ್ರೀಕರು ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ನಿಪುಣರಾಗಿ ರೇಖಾಗಣಿತವನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದರು. ಹಿಂದಿನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿದ ಯೂಕ್ಲಿಡ್ ಎಂಬಾತನ ಗ್ರಂಥವು ಇಂದಿಗೂ ಗಣಿತಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಗ್ರೀಕರಲ್ಲಿ ಹೊಸಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದಲೂ ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗದಿಂದಲೂ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪುಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಸಜೀವವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನಿಗೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವು ಸಿಗುವುದು.

ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಕ್ರಿ.ಪೂ. 287ರಲ್ಲಿ ಸಿಸಿಲಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಿರಾಕ್ಯೂಸ್ (Syracuse) ನಗರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಈಜಿಪ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡ್ರಿಯಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಗ್ರೀಕರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಲಿತನು. ಅವನಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಸರ್ವಜನೋಪಯುಕ್ತವಾದ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಯಿದ್ದಿತು. ಪರೋಪಕಾರವೇ ಅವನ ಧ್ಯೇಯ. ಅವನು ಈಜಿಪ್ಟಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಂತು ಜೌಗಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ತನ್ನ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ನಿಂತ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹಾಯಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾದ ನೀರು ತಿರುಪು (Archimedes Screw) ಎಂಬ ಯಂತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ತಿರುಪಿನಂತೆ ಸುರುಳಿಯಾಗಿ (Spiral) ಬಗ್ಗಿಸಿರುವ ಈ ಕೊಳವೆಯ ಒಂದು ಕೊನೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದರೆ ನೀರು ಮೇಲೆ ಏರಿಬಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಸುರಿಯುವುದು. ಈ ಯಂತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರದವರೆಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಎತ್ತಬಹುದು. ಅನೇಕ ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾದ ಯಂತ್ರಗಳು ಈಗ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆಯಾದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಈ ಸುಲಭದ ನೀರು ತಿರುಪನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದುಂಟು.

ವಿದ್ಯೋಪಾರ್ಜನೆಯು ಮುಗಿದೊಡನೆ ಸ್ವದೇಶ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಸಿರಾಕ್ಯೂಸ್‌ಗೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಹೀರೋ (Hero) ಎಂಬ ರಾಜನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಭಾವವು ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನು ರಾಜನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಅನುಕೂಲ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದುದರಿಂದ ಅಲ್ಪನಾಗದೆ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಗಣಿತವೆಂದರೆ ಪರಮಾದರ.

ಹೊಸಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದು ಅನ್ನಾಹಾರಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಗಮನವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ನಾನಗೃಹಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಮೈಮರೆತು ಗಣಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ತೊಡಕನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಡಿಸುತ್ತಿರಲು, ಸೇವಕರು ಅವನನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಲು ಎಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅಬ್ಬಂಗಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಮೇಲೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸವರಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವನು ಉಗುರಿನಿಂದ ಮೈಮೇಲೆ ಗೆರೆಗಳನ್ನೆಳೆಯುತ್ತಾ ರೇಖಾಗಣಿತದ ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ. ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದುದರಿಂದ ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಹಬ್ಬಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಚಾತುರ್ಯವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ದೊರೆಗೆ ಅನುಭವವಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಒದಗಿತು.

ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದ ಒಂದು ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯೂ ಸೇರಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯ ಬರಲು, ದೊರೆಯು ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನಿಗೆ ಅದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು “ಬಂಗಾರವೂ ಬೆಳ್ಳಿಯೂ ಬೆರೆತಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು

ಹೇಗೆ? ಅಲ್ಲದೆ, ಇಷ್ಟೇ ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ? ಇದರ ಸಲೆ ಅಳತೆಯು (Volume) ಗೊತ್ತಾದರೆ, ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಂಗಾರದ ಗಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದರ ತೂಕಕ್ಕಿಂತ ಇದರದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯೂ ಸೇರಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಕಿರೀಟದ ಸಲೆ ಅಳತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು ಹೇಗೆ ?” ಎಂದು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. ಕಿರೀಟವನ್ನು ಕರಗಿಸದೆಯೇ ಗಣನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಬಹು ತೊಡಕಾಗಿದ್ದಿತು.

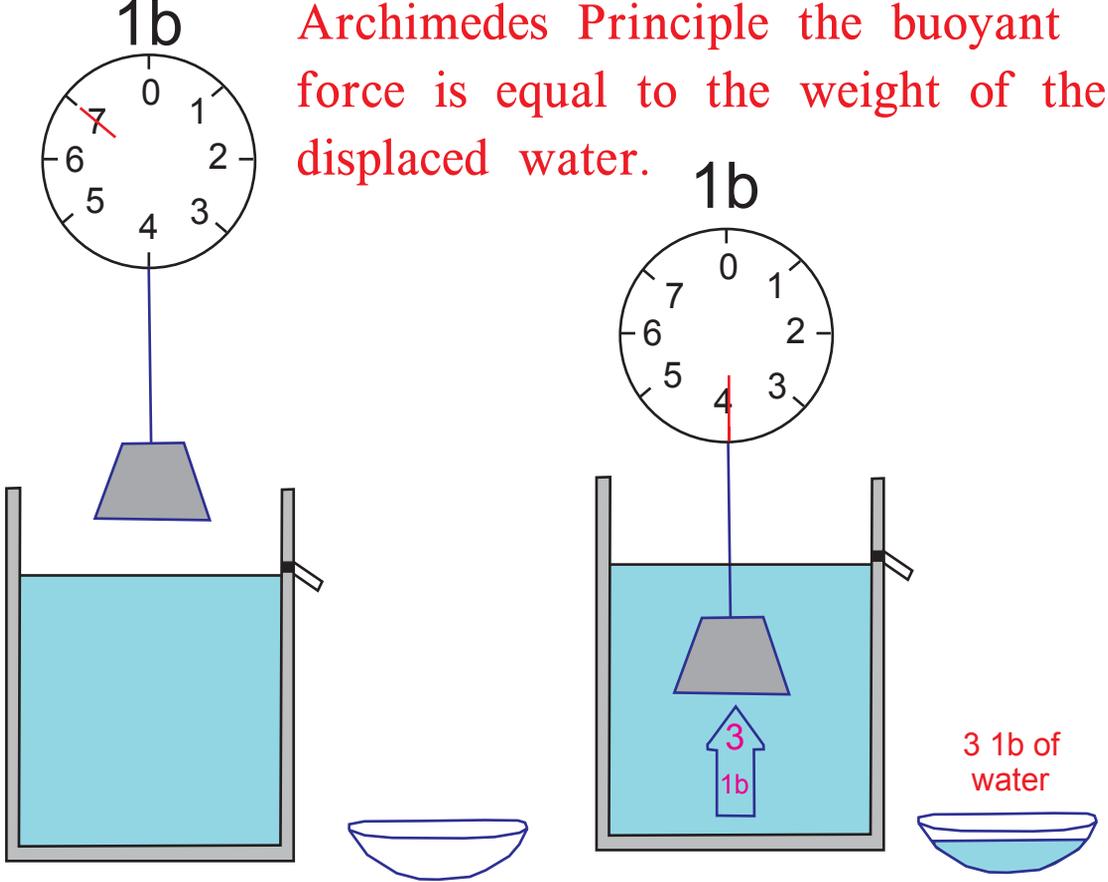
ಅದೇ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನು ಒಂದು ದಿನ ಸ್ನಾನಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೀರು ತುಂಬಿದ್ದ ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಲು ಸ್ವಲ್ಪನೀರು ಹೊರಗೆ ಚೆಲ್ಲಿದುದು ಅವನಿಗೆ ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಟ್ಟಿದುದು ಆಗಲೇ. “ನಾನು ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಳಿದರೆ ನೀರೇಕೆ ಚೆಲ್ಲಬೇಕು ? ನನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೂ ಆ ನೀರಿಗೂ ಅವಕಾಶವು (Space) ಸಾಲದುಂದಿಲ್ಲವೇ ? ಅದುದರಿಂದ ನನ್ನ ದೇಹದ ಅಳತೆಯಷ್ಟೇ ನೀರು ನಾನು ಮುಳುಗಿದಾಗ ಚೆಲ್ಲಬೇಕು. ಇರಲಿ, ಪರಿಚ್ಛೇದನ” ಎಂದುಕೊಂಡು ಅತ್ಯಾತುರದಿಂದ ಮೈಮರೆತು, ಮೈ ಒರಸಿಕೊಳ್ಳದೆಯೇ ಸ್ನಾನಗೃಹದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ತಿಳಿಯಿತು, ತಿಳಿಯಿತು, ಎಂದು ಉನ್ನತನಂತೆ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದನು.

ತರುವಾಯ ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನ ತತ್ವವೆಂದು ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ತತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದನು. ಇದು ತಿಳಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ - ಯಾವ ವಸ್ತುವೇ ಆಗಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ದ್ರವದಲ್ಲಿ ಪೂರಾ ಅಥವಾ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗ ಮುಳುಗಿದರೆ ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ದ್ರವವನ್ನು ನೂಕಿ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುವುದು ಮತ್ತು ದ್ರವದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅದರ ಭಾರವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಭಾರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು. ಕಮ್ಮಿ ಬರುವ ತೂಕವು ಹೊರಗೆ ಹರಿದ ದ್ರವದ ತೂಕದಷ್ಟೇ ಇರುವುದು.

ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಅದರ ಸಲೆ ಅಳತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಅಷ್ಟೇ ತೂಕವಿರುವ ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರದ ಗಟ್ಟಿಗಳ ಸಲೆ ಅಳತೆಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ, ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೇ ಬೆಳ್ಳಿ ಮಿಶ್ರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಗಣನೆ ಮಾಡಿದನು. ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯು ಭಯದಿಂದ ಮೋಸವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅವನ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನ ಲೆಕ್ಕವು ಸರಿಯಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು.

ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ದೊರೆಯು ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರದ ಹಡಗುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಜನರು ಹಾರೆಯ ಮೊನೆಯಿಂದ ಒತ್ತಿ ಭಾರವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ

ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಕೆಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸನ್ನೆಯ ತತ್ವವನ್ನು (Principle of the Lever) ಕಂಡುಹಿಡಿದನು. ಸನ್ನೆಯು ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್, ಪ್ಲೇಟೋಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ತತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದವನು ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸ್. ಇದರಿಂದ ತಕ್ಕ ಹಾರೆಯೊಂದಿದ್ದರೆ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಶಕ್ತಿಯನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಭಾರವನ್ನು ಎತ್ತಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಜನರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮಂದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸಲು ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು “ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಉದ್ದವುಳ್ಳ ಬಗ್ಗಿರುವ ಹಾರೆ, ಅದನ್ನು ಊರಲು ಆಧಾರ (Fulcrum), ಮತ್ತು ನನಗೆ ನಿಲ್ಲಲು ಸ್ಥಳ, ಇಷ್ಟಿದ್ದರೆ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಜರುಗಿಸಬಲ್ಲೆ” ಎಂದನಂತೆ. ಆದರೆ ಈ ಅನುಕೂಲಗಳು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಒದಗುವ ಸಂಭವವಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ.

ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, “ಹಾಗಾದರೆ ಅತಿ ಭಾರವುಳ್ಳ ವಸ್ತುವೊಂದನ್ನು ಅಲ್ಪಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಜರುಗಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ನನ್ನ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ವಿಜ್ಞಾನಿಯು ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪಿ, ಅನೇಕ ಜನರು ಬಹು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ನೆಲದವರೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹಡಗನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಂದಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ನಿತ್ಯಗಟ್ಟಲೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ ತುಂಬಿ, ತಾನು ಅದಕ್ಕೆ ದೂರವಾದ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿದ್ದ ರಾಟೆ (Pulley)ಗಳ ಮೇಲೆ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಎಳೆಯುತ್ತಾ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಹಡಗನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಸೆಳೆದನು. ಅವನ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಗೂ ಯುಕ್ತಿಗೂ ಮೆಚ್ಚಿ ರಾಜನು ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಮುತ್ತಿಗೆ ಯುದ್ಧದ ವಿವಿಧ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಅವನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಸಾಯುವವರೆಗೆ ಎಂದೂ ಸೋಮಾರಿಯಾಗಿ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯಗಟ್ಟಲೆ ದೇಹಪೋಷಣೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧಕಗಳಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಶಿಲ್ಪಕಾರ್ಯ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಹೀನವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದನು. ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿ ಅವನು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದನು. ಅವುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವನು ಬರೆದಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರೈಕಿ ಕೆಲವೇ ಈಗ ಉಳಿದಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ರೇಖಾಗಣಿತವನ್ನೂ, ನಾಲ್ಕು ಯಂತ್ರಗಣಿತವನ್ನೂ ಒಂದು ಅಂಕಗಣಿತವನ್ನೂ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ವೃತ್ತದ ಅಳತೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತದ ಕ್ಷೇತ್ರಫಲವು ಅದರ ಸುತ್ತಳತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಸಾರ್ಧ (Radius)ಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವೃತ್ತದ ಸುತ್ತಳತೆಗೂ ವ್ಯಾಸಕ್ಕೂ (Diameter) ಇರುವ ಪ್ರಮಾಣವು (Ratio) ಮತ್ತು ಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. 'ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನ ಸುರುಳಿ' (Spiral) ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವಕ್ರರೇಖೆಯನ್ನು (Curve) ಅವನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಂಡುಹಿಡಿದನು. ಇಂತಹ ಎಷ್ಟೋ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದರೂ, ಗೋಳ ಮತ್ತು ಅದನ್ನೊಳಗೊಳ್ಳುವ ಗುಂಡು ಕೊಳವೆಗಳ (The Circumscribing Cylinder) ಸಲೆ ಅಳತೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದುದೇ ಅತ್ಯದ್ಭುತವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿದ್ದಿತು. ಆ ಕೊಳವೆಯ ಒಳಗಿನ ಸಲೆ ಅಳತೆಯು ಗೋಳದ ಸಲೆ ಅಳತೆಯ ಒಂದೂವರೆಯಷ್ಟು ಎಂದು ಅವನು ಗಣಿತದಿಂದ ತೋರಿಸಿದನು. ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಗೋಳವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕೊಳವೆಯೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಗೋರಿಯ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕೆಂದೂ, ಅವುಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕತ್ತಿರಬೇಕೆಂದೂ ತನ್ನ ಬಂಧುಮಿತ್ರರಿಗೆ ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹೀಗೆ ಅವನು ವಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲೋಕಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಹಿಂದೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ಯುದ್ಧಯಂತ್ರಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಉಪಯೋಗವು ಬರುವ ಕಾಲವು ಬದಗಿತು. ರೋಮನ್ನರು ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಬಲರಾಗಿ ಕಾರ್ಥೇಜಿನ ಜನರನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾ, ಮುಂಚೆ ವಾದಾಸ್ಪದವಾಗಿದ್ದ ಸಿಸಿಲಿಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿರಾಕ್ಯೂಸ್ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಆಗ ರೋಮನ್ನರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದಳಪತಿಯಾದ ಮಾರ್ಸಲಸ್ಸನು ನೆಲದ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಸಮುದ್ರದ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಊರನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಘೋರವಾದ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾದನು. ಊರಿನ ಜನರಿಗೆ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ದಿಕ್ಕೇ ತೋಚದಂತಾಯಿತು. ಆಗ ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನ ಯಂತ್ರಗಳು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾದುವು.

ಪ್ಲೂಟಾರ್ಕ್ ಎಂಬ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕನು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ:

ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ತನ್ನ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ನೆಲದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯದ ಕಡೆ ಭಾರಿಭಾರಿ ಕಲ್ಲುಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಬಹು ಭಾರವಾಗಿದ್ದ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಾ ವೇಗದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಅವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲ ಚಿದುರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿಂದ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ದಿಮ್ಮಿಗಳು ಯಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ವೇಗವಾಗಿ ಎಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಹಡಗುಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅವನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೊಕ್ಕಿಗಳು (Cranes) ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಿಡಿಗೆಳಿಂದ ಕೆಲವು ಹಡಗುಗಳನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕತ್ತಿ ಅವನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗರಗರನ ತಿರುಗಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಡಹುತ್ತಿದ್ದವು; ಇಲ್ಲವೇ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅದರೊಳಗಿನ ಜನರು, ಸಾಮಾನುಗಳು, ಯಂತ್ರಗಳು ಎಲ್ಲ ಬಿದ್ದು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮುರಿದು ಹೋಗುವಂತೆ ಬಂಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವನ್ನು ಬಿಸಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಮಾರ್ಸಲಸ್ಸನು ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಲು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಸೇತುವೆಯಂತೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ತನ್ನ ಹಡಗುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಐನೂರು ಪೌಂಡುಗಳಿಗೆ ಕಡಮೆ ತೂಕವಿಲ್ಲದ ಕಲ್ಲುಗಳು ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಆ ಯಂತ್ರವು ನುಚ್ಚುನೂರಾದುದಲ್ಲದೆ, ಹಡಗುಗಳಿಗೂ ಬಹಳ ಅಪಾಯವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಮಾರ್ಸಲಸ್ಸನು ತನ್ನ ಹಡಗುಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ, ಭೂಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದನು.

ತರುವಾಯ ರೋಮನ್ನರ ಒಂದು ಆಲೋಚನಾ ಸಭೆಯು ಏರ್ಪಟ್ಟು ರಾತ್ರಿ ಲಗ್ಗೆ ಹತ್ತಬೇಕೆಂದೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೂರದೂರ ಕಲ್ಲೆಸೆಯುವ ಯಂತ್ರಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನ ಚಾತುರ್ಯವು ಅವರ ಯುಕ್ತಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಮುಂಚೆಯೇ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಕೋಟೆಯ ಪೌಳಿಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರಹತ್ತಿರ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಅನೇಕ ಸಂದುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲಿಸುವ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನಿಡಿಸಿದ್ದನು. ಶತ್ರುಗಳು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಲೇ ಅವರ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ಬಾಣವೃಷ್ಟಿ ಆರಂಭವಾಗಲು ಅವರು ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಓಡಿಹೋದರು.

ಮಾರ್ಸಲಸ್ಸನು ದೈವಕೃಪೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಮುಂದೆ 'ಸಾಕಪ್ಪಾ ಸಾಕು; ಗಣಿತಜ್ಞನಾದ ಈ ಭೂತದೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈತನು ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸೌಟುಗಳಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನಮ್ಮ ಹಡಗುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತಲೆಕೆಳಗು ಮಾಡುವನು. ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಾ ನೂರು ಕೈಗಳುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸನಂತೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವನು' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡದೆ, ಬಹುದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಶತ್ರುಗಳ ಬಲವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಸಿರಾಕ್ಯೂಸಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ ಗ್ರೀಕನೊಬ್ಬನನ್ನು ಮಾರ್ಸೆಲಸ್ಸನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದನು. ಇದು ಊರಿನವರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಅವನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಲೊಪ್ಪಿದರು. ಉಭಯ ಪಕ್ಷದವರಿಗೂ ಸಂಧಿ ಸಮಿತಿಗಳಾದುವು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶತ್ರು ಪಕ್ಷದವರ ಕೋಟೆಯ ಭಾಗವೊಂದು ಅರಕ್ಷಿತವೂ ಸುಲಭ ಗ್ರಾಹ್ಯವೂ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಮಾರ್ಸೆಲಸ್ಸನು ಅರಿತು, ತನ್ನವರಿಂದ ಆ ಕಡೆಗೆ ತಕ್ಕ ಏಣಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಶತ್ರುಗಳು ಯಾವುದೋ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿರುವಾಗ ಲಗ್ನಹತ್ತಿದನು. ಕೋಟೆಯು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೈವಶವಾಯಿತು. ಅಸನ್ನದ್ಧರಾದ ಪುರಜನರು ಚಿದುರಿದರು. ಊರಿನ ಲೂಟಿಗೇ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಸೈನಿಕರಿಂದ ಹತರಾದರು. ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಮಹಾ ಚತುರನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ ಸೆಜೀವನನ್ನಾಗಿ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಕರೆತರಬೇಕೆಂದು ಮಾರ್ಸೆಲಸ್ಸನು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದ ನರಹತ್ಯೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮಾರ್ಸೆಲಸ್ಸನ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಪೂ. 212ರಲ್ಲಿ ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನನ್ನು ಅವನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನರಿಯದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೈನಿಕನೊಬ್ಬನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಮಾರ್ಸೆಲಸ್ಸನು ಅವನಿಗಾಗಿ ಬಹಳ ದುಃಖಪಟ್ಟು ಅವನ ಜ್ಞಾತಿಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ, ಮನ್ನಣೆ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಮಾರ್ಸೆಲಸ್ಸನು ಅವನಿಗೆ ಗೋರಿಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಗೋಳವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ ಗುಂಡು ಕೊಳವೆಯನ್ನು ಇಡಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅವರಡರ ಸಲೆ ಅಳತೆಗಳಿರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಿದನು. ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಕಂಡುಹಿಡಿದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಈಗ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಅವನ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದು, ಅವನು ಎಂತಹ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಹೊಸಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಬರುವ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿವೇಚನಾಶಕ್ತಿಯೂ ಅವನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದುವು.

ಅವನಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದ ವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ನ್ಯೂಟನ್ ಎಂಬ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ (ಇನ್ನೂರೈವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ) ಆಂಗ್ಲೇಯನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದರೂ ಸಲ್ಲುವುದು. ತನ್ನ ಎಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಮರಣಕ್ಕೆ ಅಂಜದೆ, ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಸೈನಿಕನನ್ನು 'ಮೂಢೆ? ನನ್ನ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿ' ಎಂದು ಗದರಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಾಣ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಆ ವೀರ ಗಣಿತಜ್ಞ ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ತರುಣರಾದ ನಾವು ಏನನ್ನು ಕಲಿಯಬಹುದು?

ಕೃತಿ-ಕರ್ತೃ ವಿಚಾರ:

ಈ ಪಠ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಎನ್.ಕೆ. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಗಳು ಬರೆದಿರುವ 'ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕಥೆಗಳು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವರು. ಇವರು ಮಹಾನಾಯಕರು, ಮಹಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು., ಮಹಾ ಯಾತ್ರಿಕರು, ಮನುಷ್ಯ ತಿಸಾರ, ಭೀಷ್ಮ ಉವಾಚ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಜಾಮತ, ಸುಧಾ, ಜನಪ್ರಿಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ 'ಭೀಷ್ಮ ಉವಾಚ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ:

ನಿಪುಣ - ಜಾಣ, ದಕ್ಷ; ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸು - ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸು; ಅಗ್ರ - ಮೊದಲ; ಅಕ್ಕಸಾಲೆ - ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನು; ಸಲೆ - ಕ್ಷೇತ್ರ, ವಿಸ್ತಾರ, ಚದುರಳತೆ; ನಿದರ್ಶನ - ದೃಷ್ಟಾಂತ, ಉದಾಹರಣೆ; ರಾಟೆ - ನೂಲುವ ಸಾಧನ, ನೀರೆತ್ತಲು ಬಾವಿಗೆ ಅಳವಡಿಸುವ ಗಾಲಿ; ಸುರುಳಿ - ಸುತ್ತಿಕೊಂಡುದು; ಪೌಳಿ - ಪ್ರಾಕಾರ, ಸುತ್ತುಗೋಡೆ; ವೃಷ್ಟಿ - ಮಳೆ; ಲಗ್ನ - ಮುತ್ತಿಗೆ; ಜ್ಞಾತಿ - ದಾಯಾದಿ, ನಂಟ; ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ - ಯೋಗ್ಯವಾದ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಎಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಜನಿಸಿದನು ?
- 2) ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಎಲ್ಲಿ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಲಿತನು ?
- 3) ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ನೀರೆತ್ತುವ ಯಂತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು ?
- 4) ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಯಾವ ರಾಜನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದನು ?
- 5) ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಹೇಗೆ ಗಣಿತದ ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ?

- 6) ದೊರೆಯು ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನಿಗೆ ಏನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು ?
- 7) ಬಂಗಾರದ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯು ಬೆರೆತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ?
- 8) ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನ ತತ್ವ ಯಾವುದು ?
- 9) ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಸನ್ನೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ?
- 10) ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಯಾವುದನ್ನು ಹೀನವೃತ್ತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದನು ?
- 11) ಮಾರ್ಸೆಲಸ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ತನ್ನ ಹಡಗುಗಳಿಗೆ ಏಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು ?
- 12) ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನನ್ನು ಯಾರು ಸಂಹರಿಸಿದರು ?

II. ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಗ್ರೀಕರಲ್ಲಿ ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನಿಗೆ ಯಾಕೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ ? ವಿವರಿಸಿ.
- 2) ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಮಾಡಿದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಯಾವುವು ?
- 3) ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸದೆಬಡಿದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ?
- 4) ರೋಮನ್ನರು ಸಿರಾಕೂಸನ್ನು ಜಯಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

III. ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ:

- 1) ತಿಳಿಯಿತು, ತಿಳಿಯಿತು.
- 2) ಸಾಕಪ್ಪಾಸಾಕು, ಗಣಿತಜ್ಞನಾದ ಈ ಭೂತದೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.
- 3) ಮೂಢ, ನನ್ನ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.
ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ, ಕಿರೀಟ, ಲೆಕ್ಕ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ, ಪರೋಪಕಾರ, ಯಂತ್ರ
- 2) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಪರೋಪಕಾರ, ವಿದ್ಯೋಪಾರ್ಜನೆ, ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಪರಮಾದರ, ಅನ್ನಾಹಾರ, ನೀರೇಕೆ, ಅತ್ಯದ್ಭುತ, ಗೆರೆಗಳನ್ನೆಳೆ, ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ, ಕಲ್ಲೆಸೆ, ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿ, ಅತ್ಯಾತುರ, ಅತ್ಯವಶ್ಯ
- 3) ಕೆಳಗಿನವುಗಳ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯ ಬರೆದು ಸಮಾಸದ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಪರೋಪಕಾರ, ಮೈಮರೆ, ಶತ್ರುದಳ, ಮೈಮೇಲೆ
- 4) ಕೆಳಗಿನವುಗಳ ತದ್ಭವ ರೂಪಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ನಿತ್ಯ, ಆಕಾಶ, ಆಜ್ಞೆ
- 5) ಕೆಳಗಿನವುಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಪೂರ್ವಕಾಲ, ಸುಲಭ, ಸ್ವದೇಶ, ಹೊಸ, ರಾತ್ರಿ

ಚಟುವಟಿಕೆ

- 1) ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನು ಕಂಡುಹಿಡಿದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- 2) ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- 3) 'ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕಥೆಗಳು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿರಿ.

ಸಾವಿರದ ಏಳನೂರ ಮೂವತ್ತೇಳರಲ್ಲಿ ಬೀಸಿದ ಚಂಡಮಾರುತದಿಂದ ನಲ್ಲತ್ತು ಅಡಿಗಿಂತಲೂ ಎತ್ತರದ ಪರ್ವತಾಕಾರದ ಅಲೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿ ಬಂಗಾಳ ತೀರದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಮೈಲುಗಳವರೆಗೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನುಗ್ಗಿದವು. ಇದರಿಂದಾದ ಪ್ರಾಣಹಾನಿ ಈವರೆಗೂ ಮಾನವನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಕೇಳಿದದಂಥದು. ಸಮುದ್ರದ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸತ್ತವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಮೂರು ಲಕ್ಷವನ್ನು ಮೀರಿತು. ಚಂಡಮಾರುತದ ಅನಂತರ ಮನೆ ಮಠ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹಸಿವಿನಿಂದ ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಂದ ಸತ್ತವರ ಸಂಖ್ಯೆಯಂತೂ ಊಹೆಗೆ ನಿಲುಕದು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಕ್ಷೇಮವಲಯದೊಳಗೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಕ್ಕೆ ಈ ರೀತಿಯ ಭೀಕರ ಚಂಡಮಾರುತಗಳು ಅಪರಿಚಿತವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಈ ರೀತಿಯ ಭೀಮಬಲದ ಉನ್ನತ ಚಂಡಮಾರುತಗಳು ಹೇಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸತತವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಚಂಡಮಾರುತಗಳ ದೈತ್ಯ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲ ಸೂರ್ಯ. ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಸೂರ್ಯನ ಶಾಖೆಗೆ ಆವಿಯಾಗಿ ಮೋಡವಾಗಿ ಮೇಲೇರತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಅದು ತೀರ ಮೇಲೇರಿದಾಗ ಆವಿ ತಂಪು ಹವೆಗೆ ನೀರಿನ ಕಣಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುವಾಗ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಶಾಖವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಶಾಖೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮೋಡದ ಪರಿಭ್ರಮಣೆಗೂ ಮತ್ತು ಮೋಡ ದಟ್ಟವಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗಿ ಆ ಮೋಡಗಳಿರುವ ಇಡೀ ವಾಯುಮಂಡಲವೇ ಮೆಲ್ಲನೆ ತಿರುಗಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ಚಂಡಮಾರುತದಲ್ಲೂ ಒಂದೇ ಒಂದು ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ಶಾಖೆ 20 ಮೆಗಾ ಟನ್ನಿನ ಹದಿನಾರು ಅಣುಬಾಂಬುಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಸಿದರೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಶಾಖೆ ಸಮ. ಇಂಥ ಚಂಡಮಾರುತ ತನ್ನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲೇ ಗಂಟೆಗೆ 70 ರಿಂದ 150 ಮೈಲಿ ವೇಗದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಚಂಡಮಾರುತದ ಮೋಡಗಳು ಗಗನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಅಡಿ ಎತ್ತರದವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಅಗಾಧ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಟನ್ ಗಾಳಿಯೇ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಾಕಾರದ ಅಲೆಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಅವು ಉನ್ನತ ರಭಸದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

ಈ ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳು ಚಂಡಮಾರುತಗಳ ಉದ್ಭವ, ಅವುಗಳು ಚಲಿಸುವ ದಿಕ್ಕು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲು ವಾತಾವರಣ ಅಧ್ಯಯನ ಉಪಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವೂ ಒಂದು. ಈ ಉಪಗ್ರಹದ ಕ್ಯಾಮರಾಗಳು ಚಂಡಮಾರುತಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತು ಕಳುಹಿಸುತ್ತವೆ. ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ಫ್ರಾರೆಡ್ ಕ್ಯಾಮರಾಗಳಿಂದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕಳುಹಿಸುತ್ತವೆ. ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿರುವ ಹವಾಮಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳು ಕಳಿಸುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಹಡಗುಗಳಿಗೆ, ವಿಮಾನಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಆ ಚಂಡಮಾರುತದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿನ ದ್ವೀಪಗಳಿಗೆ ಕೂಡಲೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಉಸ್ತುವಾರಿ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಈ ಚಂಡಮಾರುತಗಳ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಆಗುವ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ನಾವು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ತಡೆಯಲಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮೊನ್ನೆಯಷ್ಟೆ ಬಂಗ್ಲಾದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಅಪಾರ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಒಂದು ಚಂಡಮಾರುತ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತಗತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಚಲಿಸದೆ ಇರುವುದು. ಅಡ್ಡಂಬಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಹಾವಿನಂತೆ ಅಥವಾ ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹಠಾತ್ತನೆ ನಿಂತು, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬಂದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುವ ಈ ಚಂಡಮಾರುತಗಳ ವಿಚಿತ್ರ ನಡವಳಿಕೆಯೇ ನಮ್ಮ ಹವಾಮಾನ ವೀಕ್ಷಕರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವುದು. 1910ರಲ್ಲಿ ಕೆರೇಬಿಯನ್ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಒಂದು ಬಿರುಗಾಳಿ ಕ್ಯೂಬ ದ್ವೀಪವನ್ನಪ್ಪಳಿಸಿ ಅಮೆರಿಕದತ್ತ ಮುಂದುವರಿದದ್ದು ಅನಂತರ ಹಠಾತ್ತನೆ ತನ್ನ ಗತಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮತ್ತೆ ಕ್ಯೂಬ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಅಪಾರ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯ್ತು.

ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಗುವ ಹಡಗುಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಈ ಚಂಡಮಾರುತಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಭಯ ಜನಕ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಭಯಂಕರ ಗಾಳಿಯೂ ಪರ್ವತಾಕಾರದ ಅಲೆಗಳೂ ಆಧುನಿಕ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹಡಗುಗಳಿಗೂ ಯಮಪ್ರಾಯವಾಗಿವೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಅವರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹವಾಮಾನ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಮುನ್ನೂಚನೆ ಏನಾದರೂ ದೊರೆತರೆ ಅವರು ಅದರ ಹಾದಿಬಿಟ್ಟು ಆದಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಹಡಗನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಮಿರಲ್ ವಿಲಿಯಂ ಹಾಪ್ಲೆಯವರ ಕಮಾಂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೆರಿಕದ ಮೂರನೇ ನೌಕಾಪಡೆ ಪಿಲಿಪೈನ್ಸ್ ದ್ವೀಪದ ಬಳಿ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ಚಂಡಮಾರುತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು. ಅವರ ವಿಮಾನ ವಾಹಕ ನೌಕೆಗಳೂ, ಡಿಸ್ಬಾಯರ್‌ಗಳೂ, ವಿಮಾನ ನಿರೋಧಕ ಹಡಗುಗಳೂ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ತೇಲಾಡುವ ಮರದ ಚೂರುಗಳಂತೆ

ಒಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ಮೂರು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹಡಗುಗಳು ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಸೈನ್ಯದ ಸಮೇತ ಜಲಸಮಾಧಿಯಾದವು. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮೂರನೇ ನೌಕಾಪಡೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಯಾವ ಯುದ್ಧವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಜಖಂ ಆಗಿಹೋಯ್ತು.

ಆದರೆ ಹಡಗುಗಳಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಮುನ್ನೂಚನೆ ದೊರೆತರೆ ಅವು ತಮ್ಮ ದಾರಿ ಬದಲಿಸಿ ಹೇಗಾದರೂ ಬಚಾವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಚಂಡಮಾರುತದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ದುರ್ದೈವಿ ದ್ವೀಪಗಳ ಕತೆಯಾದರೋ ಮುಗಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಮಹಾಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಅನೇಕ ದ್ವೀಪಗಳು ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಕೊಂಚವೇ ಎತ್ತರವಾದ ದ್ವೀಪಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕವು ಜನವಸತಿ ಇರುವ ದ್ವೀಪಗಳು. ದುರ್ದೈವವಶಾತ್ ಇವೇನಾದರೂ ಚಂಡಮಾರುತದ ಹಾದಿಯಲ್ಲೇ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡರೆ ಇಡೀ ದ್ವೀಪದಾದ್ಯಂತ ನುಗ್ಗಿ ಬರುವ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಮರಗಿಡಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮಾನವರವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಸರ್ವನಾಶವಾಗುತ್ತಾರೆ. 1958 ರಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಷಲ್ ದ್ವೀಪದ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿದ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಆ ದ್ವೀಪದ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗ ಜನರೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋದರು. ಇಡೀ ಒಂದು ಕುಟುಂಬವೇ ನಾಶವಾದುದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಒಬ್ಬ ಕಂಡ. ಆ ಕುಟುಂಬದ ಅಷ್ಟು ಜನರೂ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಬಲವಾದ ಹಗ್ಗಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಲವಾದ ಮರವೊಂದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅಲೆಗಳು ಬಂದು ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಆ ಮರ ಬೇರುಸಮೇತ ಕಿತ್ತು ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ತೇಲಿಹೋಯ್ತು. ಅದರೊಡನೆಯೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ ಸಮುದ್ರದ ಪಾಲಾದರು.

ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಚಂಡಮಾರುತಗಳಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಬಂಗ್ಲಾದೇಶಗಳು ಪದೇಪದೇ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇಡೀ ಬಂಗಾಳ ದೇಶ ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ನದಿಗಳು ಕೋಟ್ಯಂತರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ತಂದು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮೆಕ್ಕಲು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಸಮತಟ್ಟಾದ ನೆಲ. ಚಂಡಮಾರುತದ ಪರ್ವತೋಪಮ ಅಲೆಗಳು ಉನ್ನತ ವೇಗದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದರೆ ಆ ಸಮತಲ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮೈಲುಗಳವರೆಗೆ ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತವೆ. 1970ರಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದ ಚಂಡಮಾರುತದಿಂದ ಬಂಗ್ಲಾದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಜನರು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಯೇ ಅಸುನೀಗಿದರು. ಅನಂತರ ಕ್ಷಾಮ, ರೋಗ, ಹಸಿವುಗಳಿಂದ ಸತ್ತವರನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ತೆಗೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಂಡಮಾರುತಗಳು ಇಷ್ಟೊಂದು ಹಾವಳಿ ಮಾಡಲು ಮೂಲ ಕಾರಣ ಈ ಕೊಲ್ಲಿಗೆ ಇರುವ ಆಕಾರ. ಭೀಕರಾಕಾರದ ಅಲೆಗಳು ನುಗ್ಗಿ ಬರುವಾಗ ಇಡೀ ಕೊಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಾಳಿಕೆಯಂತಾಗಿ ಅದರ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಲೆಗಳು ದಟ್ಟಿಸಿ ನುಗ್ಗುತ್ತವೆ. ಚಂಡಮಾರುತಗಳು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದ ನಂತರ ಅದರ ಶಕ್ತಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಇಳಿಮುಖವಾಗತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಇಂಧನಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಮುದ್ರದ ಹಬೆ ಅದಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಚೊತೆಗೆ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಅದರ ವೇಗವನ್ನೂ ರಭಸವನ್ನೂ ಪ್ರತಿರೋಧಿಸತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಚಂಡಮಾರುತ ಭೂಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೊಡನೆ ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಕೃತಿ - ಕರ್ತೃ ಪರಿಚಯ:

ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಕೆ.ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ ಮತ್ತು ಪ್ರದೀಪ ಕೆಂಚೆಗಿಯವರ ವಿಸ್ಮಯ - 3 (ಪರಿಸರದ ವಿಶ್ವರೂಪ) ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವಾರು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಂಡಮಾರುತದ ಸೃಷ್ಟಿ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

- 1) ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಾಕಾರದ ಅಲೆಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವೇನು ?
- 2) ಚಂಡಮಾರುತಗಳು ದೊಡ್ಡ ಹಡಗುಗಳಿಗೂ ಯಮಪ್ರಾಯ ಹೇಗೆ ? ವಿವರಿಸಿ.
- 3) ಉಪಗ್ರಹಗಳ ಮೂಲಕ ಚಂಡಮಾರುತಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಲಾಗುತ್ತದೆ ?
- 4) ಚಂಡಮಾರುತಗಳ ವಿಚಿತ್ರ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- 5) ಅಮೆರಿಕದ ಮೂರನೇ ನೌಕಾಪಡೆ ಹೇಗೆ ನಾಶವಾಯಿತು ?
- 6) ಮಾರ್ಷಲ್ ದ್ವೀಪದ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿದ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- 7) ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಬಂಗ್ಲಾದೇಶಗಳು ಪದೇ ಪದೇ ಚಂಡಮಾರುತಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಲು ಕಾರಣಗಳೇನು ?
- 8) ಚಂಡಮಾರುತ ಯಾವಾಗ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ?

ಭಂದಸ್ಸು

ವ್ಯಾಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಾಸ್ತ್ರವಾದರೆ ಭಂದಸ್ಸು ಕೇವಲ ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಪದ್ಯಗಳು ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು ನಾಲ್ಕು ಸಾಲಿನವು, ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು ಆರು ಸಾಲಿನವು, ಕೆಲವು ಮೂರು ಸಾಲಿನವು. ಪದ್ಯಗಳ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳು ಉದ್ದ, ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳು ಚಿಕ್ಕವು-ಇಂತಹ ಪದ್ಯಗಳ ನಿಯಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಭಂದಸ್ಸು.

ಭಂದಸ್ಸು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗುರು, ಲಘು, ಅಕ್ಷರಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ, ಮಾತ್ರ, ಗುಣ, ಪ್ರಾಸ, ಯತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಮಾತ್ರ : ಒಂದು ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಕಾಲಪರಿಮಾಣಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಮಾತ್ರಗಳನ್ನು 'ಲಘು', 'ಗುರು' ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಲಘು : ಒಂದು ಹ್ರಸ್ವಾಕ್ಷರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಕಾಲ ಪರಿಮಾಣಕ್ಕೆ 'ಲಘು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಲಘುವನ್ನು 'U' ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಹ್ರಸ್ವಾಕ್ಷರಗಳು, ಹ್ರಸ್ವ ಸ್ವರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗುಣಿತಾಕ್ಷರಗಳು ಲಘುಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

U U U U U

ಉದಾ : ಧ ವ ಳ ಗಿ ರಿ

ಗುರು : ಒಂದು ದೀರ್ಘ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಎರಡು ಮಾತ್ರೆಯಷ್ಟು ಕಾಲಾವಧಿ ಬೇಕು ಇದನ್ನು ಗುರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಗುರುವನ್ನು '-' ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

- - - - -

ಉದಾ : ರಾ ಜಾ, ಮೀ ರಾ, ರಾ ಧಾ,

ದೀರ್ಘ ಸ್ವರಗಳು, ಸಂಧ್ಯಾಕ್ಷರಗಳು, ದೀರ್ಘಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗುಣಿತಾಕ್ಷರಗಳು, ಅನುಸ್ವಾರ ವಿಸರ್ಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಕ್ಷರಗಳು, ಒತ್ತಕ್ಷರದ ಹಿಂದಿನ ಅಕ್ಷರ, ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರದ ಹಿಂದಿನ ಅಕ್ಷರ-ಇವು ಗುರುಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಷಟ್ಪದಿ ಪದ್ಯಗಳ 3ನೆಯ ಮತ್ತು 6ನೆಯ ಸಾಲಿನ ಕೊನೆಯ ಅಕ್ಷರ ಲಘುವಾಗಿದ್ದರೂ ಗುರುವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಉದಾ :

1. ದೀರ್ಘಸ್ವರಗಳಿಗೆ : - - - - -
ಆ ಈ ಊ ಏ ಓ

2. ಸಂಧ್ಯಾಕ್ಷರಗಳಿಗೆ : - -
ಐ ಔ

3. ದೀರ್ಘ ಸ್ವರದಿಂದ ಹಾಗೂ ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗುಣಿತಾಕ್ಷರಗಳಿಗೆ :

— — — — —
ಕಾ ಕೀ ಕೇ ಕೈ ಕೌ

4. ಅನುಸ್ವಾರ ವಿಸರ್ಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ :

— — — — —
ಅಂ ಅಃ ತಂ ತಃ ಸಂ ಸಃ

5. ಒತ್ತಕ್ಷರದ ಹಿಂದಿನ ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ :

— U — U — U
ಕ ಲ್ಲ, ಮ ಣ್ಣ, ನಿ ಲ್ಲ

6. ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರದ ಹಿಂದಿನ ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ :

— — — —
ಕಲ್, ನಿಲ್, ತಿನ್, ಮಣ್

ಗಣಗಳು : ಗಣವೆಂದರೆ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಕ್ಷರಗಳ ಅಥವಾ ಮಾತ್ರಗಳ ಗುಂಪು. ಗಣಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಗಣ (ಅಕ್ಷರಗಣ), ಮಾತ್ರಗಣ ಮತ್ತು ಅಂಶಗಣಗಳೆಂದು ಮೂರು ವಿಧಗಳಿವೆ.

ಅಕ್ಷರಗಣಗಳು : ಮೂರು ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಣಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷರಗಣಗಳೆನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸುಲಭವಾದ ಒಂದು ಸೂತ್ರವಿದೆ.

ಯ ಮಾ ತಾ ರಾ ಜ ಭಾ ನ ಸ ಲ ಗಂ

ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳು ಗಣಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ 'ಲ' ಲಘುವನ್ನೂ 'ಗ' ಗುರುವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

U — —
ಯ ಮಾ ತಾ — ಯಗಣ
— — —
ಮಾ ತಾ ರಾ — ಮಗಣ
— — U
ತಾ ರಾ ಜ — ತಗಣ
— U —
ರಾ ಜ ಭಾ — ರಗಣ

U	-	U		
ಜ	ಭಾ	ನ	-	ಜಗಣ
-	U	U		
ಭಾ	ನ	ಸ	-	ಭಗಣ
U	U	U		
ನ	ಸ	ಲ	-	ನಗಣ
U	U	-		
ಸ	ಲ	ಗಂ	-	ಸಗಣ

ಇದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂತ್ರದಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಗುರು ಲಘು ಮೂರಿರೆ ಮನಗಣ

ಗುರು ಲಘು ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಬರಲು ಭಯಗಣ

ಗುರು ಲಘು ನಡುವಿರೆ ಜರಗಣ

ಗುರು ಲಘು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲು ಸತಗಣಮಕ್ಕುಂ

ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ 'ಖ್ಯಾತ ಕರ್ನಾಟಕ ವೃತ್ತ' ಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗಣಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮಾತ್ರಾಗಣಗಳು : ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಮಾತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು 'ಮಾತ್ರಾಗಣಗಳು' ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣ, ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣ ಮತ್ತು ಐದು ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣ ಎಂದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳಿವೆ.

ಮಾತ್ರಾಗಣಗಳುಳ್ಳ ಛಂದೋರೂಪಗಳು : ಕಂದಪದ್ಯ, ಷಟ್ಪದಿ, ರಗಳೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

I. ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣ : ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ.

U	U	U	-	U	U	-
1. ನಿ	ನ	ಗೆ	2. ಸೋ	ಗೆ	3. ಸು	ಧಾ

II. ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣ : ಇದರಲ್ಲಿ ಐದು ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ.

U	U	U	U	-	U	U
1. ನ	ರ	ಹ	ರಿ	2. ನಾ	ಡಿ	ನ

U	-	U	U	U	-	-	-
3. ವಿ	ಶಾ	ಲ	4. ನಿ	ರಿ	ಜಾ	5. ಗಂ	ಗಾ

III. ಐದು ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣ : ಇದರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ.

1.	ಕ	ರ	ಗ	ಳ	ನು	2.	ಜೋ	ಡಿ	ಸು	ತೆ
3.	ಬಾ	ಗು	ತ್ತೆ			4.	ಶಿ	ರ	ವ	ನ್ನು
5.	ನಿ	ನ	ಗೆ	ನಾಂ		6.	ಅ	ದಾ	ವು	ದೊ
7.	ಮ	ಹೇ	ಶಾ			8.	ಪ್ರಾ	ರ್ಥಿ	ಪೆಂ	

ಅಂಶಗಣಗಳು : ಈ ಗಣಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಂಶಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಗಣದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಮೂಲಾಂಶವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುರು ಅಥವಾ ಎರಡು ಲಘುಗಳು ಇರಬೇಕು. ಆ ಬಳಿಕ ಬರುವ ಅಕ್ಷರ ಒಂದು ಗುರುವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ಲಘುವಾಗಲಿ ಅದು ಒಂದು ಅಂಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಶಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಗಣ, ವಿಷ್ಣುಗಣ ಮತ್ತು ರುದ್ರಗಣ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸುಗಳು ಅಂಶಗಣಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿವೆ.

1. **ಬ್ರಹ್ಮಗಣ :** ಇದು ಎರಡು ಅಂಶಗಳುಳ್ಳದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಧಗಳಿವೆ.

	ಕ	ಮ	ಲ,	ಬ್ರ	ಹ್ಮ	ಸು	ರ	ಪಂ

2. **ವಿಷ್ಣುಗಣ :** ಇದು ಮೂರು ಅಂಶಗಳುಳ್ಳದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ವಿಧಗಳಿವೆ.

	ಗೋ	ವಿಂ	ದಾ,	ಕಂ	ಸಾ	ರಿ,	ನ	ರ	ಕಾ	ರಿ,

	ಮಾ	ಧ	ವಾ	,	ನ	ರ	ಹ	ರಿ
--	----	---	----	---	---	---	---	----

3. **ರುದ್ರಗಣ :** ಇದು ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳುಳ್ಳದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ವಿಧಗಳಿವೆ.

	ಗಂ	ಗಾ	ಧೀ	ಶಂ,	ಕಾ	ಮ	ರಿ	ಪು,	ಶೂ	ಲ	ಧ	ರಂ,
	ಭು	ಜ	ಗ	ಧಾ	ರಿ,	ಮ	ದ	ನ	ರಿ	ಪು		

ಕನ್ನಡವನುಳಿದೆನಗೆ | ಅನ್ಯ ಜೀವನವಿಲ್ಲ
 ಕನ್ನಡವೆ ಎನ್ನುಸಿರು | ಪೆತ್ತೆನ್ನ ತಾಯಿ
 ಕನ್ನಡವೆ ಧನಧಾನ್ಯ | ಕನ್ನಡವೆ ಮನೆಮಾನ್ಯ
 ಕನ್ನಡವೆ ಯೆನಗಾಯ್ತು | ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ ಬಾಯಿ

1

ಕನ್ನಡದ ಸವಿಮಾತು | ಮನ್ನಣೆಯ ಪಳಮಾತು
 ಕನ್ನಡ ಸರಸ್ವತಿಯು | ನವ ಕಲ್ಪಲತೆಯು
 ಕನ್ನಡದ ವರ ಚರಿತೆ | ವಿಮಲ ಗಂಗಾಸರಿತೆ
 ಕನ್ನಡದ ಸಿರಿಪೆಂಪು | ಎನಗೆ ನರುಗಂಪು

2

ಕನ್ನಡ ಸನ್ಮಾನ | ಎನಗದುವೆ ವರಮಾನ
 ಕನ್ನಡಿಗರ ಸ್ವತಂತ್ರವದೆ | ಪರಮಮಂತ್ರ
 ಕನ್ನಡದ ಕೀರ್ತಿ | ಎನ್ನ ಚಿತ್ತದ ಸ್ತೂರ್ತಿ
 ಕನ್ನಡದ ಒಗ್ಗೂಟ | ವೆನಗದೆ ಕಿರೀಟ

3

ಕನ್ನಡದ ಹೊಲ ಮಣ್ಣು | ಎನಗೆ ನವನಿಧಿ ಹೊನ್ನು
 ಕನ್ನಡದ ತಿಳಿಜಲವು | ಸುಧೆಯ ಪಲ್ಲಲವು
 ಕನ್ನಡದ ಹೂಗಿಡವು | ಎನ್ನೊಡಲಿಗಿದೆ ತೊಡವು
 ಕನ್ನಡದ ಪಶುಪಕ್ಷಿ | ಚೆಲುವಿಗದೆ ಸಾಕ್ಷಿ

4

ಕನ್ನಡಿಗರತಿಶಯವು | ಭುವನೇಶ್ವರಿಯ ದಯವು
 ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಜಯವು | ಕೃಷ್ಣನಾಶ್ರಯವು
 ಕನ್ನಡದ ಜನ ಕುಲವು | ಎನ್ನ ತೋಳಿಗೆ ಬಲವು
 ಕನ್ನಡಾಂಚೆಯ ಮುಕ್ತಿ ರಾಮನುತೆ-ಶಕ್ತಿ

5

- ಬೆನಗಲ್ ರಾಮರಾವ್

ಕವಿ - ಕಾವ್ಯ ಪರಿಚಯ :

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ನವೋದಯದ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆನಗಲ್ ರಾಮರಾಯರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು. ಕನ್ನಡ ನಾಡು-ನುಡಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ದುಡಿದ ಇವರು 03.04.1876 ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಲ್ಕಿ, ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಪುತ್ತೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆದರು. ತದ ನಂತರ ಮಂಗಳೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ಕಾಲೇಜು ಮತ್ತು ಮದರಾಸಿನ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. 1896ರಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ನಂತರ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. 1917 ರಲ್ಲಿ ಮದರಾಸು ಸರ್ಕಾರದ ಭಾಷಾಂತರ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಇವರದು ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಬಂಗಾಳಿ, ಮರಾಠಿ, ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ತಂಜಾವೂರು ಮತ್ತು ಹಳೇಬೀಡಿನ ಕೈಫಿಯತ್ ಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದು

‘ಕೃಷಿಯತನ ರಾಮರಾಯ’ರೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದರು. ಕೆಲಕಾಲ ಮಂಗಳೂರಿನ ‘ಸುವಾಸಿನಿ’ ಹಾಗೂ ಧಾರವಾಡದ ‘ವಾಗ್ಗೋಷ್ಣಿ’ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಯುತರು 20ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು 1925ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಮೇ ತಿಂಗಳ 8, 1943ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವಿಧಿವಶರಾದರು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ :

ಅನ್ಯ - ಬೇರೆ; ತಾಯಿ - ಜನನಿ; ಸವಿ - ಸಿಹಿ; ಸರಸ್ವತಿ - ವಿದ್ಯಾಧಿದೇವತೆ; ಮನ್ನಣೆ - ಗೌರವ; ನವ - ಹೊಸ; ಸಿರಿ - ಐಶ್ವರ್ಯ; ನವನಿಧಿ - ಒಂಬತ್ತು ವಿಧವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು (ಪದ್ಯ, ಮಹಾಪದ್ಯ, ಶಂಖ, ಮಕರ, ಕಚ್ಚಪ, ಮುಕುಂದ, ಕುಂದ, ನೀಲ ಮತ್ತು ಖರ್ವಪೆಂಬ ಕುಬೇರನ ಒಂಬತ್ತು ನಿಧಿಗಳು); ಸುಧೆ - ಅಮೃತ; ಪಲ್ವಲ - ಅಮೃತ ಸರೋವರ; ಚೆಲುವು - ಸೌಂದರ್ಯ; ಮುಕ್ತಿ - ಮೋಕ್ಷ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಕವಿಗೆ ಯಾವುದು ಉಸಿರು? ಯಾವುದು ತಾಯಿ?
- 2) ಕನ್ನಡದ ಪೆಂಪು, ಗಂಪುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 3) ಎನಗೆ ಕಿರೀಟವೆಂದು ಕವಿಯು ಯಾವುದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ?
- 4) ಕವಿಯು ಯಾವುದನ್ನು ನವನಿಧಿ ಹೊನ್ನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ?
- 5) ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯವು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ?
- 6) ಕನ್ನಡಾಂಚೆಯ ಮುಕ್ತಿ ಶಕ್ತಿಗಳಾವುವು?

II. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

‘ಕನ್ನಡಾಂಚೆಯ ಹಿರಿಮೆ’ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆನಗಲ್ ರಾಮರಾಯರು ಕನ್ನಡಾಂಚೆಯ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ?

III. ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲುಗಳ ಸಂದರ್ಭ ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ:

- 1) ಕನ್ನಡವೆ ಯೆನಗಾಯ್ತು | ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ ಬಾಯಿ
- 2) ಕನ್ನಡ ಸರಸ್ವತಿಯು | ನವಕಲ್ಪಲತೆಯು
- 3) ಕನ್ನಡದ ಕೀರ್ತಿ | ಎನ್ನ ಚಿತ್ತದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ
- 4) ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಜಯವು | ಕೃಷ್ಣನಾಶ್ರಯವು

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ಈ ಪದಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಸವಿ, ನವ, ಸನ್ಮಾನ, ಕೀರ್ತಿ, ಸ್ವತಂತ್ರ, ಸುಧೆ, ಶಕ್ತಿ
- 2) ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯ ರಚಿಸಿರಿ.
ಧನಧಾನ್ಯ, ಸನ್ಮಾನ, ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಪಶುಪಕ್ಷಿ
- 3) ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
ಸವಿಮಾತು, ಹೂಗಿಡ, ಪಶುಪಕ್ಷಿ ಧನಧಾನ್ಯ
- 4) ಕೆಳಗಿನ ತತ್ಸಮ ಪದಗಳ ತದ್ಭವ ರೂಪ ಬರೆಯಿರಿ.
ಕೀರ್ತಿ, ಶಕ್ತಿ, ಮುಕ್ತಿ, ಪಕ್ಷಿ

ಚಟುವಟಿಕೆ

ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಮಹನೀಯರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಓದಿರಿ.

ಶತಪದ ತಿರುಗುವುದರಲ್ಲಿ ಆನಂದವಿದೆ ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ; ಉಂಡ ಮೇಲೆ ತಿಂದ ಅನ್ನ ಮೈಗೆ ಹತ್ತಬೇಕಾದರೆ ಈ ಶತಪದ ಅಗತ್ಯವೋ ಏನೋ! ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಾ ಸರಸದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ, ಸರಳವಾಗಿ ಇದ್ದಾಗ ಸುಮ್ಮನೆ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಸುತ್ತಾಡುವವರನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ತುಂಬ ಕೋಪ ಬಂದಾಗ ಶ್ರೀ ತ.ಸು. ವೆಂಕಣಯ್ಯನವರು ಮಾಡಿದಂತೆ ನಲ್ಲಿಯ ನೀರು ತಿರುಗಿಸಿ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ತಂಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಅರಿವಿನ ಸೆರಗು ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಉಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೆಲವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೇಸರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಭುಜಗಳನ್ನು ಸರ್ಪದಂತೆ ಒಲೆಸಿ ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೆ ಕೈಕೊಡವಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಶತಪದ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನನ್ನದು ಈ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಶತಪದವೋ ಅಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯದು. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳವರೆಗೆ ಸವಿಸಬೇಕಾದ ಕರ್ಮ ಇದು!

ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಮಾತು ಉಸಿರಿನಂತೆಯೇ ಸಹಜವಾದ ಕ್ರಿಯೆ ತಾನೆ. ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಶಾಲೆ, ಬೆಳಗು ರಾತ್ರಿ ಮನೆಪಾಠಗಳು, ಸಂಜೆ ಮತ್ತು ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ಹರಟೆ. ಹೀಗೆ ನಿದ್ರೆಯ ವೇಳೆ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಸಮಯವೆಲ್ಲಾ ಮಾತು. ಬಹುಶಃ ಕೆಲವರು ಇದನ್ನು ಮೆಚ್ಚದೆ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲೂ ಕನವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಜಾತಿಗೆ ಮಾತಿನಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಸಿಗಲೆಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದವರು ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳ ಈ ಸಾದಾ ಸಜ ವಿಧಿಸಿರಬಹುದೆ?

ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಲಾಸಂ ವಾಂತಿ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಷಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ದೃಶ್ಯಿಸಿಕೊಂಡವನು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಾಂತಿ ಮಾಡಬಲ್ಲನೋ ಅಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿವಂತ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಈ ಮೂರು ಗಂಟೆ ತಂದುಕೊಡುವ ತಾದಾತ್ಮ ಮೆಚ್ಚುವಂಥದು. 'ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ' ನಾದ ಬರಹಗಾರನಂತೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೆ ತಡಕಾಡದೆ ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳ ಒಳಗೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾಧನೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೇಯ್ದು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಸೂಜಿಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಆನೆಯನ್ನು ಹುಗಿಸುವ ಕಲಾ ಜಾಣ್ಮೆ ತೋರಬೇಕು. ಇಪ್ಪತ್ತು ನಿಮಿಷ ಅಥವಾ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯ ಒಳಗೆ ಒಂದೊಂದು ಮಹತ್ತರ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಕತ್ತಲುಗಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಚಕ್ಷು ದೀಧಿತಿಯನ್ನು ಬೀರಿ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖನಿಯನ್ನು ಜಂಗಮಿಸಿ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕಿರುಕಿಂಡಿಯ ಮೂಲಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗಬೇಕು. ಅದೋ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ. ಎಂಥ ಪ್ರಶಾಂತ ಮುಖ ಮುದ್ರೆ! ಎಂಥ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಬರವಣಿಗೆಯ ಓಟ! ಪು.ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುವಂತೆ,

ಮರದೊಳೆಂತೋ ಅಂತೆ ತುಂಬೊಲುಮೆ ಸಂತನೆಡೆ!

ನಿಶ್ಯಂಕೆಯಿಂ ಬರುವ ಭೀರು ಹಕ್ಕಿಗಳ ತೆರದಿ!

ಸಮಾಹಿತವಾದ ಆತನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ವಿಚಾರಗಳು ಎಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿವೆ!

ಲೋಕದ ಯಾವುದಾದರೂ ಇತರ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಪರಿವೆ ಆ ಹುಡುಗನ ಮುಖದಲ್ಲಿದ್ದೆಯೆ! ಕಂಠಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಲುಹು ಕೆಡದ ಗಂಟೆಯಿಂದ ಆತನ ಕೈ ಓಡುತ್ತಿದೆ. ಚಿತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಹಾಳೆಗಳಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಿದೆ. ಯೋಗ ಅಂದರೆ ಇದೇ ಏನು! ಆ ಹುಡುಗನ ಸ್ಮರಣ ಶಕ್ತಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಪುಟ್ಟ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ವಿಚಾರ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು ಸಲೀಸಾಗಿ ಶಬ್ದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೈದುಂಬಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿವೆ.

ಇವನೊಬ್ಬ ಶುದ್ಧ ತುಂಟ. ತುಂಬ ಚೇಷ್ಟೆಗಾರ. ಇವನಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೋಜಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯ ಬೆಲ್ಲ ಹೊಡೆಯುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮಂದಹಾಸದಿಂದಲೇ ಕಣ್ಣಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆ ಅವನಿಗೆ ಸವಾಲು ಎನಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಅಲ್ಲ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಅಚ್ಚಭಾರತೀಯ ಅಲ್ಲವೆ? ಹುಟ್ಟು

ಮರುಹುಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿವೆ! ಸಪ್ತಮಂಟರಿ ಮಾರ್ಚ್ - ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟು ಮರುಹುಟ್ಟುಗಳ ಕಂತಿನಲ್ಲೇ ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡರಾಯಿತು ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಅವನದು.

ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಅವಕಾಶವೂ ಇರುವಾಗ ಏಕೆ ಬಿಡಬೇಕು ? ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಒಂದೇ ಸಲ ಇಡಿಯಾಗಿ ಎದುರಿಸುವ ಕಸುವಿಲ್ಲದವರು ಖಂಡಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಇಡೀ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಮೇಲೇ ಗೆಲುವು ಸಾಧಿಸಿದಂತೆ ಎಂದು ಈಗ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಮಾರ್ಚ್‌ಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಬಡಿದು, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬಡಿದು ನೀವು ಪರೀಕ್ಷಾ ನದಿಯನ್ನೂ ('ಈಸಿ'ಯಾಗಿ) ಈಜಿ ಪಾರಾಗಬಹುದು. ಛೇ..... ಈ ವಿಜಯ ತಂತ್ರ ಬರಿಯ ಪರೀಕ್ಷಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದು ಎಂಥ ಅನ್ಯಾಯ! ಅರ್ಥ ಗಂಟೆಯ ಬೆಲ್ ಆಗುವುದನ್ನೇ ಆತ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯದಿದ್ದರೂ ಚಿಂತಿಯಿಲ್ಲ - ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಬರೆದು ನೆಟ್ಟಿಗೆ ಮುರಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕರವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಬೆವರೊರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮುಂಗಾಲ ಮೇಲೆ ಕುಳಿರುತ್ತಾನೆ.

ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹುಡುಗರ ಮುಖಾವಲೋಕನ ಎಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅನುಭವವಲ್ಲ. ಕ್ಷೌರ ಕಾಣದ ಗಡ್ಡ, ಬಾಚದ ಪೊದೆಗೂದಲು, ವಿಚಾರ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಭಾರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ನಿರ್ದಯಿಲ್ಲದ ವ್ಯಗ್ರಗೊಂಡ ಮುಖ, ಭಾರವಾದ ಸಾಮಾನನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತ ಹಮಾಲಿಯಂತೆ ಚಡಪಡಿಸುವ ಭಂಗಿ. ಕುಂಕುಮ, ವಿಭೂತಿ ಅಂಗಾರಗಳೂ ಕೆಲವರ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುವುದುಂಟು. ದೇವರಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಬಂದಿರುವ ಆ ಯುವಕ ಮೊದಲು ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಾಗಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಕೈಮುಗಿದು ಮಂಗಳನಾಮ ಕತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ. ಹಾಲ್ ಟೆಕೆಟ್ ಮರೆತು ಬಂದು ಮೊದಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಗೋಗರದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತರಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರು ಪೆನ್ನುಗಳು, ಸ್ಕೇಲು, ಪೆನ್‌ಸಿಲ್, ರಬ್ಬರ್, ಚ್ಯೂಯಿಂಗ್‌ಗಮ್, ಇಂಕು (ಒಂದು ಪೆನ್‌ಸಿಲಿನ್ ಖಾಲಿ ಶೀಷೆಯಲ್ಲಿ) ಒಂದು ದಪ್ಪ ಕಟ್ಟಿನ ತಂಪು ಕನ್ನಡಕ, ಕರವಸ್ತ್ರ - ಇಷ್ಟನ್ನೂ ಮುಂದಿನ ಪುಟ್ಟ ಡೆಸ್ಕಿನ ಮೇಲೆ ಅಳವಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಒಬ್ಬ.

ಮುತ್ತಿನಂಥ ಆಕ್ಷರ ಕೆಲವರದು. ಈತನದೋ ಶುದ್ಧ ವೈದ್ಯ ಲಿಪಿ. ಒಬ್ಬ ಶಾನುಭೋಗರ ಕಡತದಂತೆ ನಲವತ್ತಾರು ಸಾಲು ಪೋಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ! ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪುಟಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾಲು ಗೀಚಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು. ಸಾಲಿಗೆ ಎರಡೋ ಮೂರೋ ಶಬ್ದಗಳು. ಇವನಿಗೆ ಅಡಿಷನಲ್ ಷೀಟುಗಳಲ್ಲ - ಬುಕ್‌ಗಳನ್ನೇ ತರಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಮುಕ್ಕಾಲು ಗಂಟೆಯಲ್ಲೇ ಮುಗಿಸಿ ಆಗಲೇ ಮತ್ತೆ ಹಾಳೆಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ಆ ಹುಡುಗ ಭೂಮಿ ಆಕಾಶಗಳ ಕಡೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕಳ್ಳಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನನ್ನ ಕಡೆ ಆಗಾಗ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ

ಚಲನವಲನಗಳಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ದೃಷ್ಟಿ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಚರ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲ ನಮಗೇನು ಹೊಸವೇ ? ಅಥವಾ ಈ ಆಟವೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಆಡದೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ ? ಅವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಈಗ ಬಡ ಭಾರತದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಮಿದುಳ ಬೊಕ್ಕಸ ಖಾಲಿ. ಆದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲಬೇಕು. ಅಗೋ ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಚೀಟಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗುವಷ್ಟು ಆಹಾರವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. 'ಅಣಿಮಾ ವಿಧ್ಯೆ'ಯ ಉಪಾಸಕ ಆತ. ಅದನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಜೇಬಿನಿಂದಲೋ, ಸೊಂಟದಿಂದಲೋ, ಈಚೆಗೆ ತೆಗೆದಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೇನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸ್ವಂತ ರಕ್ತವಿಲ್ಲದೆ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಯ ದೇಹಕ್ಕೆ ಪರರಕ್ತವನ್ನೇ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಉಸಿರು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಕೊಕ್ಕೆ (Prick of conscience) ಚುಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಎದೆಯ ಗಡಿಯಾರ ಅಲಾರ್ಮ್ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದೆ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬೆವರು, ಕೈಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಂದನ ಅತಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಣ್ಣಗೆ ನಗಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆ ನಗಗೆ ಗ್ರಹಣ ಬಡಿದಿದೆ. ನನ್ನ ಕಟುನಗೆಯನ್ನೂ ಬರಿಗಣ್ಣನ್ನೂ ಕಂಡಾಗ ಆ ಚೀಟಿ ಬಂದ ದಾರಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲದೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಜೇಬಿನೊಳಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಪರೀಕ್ಷಾ ಭವನವೆಂಬ ರೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ಟಿಕೇಟುರಹಿತ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಇರುವ ಗೌರವ ಟಿಕೇಟು ತಂದಿರುವವರಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪಾಪ, ಇವನು ಕಸುಬಿಗೆ ಹೊಸಬ. ಆತ್ಮದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ತನ್ನ ದುರಪಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಉಳಿದ ಕೆಲವರು! ಅವರು ಪಕ್ಕಾ ಕಸುಬುದಾರರು. ನಿರಂತರ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಇಂತಹ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಕೊಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪಳಗಿದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನದ ಪೆಂಗತನದ ಭಾವ ಇದ್ದರಲ್ಲವೆ. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆಲ್ಲಾ ಇವರಿಗೆ ಇದೇ ಅತಿ ಸುಲಭ ದಾರಿ.

ದಂಡಕಾರಣ್ಯ ಮಿದು ಭೀರುಗೆ ಭಯಂಕರಂ

ರಸಿಕ ಧೀರಂಗೆ ಕಲಾ ಶಂಕರಂ ನನ್ನಂತೆವೋಲ್

-ಎಂದು ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನದ ಶ್ರೀರಾಮ ಹೇಳುವಂತೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಹೆಗ್ಗಾಡಿಗೆ ತಾವು ಹೆದರಿಕೊಳ್ಳದೆ ರಸಿಕರು ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಅದಮ್ಯವಾದ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತಮ್ಮ ಬೆನ್ನು ತಾವೇ ತಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಯತ್ನಿಸಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ.

ಅಲ್ಲಿ - ಆ ಬೆಂಚಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅಂತರ, 'ಒಂದೆ ತೊಟ್ಟು - ಎರಡು ಹುಟ್ಟು' ಎನ್ನಿಸಿ 'ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ'ದ ಕೃಷ್ಣನಂತೆ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕಡೆಯವನು ಎಷ್ಟು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ! ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಹೊಂದಿದ್ದ ಕುಂತಿಯಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಸುಖ ಪ್ರಸವ. ಈತ ಹಾಗಲ್ಲ. ಗಾಂಧಾರಿಯಂತೆ ಮಿದುಳ ಗರ್ಭವನ್ನು ಹೊಸೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಗಾಂಧಾರಿ ಬಸಿರನ್ನು ಹೊಸೆದಾಗ ಆದದ್ದೇನು ? ಅರುಣಾಕೀರ್ಣವಾದ ನೂರೊಂದು ಪಿಂಡಗಳು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದುವಂತೆ. ಈತನಿಗೂ ಅಷ್ಟೆ. ಆಕೃತಿ ರಹಿತವಾದ ಉತ್ತರ ಪಿಂಡಗಳು. ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಗೇ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಬೇಸರವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊಡೆದು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಉತ್ತರದ ಎಡ ಮೇಲಿನಿಂದ ಬಲ ಕೆಳಗಿನವರೆಗೆ ಬರೆ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದಕ್ಕೂ ಉತ್ತರ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪಾಪ, ಚಪ್ಪಲಿಯ ಉಂಗುಟವನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ತುಳಿದು ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಚಿಬುಕದ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಮೊಡವೆಯ ಗಂಟನ್ನು ಪರಚುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತೀವ್ರ ಕಣ್ಣೋಟದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಗರ್ಭವನ್ನು ಮತ್ತೆ ತಿವಿಯುತ್ತ ಉತ್ತರದ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಬೆಂಚಿನಲ್ಲೂ ಅಷ್ಟೆ. ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಸರ್ಕಸ್ ಹುಡುಗಿಯಂತೆ ಉತ್ತರದ ಹಳೆಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆ ಇಲ್ಲದವನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಬರೆದು ಕಸರತ್ತು ಮಾಡದವನು ಏಕಾಏಕಿ ದೊಡ್ಡ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಹೇಗೆ ! ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಗೆಳೆಯನ ಮನೆಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಹೋದವನು ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಗೋಡೆ, ಕಿಟಕಿ, ಪಟ, ಬಾಗಿಲು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೈಯಿಂದ ತಡವಿಸುತ್ತ ಸ್ಲಿಪ್ ಎಲಿದ್ದೆ ಎಂದು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ನಿದ್ರೆಗಣ್ಣಲ್ಲೇ ಸಾಗುವಂತೆ ಈತ ಉತ್ತರದ ಸ್ವಿಚ್ಚಿಗಾಗಿ ತಡಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಹೊತ್ತು ಏರುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಶತಪದದಿಂದ, ನನ್ನ ಬೂಟಿನ ಶಬ್ದದ ಏಕನಾದದಿಂದ ನನಗೇ ಬೇಸರ. ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕಿರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕಾಲು ನೀಡಿ ಒಮ್ಮೆ ಆಕಳಿಸಿ ಅರ್ಧ ನಿಮಿಲಿತ ನಯನಿಯಾಗಿ ಕೂಡುತ್ತೇನೆ. ಪೆನ್ನಿನ ಕರಕರ, ಹಾಳೆಗಳ ಸರಸರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನಾವ ಶಬ್ದ ಭೂತದ ಕಾಟವೂ ಇಲ್ಲ. ಆನಂದದಿಂದ ಕಾಲು ಜಾಡಿಸಿ ಹಾಗೇ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಜೊಂಪಿನ ಕಡೆ ದೇಹವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣಿನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಬರಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಇಬ್ಬರು ದೈತ್ಯರು ಎದುರು ನಿಂತಂತಾಗಿ ಸರಕ್ಕನೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ದೈತ್ಯರಲ್ಲ ಅವರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ. ಅಡಿಷನಲ್ ಷೀಟುಗಳಿಗಾಗಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಕೂಡಲೇ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಡವಿ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೆ ಶತಪದ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನಾರಂಭಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೊತ್ತಾದಂತೆಲ್ಲಾ ಕೆಲವರ ಬರವಣಿಗೆಯ ವೇಗ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಬಸವನ ಹುಳದಂತೆ ಕುಂಟಿದ ಲೇಖನಿ ಈಗ ಕಣ್ಣಾಶ್ರಮದ ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಓಡುತ್ತಿದೆ. ತುಂಬಿದ ಕೆರೆಯಂತೆ ಕೋಡಿವರಿಯುತ್ತಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಾಲದ ಬೆಲೆ ಅರಿವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಎಂದರೆ ಇದೊಂದೇ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹೊತ್ತೇ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ನೇಹಿತರೊಡನೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುವಾಗ ಹೊತ್ತಿನ ಬಗೆಗೆ ಕಳಕಳಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಲರಾಯನ ಸಮಯ ನಿಷ್ಕರತೆ ಅವರನ್ನು ಸ್ತಂಭಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. **Time is the moving image of eternity** (ಕಾಲ ಅನಂತತೆಯ ಚಲನಶೀಲ ಪ್ರತೀಕ) ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಔಚಿತ್ಯ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನು ಐದೇ ಐದು ನಿಮಿಷ ಇದೆ ಎಂಬ ಗಡುವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಗಂಟೆ ಅದು. ಆ ಐದು ನಿಮಿಷವೂ ಆಡಾಡುತ್ತ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಾಪಕನ ಕರ್ತವ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ತಿವಿದೆಬ್ಬಿಸುತ್ತದೆ. **"Yes, you may leave the hall"** (ಇನ್ನು ಕೋಣೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಿ) ಎಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿ, ಉತ್ತರಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಲು ಧಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲದ ಶಿಸ್ತು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದೀತೆ? ಪೋಣಿಸಲು ಟ್ಯಾಗು ಬೇಕು ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಡಿಷನಲ್ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅವಸರದ ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಕೆಲಸ ಇನ್ನಷ್ಟು ತೊಡಕಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಇನ್ನು ಎರಡೇ ಎರಡು ಸಾಲು ಬರೆದು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ದಂತರೇಖಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ! ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅಲ್ಲಿಯ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮಗದೊಬ್ಬ ಉತ್ತರಗಳು ಸರಿಯಾಗಿವೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಅನುಮಾನದಿಂದ ತಾಳೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. 'ತೆರೆ ಬಿದ್ದರೂ ರಂಗ ಬಿಡದ ಈ ಚಿರ ಯುವಕ' ರ ನಿಜವಾದ ಮಾನವೀಯ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಬಸವಣ್ಣನವರಂತೆ "ನಾಳೆ ಬಪ್ಪದು ನಮಗಿಂದೆ ಬರಲಿ. ಇದು ಬಪ್ಪದು ನಮಗೀಗಲೆ ಬರಲಿ" ಎಂದು 'ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ' ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವರದು ತುಂಬ ಸಣ್ಣ ಮೊತ್ತ. ಕರೆ ಬಂದರೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲದೆ ಗೊಣಗಾಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲಲೆಳಸುವವರೇ ಅಪಾರ. ಆದರೆ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ನಾನು ಆ ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಕಾಲಸ್ವರೂಪಿ. ಬಲವಂತದಿಂದ, ಬರೆದಷ್ಟನ್ನೇ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಆಚೆಗೆ ಅಟ್ಟುತ್ತೇನೆ.

ಕೃತಿ-ಕರ್ತೃ ವಿಚಾರ:

ಈ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಅ.ರಾ. ಮಿತ್ರರ 'ಸಂಕಲ್ಪಗಳು' ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಯುತರು ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹಾಸ್ಯ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದವರು. ಇವರ ಲೇಖನಗಳು ಸಾರವತ್ತಾಗಿಯೂ ರಸವತ್ತಾಗಿಯೂ ನವುರಾದ ಹಾಸ್ಯ ದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇವರು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಎ. ಪದವೀಧರರಾಗಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸೈಂಟ್ ಜೋಸೆಫ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇರಿ ಬಳಿಕ ಮಡಿಕೇರಿಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಉಪಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡರು. ಮುಂದೆ ತುಮಕೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿಯೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಇಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು 'ಬಾಲ್ಕನಿಯ ಬಂಧುಗಳು', 'ಯಾರೋ ಬಂದಿದ್ದರು', 'ಸಂಕಲ್ಪಗಳು' ಮುಂತಾದ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳು ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದುವು. ಸೂಜಿಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಆನೆಯನ್ನು ಹುಗಿಸುವ ಕಲಾ ಜಾಣ್ಮೆ ಇರಬೇಕಾದಂತಹ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಸಮಯವದು. ಈ ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗುವ ಅನುಭವಗಳು, ಅವರ ಭಾವ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನವಿರಾದ ಹಾಸ್ಯದಿಂದ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಥನ ಪದಗಳ ಅರ್ಥ :

ಶತಪದ - ಸುಮ್ಮನೆ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ತಿರುಗಾಡುವುದು; ನೇಸರ - ಸೂರ್ಯ; ತಾದಾತ್ಮ - ಏಕಾಗ್ರತೆ; ಚಕ್ಷುಧೀಧಿತಿ - ಕಣ್ಣಿನ ಪ್ರಕಾಶ; ಜಂಗಮಿಸು - ಓಡಾಡಿಸು; ನಿರರ್ಗಳ - ಎಡೆಬಿಡದೆ; ಉಲುಹು - ಧ್ವನಿ, ಕೂಗು; ಅಗ್ಗಳಿಕೆ - ದೊಡ್ಡಸ್ಥಿಕೆ; ಚಿತ್ತ - ಮನಸ್ಸು; ಸ್ಮರಣ ಶಕ್ತಿ - ಜ್ಞಾಪಕ ಶಕ್ತಿ; ಕಸುವು - ಬಲ, ಶಕ್ತಿ; ವ್ಯಗ್ರ - ತಳಮಳ; ಹಮಾಲಿ - ಕೂಲಿ, ಕೆಲಸ; ಚರ್ಮೆ - ನಡತೆ, ರೀತಿ; ಅಣಿಮಾ - ಗಾತ್ರವನ್ನು ಕಿರಿದುಮಾಡುವ; ಪೆಂಗತನ - ದಡ್ಡತನ; ಆಕೃತಿರಹಿತ - ಆಕಾರವಿಲ್ಲದ; ಚಿಬುಕ - ಗದ್ದ; ನಿಮೀಲಿತ - ಮುಚ್ಚಿದ; ನಯನ - ಕಣ್ಣು; ಸ್ತಂಭಿತನಾಗು - ಸ್ತಬ್ಧನಾಗು, ಅಚ್ಚರಿಗೊಳ್ಳು; ದಂತರೇಖಾ ಪ್ರದರ್ಶನ - ನಗುವುದು, ಹಲ್ಲುಕಿರಿಯುವಿಕೆ; ಕಾಲಸ್ವರೂಪಿ - ಯಮನಂತೆ ಇರುವವ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ತ.ಸು. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಕೋಪಬಂದರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ?
- 2) ಟಿ.ಪಿ. ಕೈಲಾಸಂ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ?
- 3) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಮೂರು ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಹೇಗೆ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ?
- 4) ತುಂಬವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಹೇಗೆ ಕಂಡಿತು ?
- 5) ಎಷ್ಟಾದರೂ ಅಚ್ಚ ಭಾರತೀಯ ಅಲ್ಲವೆ ? ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಹೇಗೆ ಹಾಸ್ಯದ ಹೊನಲನ್ನು ಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ ?
- 6) ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕುಳಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬರವಣಿಗೆ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು ?
- 7) ಪರೀಕ್ಷಾಭವನವೆಂಬ ರೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ಟಿಕೇಟುರಹಿತ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಇರುವ ಗೌರವ ಟಿಕೇಟು ತಂದವರಿಗಿರುವುದಿಲ್ಲ - ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವೇನು ?
- 8) ಹೊತ್ತಾದಂತೆಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬರವಣಿಗೆಯ ವೇಗ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ?
- 9) ಪರೀಕ್ಷಾ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಐದು ನಿಮಿಷ ಇದೆ ಎಂದು ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದಾಕ್ಷಣ ಆಗುವ ಗೊಂದಲಗಳೇನು ?

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಮಾತು ಉಸಿರಿನಂತೆಯೇ ಸಹಜವಾದ ಕ್ರಿಯೆ - ಸಮರ್ಥಿಸಿ.
- 2) ಚೇಷ್ಟೆ ಹುಡುಗನು ಕುಚೇಷ್ಟೆಯ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಹಾಲಿನಲ್ಲೂ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ ?
- 3) ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮುಖಗಳು ಹೇಗಿರುತ್ತವೆ ?
- 4) ಕಾಪಿ ಹೊಡೆಯುವ ಹುಡುಗನ ಚಡಪಡಿಕೆಯನ್ನು ಲೇಖಕರು ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ ?
- 5) ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದೈವಭಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು - ಸಮರ್ಥಿಸಿ.
- 6) ಲೇಖಕರಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷಾ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿನಿದ್ದೆಯ ಜೊಂಪು ಬಂದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ಸಂಧಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
ದಿಗ್ವಿಜಯ, ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ, ಕಣ್ಣಾಶ್ರಮ, ಸುಂಕವಿಲ್ಲದೆ
- 2) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯ ಬರೆದು ಸಮಾಸವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
ಮಂದಹಾಸ, ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆ, ಮುಂಗಾರು, ಬೆವರೊರೆಸು, ಪರೀಕ್ಷಾ ಭವನ, ಬರಿಗಣ್ಣು ಕಣ್ಣೋಟ, ಕಟುನಗೆ, ಮುಕ್ಕಾಲು
- 3) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ.
ಜಾಣ್ಣೆ, ಬೊಕ್ಕಸ, ಪಾರಾಗು, ಅನುಮಾನ, ಪೆಂಗತನ, ಚಟುವಟಿಕೆ

ಚಟುವಟಿಕೆ

- 1) ಪರೀಕ್ಷಾ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಆಗುವ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- 2) ಅ. ರಾ. ಮಿತ್ರರ ಇತರ ಹಾಸ್ಯಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಓದಿರಿ.

ಬೆಳಗಿನ ಐದು ಘಂಟೆಗೆ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದಾಗ, ಮಡಿಕೇರಿಯ ಭಳಿ ಮೈ ನಡುಗಿಸಿದರೂ, ಆ ಚಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಚೈತನ್ಯದಾಯಕ ಶಕ್ತಿ ಇರುವುದು ಮುಂದಲ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಬಿಸಿ ನೀರಿನ ಸ್ನಾನ, ನನ್ನ ಹಳೆಯ ಸ್ನೇಹಿತನ ಮಗಳು ಭರ್ಜರಿ ಹುಡುಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಭರ್ಜರಿ ಕಾಫಿ, ಆಕೆಯ ಗಂಡನ ಉಪಚಾರ ವಾಕ್ಯ ಎಲ್ಲ ಸೇರಿ ಬಸ್ ಹೊರಡುವವರೆಗಿನ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯಾಗಿಯೇ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ನಾನು ಬಂದು ಕುಳಿತ ಕೂಡಲೆ ಬಸ್ ಸಹ, ನಮ್ಮ ಊರಿನವರೆಗಿನ ತನ್ನ 75 ಮೈಲಿ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.

ಹಸಿರು ವನಗಳ ನಡುವೆ ಸುಂದರವಾದ ಘಟ್ಟದ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಸುತ್ತ ಹಾಕುತ್ತ ಅಮೃತ ಗಾಳಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಮೈಮನಗಳನ್ನು ಉಜ್ಜಿವನಗೊಳಿಸುತ್ತ, ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಮೈಲಿ ಬಂದ ಬಸ್ಸು ಪ್ರಯಾಣಿಕರನ್ನು ಹತ್ತಿಸಲೂ ಇಳಿಸಲೂ ಆ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ನಿಂತಿತು.

ಆಡೆ ಇಬ್ಬರು ಮುಸಲ್ಮಾನರು, ನಮ್ಮ ಬಸ್ಸನ್ನು ಏರಿದರು. ಒಬ್ಬರ ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು 55-58 ಇರಬಹುದು. ಆಜಾನುಬಾಹುವಾಗಿ, ಪುಷ್ಪವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಎತ್ತರದ ಕೆಂಪನೆಯ ಆಳು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಳೆಯಿತ್ತು. ಕಣ್ಣಿನ ದೃಷ್ಟಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ಗಡ್ಡ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿದ ಹತ್ತಿಯ ತುಪ್ಪಳದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ವಿಶಾಲವಾದ ಹಣೆ, ಗಂಭೀರವಾದ ಮುಖ, ಮಡಿ ಮಾಡಿ ಇಸ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಬಿಳಿಯ ಶರಾಯಿ (ಕೋಟು ಟ್ರೌಜರ್ ಅಥವಾ ಸೂಟ್ ಅಲ್ಲ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಧರಿಸುವ ಶರಾಯಿ ಕೋಟು) ಇವುಗಳಿಂದ ಆತನನ್ನು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಇವನೊಬ್ಬ ಮರ್ಯಾದಸ್ಥ ಸದ್ಗುಣವೆಂಬ ಭಾವನೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನನ್ನು ಯಾರು ನೋಡಿದರೂ ಇನ್ನೂ ಐದು ಗಳಿಗೆ ನಿಂತು ನೋಡೋಣ ಎಂಬಂತೆ ಅವನ ಆಕೃತಿಯಿದ್ದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿದುದು ಆ ಗೃಹಸ್ಥನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪುಸ್ತಕ. ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸಭಾರತವಿರಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಡವರ ಕೈಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಬಹುದಾದ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತ ಗ್ರಂಥ ಬೇರೊಂದು ಈವರೆಗೆ ಅಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ. ಹದಿನಾರಾಣೆಯ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಮೌಲ್ವಿಯಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಇವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸಭಾರತವೇ ? ಅದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತವೇ ತಾನೇ ಎಂಬ ಕುತೂಹಲ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು.

ಅವನ ಜೊತೆ ಬಸ್ ಏರಿದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷದವನಿರಬಹುದು. ಅವನ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಗಳು, ಕರ್ರಗೆ ಇದ್ದವು. ಅವನು ಗಾಡಿಯೇರಿ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಕೂಡಲೇ, ಅವನ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹಿಂದು ಪ್ರಯಾಣಿಕ, “ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀರಿ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಸಾಹೇಬ ತಾನು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಊರಿನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದ. ಹಿಂದೂ ಪ್ರಯಾಣಿಕ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಸಾಹೇಬ ಹರಕಲು ಮುರಕಲು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೌದು, ಉಂಟು, ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಿತ್ತ. ಹಿಂದೂ ಪ್ರಯಾಣಿಕ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದಾಗ ಸಾಹೇಬ ಉರ್ದು ವಿನಲ್ಲಿ “ನನಗೆ ಕನ್ನಡ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಉರ್ದು ವಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ” ಎಂದ. ಅವನು ಹೇಳಿದುದು ಸಹ ಹಿಂದೂ ಪ್ರಯಾಣಿಕನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದುದರಿಂದ ಅವರ ಸಂಭಾಷಣೆ ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಿಂತಿತು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಆ ಹಿರಿಯ, ಕಿರಿಯ ಮುಸಲ್ಮಾನನಿಗೆ ಉರ್ದು ವಿನಲ್ಲಿ “ನೋಡು, ಆ ಸೆಟ್ಟರು ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದವರು ತಂದು ಕೊಡಲೇ ಇಲ್ಲ ನಾನು ಇವತ್ತು ಬೇರೊಬ್ಬರ ಪುಸ್ತಕ ಸಾಲ ತರಬೇಕಾಯಿತು. ನಾಚಿಕೆಗೇಡು (ಶರಮ್ ಕಿ ಬಾತ್)” ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಕಿರಿಯ ಮುಸಲ್ಮಾನ “ನಾನು ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ತರುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಎಂಟು ದಿನಗಳಾಗುತ್ತೆ” ಎಂದ. ಹಿರಿಯ “ಮರೆಯದೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿ ರಾಗವಾಗಿಯೇ ಓದತೊಡಗಿದರು. ನಾನು ಬಗ್ಗಿ ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಹೌದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತವೇ.

ಹಿಂದೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು - ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳಾದರೂ ಸರಿಯೆ ಓದುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೆ ಅಷ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತ ಅವನ ವೇಷವನ್ನು ವಾಕ್ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ವೈದಿಕ ಮನೆತನದ ವೃದ್ಧ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸಹ ಮೈಮರೆತು ‘ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮಕಾಪಾಡಪ್ಪ’ ಎಂದು ಕೈ ಮುಗಿದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ನಾವು “ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಬಂದ. ಇವ

ಹೊಸಕೇರಿಯ ಹುಸೇನ್ ಸಾಬಿ” ಎಂದರೂ ಸಹ ಆ ವೃದ್ಧಿಯರು “ಹುಸೇನ್ ಸಾಬಿಯಂತೆ ಹುಸೇನ್ ಸಾಬಿ, ನಾವು ಕೈಮುಗಿಯುವುದು ತಲುಪುವುದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ. ಇವನು ಯಾರಾದರೇನು?” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ಆ ಸಾಹೇಬನಿಗೆ “ಹುಸೇನ್ ಕೃಷ್ಣ” ಎಂದೇ ಹೆಸರಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಈಚೆಗೆ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರತ-ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳು ಹಂಚಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತವನ್ನು ಕಾಣುವುದೆಂದರೆ ಅದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಮೃತವರ್ಷವೇ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದೆ. ನಾನು ಸಾಹೇಬರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಸರಿದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬಗ್ಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಅದು ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವದ ಒಂದು ಸಂಧಿ. ನನಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಆ ಸಾಹೇಬರಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಅನಿರ್ವಚನೀಯವಾದ ಬಾಂಧವ್ಯವುಂಟಾಯಿತು. ಅವರು ನನಗೆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯರಾಗಿ ತೋರಿದರು. ಜಾತಿ ಭಾಷೆ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಸುಕಿರುವ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಿಂಚು ಹೊಳೆದಂತೆ ಆಯಿತು. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆತನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು “ನಿಮಗೆ ಕನ್ನಡ ಬರುತ್ತದೆಯೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಆತ “ಹೌದು ನನಗೆ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗುರುಗಳು ಸ್ವಿಕೃತಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವರು ನನಗೆ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಸಿದ್ದು ಮೂರನೇ ಫಾರಂವರೆಗೇ. ಆದರೆ ಅದರಿಂದಲೇ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ ನಿಭಾಯಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ ನೆನ್ನೆ ನನಗೆ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿತು” ಎಂದರು. ನಾನು “ಯಾವ ಕೆಲಸದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದಿರಿ” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಆತ “ಪೈಮರಿ ಶಾಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ” ಎಂದರು.

“ಕನ್ನಡ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಿಯೋ ಉರ್ದು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಿಯೋ”

“ಕನ್ನಡ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಿ”

“ಹಾಗಾದರೆ ನಿಮಗೆ ಉರ್ದು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆ?”

ಸಾಹೇಬರು ಶುಭ್ರವಾದ ಗಡ್ಡವನ್ನು ನೀವಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು:

“ನಾನು ಕಲಿತಿದ್ದು ಉರ್ದು, ಕಲಿಸಿದ್ದು ಕನ್ನಡ.”

ನನಗೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಕತೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಹೋಗಿ ಬಿಡುವರೋ ಎಂಬ ಕಾತರ. “ಹೇಳಿ, ಹೇಳಿ” ಎಂದು ಆತುರಿಸಿದೆ. ಸಾಹೇಬರು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

“ಆಡೆ ನನಗೆ ವಯಸ್ಸು ಹದಿನೈದು. ಕನ್ನಡದ ಮೂರನೆ ಫಾರಂನಲ್ಲಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ಬೀದಿಯ ತುದಿಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುರಾಣಿಕರ ಮನೆ ಇತ್ತು. ಇವರು ನಿತ್ಯ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತವನ್ನು ಪುರಾಣ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಬೀದಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳೆಲ್ಲಾ ಭಾರತ ಕೇಳಲು ಅಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೂ ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಅದೇ ದಾರಿ. ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಥೆ ಕೇಳದೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವರು ಭಾರತವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೇಳುತ್ತಾ ನಿಂತುಕೊಂಡರೆ ಕಾಲಕಳೆದು ಹೋದುದೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವೂ ಭೀಷ್ಮ, ಕರ್ಣ, ಅರ್ಜುನ, ಅಭಿಮನ್ಯು, ಕೃಷ್ಣರೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಮಹಾಭಾರತದ ಪಾತ್ರಗಳೇ ಆಗಿ ಆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹೀಗಾಗಿ ನಾನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಮೀರಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕಥೆ ಅತಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ದಿನ ಶಾಲೆಗೆ ಚಕ್ರ ಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ರೋಷ ಹಾಗಿತ್ತು.

ಆಗ ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಉರ್ದು ಶಾಲೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಗೂ ಉರ್ದು ಓದಲೂ ಬರೆಯಲೂ ಬಾರದು. ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವರ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಂಸಾರಗಳು ಇದ್ದವು. ಆದರೆ ಅವರಾಗಿಯೂ ಉರ್ದುವನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕಾಗಲೀ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಲೀ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆರು ಮೈಲಿ ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉರ್ದು ಶಾಲೆ ಇತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ವಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನ (ಶನಿವಾರ, ಭಾನುವಾರ) ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನನಗೆ ಉರ್ದು ಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳುವಂತೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನೂ ಬುದ್ಧಿವಂತ, ನಾನು ಉರ್ದುವನ್ನು ಬೇಗ ಬೇಗ ಕಲಿತೆ.

ಆಗ ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಉರ್ದು ಟ್ರೈನಿಂಗಿಗಾಗಿ ಮಡಿಕೇರಿಯ ಒಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಉರ್ದು ಮಾಲ್ವಿಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾ ಇಲಾಖೆಯವರು ಆರಿಸಿದರು. ಆ ಮಾಲ್ವಿ ಹೋಗಿ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜ್ ಸೇರಿದ ಎಂಟೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ವರದಿಂದ ಸತ್ತರು. ಖಾಲಿ ಬಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಉರ್ದು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರನ್ನು ಆರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿದ್ಯಾ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೂಚನೆ ಬಂತು. ನನಗೆ ಉರ್ದು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರನ್ನು ಆರಿಸಿದರು. ಅವರು ‘ಮದರಾಸು ದೂರ, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾನು ಹೋಗಲಾರೆ. ನನ್ನಿಂದ ಉರ್ದು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಹುಸೇನ್ ಎಂಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಚುನಾಯಿಸಿ’ ಎಂದು ಬರೆದರು. ವಿದ್ಯಾ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಟ್ರೈನಿಂಗಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಬಂತು. ನನಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾರತ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಕನ್ನಡ ಪಾಠವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಟ್ರೈನಿಂಗಿಗಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ತಿಂಗಳ ವೇತನ ಹತ್ತೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ. ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಹದಿನೆಂಟೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಕಮೀಷನರ ಸರ್ಕಾರ ಉದಾರತೆಯಿಂದ ಅದನ್ನೂ ಮಂಜೂರ್ ಮಾಡಿತು. ಟ್ರೈನಿಂಗಿಗೆ ಮದರಾಸಿಗೆ ಹೋದೆ. ಕಾಲೇಜ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ “ನೀನು ಹುಡುಗ, ನಿನಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಕೊಡುವುದು ಹೇಗೆ?” ಎಂದೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದರು. ನಾನು “ನನ್ನನ್ನು ಚುನಾಯಿಸಿ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಬೇಕಾದರೆ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ‘ನಿನಗೆ ಅರ್ಹತೆ ಇದೆ’ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿದರು.

ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನಾನು ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೆಮರಿ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದರು.

ಆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಉರ್ದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ. ನಾನು ಅವರಿಗೂ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇತರ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಕನ್ನಡ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಂದು ಸಲ ಇನ್ ಸ್ಟ್ರಕ್ಟರು ಬಂದು ನೋಡಿದರು. ಉರ್ದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ಅವರಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ನನ್ನನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊನೆಯ ಗಡಿಯ ಹಳ್ಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದರು. ಆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಬ್ಬರೇ ಉರ್ದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದುದರಿಂದ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡವನ್ನೇ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಆ ವರ್ಗದಿಂದ ನನ್ನ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ತುಂಬಾ ಹೀನವಾಯಿತು. ಶಿಕ್ಷೆ ಎಂದು ವರ್ಗ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಪ್ರಯಾಣದ ಭತ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಲ ಊರಿನಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಮಾಡಿದ ಸಾಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೀರಿಸಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಹೊಸ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಖರ್ಚಿಗೂ ಹಣವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಉರ್ದು ಭಕ್ತರು ನನ್ನ ಕನ್ನಡ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ತೆಗಳುತ್ತಾ, ನನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅದೇ ಕಾರಣವೆಂಬಂತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೇಸರಿಕೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ನನಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಬಳ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ. ಆ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಉಪಾಯ ಒಂದೇ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿ, ನಾಲ್ಕು ಆಣೆಗೆ ಪಾಷಾಣ ತಂದು ಅದನ್ನು ತಿನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದೆ. ತಕ್ಷಣ

ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಬಂದು ನನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದು “ನನ್ನ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಬೇಡಿ, ಕಷ್ಟ ಬಂದಾಗ ಧೈರ್ಯ ಗೆಡಬಾರದು. ಈ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಾರಿ ನೂಲನ್ನು ತನ್ನಿ. ಲಾಡಿ ನೆಯ್ಯೋಣ. ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಉತ್ತಮವಾಗುವುದು” ಎಂದಳು. ನಾನು ಅವಳ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಾರಿದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ನೂಲನ್ನು ಕೊಂಡೆ. ಅಂತೂ ಲಾಡಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಲಾಭ ಬರುವಂತಾಯಿತು.”

ನಾನು “ಭಾರತದ ಕಥೆ ನಿಮಗೆ ಪೂರ್ತಿ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆಯೇ? ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಂಬಿಕೆಗೆ ವಿರೋಧವಾದುದು ಅದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

ಸಾಹೇಬರು “ಇದು ಧರ್ಮದ ಕಥೆ. ಎಲ್ಲ ಮತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಬೇಕು, ಎಲ್ಲ ಮತಗಳೂ ಇರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜಗತ್ತು ರಸಹೀನವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಹೂಗಳಿರಬೇಕು. ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಹೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಮತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉದಾತ್ತ ತತ್ವಗಳಿವೆ. ನಾನು ಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ಕುರಾನ್ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಓದಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲ ಹೇಳುವುದು ಒಂದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿರಬೇಕು.”

“ನೀವು ಕನ್ನಡ ಪಾಠ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ” ಎಂದೆ. ಸಾಹೇಬರು ತೃಪ್ತಿಯಿಂದಲೇ “ನನ್ನ ಸಮಾನ ಪಾಠ ಮಾಡುವವರು ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ. ಪೈಮರಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಪಾಠ ಮಾಡಲು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ನಾನು ‘ತಾಳಿಕೋಟೆ’ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಪಾಠಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷ. ನಾನು ತಾಳಿಕೋಟೆ ಪಾಠವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷವಾಯಿತು. ಇಪ್ಪತ್ತು ನಿಮಿಷವಾಯಿತು. ಒಬ್ಬರೂ ತುಟಿಪಿಟಿಕ್ಕೆನ್ನಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಐವತ್ತು ನಿಮಿಷ ಪಾಠ ಮಾಡಿದೆ. ನಾನೇ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಕಟ್ಟಿದೆ. ಹುಡುಗರು ಎಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೂ ಅಷ್ಟೇ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.” ಸಾಹೇಬರು ಪದ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದ್ವೇಷದಿಂದ ಹಾಳಾಯಿತು. ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದ್ವೇಷದಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು ಎಂಬ ವರ್ಣನೆ ಇತ್ತು.

“ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು ವಿಜಯನಗರ

ಕನ್ನಡಾಂಬೆಯ ಸಡಗರ

ಭಾರತಾಂಬೆಯ ಸಿಂಗರ

ಹಿಂದು ಮುಸಲರ ಸಂಗರ

ಹಿಂದು ಮುಸಲನ ಬಡಿದನು

ಮುಸ ಹಿಂದುವ ಕಡಿದನು

ಆಂಗ್ಲ ಈರ್ವರ ಜಡಿದನು

ನಮ್ಮ ನಾಡನು ಒಡೆದನು

ನಮ್ಮ ನುಡಿಯ ಬಿಟ್ಟೆವು

ಅನ್ಯ ನುಡಿಯಿಂ ಕೆಟ್ಟೆವು”

ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು “ಸ್ವಾಮಿ, ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಏನು ಅಮಂಗಳ ಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಎಂತಹ ಸೊಗಸಾದ ಭಾಷೆ. ಇಷ್ಟು ಸುಂದರವಾದ ಭಾಷೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ವಿದ್ಯಾವಂತರೆಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಅಂತಲೇ ಹೊಡೆಕೋತಿದಾರಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿ, ಏನು ನಮ್ಮ ಗೃಹಚಾರ. ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿಯವರು ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಈ ಅಪಸ್ಥಿತಿ ನಮಗೆ ಬಡಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಏನು ಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಾಂಧಿಯವರಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತವರು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ” ಎಂದರು.

ನಮ್ಮ ಎದುರು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಸಾಲಿನ ಹುಡುಗಿಯ ಕಾಲು ತಗುಲಿತು. ಆಕೆ ಕೋಪದಿಂದ “ನೀನೇನು ಕಮೀಷನರ ಮಗಳೇನವ್ವ, ಹೀಗೆ ಒದೆಯೋದಿಕ್ಕೆ” ಎಂತ ಗದರಿಸಿದಳು. ಸಾಹೇಬರು “ನೋಡಿ, ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಹೋಗಿ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಅವರ ವ್ಯಾಮೋಹ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಒದ್ದರೆ ಇವರಿಗೆ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಗಾಂಧಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾಡಿಗೆ ಏನು ಅಮಂಗಳ ಬಂತು ಸ್ವಾಮಿ” ಎಂದರು (ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷರೇ ಕಮೀಷನರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು).

ನಾನು “ನೀವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀರಿ” ಎಂದೆ. ಸಾಹೇಬರು “ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಸರಿ, ಭಾಷಣ ಮಾಡಲು ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜನ ಇರಲಿ, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಗುರುಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಆಯಿತು. ಎದುರಿಗಿರುವವರೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಾಗಿಯೇ ತೋರುತ್ತಾರೆ” ಎಂದರು.

ನಾನು “ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪುಸ್ತಕ ಓದುತ್ತೀರಾ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಸಾಹೇಬರು “ಹೌದು, ಓದುತ್ತೇನೆ. ನಿತ್ಯ ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಎರಡು ಗಂಟೆಯಾದರೂ ನಾನು ಓದಲೇಬೇಕು. ಓದದೆ ಮಲಗಿದರೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ರಾತ್ರಿ ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ತಲೆ ಭಾರವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಓದದೆ ಮಲಗಿದೆ. ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಎದ್ದು ಒಂದು ಗಂಟೆ ಓದಿ ಮಲಗಿದ ನಂತರ ನಿದ್ರೆ ಬಂತು. ಶ್ರೀ ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರ ಉಮರನ ಒಸಗೆ ನನಗೆ ಪೂರ್ತಿ ಬಾಯಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದರು.

ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಸಾಹೇಬರು “ಈಗ ನನಗೆ ಜನಗಳ ಸಹವಾಸವೇ ಬೇಡವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಎಂಥವರಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಸ, ಅಸತ್ಯ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು..... ರಾಮರಾಜ್ಯ ಎಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಯಿತೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಆಗ ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ.....?”

“ನಿಮಗೆ ಪೆನ್ಸನ್ ಎಷ್ಟು ಬರುತ್ತೆ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. “ಏನು ? ಮೂವತ್ತೇಳೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ ಬರಬಹುದು. ನನಗೆ ಸಂಬಳ ಎಂಬತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಪೆನ್ಸನ್ ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೇ ಆಗಬಹುದು. ಈ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಇದೆ. ನಾನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಾಗ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಮೂವತ್ತು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ, ಬೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಗೆ ಒಂದಾಣೆ, ಎರಡಾಣೆ, ಮೊಟ್ಟೆ ಎರಡಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕಾಸು ಇತ್ತು. ಇಂದಿನವರು ನಂಬುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಅನ್ನ ಕಾಣುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ” ಎಂದರು.

ನನ್ನ ಮಗುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಒಬ್ಬರು ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿ, ಒಂದು ಸಿಗರೇಟ್ ತೆಗೆದು ಹೊತ್ತಿಸಿದರು. ಡೈವರ್ ತಲೆಯ ನೇರದ ಮೇಲಾಗೆ ಹಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದ “ಹೊಗೆಬತ್ತಿ ಸೇದಕೂಡದು” ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಸುರುಳಿ ಸುರುಳಿಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಹೇಬರು “ನೋಡಿ, ರಾಮರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಏನನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆಯೋ, ಅದನ್ನೇ ಇವರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕಾನೂನನ್ನು ಅರಿತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಫಲವಾಗುವುದು ಎಂದರು. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಸಂಗತಿಯೊಂದು ನನಗೆ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೆ. ಟ್ರೈನಿಂಗಿನಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ, ನನಗೆ ನಾನೇ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಎಂದು ತಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿರುಗಿತ್ತು. ಆಗ ಚಿಕ್ಕವರು ಹಿರಿಯರ ಎದುರಿಗೆ ಬೀಡಿ ಸೇದುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಒಂದು ದಿನ ನಮ್ಮ ನೆಂಟರ ಎದುರಿಗೆ ಬೀಡಿ ಸೇದಿಬಿಟ್ಟೆ. ನಾಲ್ಕು ಐದು ಜನ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆದುಬಿಟ್ಟರು. ಅಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಬೀಡಿ ಸೇದುವುದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆ” ಎಂದರು. ಸಾಹೇಬರು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮೌನವಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ “ನಿಮ್ಮ ಊರು ಯಾವುದು ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು “ಹಾಸನದ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ” ಎಂದೆ. “ನಾನು ಗೊರೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಇದ್ದಾರೆಲ್ಲ. ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ” ಎಂದರು. ನಾನು “ಗೊರೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅವರನ್ನು ಸಂಧಿಸಿದಿರಾ ?” ಎಂದೆ. ಸಾಹೇಬರು “ಇಲ್ಲ, ಆ ವೇಳೆಗೆ ನಾನು ಅವರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಚೆಗೆ ಓದಿದೆ. ನೋಡಬೇಕಾದ ಮನುಷ್ಯರು” ಎಂದರು. ನಾನು “ಅವರು ನಿಮ್ಮದುರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಸಾಹೇಬರು “ಮಾಡುವುದೇನು ? ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದರು. “ನಾನೇ ಆ ಪ್ರಾಣಿ” ಎಂದೆ.

ಸಾಹೇಬರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರು. “ಇವತ್ತೇ ಸುದಿನ, ದೇವರ ದಯೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿದೆವು. ಪುನಃ ನಮ್ಮನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಆತನು ಮತ್ತಾವ ದಿನ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ?” ಎಂದರು.

ನನಗೆ ಆ ಸಾಹೇಬರೂ ನಾನೂ ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಜನ್ಮಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರರಾಗಿದ್ದವರು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಮುಂದಲ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದರು. ನನ್ನ ಜೊತೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಬಂದ ಒಂದು ಸುಗಂಧ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮರೆಯಾದಂತೆ ನನಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಆ ಸುಹೃತ್ ಲಾಭ ಎಂದೋ ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನನಾದ ನಾನು, ಬಸ್ಸು ನಮ್ಮೂರ ಮುಂದೆ ನಿಂತಾಗಲೇ ಬಹಿರ್ಮುಖನಾದುದು.

ಕೃತಿ - ಕರ್ತೃ ಪರಿಚಯ:

ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ಲೇಖಕರಾದ ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ 1904ರ ಜುಲೈ ತಿಂಗಳ 4ರಂದು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅರಕಲಗೂಡು ತಾಲೂಕಿನ ಗೊರೂರು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರ ತಂದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರು. ತಾಯಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ.

ಗೊರೂರರು ಎಂದೇ ಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಎಳೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಗಾಂಧಿ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಶರಣು ಹೊಡೆದು ಗುಜರಾತಿನ ಗಾಂಧೀ ವಿದ್ಯಾಪೀಠದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಸಬರಮತಿ ಸೇವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಗೊರೂರರು ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಹರಟೆ, ಪ್ರಬಂಧ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ - ಹೀಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಊರಿನ ರಸಿಕರು, ಹಳ್ಳಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು, ಬೈಲ ಹಳ್ಳಿಯ ಸರ್ವೆ, ಹೇಮಾವತಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಗೊರೂರು - ಇವು ಗೊರೂರರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳು. ಇವರು 1982ರಲ್ಲಿ ಶಿರಸಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಗೊರೂರರು ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದರು.

'ಕನ್ನಡ ಮೌಲ್ವಿ' ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಅವರ ಬೆಟ್ಟದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮೌಲ್ವಿಯವರು ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ವಿಶೇಷ ಅಭಿಮಾನವೇ 'ಕನ್ನಡ ಮೌಲ್ವಿ' ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಮೌಲ್ವಿ ಭಾಷೆ, ನಾಡು, ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸತ್ವವನ್ನು ಹೀರಿ ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾನವತಾವಾದಿಯಾದವರು. ಬಸ್ಸಿನ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಔಪಚಾರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗದೆ ಬಹುಕಾಲ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವಂತಹ ಚೇತನ 'ಮೌಲ್ವಿ' ಯವರದ್ದು.

ಕಥನ ಪದಗಳ ಅರ್ಥ :

ಮೌಲ್ವಿ - ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಧರ್ಮಗುರು; ಮುಂದಲ - ಮುಂದಿನ; ಉಜ್ಜೀವನ - ಬದುಕಿಸುವಿಕೆ, ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತುಂಬುವುದು; ಅಜಾನುಬಾಹು - ಮಂಡಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಷ್ಟು ನೀಳವಾದ ತೋಳನ್ನುಳ್ಳವನು; ತುಪ್ಪಳ - ಮೃದುವಾದ ಉಣ್ಣೆ ಗರಿ, ಪುಕ್ಕ; ಕರ್ರೆಗೆ - ಕಪ್ಪಾಗಿ; ಹರಕಲು - ಚಿಂದಿ, ಹರಿದ; ವಾಕ್ - ಮಾತು; ಅನಿರ್ವಚನೀಯ - ವರ್ಣಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ; ಅಂಧಕಾರ - ಕತ್ತಲೆ; ಮುಸುಕಿರುವ - ಆವರಿಸಿರುವ; ನಿಭಾಯಿಸು - ನಿರ್ವಹಿಸು; ನೀವಿಕೊಳ್ಳಿ - ಉಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳಿ; ಪಾಷಾಣ - ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಷ, ಕಲ್ಲು; ಉದ್ಭುಕ್ತ - ತೊಡಗು, ಆರಂಭಿಸು; ಲಾಡಿ - ನೂಲು; ಮುಸಲ - ಮುಸಲ್ಮಾನ, ಮಹಮ್ಮದೀಯ; ಅಪಸ್ಮಾರ - ಮೂರ್ಛೆರೋಗ; ಚಕ್ರ - ಚಕ್ರ, ಗೈರುಹಾಜರು; ಸುಹೃತ್ - ಮಿತ್ರ, ಗೆಳೆಯ; ಬಹಿರ್ಮುಖ - ಬಾಹ್ಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮನಸ್ಸು ಹೊರಮುಖವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- 1) ಸಾಹೇಬರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕ ಯಾವುದು ?
- 2) ಸಾಹೇಬರು ಬೇರೊಬ್ಬರ ಪುಸ್ತಕ ಸಾಲ ತರಲು ಕಾರಣವೇನು ?
- 3) ಸಾಹೇಬರು ಕಲಿತ ಹಾಗೂ ಕಲಿಸಿದ ಭಾಷೆಗಳು ಯಾವುವು ?
- 4) ಪೈಮರಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಮಾದರಿ ಪಾಠ ಮಾಡಲು ಸಾಹೇಬರು ಯಾವ ಪಾಠವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡರು ?
- 5) ಹಸಿರು ವನಗಳ ನಡುವೆ ಬಸ್ಸು ಹೇಗೆ ಸಂಚರಿಸಿತು ?
- 6) ಲೇಖಕರು ಮೌಲ್ವಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು ?
- 7) 'ಹುಸೇನ್ ಕೃಷ್ಣ' ಎಂದು ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು ?
- 8) ಮೌಲ್ವಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಲೇಖಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಭಾವನೆಯೇನು ?
- 9) ಉರ್ದು ಟೈಪಿಂಗಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಮೌಲ್ವಿಯವರು ಹೂಡಿದ ಉಪಾಯವೇನು ?
- 10) ಸಾಹೇಬರು ಪಾಷಾಣವನ್ನು ಸೇವಿಸಲು ಏಕೆ ಯೋಚಿಸಿದರು ?
- 11) 'ಈಗ ನನಗೆ ಜನಗಳ ಸಹವಾಸವೇ ಬೇಡವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಸಾಹೇಬರು ಹೇಳಲು ಕಾರಣವೇನು ?

II. ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- 1) ಲೇಖಕರು ಸಾಹೇಬರಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ಅವರೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಪರಿಚಯ ಬೆಳೆಸಿದರು ?
- 2) ಸಾಹೇಬರು ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು ?
- 3) ಪೈಮರಿ ಶಾಲಾ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾಗಿನ ಸಾಹೇಬರ ನೆನಪುಗಳು ಯಾವುವು ?
- 4) ಹದಗೆಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದ ಬಗೆಗೆ ಸಾಹೇಬರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳೇನು ?

ತ್ರಿಪದಿ

1. ಇದು ಹನ್ನೊಂದು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮೂರು ಸಾಲುಗಳ ಪದ್ಯ.
2. ಇದರ 6ನೆಯ ಮತ್ತು 10ನೆಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಗಣಗಳೂ ಉಳಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಗಣಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ :

ವಿ ಬಿಸರುಹೋ	ವಿ ಧ್ರುವಗಣಂ	ವಿ ರಸದಶಸ್ಥಾ	ವಿ ನದೋಳ್
---------------	----------------	----------------	-------------

ವಿ ಬಿಸರುಹ	ಬ್ರ ನೇತ್ರ	ವಿ ಗಣಮೆಬ	ವಿ ಕುಳಿದುವು
--------------	--------------	-------------	----------------

ವಿ ಬಿಸರುಹ	ಬ್ರ ನೇತ್ರೇ	ವಿ ತ್ರಿಪದಿಗೆ
--------------	---------------	-----------------

ಉದಾ :

ವಿ ಅನ್ನವನು	ವಿ ಇಕ್ಕುವುದು	ವಿ ನನ್ನಿಯನು	ವಿ ನುಡಿಯುವುದು
---------------	-----------------	----------------	------------------

ವಿ ತನ್ನಂತೆ	ಬ್ರ ಪರರ	ವಿ ಬಗೆವೊಡೆಕೈ	ವಿ ಲಾಸ
---------------	------------	-----------------	-----------

ವಿ ಬಿನ್ನಾಣ	ಬ್ರ ವಕ್ಕು	ವಿ ಸರ್ವಜ್ಞ
---------------	--------------	---------------

ಸಾಂಗತ್ಯ

1. ಇದು ನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳ ಪದ್ಯ.
2. ಮೊದಲೆರಡು ಪಾದಗಳಿಗೆ ಉಳಿದೆರಡು ಪಾದಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
3. ಪದ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಏಳು ಗಣಗಳಿರುತ್ತವೆ.
4. ಮೊದಲ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಷ್ಣುಗಣಗಳು ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮಗಣ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉಳಿದರ್ಧವೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗಣಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ:

ವಿ ಕಾವೇರಿ	ವಿ ಯಿಂದಗೋ	ವಿ ದಾವರಿ	ವಿ ವರೆಗಮಿ
--------------	--------------	-------------	--------------

ವಿ ದಾವಸು	ವಿ ಧಾತಳ	ಬ ವಳಯ
-------------	------------	----------

ವಿ ಭಾವಿಸೆ	ವಿ ಕರ್ನಾಟ	ವಿ ಕದಜನ	ವಿ ಪದವನ
--------------	--------------	------------	------------

ವಿ ದಾವನೊ	ವಿ ಲಿದು ಬಣ್ಣಿ	ಬ ಸುವನು
-------------	------------------	------------

ಷಟ್ಪದಿ

‘ಷಟ್ಪದಿ’ ಎಂದರೆ ಆರು ಸಾಲಿನ ಪದ್ಯ. ಇದರಲ್ಲಿ 1,2,4,5ನೆಯ ಪಾದಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ 3 ಮತ್ತು 6ನೆಯ ಪಾದಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮೂರು ಮತ್ತು ಆರನೆಯ ಪಾದಗಳ ಕೊನೆಯ ಅಕ್ಷರ ಲಘುವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಗುರುವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಷಟ್ಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆರು ವಿಧಗಳಿವೆ. 1. ಶರ ಷಟ್ಪದಿ, 2. ಕುಸುಮ ಷಟ್ಪದಿ, 3. ಭೋಗ ಷಟ್ಪದಿ, 4. ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ, 5. ಪರಿವರ್ಧಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ, 6. ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಮತ್ತು ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ : ಆರು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಇದರ 1,2,4,5ನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣದ ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣದಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಗಣಗಳಿರುತ್ತವೆ.

3ನೆಯ ಹಾಗೂ 6ನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣದ ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣ ಬರುವಂತೆ ಒಟ್ಟು 6 ಗಣಗಳೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುರುವೂ ಇರುತ್ತದೆ.

ಉದಾ :

- U | U U - | U U U | - U U
ದೇ ವ | ಹ ಗೆ ಯಾ | ಗಿ ರ ನು | ಕ ಣ್ಣ ನಿ

- U | U U - | U U U | U U U U
ದಾ ವ | ಹ ದ ನೆಂ | ದ ರಿ ಯೆ | ಮ ನ ದ ಲಿ

- U | U U U U | - U | - U U | U U U | U U U U | -
ನೋ ವು | ಮಿ ಗು ವು ದು | ಕೈ ಗ | ಳೇ ಳ ವು | ತು ಡು ಕು | ವ ಡೆ ಧ ನು | ವ

ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿ : ಆರು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಇದರ 1, 2, 4, 5ನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ 5 ಮಾತ್ರೆಯ 4 ಗಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. 3ನೆಯ ಮತ್ತು 6ನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ 5 ಮಾತ್ರೆಯ 6 ಗಣಗಳೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುರುವೂ ಇರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ :

1 2 3 4
- U - | U U U U U | - U U U | U U U U U
ಜಂ ಭು ಕಂ | ಜ ನಿ ಸು ವು ದೆ | ಸಿಂ ಗ ದು ದ | ರ ದೊ ಳ ಕ ಟ

1 2 3 4
- - U | - U U U | U U - U | - U U U
ಹೆಂ ಬೇ ಡಿ | ನೀ ನೆ ಲ ವೊ | ಕು ಲ ಗೇ ಡಿ | ತ ನ್ನ ಬ ಸಿ

1 2 3 4
- - U | U U - U | U U U - | - U -
ರಿಂ ಬಂದ | ವ ನೆ ಖಾ ಳ | ಕು ದು ರೆ ಯಂ | ಕಾ ದ ದೇ

5 6
U U - U | - U U U | -
ತ ಕೆ ತಂ ದೆ | ಪಂ ದೆ ನಿ ನ | ಗೆ

ಕಂದ ಪದ್ಯ

ಇದು ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಪದ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಾತ್ರಾ ವೃತ್ತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಬಂಧವಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರಾಗಣವು ಒಂದು ಮೂರನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೂರು, ಎರಡು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಐದೈದೂ ಇರಬೇಕು. ಪೂರ್ವೋತ್ತರಾರ್ಧಗಳ ವಿಷಮ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಗುರುವುಳ್ಳ ಗಣಗಳು ಬರಕೂಡದು. ಆರನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜಗಣ(U-U) ವಾಗಲಿ, ನಾಲ್ಕು ಲಘುವುಳ್ಳ ಗಣ(UUUU) ವಾಗಲಿ ಬಂದು ಮೊದಲಿನ ಕ್ರಸ್ತದ ಮುಂದೆ ಯತಿ ಇರಬೇಕು. ಎಂಟನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯ ಗುರುವುಳ್ಳ ಗಣ (UU-, --) ಗಳೇ ಬರಬೇಕು.

ಉದಾ :

1		2		3
- -		U - U		- -
ನೀ ನು		ಳ್ಳೊ ಡುಂ ಟು		ರಾ ಜ್ಯಂ

1		2		3		4		5
- -		U U -		U - U		- U U		- -
ನೀ ನು		ಳ್ಳೊ ಡೆ ಪ		ಟ್ಟಿ ಮುಂಟು		ಬೆ ಳ್ಳೊ ಡೆ		ಯುಂ ಟಿಯ್

1		2		3
- -		U - U		- U U
ನೀ ನು		ಳ್ಳೊ ಡುಂ ಟು		ಪೀ ಟಿ ಗೆ

1		2		3		4		5
- -		U U -		U U U U		- -		U U -
ನೀ ನಿ		ಲ್ಲ ದಿ ವೆ		ಲ್ಲ ಮೊ ಳ ವೆ		ಅಂ ಗಾ		ಧಿ ಪ ತೀ

ಯಾವ ಕಾಲದ ಶಾಸ್ತ್ರವೇನು ಹೇಳಿದರೇನು ?
 ಎದೆಯ ದನಿಗೂ ಮಿಗಿಲು ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹುದೇನು ?
 ಎಂದೊ ಮನು ಬರೆದಿಟ್ಟುದಿಂದಮಗೆ ಕಟ್ಟೇನು ?
 ನಿನ್ನ ದಯೆ ದನಿಯೆ ಋಷಿ ! ಮನು ನಿನಗೆ ನೀನು !

ನೀರಡಸಿ ಬಂದ ಸೋದರಗೆ ನೀರನು ಕೊಡಲು
 ಮನುಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವೆನಗೊರೆಯಬೇಕೇನು ?
 ನೊಂದವರ ಕಂಬನಿಯನೊರಸಿ ಸಂತೈಸುವೊಡೆ
 ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣವದಕಿರಲೇಬೇಕೇನು ?

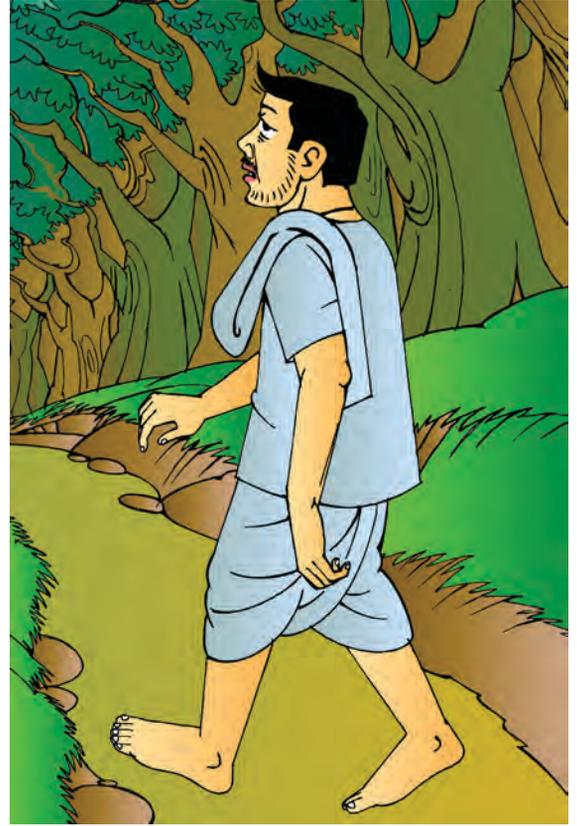
ಪಂಚಮರ ಶಿಶುವೊಂದು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿರ
 ದಡದಲ್ಲಿ ಮೀಯುತ್ತ ನಿಂತಿರುವ ನಾನು
 ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವುದೆಂದು
 ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವದೇನು ?

ಅಂತು ಮನು ತಾನು ಹೇಳಿರಲಾರನಯ್ಯೋ
 ಹೇಳಿದ್ದರವನನೂ ಶಾಸ್ತ್ರದೊಳೆ ಸುತ್ತಿ,
 ಸ್ವರ್ಗ ಹೋಗಲಿ, ಮತ್ತೆ ನರಕ ಬಂದರು ಬರಲಿ,
 ಎದೆಯ ಧೈರ್ಯವ ಮಾಡಿ ಬಿಸುಡಾಚೆಗತ್ತಿ !

ಸ್ವರ್ಗ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ನರಕ ಬರುವುದು ಇಲ್ಲ;
 ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಗಳೇನು ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಥವಲ್ಲ
 ಎದೆಯ ದನಿ ಧರ್ಮನಿಧಿ ! ಕರ್ತವ್ಯವದುವೆ ವಿಧಿ !
 ನಂಬದನು; ಅದನುಳಿದು ಋಷಿಯು ಬೇರಿಲ್ಲ

ಹಿಂದಿನಾ ಋಷಿಗಳೂ ಮಾನವರೆ ನಮ್ಮಂತೆ
 ಅವರ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಅವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ;
 ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ
 ನಮ್ಮ ಹೃದಯವೆ ನಮಗೆ ಶ್ರೀಧರ್ಮಸೂತ್ರ

-ಕುವೆಂಪು

ಕವಿ - ಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರ :

ಕುವೆಂಪು ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಕೆ.ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು 29.12.1904ರಂದು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಪ್ಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಯವರೆಗೆ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿದ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರು. ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಮಹಾ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ' ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದು ಮಹಾಕವಿ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಅವರಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿತು. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು 'ಪದ್ಮಭೂಷಣ' ಮತ್ತು 'ಪದ್ಮವಿಭೂಷಣ' ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. 'ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ' ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು 'ಕರ್ನಾಟಕ ರತ್ನ' ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿತು. 'ಕಾನೂರು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡತಿ', 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಅವರ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. 'ನವಿಲು', 'ಕೃತ್ತಿಕೆ', 'ಇಕ್ಷು ಗಂಗೋತ್ರಿ', 'ಕೋಗಿಲೆ', 'ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ' ಮುಂತಾದವು ಅವರ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಕವನಸಂಕಲನಗಳು. ಕವಿತೆ, ಸಣ್ಣಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಚೇವನಚಿತ್ರ, ವೈಚಾರಿಕ ಲೇಖನ, ವಿಮರ್ಶೆ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಅಪಾರ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು 1994 ರಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕವನದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಯಾವುದೇ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಗೊಡ್ಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ತಲೆಬಾಗದೆ ಮಾನವತೆಯೆಂಬ ಧರ್ಮಸೂತ್ರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆಪ್ತಿಕೆಗೆ ಒದಗಬೇಕಾದರೆ - ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಬಾಯಾರಿಕೆ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಬಂದು ನೀರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ತಕ್ಷಣವೇ ನೀರು ಕೊಡಬೇಕೇ ವಿನಹ ಮನುಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ನೀರು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ನೀರನ್ನು ಯಾರಿಗೆ, ಹೇಗೆ, ಯಾವುದರಲ್ಲಿ, ಏಕೆ, ಯಾವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು? ಇತ್ಯಾದಿ ಅನವಶ್ಯಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ನೀರಡಿಸಿ ಬಂದವನು ಸುಸ್ತಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವವರೆಗೂ ನೀರು ಕೊಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ತರ್ಕಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅದು ಮಾನವತೆ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಕವಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಕವಿ 'ನೀರಡಿಸಿ ಬಂದ ಸೋದರಗೆ' ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗಲೇ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಸೋದರರನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೊಗಸಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೊಂದವರ ಕಂಬನಿಯನೊರಸಬೇಕಾದುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಅದೇ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವಲ್ಲವೇ? "ದಯೆ ಇಲ್ಲದ ಧರ್ಮವಾವುದಯ್ಯಾ, ದಯೆಯೇ ಬೇಕು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರಲಿ, ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯಾ" ಎಂಬ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಂತೆಯೇ ಒಂದು ವೇಳೆ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಮರ ಶಿಶು (ಆಸ್ಪತ್ಯರ ಶಿಶು) ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದರೆ - ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಈಜು ಬರುವವನು ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಮಾನವೀಯತೆಯೇ? ಖಂಡಿತ ಅದು ಮಾನವತೆ ಅಲ್ಲ. ಪಂಚಮರು, ಆಸ್ಪತ್ಯರು ಎಂದು ಹೇಳುವುದೇ ಒಂದು ಅಪರಾಧ. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನು ಆ ದೇವನೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದೇ ಮಾನವ ಧರ್ಮ. ಮನುಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆಯೇನು? ಇಲ್ಲ... ಒಂದು ವೇಳೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರೆ "ಸ್ವರ್ಗ ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ ನರಕ ಬಂದರೂ ಬರಲಿ ಎದೆಯ ಧೈರ್ಯವ ಮಾಡಿ ಬಿಸುಡಾಚೆಗತ್ತಿ" ಎಂದು ಕವಿ ರೋಚಿಗಿದ್ದು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ "ನಮ್ಮ ಹೃದಯವೇ ನಮಗೆ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸೂತ್ರ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. "ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಮಿಗಿಲಾದ ಸಾಕ್ಷಿ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಮಾನವತಾ ಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತಾವುದೂ ಇಲ್ಲ" ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ನಿನ್ನ ದಯೆ ದನಿಯೆ ಋಷಿ, ಮನು ನಿನಗೆ ನೀನು" ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯವಾದುದು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ:

ದನಿ - ಧ್ವನಿ, ಕೂಗು; ಮಿಗಿಲು - ಉತ್ತಮ, ಮೇಲು; ನೀರಡಿಕೆ - ಬಾಯಾರಿಕೆ; ಒರೆ - ಹೇಳು; ಶಿಶು - ಮಗು

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದುದು ಯಾವುದು?
- 2) ಯಾರ ಕಂಬನಿಯನ್ನು ಒರೆಸಿ ಸಂತೈಸಬೇಕು?
- 3) ಧರ್ಮನಿಧಿ ಯಾವುದು?

II. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ನಿನ್ನದೆಯ ದನಿಯೆ ಋಷಿ, ಮನು ನಿನಗೆ ನೀನು ಎಂಬುದರ ಭಾವಾರ್ಥವೇನು?
- 2) ಎದೆಯ ದನಿ ಧರ್ಮನಿಧಿ! ಕರ್ತವ್ಯವದುವೆ ವಿಧಿ ಎಂಬುದರ ಅಂತರಾರ್ಥವೇನು?

III. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ:

- 1) ಸ್ವರ್ಗ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ನರಕ ಬರುವುದಿಲ್ಲ
- 2) ಹಿಂದಿನಾ ಋಷಿಗಳೂ ಮಾನವರೆ ನಮ್ಮಂತೆ
- 3) ನಮ್ಮ ಹೃದಯವೇ ನಮಗೆ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸೂತ್ರ

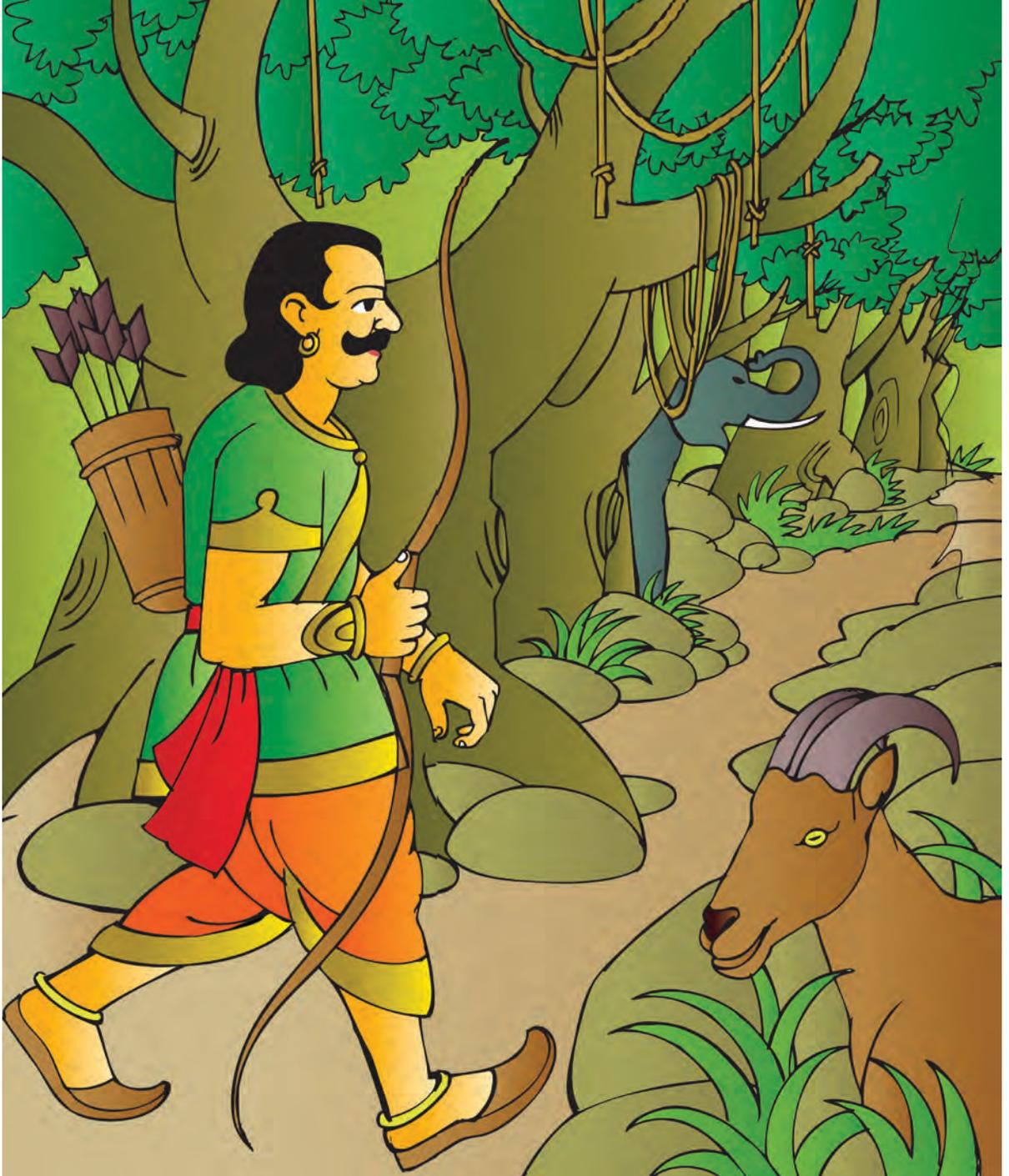
ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ಇವುಗಳ ತತ್ವಮ ರೂಪ ಬರೆಯಿರಿ.
ದನಿ, ಸಿಸು, ಸಗ್ಗ, ಬಿದಿ
- 2) ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಸೋದರ, ಕಂಬನಿ, ಸಂತ್ಯೆಸು, ಸಮ್ಮತ, ಕರ್ತವ್ಯ, ಮಾನವ, ಋಷಿ, ಮೀಯುತ, ಪ್ರಮಾಣ
- 3) ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ.
ಶಾಸ್ತ್ರ, ಕರ್ತವ್ಯ, ದನಿ, ಹೃದಯ
- 4) ಈ ಪದಗಳ ಸಂಧಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೆಸರಿಸಿ.
ಕಂಬನಿಯೊರಸಿ, ಕರ್ತವ್ಯವದುವೆ, ಅದನುಳಿದು

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ಮನುಷ್ಯರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಹಿರಿಯರನ್ನೂ ಅಥವಾ ಗುರುಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯಿರಿ.

ಸುರಗಿರಿ ಬನದಲ್ಲಿ ಭೀಮಣ್ಣ ಕುಸುಮ ಬಾಲೆ ದಂಪತಿಗಳು; ಅವರಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು. ಕಡೆಯವನ ಹೊರತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಗಿತ್ತು ಲಗ್ನ. ಅವನೇ ತಬ್ಬಲಿರಾಯ., ಅವನಿಗಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಕುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವೇ ಆಗಿತ್ತು. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕಾಲುಗಟ್ಟಿದರು; ಉಹಂ ಮಗರಾಯ ಒಪ್ಪುವಂಥಾ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಹನ್ನೊಂದು ಜನ ಅಣ್ಣಂದಿರೂ ಹುಡುಕಿದರು. ಹನ್ನೊಂದು ಜನ ಅತ್ತಿಗೆಯರೂ ಹುಡುಕಿದರು, ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿಯೆನಿಸುವ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತಡಕಿದರೂ ಇಲ್ಲ, ಹುಡುಕಿದರೂ ಇಲ್ಲ ಏಳು ಜೊತೆ ಮೆಟ್ಟುಸವೆದರೂ ಇಲ್ಲ! ಕಡೆಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವವನೇ ಮುಂದೆ ಬಂದ.

“ಅಮ್ಮ ನಾನು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು, ನೀನು ಬೇಗ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡವ್ವ, ನೀನು ಬೇಗ ಬುತ್ತಿ ಕಟ್ಟವ್ವ” ಎಂದು ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಕೂಡಲೇ ತಾಯಿ ಕುಸುಮಬಾಲೆ ಮೂಡಲು ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿನ ಏಣಿ ಹಾಕಿ ಸರಸರನೆ ಬೇಯೋ ಸಣ್ಣಕ್ಕೆ ತೆಗೆದಾಳು, ಬಿರಬಿರನೆ ಬೇಯೋ ಬೇಳೆಕಾಳು ತೆಗೆದಾಳು; ಸೋರೆ ಹೂವಿನಂಗೆ ಅನ್ನವ ಮಾಡ್ಯಾಳು, ಹೀಗೆ ಹೂವಿನಂಗೆ ತುಪ್ಪವ ಕಾಸ್ಯಾಳು; ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರನಂಗೆ ಗಿಂಡಿ ಚೆಂಬು ಬೆಳಗ್ಯಾಳು, ಬೆಳ್ಳೇ ಗಿಂಡೀಲಿ ಪನ್ನೀರಕೊಟ್ಟಳು ಮಗರಾಯನಿಗೆ.

ತಬ್ಬಲಿರಾಯ ಮುಖ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ, ಅರಮನೆ ಒಳಗೆ ನಡೆದ; ವಿಭೂತಿ ಧರಿಸಿದ. ಶಿವನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ, ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಲೇ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ. ತಾಯಿ ಕುಸುಮಬಾಲೆ ಬಡಿಸಿದಳು. ತಬ್ಬಲಿರಾಯ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಹೊರಬಂದ.

ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆಲಿ ತಾಂಬೂಲ (ಇಳ್ಯೆವ) ತಂದಿಟ್ಟಳು ತಾಯಿ. ಇಳ್ಯೆವ ಮೆಲ್ಲಿದ ತಬ್ಬಲಿರಾಯ ನೇರವಾಗಿ ಆನೆ ಕರೋಟಿಗೆ ಹೋದ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಆನೆಯೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊರಬಂದ. ಕುದುರೆ ಲಾಯಕ್ಕೆ ಹೋದ; ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕುದುರೆ ಹಿಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಬಂದ. ಮತ್ತೆ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ನಿಲವಿಗೆ ತಕ್ಕಂಥಾ ನಿಲುವಂಗಿ ಧರಿಸಿದ; ತಲೆಗೆ ಒಳ್ಳೆ ರುಮಾಲು, ಕಾಲಿಗೆ ಪಾದರಕ್ಷೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಗಳೂ ಆಗಿ ಮುಗಿದವು. ನಿಲುವು ಕನ್ನಡಿ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ನಿಲುವಂಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಬೇರೊಳ್ಳೆ ಚೆಲುವ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರ ಬಳಿ ಹೋದ. “ನಿಮ್ಮ ಸಿರಿಪಾದವೇ ಗತಿ” ಎಂದ. ಆಶೀರ್ವಾದಿತನಾದ. ಹನ್ನೊಂದು ಮಂದಿ ಅಣ್ಣ ಅತ್ತಿಗೆಯರ ಬಳಿ ನಡೆದ “ನಿಮ್ಮ ಸಿರಿಪಾದವೇ ಗತಿ” ಎಂದ; ಆಶೀರ್ವಾದಿತನಾದ.

ಎಲ್ಲರ ಶುಭ ಹರಕೆ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಅರಂದ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಲದ ಮರ. ಅದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಾಲಿನ ಕೊಳ, ಒಂದು ನೀರಿನ ಕೊಳ. ಎರಡು ಕೋಳಗಳು. ನೀರಿನ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಮುಖ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಾಲು ಕೊಳದಲ್ಲಿನ ಹಾಲು ಕುಡಿದು, ಆಲದಮರದಡಿಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕುದುರೆ ಕಟ್ಟಿ “ಉಸೆಂದು” ಉಸಿರ್ಗರೆದು ಹಾಯಾಗಿ ಮಲಗಿದ.

ಮಲಗಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇಡರ ಕನ್ನಯ್ಯನ ಮಕ್ಕಳು “ಸೋವು ಬೇಟೆಗೆ” ಬಂದವರು ಮರದಡಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಈ ತೇಜಸ್ವೀ ತರುಣನನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತಾಡಿಸಿದರು.

“ನೀನು ಯಾವ ಸೀಮೆಯವನು ? ನೀನಾವ ದೊರೆಯ ಮಗ ? ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು ? ನಿನ್ನ ಕಾಲ ಯಾವುದು ?” ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಉತ್ತರ ಬಂತು.

‘ನಾನು ಕುಲದಲ್ಲಿ ಕುಂಚಿಗರ ಹುಡುಗ, ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹುಡುಗ, ನಾನು ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಇನ್ನೂ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.’

‘ಅಯ್ಯೋ ಮಹರಾಯ ಇದಕ್ಕೇನೆ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟನೂ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ. ನಮ್ಮ ತಂಗಿ ಇದ್ದಾಳೆ ಅಲ್ಲ. ಅವಳ ಹೆಸರು ಗುರುತಾಯಮ್ಮ ಎಂದು. ಅವಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ನೀನು ಒಪ್ಪಿದರೆ.’

ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರವೇಶ ಆಯಿತು.

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಣ ಕುಟ್ಟಿ ಪಟ್ಟಣ ಸಾರಿಸಿದರು; ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದರು. ತಬ್ಬಲಿರಾಯ ಮತ್ತು ಗುರುತಾಯಮ್ಮ ಇವರ ಹೊಸ ಸಂಸಾರ ಆರಂಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಸೋವು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದ ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ಬೇಡರ ಕನ್ನಯ್ಯನ ಸೊಸೆದೀರು ಹವಳದಾರತಿ, ಪಚ್ಚೆಯಾರತಿ ಬೆಳಗಿ ಒಸಗೆ ಎಂದರು. “ರಾಯರೇ ರಾಯರೇ ನಿಮ್ಮ ತಂಗಿ ಗುರುತಾಯಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ ಆಗುವಳೆ, ಅವಳಿಗೆ ಸೋಬನ ಮಾಡಬೇಕು.” ಆಡಿದಂತೆ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದು ಹೋಯಿತು.

ತಂಗಿಗೆ ಶೋಭನ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಸೋವು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದರು. ಬೇಟೆಯೇ ಅವರ ವೃತ್ತಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅವರು ತಪ್ಪಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು.

ಗುರುತಾಯಮ್ಮ ಗರ್ಭಿಣಿ ಆದಳು. ಅತ್ತಿಗೆದೀರ ಕಣ್ಣು ಹಳದಿಯಾದುವು. ಅಸೂಯೆಯ ಕಿಚ್ಚು ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಆರು ಜನವೂ ಕೂಡಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು. ಒಳಗೊಳಗೇ ಸನ್ನಾಹ ಮಾಡಿದರು. ಬೇಟೆಯಿಂದ ಗಂಡಂದಿರು ಬರುತ್ತಲೇ “ರಾಯರೇ ರಾಯರೇ

ನಿಮ್ಮ ತಂಗಿ ಗುರುತಾಯಮ್ಮ ಬಿಮ್ಮನುಷ್ ಆಗ್ಯವಳೆ.... ಅವಳಿಗೆ ಅಂತಾದರೆ ನಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ಕಂಟಕ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಕುಂಚಿಗರ ಕುಲ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಬೇಡರ ಕುಲಕ್ಕೆ ಗಂಡಾಂತರ (ಮೃತ್ಯು) ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಚಿಗುರಿನಲ್ಲೇ ಚಿವುಟಿ ಹಾಕುವುದು ಒಳ್ಳಿತು. ನಾಳೆಯೇ ಮಂದಲಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದು ಬನ್ನಿ.”

ಸಲಹೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆರೂ ಜನ ಸೋದರರೂ ಹೆಂಡಂದಿರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ “ಅಸ್ತು” ಅಂದರು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಭಾವ ಮೈದುನನನ್ನು ಬೇಟೆಗೆಂದು ಕರೆದರು. ಭಾವಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಬ್ಬಲಿರಾಯ ಹರ್ಷ ದಿಂದಲೇ ಹೊರಟು ನಿಂತ.

ಆದರೆ ಗುರುತಾಯಮ್ಮನಿಗೆ ಕಳುಹುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಬೇಟೆಗೆ ಗಂಡ ಹೋಗುವುದು ಬೇಡ ಅಂದಿತು ಅವಳ ಮನಸ್ಸು. ಅಪಶಕುನಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಆದುವು. ಕಾಗೆ ಕರೆಯೋದು ಕಂಡಳು. ಮೇಘ ಮುರಿಯೋದು ಕಂಡಳು. ತನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಮುಂಚೆರಹು ಹತ್ತಿ ಬೇಯೋದು ಕಂಡಳು. ಅಣ್ಣ ಅತ್ತಿಗೆಯರ ನೀಚ ಬುದ್ಧಿ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇ ತನ್ನ ಪತಿರಾಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

ನಮ್ಮಣ್ಣದಿರು ಒಳ್ಳೆಯವರಲ್ಲ ರಾಯರೆ. ನನಗೇಕೋ ಭಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಂದಲಗಿರಿಗೆ ಬೇಟೆ ಹೋಗುವುದು ಬೇಡ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಬೇಡಿದಳು. ತಬ್ಬಲಿರಾಯ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದ ತನ್ನ ಮನದನ್ನೆಯನ್ನು.

ಮನವಿಲ್ಲದ ಮನದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬೇಡರ ಕನ್ನಯ್ಯನ ಆರೂ ಜನ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಅಳಿಯ ತಬ್ಬಲಿರಾಯನೂ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದ. ಎಲ್ಲರೂ ಮಂದಲಗಿರಿ ಹತ್ತಿದರು. ಬೆಟ್ಟದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಡಿನ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಆರೂ ಜನ ಭಾವಗಳು ತಬ್ಬಲಿರಾಯನನ್ನು ಹಿಡಿದರು.

ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪ ಅಪ್ಪರನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಳ್ಳೋ. “ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಗುರುವ ನೆನಕೊಳ್ಳೋ” ಅಂದವರೆ ಚಂದ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಅವನ ರುಂಡವನ್ನು ಮುಂಡದಿಂದ ಬೇರೆ ಮಾಡಿದರು.

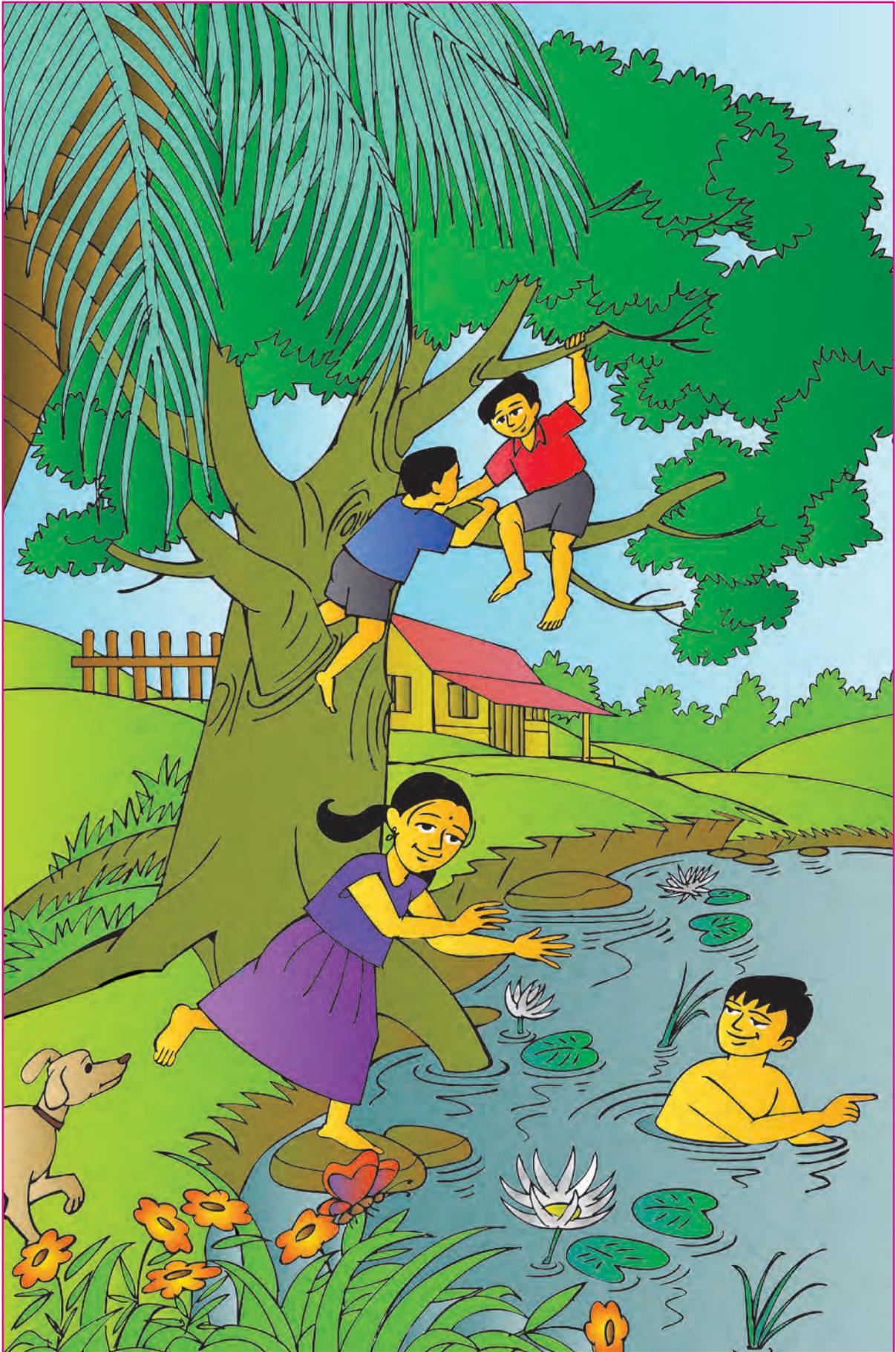
ಸಂಜೆ ಊರಿಗೆ ಮರುಳಿದಾಗ, ಎಲ್ಲರ ಹೆಂಡಂದಿರೂ ಆರತಿ ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಗುರುತಾಯಮ್ಮನೂ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಬೇಟೆಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದವರು ಅಣ್ಣದಿರು ಆರೇ ಜನ. ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ ದರ್ಶನ ಇಲ್ಲ ಕೇಳಿದಳು.

“ಆರು ಜನ ಅಣ್ಣದಿರೇ
ನಮ್ಮರಾಯರೆಲ್ಲಿಗೋದ್ದು ಹೇಳಿ?”
ಎಂದು,
‘ನಿಮ್ಮರಾಯರವರೊಗೆ
ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ’
ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಬಂತು.

ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಆರತಿ ಆಯ ತಪ್ಪಿನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತು. ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅವಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ದುಃಖ ರೋಷಗಳೆರಡೂ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಬಂದುವು. ಶಪಿಸಿದಳು.

“ನಾ ಮುಂಡೆ ಆದಂಗೆ
ನಿಮ್ಮೊಡ್ರುದೀರು ಮುಂಡೆರಾಗ್ಲಿ”
ಎಂದು.

ಹೊಟ್ಟೆಯ ಸಂಕಟ ಆ ಕೆಟ್ಟ ನುಡಿ ನುಡಿಸಿತು. ಸಹಿಸಲಾಗದ ಸಂಕಟದಿಂದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ದೊಪ್ಪನೆ ಬಿದ್ದಳು. ನವಮಾಸ ತುಂಬಿತು. ಅತ್ತಿಗೆಯರ ಹಿಂಸೆಯೂ ಬಲವಾಯಿತು. ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನ ಮೊಟ್ಟೆಗಳಾದ ಅವರು ನಾದಿನಿಯನ್ನು ಕರೆತಂದು ಹನ್ನೆರಡಾಳುದ್ದ ಬಾವಿಗೆ, ಹನ್ನೆರಡಾಳುದ್ದ ಏಣಿ ಹೂಡಿ ಇಳಿಸಿ ಹತ್ತಿಸಿ, ಇಳಿಸಿ ಹತ್ತಿಸಿ ಮಾಡಿದರು. ದಣಿವು ತುಂಬಿದ ಬಸುರಿ ಬಾವಿಯ ತಳದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟಳು.

ದೀಪದಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಗು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆರು ಜನವೂ ಕೂಡಿ ಒಮ್ಮೆ ನೀರಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ಬಾವಿಯ ಒಳಗಡೆ ಬಿಟ್ಟ ಬಂದಿಗೆಯನ್ನು ಬಾಲಕ ಹಿಡಿದು ಎಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಭಯ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತಲೆ ಸಲ್ಲದ ನೆಪಹೇಳಿ ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದರು. ಆದರೆ ಮುಚ್ಚಿದಾಕ್ಷಣಕ್ಕೇ ಹಗರಣ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ತಿಪ್ಪೆಗೆ ಕಸಹಾಕಲು ಹೋದರೆ, ತಿಪ್ಪೆಯ ಮೇಲೆ ತೆಪ್ಪೆಗೆ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ! ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಅವನೇ! ಗೋಲಿ ಗಜ್ಜುಗ ಆಡುವೆಡೆಯಲ್ಲು ಅವನೇ! ಲೆಗ್ಗೆ ಚೆಂಡು ಹೊಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಪಟುವಾರು? ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಅವನೇ, ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಅವನದೇ ಗೆಲುವು. ಆದರೆ ಸೋತ ಹುಡುಗರ ಅಣಕ! “ಇವನು ತಂದೆ ಇಲ್ಲದೋನು, ಗೋಲಿ ಗಜ್ಜುಗ ಆಡೋಕೆ ಬಂದವನೆ. ತಂದೆ ಮಂದಲಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹೊಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸತ್ತ. ಇಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಕಡೆಯ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಗ್ಗಲ್ಲರಾಗಿ, ಮುಗ್ಗಲು ಹುರುಳಿ ತಿಂದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಕಣ್ಣೀರು ತಾನೇ ಕುಡಿದುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿದ್ದಾಳೆ.”

ಯಾರೋ ಬೀಸಿ ತನ್ನ ಕಪಾಳಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದಂತಾಯಿತು ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಿಗೆ. ಜೊತೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದ. ಹಡಿದಾಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನುಡಿದ.

“ನೀನೇ ತಾಯಾದರೆ
ನಾನೇ ಮಗನಾದರೆ”

ಹನ್ನೆರಡು ತೆರೆ ಹಿಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ತೆರೆಗಳನ್ನೂ ತೂರಿ ನಿನ್ನ ಎದೆ ಹಾಲು ನನ್ನ ತುಟಿಯ ತಟಿಗೆ ಬರಲಿ - ಅಂದ. ಅದೇ ರೀತಿ ಆಯಿತು. ಅಮ್ಮನ ಎದೆ ಹಾಲು ಕುಡಿದ ಆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದ ಅಣುಗ.

ತಾಯಿಯಿಂದ ವಿವರ ತಿಳಿದ; ತನ್ನ ತಂದೆ ಕೊಲೆಯಾದ ಮಂದಲಗಿರಿ ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಹಂಚಿಕಡ್ಡಿಯ ರಥ ಮಾಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು “ಜೈ ಪರಮೇಶ್ವರ” ಎಂದು ಜಯಕಾರಮಾಡಿ ಮಂದಲಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಗೆ ತೇರಿನಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ಬಂದ.

ಬೆಟ್ಟಮರೆತಿತ್ತು! ಬಯಲು ಮಲಗಿತ್ತು!

ಎಲ್ಲನಿಸರ್ಗ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದ. ಎಲ್ಲರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲೂ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ.

“ನಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮಗನಾಗಿದ್ದರೆ; ನಮ್ಮಮ್ಮ ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿರುವುದು ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಹೋದ ಜೀವಮರಳಿ ಬರಲಿ.”

ಕಾರುಣ್ಯದ ಶಿಶುವಿನ ಮೊರೆ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ತಬ್ಬಲಿರಾಯನಿಗೆ ಜೀವಕಳೆ ತುಂಬಿದರು. ಅವನು “ಉಸ್” ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೆದ್ದ ಬಹುಕಾಲ ಮಲಗಿದ್ದವನಂತೆ. ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕಣ್ಣುಂಬ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಭಾವೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಗುರುತಾಯಮ್ಮ ಹಾರೈಕೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಉಭಯ ಕುಶಲೋಪರಿ ಆದ ಮೇಲೆ ಮೂವರು ಹಂಚಿಕಡ್ಡಿ ರಥವನ್ನೇರಿ ಬೇಡರ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಆರು ಜನ ಬೇಡರಿಗೂ ಸೂರ್ಯ ನಾರಾಯಣನಿಗೂ ಯುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕಡಿದು, ಅವರ ಆರು ಜನ ಹೆಂಡಂದಿರನ್ನು ಸೀಳಿ ಎಳು ಬಾಗಿಲುಗಳಿಗೆ ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ.

ದೈತ್ಯತೆ ನಾಶವಾಗಿ ದೇವತ್ವ ಮೆರೆಯುತ್ತದೆ.

ಕೃತಿ ಪರಿಚಯ:

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಉಸಿರು. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು. ಅವರ ನೋವು-ನಲಿವುಗಳು, ಸುಖ-ದುಃಖಗಳು, ಬದುಕಿನ ಎರುಪೇರುಗಳು - ಇವುಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಭವಗಳ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ. ‘ಕುರಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಮತಿಗಳ್’ ಎನಿಸಿದ ಕನ್ನಡನಾಡವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಸಿಹಿಕಹಿ ಅನುಭವಗಳನ್ನು

ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕತೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಕತೆಗಳು ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿಯಾಗಿ ಅಂದರೆ ಒಬ್ಬರ ಕಿವಿಯಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಕಿವಿಗೆ ಹರಿದು ಬಂದವುಗಳು. ಈ ಜನಪದ ಕತೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ಪುಟ್ಟಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದಿಗೂ ಎಲ್ಲಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಕತೆ ಕೇಳುವುದೆಂದರೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟ. ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಲೀ, ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಮನಃಪಟಲದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದರೆ ಕತೆಯ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿದರೆನೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕತೆಗಾರನಿಗೆ ತನ್ನ ಸುತ್ತ ಇರುವ ಸಮಾಜ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳೇ ಕಥಾವಸ್ತುಗಳು. ಈ ಕತೆಗಳಿಗೇನೂ ಧರ್ಮದ ಚೌಕಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಇತಿಹಾಸದ ಗೋಜಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆಂದರೆ ಹಾಗೆ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗುತ್ತವೆ. ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಇಂತಹ ಜನಪದ ಕತೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. 'ತಬ್ಬಲಿರಾಯ' ಎಂಬ ಈ ಕತೆಯೂ ನೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ :

ತಬ್ಬಲಿ - ಅನಾಥ; ಕಾಲುಗಟ್ಟು - ಹುಡುಕು; ಮಡದಿ- ಹೆಂಡತಿ; ತಡಕು - ಹುಡುಕು; ಗಿಂಡಿ - ಕಿರಿದಾದ ಬಾಯಿಯುಳ್ಳ ಪಾತ್ರೆ; ಮಜ್ಜನ - ಸ್ನಾನ; ಕರೋಟಿ - ಆನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಲಾಯ; ನಿಲುವು - ರೀತಿ, ಗತ್ತು; ನಿಲುವಂಗಿ - ಮೊಳಕಾಲವರೆಗಿನ ಉದ್ದವಾದ ಅಂಗಿ; ರುಮಾಲು - ಮುಂಡಾಸು; ಸೋವು - ಶಿಕಾರಿ; ಬೇಟಿ - ಬೇಟೆ; ಸೀಮೆ - ಪ್ರದೇಶ, ಸ್ಥಳ; ಒಸಗೆ - ಮಂಗಳ, ಶುಭ; ಸನ್ನಾಹ - ಸನ್ನೆ, ಅಣಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು; ಕಂಟಕ - ಕೇಡು; ಮುಂಚೆರಗು - ಸೆರೆಗಿನ ಮುಂಭಾಗ; ಆಯ - ಹಿಡಿತ; ನೆಪ - ಕಾರಣ; ಹಗರಣ - ಗಲಾಟೆ, ಗದ್ದಲ; ತಿಪ್ಪೆ - ಕಸದ ರಾಶಿ; ಗಜ್ಜುಗ - ಗಜ್ಜುಗದ ಕಾಯಿಗಳಿಂದ ಆಡುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಟ; ಪಟು - ಚತುರ, ನಿಪುಣ; ಅಣಕ - ಕುಪೋದ್ಯ, ಅಪಹಾಸ್ಯ; ಮುಗ್ಗಲು - ಕೆಟ್ಟುಹೋದ; ನೆಲೆ - ನಿವಾಸ, ವಾಸಸ್ಥಳ; ಹಡಿದಾಕೆ - ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ; ಅಣುಗ - ಮಗ; ಉಭಯ - ಎರಡು, ಇಬ್ಬರು; ಕುಶಲೋಪರಿ - ಯೋಗಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರ; ದೈತ್ಯತೆ - ಅಸುರ ಶಕ್ತಿ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

- 1) ತಬ್ಬಲಿರಾಯನ ತಾಯಿತಂದೆಯರ ಹೆಸರೇನು? ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ಅಣ್ಣಂದಿರು?
- 2) ತಬ್ಬಲಿರಾಯನು ನೀರಿನ ಕೊಳ, ಹಾಲಿನ ಕೊಳಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಿದ?
- 3) ತಬ್ಬಲಿರಾಯನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರೇನು?
- 4) ಗುರುತಾಯಮ್ಮನು ಏನೇನು ಅಪಶಕುನಗಳನ್ನು ಕಂಡಳು?
- 5) ಗುರುತಾಯಮ್ಮನು ಅತ್ತಿಗೆಯರನ್ನು ಏನೆಂದು ಶಪಿಸಿದಳು?
- 6) ಗುರುತಾಯಮ್ಮನ ಅತ್ತಿಗೆಯರು ಆಕೆಗೆ ಹೇಗೆ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು?
- 7) ಗುರುತಾಯಮ್ಮನ ಮಗನ ಹೆಸರೇನು?
- 8) ತಾಯಿಯಿಂದ ತಂದೆಯ ವಿವರ ತಿಳಿದ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನು ಏನು ಮಾಡಿದನು?
- 9) ಮಂದಲಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನು ಏನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು?
- 10) ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರು ತಬ್ಬಲಿರಾಯನನ್ನು ಹೇಗೆ ಬದುಕಿಸಿದರು?

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ತಬ್ಬಲಿರಾಯನು ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಕಲು ಹೊರಟಾಗ ತಾಯಿಯು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ತಯಾರಿಸಿದಳು?
- 2) ತಬ್ಬಲಿರಾಯನು ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಕಲು ಹೇಗೆ ತಯಾರಾದನು?
- 3) ಬೇಡರ ಕನ್ಯೆಯನ ಮಕ್ಕಳು ತಬ್ಬಲಿರಾಯನನ್ನು ಏನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು? ಅದಕ್ಕೆ ತಬ್ಬಲಿರಾಯನು ಏನೆಂದು ಉತ್ತರ ನೀಡಿದನು?
- 4) ಗುರುತಾಯಮ್ಮನ ಅತ್ತಿಗೆಯರ ಕಣ್ಣು ಏಕೆ ಹಳದಿಯಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಗಂಡಂದಿರ ಜತೆ ಸೇರಿ ಏನು ಸನ್ನಾಹ ಮಾಡಿದರು?
- 5) ಬೇಡರ ಕನ್ಯೆಯನ ಮಕ್ಕಳು ತಬ್ಬಲಿರಾಯನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಂದರು?
- 6) ಅತ್ತಿಗೆಯರು ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಏನು ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದರು?
- 7) ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಗೊಂಡನು?
- 8) ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನೊಂದಿಗೆ ಆಟವಾಡಿ ಸೋತವರು ಏನೆಂದು ಅಣಕವಾಡಿದರು?
- 9) ಕತೆಯಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯತೆ ನಾಶವಾಗಿ ದೇವತ್ವ ಹೇಗೆ ಮೆರೆಯಿತು?

III. ಬಿಟ್ಟಪದವನ್ನು ತುಂಬಿ:

- 1) ಸುರಗಿರಿ ಬನದಲ್ಲಿ _____ ದಂಪತಿಗಳು.
- 2) ಹನ್ನೊಂದು ಜನ ಅಣ್ಣಂದಿರೂ, ಹನ್ನೊಂದು ಜನ ಅತ್ತಿಗೆಯರೂ ಹುಡುಕಿದರೂ _____ ಎನಿಸುವ ಹೆಣ್ಣು ಕಾಣಿಸಿಗಲಿಲ್ಲ.
- 3) _____ ಧರಿಸಿದ, _____ ಮಾಡಿದ, _____ ನೆನೆಯುತ್ತಲೇ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ.
- 4) “ನಿಮ್ಮ _____ ಗತಿ” ಎಂದ.
- 5) ಅದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು _____ ಕೊಳ, ಒಂದು _____ ಕೊಳ.
- 6) ಬೇಡರ ಕನ್ನಯ್ಯನ ಸೊಸೆದೀರು _____ ಬೆಳಗಿ ಒಸಗೆ ಎಂದರು.
- 7) ರಾಯರೆ ನಿಮ್ಮ ತಂಗೆ ಗುರುತಾಯಮ್ಮ _____ ಆಗ್ಯವಳೆ.
- 8) ಮೇಘ _____ ಕಂಡಳು.
- 9) ದಣವು ತುಂಬಿದ ಬಸುರಿ _____ ತಳದಲ್ಲಿ _____ ನಿಗೆ ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟಳು.
- 10) ಯಾರೋ ಬೀಸಿ ತನ್ನ _____ ಹೊಡೆದಂತಾಯಿತು ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನಿಗೆ.
- 11) ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು “ _____ ” ಎಂದು ಜಯಕಾರ ಮಾಡಿದ.
- 12) _____ ನಾಶವಾಗಿ _____ ಮೆರೆಯುತ್ತದೆ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯ ರಚಿಸಿರಿ.
ತಬ್ಬಲಿ, ತಡಕು, ನಿಲುವು, ಒಸಗೆ, ಕಂಟಕ, ಹಗರಣ, ಅಣಕ, ಕುಶಲೋಪರಿ
- 2) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಪದಗಳನ್ನು ನೀಡಿರಿ.
ಗಂಡು, ಕಷ್ಟ, ಮೂಡು, ಹೊರ, ಚಿಲುವ, ಪ್ರಶ್ನೆ, ನೋವು, ಕಂಟಕ, ಬೀಳು, ಗೆಲುವು

ಚಟುವಟಿಕೆ

- 1) ಪುಸ್ತಕಾಲಯದಿಂದ ಜನಪದ ಕತೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓದಿರಿ.
- 2) ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಗ್ರಾಮ್ಯ ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಿ.
- 3) ಜನಪದ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆರಿತು ಕಲಿಯಿರಿ.

ಅಲಂಕಾರ

ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಸ, ಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ಅಲಂಕಾರಗಳು ಕಾವ್ಯಾನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಅರ್ಥ ಇವುಗಳ ವೈಚಿತ್ರ್ಯದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರವೆಂದು ಹೆಸರು. ಮೊದಲು ಕಾವ್ಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಅನಂತರ ಕಾವ್ಯಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಅಲಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾಷೆಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಸಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವಿದ್ದು ಅಲಂಕಾರಗಳ ಬಳಕೆ ಅಷ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಬಳಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಗಳ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ನೂರಕ್ಕೂ ಮೀರಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅಲಂಕಾರಿಕರಲ್ಲಿ ಭರತ, ದಂಡಿ, ರುದ್ರಟ, ಭಾಮಹ, ವಾಮನ, ರಾಜಶೇಖರ ಮೊದಲಾದವರು ಪ್ರಮುಖರು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಅಲಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅಲಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳೇ ಆಧಾರವೆನ್ನಬಹುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿಜಯನ (ಕ್ರಿ.ಶ. 814-877) ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗವೇ ಪ್ರಾಚೀನವಾದದ್ದು. ನಾಗವರ್ಮನ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1145) ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ, ಮಾಧವನ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1500) ಮಾಧವಾಲಂಕಾರ, ತಿರುಮಲಾರ್ಯನ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1700) ಅಪ್ರತಿಮ ವೀರಚರಿತೆ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಅಲಂಕಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಅಲಂಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರ ಎಂಬುದಾಗಿ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಶಬ್ದ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರವೆಂದು ಹೆಸರು. ನಾಗವರ್ಮನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವೆಂಬ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರಗಳು ಎರಡು ವಿಧದ ತೊಡಿಗೆಗಳಿರುವಂತೆ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರಗಳು

ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಡಿಮೆ. ಪ್ರಾಚೀನರಿಗಿಂತ ರಸ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾದಿಗಳಾದ ನವೀನರು ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಾಗುವುದಾದರೂ ಅದರ ಮೇಲೆಯೇ ಗಮನವು ನಿಂತು ರಸಾಸ್ವಾದನಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಕಾವ್ಯೋದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಬರಬಹುದು.

ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಪ್ರಾಸ, ಯಮಕ, ಚಿತ್ರಕವಿತ್ವ ಎಂದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳಿವೆ.

1. ಅನುಪ್ರಾಸ

ಅನುಪ್ರಾಸವನ್ನು ವೃತ್ತಾನುಪ್ರಾಸ ಮತ್ತು ಭೇಕಾನುಪ್ರಾಸ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಭಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪುನರಾವರ್ತಿತವಾದರೆ ವೃತ್ತಾನುಪ್ರಾಸವೆಂದೂ, ಎರಡೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳು ಜತೆಜತೆಯಾಗಿ ಹಲವು ಕಡೆ ಬಂದರೆ ಭೇಕಾನುಪ್ರಾಸವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ:

i) ವೃತ್ತಾನುಪ್ರಾಸ

ಎಳಗಿಳಿಗಳ ಬಳಗಂಗಳ

ಗಳ ನಿಳಿತಂದೆಳಸಿ ಬಳಸಿ ಸುಳಿದೊಳವುಗುತಂ |

ನಳನಳಿಸಿ ಬೆಳೆದು ಕಳಿಯದ

ಕಳವೆಯ ಕಣಿಶಂಗಳಂ ಕರಂ ಖಂಡಿಸುಗುಂ ||

ಇಲ್ಲಿ ಗ, ಳ, ಕ ಅಕ್ಷರಗಳು ಪದೇ ಪದೇ ಬಂದಿವೆ.

ii) ಭೇಕಾನುಪ್ರಾಸ

ಕೆಲದೊಳ್ ಪುಳಿಂದಿಯಿರೆ ಪೆ

ಬುಲಿ ಬಂದೊಡಮಂಜನಳ್ಳನೋಡಂ ನೋಡಂ |

ಚಲದಿಂಕಾಡಂ ಕಾಡಂ

ಸಲೆ ಪಸಿವಂ ಮಱಿದು ತಣಿದು ಬೇಡಂ ಬೇಡಂ ||

ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಂ ನೋಡಂ, ಕಾಡಂ ಕಾಡಂ, ಬೇಡಂ ಬೇಡಂ ಎಂಬಂತೆ ಒಂದೇ ಪದ ಎರಡೆರಡು ಬಾರಿ ಜತೆಜತೆಯಾಗಿ ಬಂದಿವೆ.

2. ಯಮಕ

ಮೂರು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಪದಗಳು ಒಂದು ಪದ್ಯದ ಆದಿ, ಮಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯತವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದರೆ ಯಮಕಾಲಂಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:

ಎಳೆವಾಸೆ ತೊಡರ್ದು ದನೆ ಮಿಸು
ಪೆಳೆವಾಸೆಯದೆಸೆಯೆ ನಿಂದಳಂ ಕೈ ವಿಡಿದೊ |
ಲೆಳೆವಾಸೆಯಾಂತನಂಬುಜ
ದೆಳೆವಾಸೆಡೆಗೊಂಡ ಪುಳಿನದೆಡೆಗವನೀಶಂ ||
ಇಲ್ಲಿ ಎಳೆವಾಸೆ ಎಂಬ ಪದವು ನಿಯತವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದಿದೆ.

ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರಗಳು

ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರಗಳಿಗಿಂತ ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಧಿಕ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಮಿತವಾದ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಅಲಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವ ನಾಗವರ್ಮನು 60 ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವುಗಳನ್ನು ವಾಸ್ತವ, ಉಪಮೆ, ಅತಿಶಯ ಮತ್ತು ಶ್ಲೇಷ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ವಿವರಿಸಿರುವನು. ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವುಗಳು ವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ಉಪಮಾ ಮೂಲವಾದವುಗಳು. ಸಾದೃಶ್ಯ, ದೃಷ್ಟಾಂತ, ನಿದರ್ಶನ, ಸಮರ್ಥನೆ, ತಾದ್ರೂಪ್ಯ, ಸಂಭಾವನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದರೆ ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ನೂರಕ್ಕೂ ಮೀರಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉಪಮಾ, ದೃಷ್ಟಾಂತ, ರೂಪಕ, ದೀಪಕ, ಶ್ಲೇಷ, ಅರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸ, ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ವಿರೋಧಾಭಾಸ, ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ಉಪಮೆ

ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಸಾದೃಶ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಉಪಮಾಲಂಕಾರವೆನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಸುಂದರವಲ್ಲದ ಬರಿಯ ಸಾದೃಶ್ಯವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉಪಮಾಲಂಕಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉಪಮಾಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣೋಪಮೆ ಮತ್ತು ಲುಪ್ತೋಪಮೆ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಉಪಮಾಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಗಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣೋಪಮೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

1. ಉಪಮೇಯ : ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಹೋಲಿಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದು.
2. ಉಪಮಾನ : ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದು.
3. ಸಮಾನಧರ್ಮ : ಇವೆರಡು ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದು.
4. ವಾಚಕ ಪದ : ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ತದ್ವಿಶಿಷ್ಟವ್ಯಯಕ್ಕೆ ವಾಚಕ ಪದ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಉದಾ:

ಬಳಸಿ ಸುಲಿದಾಡಿ ಕಾಲ್ವಿಡಿ
ದೆಳಸಿ ಕಲಾಲಾಪಮೊದವೆ ಜನನಿಯ ಮೊಲೆವಾ |
ಲಗ್ಗನುಣ್ಣು ಶಿಶುಗಳಂತಿರೆ
ಕಳವೆಯ ಪಾಲ್ದೆನೆಯ ಪಾಲನುಂಡುವು ಗಿಳಿಗಳ್ ||

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಿಳಿಗಳೆಂಬ ಉಪಮೇಯವೂ, ಶಿಶುಗಳೆಂಬ ಉಪಮಾನವೂ, ಅಂತಿರೆ ಎಂಬ ವಾಚಕ ಪದವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಶಿಶುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಗಿಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವ ಬಳಸುವುದು, ಸುಲಿದಾಡುವುದು, ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವುದೇ ಮೊದಲಾದ ಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಪದ್ಯವು ಪೂರ್ಣೋಪಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಪಮಾನ, ಉಪಮೇಯ, ಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮ, ವಾಚಕ ಶಬ್ದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗದಿರುವ ಸಾದೃಶ್ಯಕ್ಕೆ ಲುಪ್ತೋಪಮೆಯೆಂದು ಹೆಸರು.

2. ದೃಷ್ಟಾಂತ

ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಾಕ್ಯಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅರ್ಥ ಸಾದೃಶ್ಯದಿಂದ ಒಂದರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಎಂದು ತೋರುವಂತಿದ್ದರೆ ಅದು ದೃಷ್ಟಾಂತ ಅಲಂಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:

ಮೊದಲೆ ದುರಾತ್ಮಂ ಪ್ರಭುತೆಯು
ಮೊದವಲೊಡಂ ಜನಕೆ ಪಡೆಯದಿರನದವಳಲಂ |
ಮದಿರೆಯನೀಂಟಿಸಿ ಕೋಡಗ
ಕಿದಿರೊಳ್ ಕೊಳ್ಳಿಯುಮನಿರಿಸೆ ಸುಡದಿರದೂರಂ

ದುಷ್ಟನಾದವನಿಗೆ ಪ್ರಭುತ್ವವೂ ಬಂದರೆ ಅವನು ಊರಿಗೆ ಹಿಂಸೆಗೊಡದಿರನು. ಕಪಿಗೆ ಕಳ್ಳು ಕುಡಿಸಿ ಒಂದು ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದು ಊರನ್ನು ಸುಡದಿದ್ದೀತೆ ? ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸುವುದರಿಂದ, ಒಂದು ವಾಕ್ಯವು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವುದರಿಂದ ಇದು ದೃಷ್ಟಾಂತಾಲಂಕಾರ.

3. ರೂಪಕ

ಉಪಮಾನ, ಉಪಮೇಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದರಂತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳದೆ ಉಪಮೇಯವೂ, ಉಪಮಾನವೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭೇದವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದಲ್ಲಿ ರೂಪಕಾಲಂಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:

ಅರಸಾಗಲೊಡಂ ಮೆಯ್ಯುಱಿ
ದು ರಾಜ್ಯಸುಖ ಸನ್ನಿಪಾತ ನಿದ್ರೆಯ ಕೈಕೊಂ |
ಡಿರುಳುಂ ಪೆಗಲುಂ ಚಾಡ್ಯದೆ
ಮರವಟ್ಟೆಟ್ಟುವರಲ್ಲಮೆಂತುಂ ಭೂಪರ್ ||

ಇಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಸುಖವೆಂಬ ಸನ್ನಿಪಾತ ನಿದ್ರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ರಾಜ್ಯಸುಖವನ್ನು ಸನ್ನಿಪಾತ ನಿದ್ರೆಗೆ ಅಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ರೂಪಕಾಲಂಕಾರ.

4. ದೀಪಕ

ಪ್ರಸ್ತುತವಾದ ಒಂದು ವಿಷಯವು ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾದ ಮತ್ತೊಂದರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಅದು ದೀಪಕಾಲಂಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:

ಗಿಳಿಮೆಱಿ ಮೆಱಿಯದ ನಂದನ
ಮಳಿ ಶಿಶು ವಿಹರಿಸದ ಪೂಗೊಳಂ ಕಳರವದಿಂ |
ದೆಳೆಯಂಚೆಯಡಿಯಿಡದ ತ
ಣ್ಣುಲಿಲರ್ಭಕನಾಡದಂಗಳಂ ಮಂಜುಳಮೇ ||

ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಭಕನು ಆಡದ ಅಂಗಳವು ಪ್ರಸ್ತುತ. ಅದು ಮಂಜುಳವಲ್ಲ, ಗಿಳಿಯ ಮರಿ ಮರೆಯದ ನಂದನವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಅಪ್ರಸ್ತುತ. ಇವೂ ಅದರಂತೆಯೇ ಮಂಜುಳವಲ್ಲ ಎಂದು ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ದೀಪಕಾಲಂಕಾರವಾಗಿದೆ.

5. ಶ್ಲೇಷ

ಒಂದೇ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥ ಬರುವಂತೆ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ಪದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಶ್ಲೇಷಾಲಂಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:

ಅತಿಶಯ ಪದಾರ್ಥನಿಕರ
ಪ್ರತೀತಿಯಂ ಪಡೆವ ಪಾದ ವಿನ್ಯಾಸಂ ಭೂ |
ನುತಮಾಗದಲ್ತಿನಿದೋರ್
ಷತೆಯಿಂದಲ್ಲದೆ ಸಮಂತು ಕವಿಗಂ ರವಿಗಂ ||

ಇಲ್ಲಿ ಪದಾರ್ಥ, ಪಾದ, ನಿದೋರ್ಷತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಕವಿಯ ಪರವಾಗಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥ, ಶ್ಲೋಕಪಾದ, ದೋಷ ನ್ಯೂನ್ಯತೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಿಂದಲೂ, ರವಿಯ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಪದಾರ್ಥ, ಕಿರಣ, ಹಗಲು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಿಂದಲೂ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಶ್ಲೇಷಾಲಂಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

6. ಅರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸ

ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥ, ವಿಶೇಷಾರ್ಥಗಳೆರಡೂ ಉಕ್ತವಾಗಿದ್ದು ಒಂದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮರ್ಥಿತವಾದರೆ ಅದು ಅರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸ ಅಲಂಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:

ಉಣದಿರ್ಪಾಧನಮಿದೋರ್ಡೇನು ? ಸುತನಿದೇಂ ಮುಪ್ಪನಲ್ಲಾಗದಾ
ಒಣಗಲ್ಪೆರಿಗೆ ಬಾರದಿದ್ ಮಳೆತಾಂ ಬಂದೇನದಾಪತ್ತಿನೊಳ್
ಮಣಿದುಂ ನೋಡದ ಬಂಧುವೇತಕಣಿಸಲ್ ಕಾಲೋಚಿತಕ್ಕೆ ದಿದಾ
ತ್ಯಣವೇ ಪರ್ವತವಲ್ಲವೇ ? ಹರಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||

ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲೋಚಿತಕ್ಕೆ ದಿದ ತ್ಯಣವಾದರೂ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಎಂಬ ಮಾತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಒಣಗುವ ಪೈರು, ಮುಪ್ಪಿನ ತಂದೆ, ಆಪತ್ತಿಗೊಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒದಗುವ ಸಹಾಯವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥದಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿದೆ.

7. ಉತ್ಪೇಕ್ಷೆ

ಒಂದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನಾಗಿ ಸಂಭಾವನೆ ಮಾಡುವುದೇ ಉತ್ಪೇಕ್ಷೆಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಉದಾ:

ಆ ಸೇನಾರಜದಿಂ ಪರಿ
ಧೂಸರಮಾದುದು ನಿಜಾಂಗಮಂ ತೊಳೆಯಲ್ತೆಂ
ದೋಸೆರಿಸದೆ ಪೊಕ್ಕಂತಿರೆ
ವಾಸರಕರನಪರವಾರಿನಿಧಿಯೊಳ್ ಪೊಕ್ಕಂ

ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವನಂತೆ ಕವಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಉತ್ಪೇಕ್ಷಿಸಿರುವನು. ಅಂತೆ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕಾರ ವಾಚಕಗಳು ಪ್ರಯುಕ್ತವಾಗಿರುವಲ್ಲಿಯೂ ಎನೆ, ಎನಲ್, ಎಂಬಿವೆಂಗೆ ಮುಂತಾದ 'ಎನ್' ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ ರೂಪಗಳಿರುವಲ್ಲಿಯೂ, ಅಂದಂ, ಮೂಲೆ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳ ಪ್ರಯೋಗವಿರುವಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ಪೇಕ್ಷೆ ಅಲಂಕಾರವಾಗುವುದು.

8. ವಿರೋಧಾಭಾಸ

ಉದಾ:

ಕನಕನಗೇಂದ್ರ ಧರ್ಮಕರನಾಗಿಯುಮುನ್ನತ ಧರ್ಮಹಂತ್ರ ಸಂ
ಜನಿತಪರಾರ್ಥನಾಗಿಯುಮದಗ್ರಪರಾರ್ಥಹರಂ ಪ್ರದತ್ತಕಾ |
ಮನುಮೆನಿಸಿದುರ್ ಕಾಮಮಥನಂ ಪರಮೋಕ್ಷದನಾಗಿಯುಂ ಸನಾ
ತನಪರಮೋಕ್ಷಲುಬ್ಧನೆನಿಸಿದನಹೀಂದ್ರ ಭೂಷಣಂ ||

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತನಾದ ಈಶ್ವರನು 'ಮೇರುಪರ್ವತದಷ್ಟು ಧರ್ಮಮಾಡುವವನಾದರೂ ಉನ್ನತವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುವವನು' ಎಂದು ಹೇಳಿದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಕಾಣುವುದು.

ಆದರೆ ಧರ್ಮವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಧನುಸ್ಸೆಂದೂ ಯಮಧರ್ಮನೆಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಕನಕನಗೇಂದ್ರರೂಪವಾದ ಚಾಪವೇ ಕರದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವನೂ ಉನ್ನತವಾದ ಯಮನನ್ನು ಹೊಡೆದವನೂ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಹೋಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ವಿರೋಧಾಭಾಸ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿದೆ.

9. ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿ

ವಸ್ತುಗಳ ಜಾತಿ, ಗುಣಕ್ರಿಯಾದಿಗಳನ್ನು ಇದ್ದದ್ದು ಇದ್ದಹಾಗೇ ವರ್ಣಿಸುವುದು ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿ.

ಉದಾ:

ತಳಿರತಲೆಗಟ್ಟು ದಂತದ
ಬಳೆ ಕತ್ತರಿಬೊಟ್ಟು ಮುತ್ತಿನೇಕಾವಳಿ ಬಿಲ್
ಪೊಳೆವೆಂಬು ಬೆನ್ನನಿಡುಬ
ತ್ತಳಿಕೆ ವಿರಾಜಿಸೆ ಪುಳಿಂದನಂದೊಳವೊಕ್ಕಂ

ಇಲ್ಲಿ ತಳಿರಿನ ತಲೆಗಟ್ಟು ದಂತದ ಬಳೆ, ಕತ್ತರಿಯ ಬೊಟ್ಟು ಮುತ್ತಿನ ಸರ, ಬಿಲ್ಲು ಹೊಳೆಯುವ ಬಾಣ, ಬೆನ್ನಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಬತ್ತಳಿಕೆ ಮುಂತಾದವು ಬೇಟೆಗಾರನಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸಿದುವು ಎಂಬುದಾಗಿ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಇದು ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿದೆ.

ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ-ಮನುಷ್ಯರನ್ನು
 ಅವರು ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯರೆಂದು
 ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನನಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ
 ಮನುಷ್ಯರು ಮನುಷ್ಯರಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು...

ಸಾಕುನಾಯಿಗೂ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ಇದೆ, ಬಾಲ ಬಾಗಿದ್ದಕ್ಕಲ್ಲ
 ಅದರ ಮೂಗಿನ ತುದಿ ತಂಪಿರುವುದಕ್ಕೆ,
 ದನವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಕುತ್ತೇನೆ - ಬರೇ ಹಾಲಿಗಲ್ಲ
 ಅದರ ಕಣ್ಣಿ ನಾನು ತುಂಬಿರುವುದಕ್ಕೆ.

ಹುಲಿಯನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕೆಂದಿದೆ, ಆದರೆ
 ಎಲ್ಲಿದೆ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡು ?
 ಕಾಡನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಹುಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೋ ಈಗ
 ಎಲ್ಲ ಲೋಕವೂ ಎಷ್ಟೂ ಬೋಳು !

ಗೋಡೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಹಲ್ಲಿಯನ್ನೂ
ಕೊಲ್ಲಲು ಕಾಯುತ್ತಿದೆ ಬೆಕ್ಕು,
ಬಾವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾಕು ಮೀನಿಗೇ
ಇಕ್ಕುತಾನೆ ಗಾಳ ತುಂಟ ಮಗು !

ವಾಹನಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೀವಿದ್ದಿದೆ
ಯಾಕೆ ಮನುಷ್ಯರ ಹಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು,
ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಕೊಡೆ, ಕಾಲಿಗೆ ಬೂಟು
ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತವೆ ನನ್ನನ್ನೂ !

ಭೂಮಿಯ ಬಾನು, ಬಾನನು ಹಕ್ಕಿ
ಯಕ್ಷಯಕ್ಷಿಗಳ ಹಾಗೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತವೆ,
ಮೇಘದೂತನನ್ನು ಕಾಯುವ ಬಿಸಿಲ ರ್ಪುಳಕವೂ
ಕತ್ತಲೆ ಹೊತ್ತು ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತದೆ !

ದಿನವೂ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ ಪರಸ್ಪರ
ಬೀಳ್ಕೊಡುವಾಗ ದುಃಖಿಸುತ್ತವೆ
ನೀವೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೀರಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು-
ನಿಜವಾದ ದುಃಖಿಗಳು ನಾವು ಎಂದೂ !

- ಡಾ. ನಾ. ಮೊಗಸಾಲೆ

ಕವಿ - ಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರ :

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನ ಕಾಂತಾವರ ಎಂಬ ಹಿಂದುಳಿದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುವ ಡಾ. ನಾ. ಮೊಗಸಾಲೆಯವರು ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯೆ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಕವಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ಇವರ ಹುಟ್ಟೂರು ಕಾಸರಗೋಡು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೊಗಸಾಲೆ. ಇವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ ಮೊಗಸಾಲೆ. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಯಾಡಿಸಿದ್ದರೂ ಕಾವ್ಯವೇ ಅವರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಮುಖ. ವರ್ತಮಾನದ ಮುಖಗಳು, ಪಲ್ಲವಿ, ಮೊಗಸಾಲೆಯ ನೆನಪುಗಳು, ಪ್ರಭವ, ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಸ್ವಂತಾವತಾರ, ನೆಲದ ನೆರಳು, ಇಹಪರದ ಕೊಳ ಮುಂತಾದ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಮಕ್ಕಳು, ಉಲ್ಲಂಘನೆ, ಪಂಥ, ಅರ್ಥ, ಉಪ್ಪು, ತೊಟ್ಟಿ, ದೃಷ್ಟಿ, ಪಲ್ಲಟ ಮುಂತಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜ ಸೇವೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆಗೈದ ಇವರಿಗೆ ಹಲವು ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇವರನ್ನು ಚೆನ್ನೈನ ಹಿಂದೀ ಪ್ರಚಾರ ಸಭಾದವರು 'ಹಿಂದೀ ಭಾಷಾ ವಿಶಾರದಾ' ಎಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿತು. 'ಅರುವತ್ತರ ತೇರು' ಎಂಬ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪುಟವೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಕವನವನ್ನು 'ಪ್ರಭವ' ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ನಾಯಿ, ದನ, ಹುಲಿ, ಕಾಡು, ವಾಹನ, ಕೊಡೆ, ಬಿಸಿಲು - ಹೀಗೆ ಚರಾಚರ ವಸ್ತುಗಳ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ವಿಜೃಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರ ಆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬದುಕುವ ರೀತಿ ಕವಿಯನ್ನು ಕಂಗಡಿಸಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನೂ ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತು, ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮಾನವೀಯತೆಯಿಂದ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಈ ಕವನದ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ :

ದಟ್ಟ - ನಿಬಿಡ, ಒತ್ತಾದುದು; ಬೋಳು - ಬರಿದಾದ, ಖಾಲಿಯಾದ; ಗಾಳ - ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಕೊಕ್ಕೆ; ಇಕ್ಕು - ಇಡು, ನೀಡು; ನೀವು - ನೇವರಿಸು, ಮೃದುವಾಗಿ ಸವರು; ಬಾನು - ಗಗನ, ಆಕಾಶ; ಯಕ್ಷ - ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಗ; ಮೇಘ - ಮೋಡ, ಮುಗಿಲು; ರ್ಪುಳಕ - ಪ್ರಕಾಶ, ಹೊಳಪು.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

- 1) ಕವಿಗೆ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲು ಏಕೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ?
- 2) ಕವಿಯು ನಾಯಿ, ದನಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?
- 3) ಕವಿಗೆ ಹುಲಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೇಕೆ?
- 4) ವಾಹನ, ಕೊಡೆ, ಬೂಟುಗಳನ್ನು ಕವಿಯು ಏಕೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ?
- 5) ಯಕ್ಷ ಯಕ್ಷಿಗಳ ಹಾಗೆ ಯಾವುವು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತವೆ?
- 6) ಮನುಷ್ಯರು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದೇಕೆ?

II. 'ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ' ಕವನದ ಆಶಯವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶದಪಡಿಸಿರಿ.

III. ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲುಗಳಿಗೆ ಸಂದರ್ಭ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಬರೆಯಿರಿ:

- 1) ಅದರ ಮೂಗಿನ ತುದಿ ತಂಪಿರುವುದಕ್ಕೆ
- 2) ಕೊಲ್ಲಲು ಕಾಯುತ್ತಿದೆ ಬೆಕ್ಕು
- 3) ಕತ್ತಲೆ ಹೊತ್ತು ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತದೆ
- 4) ನೀವೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೀರಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯ ರಚಿಸಿರಿ.
ದಟ್ಟು ನೀವು, ರುಳಕ, ಪರಸ್ಪರ, ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ
- 2) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಪ್ರೀತಿ, ಕಷ್ಟ, ಕಾಡು, ಕತ್ತಲೆ, ನಿಜ, ದುಃಖ, ಚಟುವಟಿಕೆ

ಚಟುವಟಿಕೆ

- 1) ನಾ. ಮೊಗಸಾಲೆಯವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕಾಲಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಓದಿರಿ.
- 2) ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಶಾಲಾ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಗೆಳೆಯನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡುವಾಗ ಅನುಭವಿಸಿದ ದುಃಖ ದುಮ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಬಂಧದ ಮೂಲಕ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರಿ.

ಕಣ್ಣರು : ಎಲೈ ಶಾರ್ಙ್ಗರವನೆ, ಶಕುಂತಲೆಯ ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ಆ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು, ನಾನು ಹೇಳಿದನೆಂದು ಹೇಳತಕ್ಕದು.

ಶಾರ್ಙ್ಗರವಂ: ಪೂಜ್ಯರೇ, ಆಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕು.

ಕಣ್ಣರು : ಮತ್ತೇ|| ಪಿರಿದುಂ ಚಿಂತಿಸಿ ಸಂಯಮಾರ್ಥಂ ರೆನಿಪೆಮ್ಮಂ ಮೇಣ್ ಭವದ್ವಂಶದೇ
 ಕ್ಷರಮಂ ನಿನ್ನೊಳಗೀಕೆ ತಾನೆಯೊಲವೆತ್ತಾ ಪಾಂಗುಮಂ ಪೆಂಡಿರೊಳ್ |
 ಸರಿಗಂಡೀಕೆಯ ನೀಂ ಬರ್ದುಂಕಿಪುದು ಭಾಗ್ಯಾಧೀನಮಿನ್ನಿಂತರಿಂ
 ಪೆರತೆಲ್ಲಂ ಬಗೆಯಲ್ಲದಂ ನುಡಿವುದಲ್ಲಂ ದಲ್ ವಧೂಬಂಧುಗಳ್ ||

ಶಾರ್ಙ್ಗರವಂ: ಅಪ್ಪಣೆಯಾದುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದನು.

ಕಣ್ಣರು : ವತ್ತೆ, ಈಗ ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿರುವುದು, ಕೇಳು;
 ನಾವು ವನವಾಸಿಗಳಾದರೂ ಲೋಕತಂತ್ರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಲ್ಲೆವು.

ಶಾರ್ಙ್ಗರವಂ: ಬುದ್ಧಿವಾದಿಗಳಿಗೆ ಯಾವುದು ತಾನೆ ಅಗೋಚರವಾಗಿ ಇದ್ದಿತು ?

ಕಣ್ಣರು : ಎಲೆ ಮಗಳೆ, ಇನ್ನು ನೀನು ಗಂಡನ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿ

ಚಂ|| ಪಿರಿಯರ ಸೇವೆಗೆಯ್ ಸವತಿಯರ್ಕಳೊಳಿಷ್ಟವಯಸ್ಯೆಯಂದದಿಂ
 ದಿರು ಪತಿಯೊರ್ಮೆ ಹೇವಗೊಳಿಸಲ್ ಮುಳಿಸಿಂ ಪ್ರತಿಕೂಲೆಯಾಗದಿರ್ |
 ಪರಿಜನವಂ ಕರಂ ಸಲಹು ಭಾಗ್ಯದೆ ಬಾಗಿರು ಪೆಣ್ಣಂತಿರಲ್
 ಗರತಿಯರಪ್ಪರಿಂತಿರದರನ್ನಯಕಾಧಿಯನುಂಟುಮಾಳ್ತರಾ ||

ಇದು ಹೊರತು ಗೌತಮಿ ಇನ್ನೇನು ತಿಳಿದಿರುವಳೊ ಕೇಳು.

ಗೌತಮಿ : ವಧೂಜನಕ್ಕೆ ಹೇಳತಕ್ಕ ಉಪದೇಶವು ಇಷ್ಟು ತಾನೆ; ಇದರ ಮೇಲೇನಿರುವುದು ? ಎಲೆ ವತ್ತೆ, ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿರು
 ಕಂಡೆಯಾ ?

ಕಣ್ಣರು : ಎಲೆ ವತ್ತೆ, ನನ್ನನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಸಖೀಜನರನ್ನೂ ಆಲಿಂಗಿಸು.

ಶಕುಂತಲೆ : ತಂದೆಯೆ, ಪ್ರಿಯಂವದೆ ಮೊದಲಾದ ಸಖಿಯರು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಹಿಂದಿರುಗುವರೇ ?

ಕಣ್ಣರು : ಎಲೆ ಮಗಳೆ, ಇವರು ಮದುವೆಯಾಗತಕ್ಕವರು. ಆದುದರಿಂದ ಇವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ;
 ನಿನ್ನೊಡನೆ ಗೌತಮಿ ಬರುವಳು.

ಶಕುಂತಲೆ : (ತಂದೆಯನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು) ಈಗ ತಂದೆಯ ತೊಡೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಲಯಪರ್ವತದ ತಟದಿಂದ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿದ
 ಚಂದನಲತೆಯಂತೆ ದೇಶಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಾನೆಂತು ಜೀವವನ್ನು ಧರಿಸುವೆನು.

ಕಣ್ಣರು : ಎಲೆ ಮಗಳೆ, ಹೀಗೇತಕ್ಕೆ ಕಳವಳಪಡುವೆ ?

ಚಂ|| ಕುವರಿ ಕುಲೀನನಾದ ಪತಿಗೊಪ್ಪುವಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಾಗಿ ವೈ
ಭವಗಳಿನೇಳೆವೆತ್ತಿನನ ಕೃತ್ಯದೊಳಾಕುಲೆಯಾಗುತ್ತಾವಗಂ|
ರವಿಯನಮರ್ತ್ಯನಾಥದಿಶೆ ತಾಂ ಪಡವಂತೆ ಸುಗಾತ್ರ ಪುತ್ರನಂ
ತವಕದೆ ಪೆತ್ತು ನೀನೆಣಿಸದಿರ್ಪೆ ಮದೀಯ ವಿಯೋಗದುಃಖಮಂ||

(ಶಕುಂತಲೆಯು ತಂದೆಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು)

ಕಣ್ವರು : ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆ ಸಿದ್ಧಿಸಲಿ.

ಶಕುಂತಲೆ : (ಸಖಿಯರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಎಲೆ ಸಖಿಯರೆ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನನ್ನು ಸಮವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿರಿ.

ಸಖಿಯರು : (ಹಾಗೆಯೇ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು) ಎಲೆ ಸಖಿ, ಆ ರಾಜನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದುದೇ ಆದರೆ ಆಗ ಆತನಿಗೆ ಅವನ ನಾಮಾಂಕಿತವಾದ ಈ ಉಂಗುರವನ್ನು ತೋರಿಸು.

ಶಕುಂತಲೆ : ಎಲೆ ಸಖಿಯರೆ, ನಿಮ್ಮೀ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಕಂಪಿತೆಯಾದೆನು.

ಸಖಿಯರು : ಅಂಜಬೇಡ; ಅತಿ ಸ್ನೇಹವು ಪಾಪಶಂಕಿಯಾದದ್ದು.

ಶಾರ್ಙ್ಗರವಂ: ಎಲೆ ಪೂಜ್ಯಳೆ, ಸೂರ್ಯನಾಗಲೆ ನೊಗದ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದನು, ಬೇಗ ನಡೆ.

ಶಕುಂತಲೆ : (ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಇದಿರಾಗಿ ನಿಂತು) ತಂದೆಯೆ, ತಪೋವನವನ್ನು ಇನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೋಡುವೆನು ?

ಕಣ್ವರು : ಕೇಳು:

ಕಂದ|| ಕ್ಷಿಪಿಸತಿಗೆ ಸವತಿಯಾಗ
ಪ್ರತಿರಥನಂ ಸುತನ ಪೆತ್ತು ಸುತೆ ನೀಂ ತನಯಾ|
ರ್ಪಿತರಾಜ್ಯನಪ್ಪನಿನ್ನಯ
ಪತಿಯೊಡನೀಕ್ಷಿಸುವೆ ಮಗುಳ್ಳುಮೀಯಾಶ್ರಮವಂ||

ಗೌತಮಿ : ಮಗಳೆ, ಗಮನವೇಳೆ ಕಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿತು; ತಂದೆಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸು; ಅಥವಾ ನೀವಾದರೂ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕು. ಈಕೆ ಪದೇ ಪದೇ ಹೀಗೆಯೇ ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವಳು.

ಕಣ್ವರು : ಎಲೆ ವತ್ಸೆ, ತಪೋನುಷ್ಠಾನವು ನನ್ನನ್ನು ತಡೆಯುವುದು.

ಶಕುಂತಲೆ : (ತಂದೆಯನ್ನು ಮತ್ತೂ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು) ಮೊದಲೇ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತವಾದ ತಂದೆಯ ಶರೀರವು ಮತ್ತೂ ನನಗೋಸ್ಕರ ಬಹಳವಾಗಿ ಕಳವಳಪಡುವುದು.

ಕಣ್ವರು : (ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನಿಂದ ಕೂಡಿ)

ಕಂದ|| ಸಾರುತುಮಾನುಟಜವನಾ
ದ್ವಾರದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲೆ ನೀನಿರಿಸಿದ ನೀ|
ವಾರಬಲಿಯಂ ವಿಲೋಕಿಸಿ
ಮೀರುವ ಮನದಳಲನೆಂತು ತಡವೆಂ ಮಗಳೇ||

ನಡೆ, ನಿನಗೆ ಮಾರ್ಗವೆಲ್ಲಾ ಮಂಗಳಕರವಾಗಲಿ.

(ಶಕುಂತಲೆಯೂ ಸಂಗಡ ಹೋಗತಕ್ಕವರೂ ಹೊರಡುವರು)

ಸಖಿಯರು : (ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಹಾ ! ಹಾ ! ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಸಖಿಯಾದ ಶಕುಂತಲೆಯು ವನಪಂಕ್ತಿಯಿಂದ ಮರೆಯಾದಳಲ್ಲಾ!

ಕಣ್ಣರು : (ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಎಲೆ ಅನಸೂಯೆ, ನಿಮ್ಮ ಒಡನಾಡಿಯಾದ ಶಕುಂತಲೆಯು ಹೊರಟು ಹೋದಳು; ಶೋಕವನ್ನು ತಡೆದು ನನ್ನೊಡನೆ ಬನ್ನಿ, ಹೋಗೋಣ.

ಸಖಿಯರು : ತಂದೆಯೆ, ಶಕುಂತಲೆಯು ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಶೂನ್ಯವಾದಂತಿರುವ ತಪೋವನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೋಗುವೆವು ?

ಕಣ್ಣರು : ಸ್ನೇಹವು ಹೀಗೆ ಶೋರ್ಪಡಿಸುವುದು. (ವಿಚಾರಯುಕ್ತರಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಡೆದು) ಆಹ !ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ಪತಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಈಗ ನಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು)

ಕಂದ|| ಕನ್ನೆ ಪೆರನೊಡವೆ ಗಡ ಪತಿ
ಸನ್ನಿಧಿಗಿಂದವಳ ಕಳುಹಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ|
ತೆನ್ನೆಯ ಮಾನಸಮಾದಂ
ತನ್ನಯ ಬಳಿಯಿಟ್ಟೊಡವೆಯ ಮಗುಳತ್ತನವೊಲ್ ||

ಕೃತಿ ಕರ್ತೃ ಪರಿಚಯ :

ಶ್ರೀ ಬಸವಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಾರಸಂದ್ರ ಗ್ರಾಮದವರು. ಇವರ ತಂದೆ ಮಹದೇವಶಾಸ್ತ್ರಿ. ಅಳಿಯ ಲಿಂಗರಾಜರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ. 1843-1891. ಶ್ರೀಯುತರು ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಭಾವ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಕಾಳಿದಾಸ ಮಹಾಕವಿಯ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ನಾಟಕವಾದ 'ಶಕುಂತಲಾ'ವನ್ನು ಬಸವಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ "ಕರ್ನಾಟಕ ಶಕುಂತಲ ನಾಟಕಂ" ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ 'ಅಭಿನವ ಕಾಳಿದಾಸ' ಎಂಬ ಬಿರುದು ಉಂಟು. ಇವರು 'ಶಕುಂತಲ', 'ರತ್ನಾವಳಿ', 'ವಿಕ್ರಮೋರ್ವಶೀಯ' ಮತ್ತು 'ನೀತಿ ಶತಕ' ಮುಂತಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕಥಾವಸ್ತು : ಒಮ್ಮೆ ದುಷ್ಯಂತನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾ ಕಣ್ಣ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮದ ಬಳಿ ಬಂದು ತಪಸ್ವಿಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಅವರ ಆಶ್ರಮ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಕಣ್ಣರು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣರ ಸಾಕುಮಗಳಾದ ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ದುಷ್ಯಂತನು ಅನುರಕ್ತನಾದನು. ಪರಸ್ಪರ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಗಾಂಧರ್ವ ವಿವಾಹವಾದರು. ನಂತರ ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ದುಷ್ಯಂತನು ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಕಣ್ಣರು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಅಶರೀರವಾಣಿಯಿಂದ ವಿಷಯ ತಿಳಿದರು. ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದರು. ಶಕುಂತಲೆಯು ವಿಯೋಗ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಆಶ್ರಮವೇ ಕಳವಳಪಡುತ್ತಿದೆ. ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಬಿಟ್ಟೊಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶವು ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭವ್ಯ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಕಣ್ಣರು ತಮ್ಮ ಸಾಕುಮಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟೊಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಇಲ್ಲಿ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತ ಭಾಗವನ್ನು ನಾಟಕದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂಕದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ :

ಸಂಯಮ - ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ; ಭವದ್ವಂಶ - ನಿನ್ನ ವಂಶ (ಭವತ್ + ವಂಶ); ಎತ್ತರ - ಎತ್ತರ; ಪಾಂಗು - ರೀತಿ; ಭಾಗ್ಯಾಧೀನ - ಅದೃಷ್ಟವಶವಾದ (ಭಾಗ್ಯ + ಅಧೀನ); ಇನ್ನಿತರಿಂದ - ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ; ಬಗೆಯಲ್ಲೆ - ಯೋಚಿಸಲು; ದಲ್ - ನಿಶ್ಚಯ (ಅನ್ವಯ); ವಧೂಬಂಧುಗಳ್ - ಹೆಂಡತಿ ಕಡೆಯ ಸಂಬಂಧಿಕರು; ವಯಸ್ಸೆ - ಗೆಳತಿ (ಜೊತೆಗಾರ್ತಿ); ಹೇವ - ಅನಾದರ (ತಿರಸ್ಕಾರ); ಪ್ರತಿಕೂಲ - ಇದಿರು ಬೀಳುವುದು; ಪರಿಜನ - ಸೇವಕರು; ಗರತಿ - ಪತಿವ್ರತೆ; ಅನ್ವಯ - ವಂಶ; ಅಧಿ - ಮನೋವ್ಯಥೆ; ಮಲಯಪರ್ವತ - ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು; ತಟ - ದಡ (ದ್ವ); ಇನ - ಗಂಡ; ಆಕುಲೆ - ಕಳವಳಗೊಂಡವಳು; ಅಮರ್ತ್ಯನಾಥದಿಶೆ - ದೇವತೆಗಳ ಒಡೆಯನಾದ ಇಂದ್ರನ ದಿಕ್ಕು (ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕು); ಮದೀಯ - ನನ್ನ; ವಿಯೋಗ - ಅಗಲಿಕೆ; ಕಂಪಿತ - ನಡುಕ; ಕ್ಷಿತಿ - ಭೂಮಿ; ಪ್ರತಿರಥ - ಬಹಳ ಶೂರನಾದ; ಮಗುಳ್ಳು - ಮತ್ತೆ; ವನಪಂಕ್ತಿ - ಅರಣ್ಯಗಳ ಸಾಲು; ಶೂನ್ಯ - ಸೊನ್ನೆ (ದ್ವ), ಬರಿದು; ಉಟಜ - ಗುಡಿಸಲು; ನೀವಾರಬಲಿ - ರಾಜಗಿರಿ, ಕಾಡುಬತ್ತ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಹಾಕುವುದು.

ಅಭ್ಯಾಸ

I. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

- 1) ಕಣ್ಣು ಋಷಿಗಳು ದುಷ್ಯಂತನಿಗೆ ಶಾರ್ಙ್ಗರವನ ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸಿದ ಸಂದೇಶ ಯಾವುದು?
- 2) ಕಣ್ಣರು ತಮ್ಮ ಸಾಕುಮಗಳಿಗೆ ಏನೆಂದು ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿದರು ?
- 3) ತನಗೊದಗಿದ ವಿಯೋಗ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮರೆಯುವೆನೆಂದು ಕಣ್ಣರು ಶಕುಂತಲೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು ?
- 4) ಕಣ್ಣರು ಯಾವಾಗ ಶಕುಂತಲೆಯು ಮರಳಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುವಳೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು ?

II. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

- 1) ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವಾಗ ಕಣ್ಣು ಋಷಿಗಳಿಗಾದ ಕಳವಳವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ.
- 2) ಕಣ್ಣರು ತಮ್ಮ ಸಾಕುಮಗಳಾದ ಶಕುಂತಲೆ ಪತೀಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದು ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿದರು ?

III. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳ ಸಂದರ್ಭ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಬರೆಯಿರಿ:

- 1) 'ಎಲೆ ಮಗಳೆ ಹೀಗೆ ತಕ್ಕ ಕಳವಳಪಡುವೆ'
- 2) 'ಅತಿ ಸ್ನೇಹವು ಪಾಪಶಂಕಿಯಾದದ್ದು'
- 3) 'ಎಲೆ ವತ್ಸೆ, ತಪೋನುಷ್ಠಾನವು ನನ್ನನ್ನು ತಡೆಯುವುದು'
- 4) 'ಶೂನ್ಯವಾದಂತಿರುವ ಈ ತಪೋವನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊಗುವೆವು'
- 5) 'ಕನ್ನೆ ಪೆರನೊಡವೆಗಡ'

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- 1) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.
ಭಾಗ್ಯಾಧೀನ, ನಾಮಾಂಕಿತ, ತಪೋನುಷ್ಠಾನ, ಭವದ್ವಂಶ
- 2) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳ ತದ್ಭವ ರೂಪಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಪ್ರತಿ, ಸ್ನೇಹ, ಶೂನ್ಯ, ರಾಜ
- 3) ವಿರುದ್ಧ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಇಷ್ಟ, ಅಗೋಚರ, ಕಂಪಿತೆ, ಅಮರ್ತ್ಯ, ಸಂದೇಹ

ಚಟುವಟಿಕೆ

- 1) ಶಕುಂತಲ ನಾಟಕವನ್ನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಿರಿ.
- 2) ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಹಾಕಿರಿ.

ಪ್ರಬಂಧ ರಚನೆ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಭಾಷಾ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು 'ಪ್ರಬಂಧ'ವು ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. 'ಪ್ರ' ಎಂದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ 'ಬಂಧ' ಎಂದರೆ ಕಟ್ಟುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಯಾವುದೇ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯಲು ಕೊಟ್ಟರೆ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲು ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿ, ಯೋಚಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ, ಸಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು ಪ್ರಬಂಧವೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರಬಂಧದಿಂದ - ಅದನ್ನು ಬರೆಯುವವರ ಆಲೋಚನಾ ಶಕ್ತಿ, ಶಬ್ದಸಂಪತ್ತು, ವಾಕ್ಯ ರಚನಾ ಕೌಶಲ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಭಾಷಾ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮುಂದೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಛೇರಿ ಅಥವಾ ಕಂಪೆನಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ವಾರ್ತಾಪತ್ರಿಕೆ, ದೂರದರ್ಶನ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯುವುದಾದರೂ ಮೊದಲು ಆ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಲೋಕಾನುಭವ ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್, ದೂರದರ್ಶನ, ಆಕಾಶವಾಣಿ, ವಾರ್ತಾಪತ್ರಿಕೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ವಿಚಾರಾತ್ಮಕ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನಾವು ಪಡೆದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು, ತಿಳಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ಬರೆಯಬೇಕಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಬರೆಯಲು ತೊಡಗಬಾರದು. ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೆ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರೆಯಬೇಕು. ವಿಚಾರಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಬೇಕು. ವಿಷಯಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇರಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ಯಾವುದೇ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ, ಮುಕ್ತಾಯ ಅಥವಾ ಉಪಸಂಹಾರ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿರಬೇಕು. ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪುನರುಕ್ತಿ - ಅಂದರೆ ಹೇಳಿದ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪೂರ್ವ ಭಾವಿಯಾಗಿ ತಕ್ಕ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರೆಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಶೈಲಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಆಡಂಬರದ ಮೋಹಕವಾದ ಪದಗಳ ಜಾಲವಿದ್ದರೆ ಅದು ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಬಂಧವೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಸರ್ವಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾವ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇರಬೇಕು. ವಾಕ್ಯಗಳು ಸತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿರಬೇಕು, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ವಾಕ್ಯರಚನೆಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯ ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ಪ್ರಬಂಧದ ಆರಂಭ ಓದುಗನ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಮುಕ್ತಾಯವೂ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಬಂಧದ ಸಾರವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರೆದರೆ ಪ್ರಬಂಧವು ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪ್ರಬಂಧವೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಬಂಧ

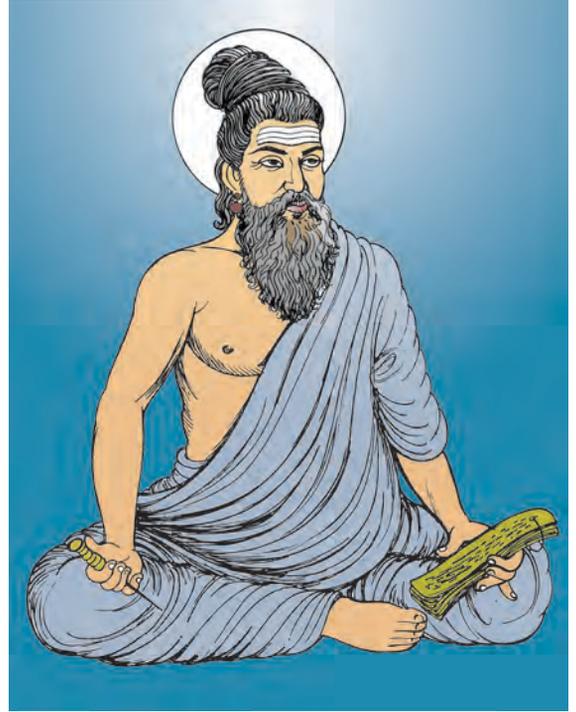
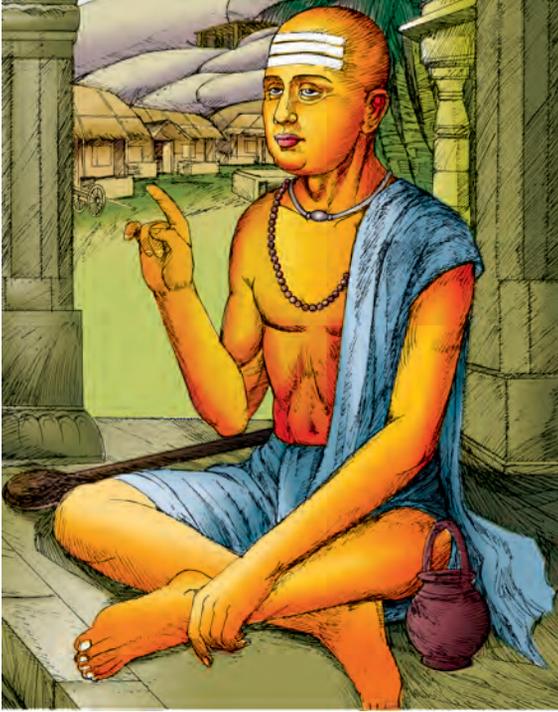
ಕನ್ನಡ ಸಂತ ಸರ್ವಜ್ಞ - ತಮಿಳು ಸಂತ ತಿರುವಳ್ಳುವರ್

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂತರು ಲೋಕದ ಹಿತವನ್ನೇ ಬಯಸುವವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. "ವಸುಧೈವ ಕುಟುಂಬಕಂ" - ಇಡೀ ವಸುಧೆಯೇ ಒಂದು ಕುಟುಂಬ ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. "ಯಾದುಂ ಊರೇ ಯಾವರುಂ ಕೇಳಿರ್" - ಯಾವುದೂ ನಮ್ಮೂರೇ, ಯಾವರೂ ನಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರೇ ಎಂದು ವಿಶ್ವ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಊರಲ್ಲನೆಂಬರು ಕೇರಿಯೆಲ್ಲವು ಬಳಗ
ಧಾರುಣಿಯು ಎಲ್ಲ ಕುಲದೈವವಾಗಿನ್ನು
ಯಾರನ್ನು ಬಿಡಲೋ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವಬಾಂಧವ್ಯದ ಸತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಕೆಲವೇ ಸಂತರಲ್ಲಿ ತಮಿಳಿನ ಸಂತ ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 2ನೇ ಶತಮಾನ) ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದ ಸಂತ ಸರ್ವಜ್ಞ (ಕ್ರಿ.ಶ. 16ನೇ ಶತಮಾನ) ಬಹಳ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದವರು.

ಕಂಡಕಂಡವರನ್ನೆಲ್ಲಾ 'ವಿಶ್ವಮಾನವ' ಎಂದು ಸಮಾಜವು ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಲೋಕದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಅನವರತ ಶ್ರಮಿಸುವವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅದು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸತ್ಯವಾದ, ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿ.

ಸರ್ವಜ್ಞ ಅವರ ಹುಟ್ಟಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರವಾದ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡ ಕುಲಕೋಟಿಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತನಾದವನು ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ನಿಜ. 'ಸರ್ವಜ್ಞ' ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನು ಎಂದರ್ಥ. ಇವರು ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಡೀ ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ಮನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿ.

ಸ್ವರ್ಗ, ಮರ್ತ್ಯ, ಪಾತಾಳವೆಂಬ ಮೂಲೋಕಗಳನ್ನು ಮೂರಡಿಯಿಟ್ಟು ಅಳಿದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಂತೆ, ಮೂರು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕಾನುಭವದ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ ತ್ರಿಪದಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು ಸರ್ವಜ್ಞರು.

ಆಡು ಮುಟ್ಟದ ಸೊಪ್ಪಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಗುರು, ಷಟ್ಪಲ್ಲ, ದೈವ, ಭಕ್ತ, ಜ್ಞಾನ, ಯೋಗ, ದಾನ, ರಾಜನೀತಿ, ವಿಧಿಲೀಲೆ, ಕಾಲಜ್ಞಾನ, ಒಳಿತು, ಕೆಡುಕು, ವೈದ್ಯ ಹೀಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಪ್ರಪಂಚ ಸರ್ವಜ್ಞರದು. ಧರ್ಮ, ನೀತಿ, ಸದಾಚಾರ ಬೋಧನೆ - ಇವುಗಳನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇವರು ಸಮಾಜದ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ, ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿ ತನ್ನೂಲಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸರ್ವಜ್ಞ ತಮ್ಮ ವಚನಾಮೃತದಿಂದ ಸಮಾಜೋದ್ಧಾರ ಮಾಡುವುದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಕಂಡುದನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ಹೇಳಿದರೆ ಕಂಡದಂತಹ ಕೋಪ ಬರುವ ಹಿಂಡು ಜನರಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ಖಂಡಿಸುವಂತಹ ಸಹಜ ಶಕ್ತಿ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು.

ಕಂಡಂತೆ ಹೇಳಿದರೆ ಕಂಡವಾಗುವುದು ಭೂ
ಮಂಡಲದೊಳಗೆ ಖಂಡಿತವನಾಡುವರ
ಕಂಡಿಹುದೆ ಕಷ್ಟಸರ್ವಜ್ಞ

ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾದಿಗಳು ವಿರಳ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥಗಳ ಭೇದಭಾವನೆಗಳು ಇದ್ದವು. ಇವನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪಗೊಂಡ ಸರ್ವಜ್ಞ,

ನಡೆವುದೊಂದೇ ಭೂಮಿ ಕುಡಿದೊಂದೇ ನೀರು
ಸುಡುವಗ್ನಿಯೊಂದೆ ಇರುತಿರಲು ಕುಲಗೋತ್ರ
ನಡುವೆ ಎತ್ತಣದು? ಸರ್ವಜ್ಞ

ಜಾತಿಹೀನರ ಮನೆಯ ಜ್ಯೋತಿ ತಾ ಹೀನವೇ?
ಜಾತಿ ವಿಜಾತಿಯೆನಬೇಡ ದೇವನೊಲಿ
ದಾತನೇ ಜಾತ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಉತ್ತಮರು ಪಾಲ್ಗಡಲೊಳೆತ್ತಿಹರೆ ಜನ್ಮವನು?
ಉತ್ತಮರು ಅಧಮರೆನಬೇಡ ಹೊಲೆಯಲ್ಲ
ದುತ್ತಮರು ಎಲ್ಲಿ? ಸರ್ವಜ್ಞ

ಉತ್ತಮದ ವರ್ಣಗಳೇ ಉತ್ತಮರು ಎನಬೇಡ
ಮತ್ತೆ ತನ್ನಂತೆ ಬಗೆವರೆನಲ್ಲರನು
ಉತ್ತಮರು ಎನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ
ಎಂದು ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡದ ಸಂತ ಸರ್ವಜ್ಞರಂತೆಯೇ ತಮಿಳು ಸಂತ ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಅವರು ಲೋಕಮಾನ್ಯರು. ಇವರು ರಚಿಸಿರುವ 'ತಿರುಕ್ಕುರಳ್'ನ್ನು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಜನರು 'ತಮಿಳು ವೇದ'ವೆಂದು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಅವರು ಜೀವನದ ಅನುಭವದ ಸಾರವನ್ನು 'ತಿರುಕ್ಕುರಳ್'ನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಮನುಷ್ಯನ ಲೌಕಿಕ ಹಾಗೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಬದುಕಿಗೆ ಸೇತುವೆಯಂತಿರುವ ಧರ್ಮ (ಅರಂ), ಅರ್ಥ (ಪೊರುಳ್) ಮತ್ತು ಕಾಮ (ಇನ್ಬಂ) ಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಕೃತಿಯನ್ನು 'ಮುಪ್ಪಾಲ್' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವನು ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಮೌಲಿಕ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಏರಿದರೆ ಮೋಕ್ಷವು ತನಗೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ವಳ್ಳುವರ್ ಮತವಿರಬಹುದು.

'ಕುರುಳ್ ವಣ್ಣಾ' ಎಂಬ ಎರಡು ಪಾದಗಳ ಭಂದಸ್ಥಿನಲ್ಲಿರುವ 'ತಿರುಕ್ಕುರಳ್'ನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಆನೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸುವಂತೆ ಲೋಕನೀತಿಯನ್ನು, ಲೋಕಜೀವನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಿರುಕ್ಕುರಳ್ 1330 ಕುರುಳ್ (ಸೂತ್ರ)ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕೃತಿ.

ಸಂತರ ಲೋಕಾನುಭವದ ಮಾತುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮತ್ತು ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಅವರ ಅಭಿಮತವು ಸಮ್ಮತವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಒಮ್ಮತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾವು ಅನೇಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ದಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಸರ್ವಜ್ಞ,

ಕೊಟ್ಟು ಕುದಿಯಲು ಬೇಡ ಕೊಟ್ಟಾಡಿಕೊಳಬೇಡ
ಕೊಟ್ಟು ನಾ ಕೆಟ್ಟನೆನಬೇಡ ಶಿವನಲ್ಲಿ
ಕಟ್ಟಿಹುದು ಬುತ್ತಿ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ತನಗೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದು ಪರರಿಗೆ
ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಹೋಯಿತೆನಬೇಡ ಮುಂದಕ್ಕೆ
ಕಟ್ಟಿಹುದು ಬುತ್ತಿ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ 'ತಿರುಕ್ಕುರಳ್' ನಲ್ಲಿ ತಿರುವಳ್ಳುವರ್,
ಪರಿನ್ನೋಮ್ಬಿಪ್ಪೆ ಆಫ್ರೀಮೆನ್ನರ್
ವಿರಿನ್ನೋಮ್ಬಿವೇಳ್ಳಿತಲೈ ಪ್ಪಡಾದಾರ್
(9ನೇ ಅಧಿಕಾರ - 8ನೇ ಕುರುಳ್)

ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವವರು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಆರ್ಜಿಸಿದ ದ್ರವ್ಯ ನಷ್ಟವಾಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ವ್ಯಥೆಪಡುವರು. ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚವೇ ನಿಜವಾದ ಉಳಿತಾಯ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದಂತೆ, ಅದು ಯಾವತ್ತಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮಾತಿನ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸರ್ವಜ್ಞ-ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ.

ಮಾತು ಬಲ್ಲಾತಂಗೆ ಮಾತೊಂದು ಮಾಣಿಕವು
ಮಾತ ತಾನರಿಯದಧಮಂಗೆ ಮಾಣಿಕವು
ತೂತು ಬಿದ್ದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಮಾತಿನಿಂ ನಗೆನುಡಿಯು ಮಾತಿನಿಂ ಹಗೆ ಕೊಲೆಯು
ಮಾತಿನಿಂ ಸರ್ವಸಂಪದವು ಲೋಕಕ್ಕೆ
ಮಾತೆ ಮಾಣಿಕವು ಸರ್ವಜ್ಞ

ತಿರುಕ್ಕುರಳ್ ನಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿದೆ.
ಪಣಿವುಡೈಯನ್, ಇನ್ ಶೂಲನ್ ಆದಲ್ ಒರುವುಟ್ಟಿ
ಅಣಿಯಿಲ್ಲಮುಱುಪ್ಪಿಱ್ (10ನೇ ಅಧಿಕಾರ - 5ನೇ ಕುರುಳ್)

ವಿನಯ ಮತ್ತು ಇನಿದಾದ ಮಾತೇ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಅಲಂಕಾರ (ಮಾಣಿಕ್ಯ), ಬೇರಾವುದೂ ಅಲ್ಲ. ಮಾತಿನಂಥ ಅಲಂಕಾರ ಅಂದರೆ ತೊಡವು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಹಾಗೂ ಸರ್ವಜ್ಞ ಅವರು ವಿದ್ಯೆಯ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಒಂದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿದ್ಯೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ವಿದೈಯುಳ್ಳನಮುಖವು ಮುದ್ದು ಬರುವಂತಿಕ್ಕು
ವಿದೈಯಿಲ್ಲದನ ಬರಿಮುಖವು ಹಾಳೂರ
ಹದ್ದಿನಂತಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಸಲುವ ಹೋಗಿದ್ದಲ್ಲಿಯೂ ಸಲುವ
ವಿದೈಯ ಕಲಿತ ಬಡವ ತಾ ಗಿರಿಯ ಮೇ
ಲಿದ್ದರೂ ಸಲುವ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಓದಿದ ಓದು ತಾ ಮೇದ ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಪ್ಪೆ
ಓದಿದ ಒಡಲನರಿದಿಹರೆ ಸಿಪ್ಪೆಕ
ಬ್ಬಾದಂತೆ ಕಾಣೋ ಸರ್ವಜ್ಞ

ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಜಾತಿಮತಗಳ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತವರೇ ಉತ್ತಮ ಕುಲದವರು, ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯದವರು ಮನುಕುಲದ ಮೃಗಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. “ಮೆಯೊರ್ವುಳ್ ಕಾಣ್ಬರವು” ಸತ್ಯದ ಹುರುಳನ್ನು ಕಾಣುವುದೇ ಅರಿವು. ಅದೇ ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ದೈವದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಒಬ್ಬನಲ್ಲದೆ ಜಗಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರುಂಟೇ ಮತ್ತೆ
ಒಬ್ಬ ಸರ್ವಜ್ಞ ಕರ್ತನೇ ಜಗಕ್ಕೆಲ್ಲ
ಒಬ್ಬನೇ ದೈವ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಆದೇವ ಈದೇವ ಮಾದೇವ ನೆನಬೇಡ
ಆ ದೇವರ ದೇವ ಭುವನದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿ
ಗಾದವನ ದೇವ ಸರ್ವಜ್ಞ

ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಅವರು ಎಲ್ಲಿಯೂ ದೈವವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ “ಅಗರಮುದಲ ಎಳುತ್ತೆಲ್ಲಾಂ ಆದಿ ಭಗವನ್ ಮುದಟ್ಟೇ ಉಲಗು” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಅಕಾರವೇ ಮೊದಲೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಆದಿ ಭಗವನ್ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಿಸರ್ಗದ ಕಣಕಣಗಳಲ್ಲಿ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ನಂಬಿದ್ದರು.

ಇಂತಹ ಮಹಾನ್ ಸಂತರಾದ ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಹಾಗೂ ಸರ್ವಜ್ಞರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣ ಮಾಡಿದ್ದು ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆ. ಇದು ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯನ್ನು ಬೆಸೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ದಿನಾಂಕ 09.08.2009 ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಕವಿ ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಅವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಅನಾವರಣಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಈ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಕಲೈಚ್ಚೆಲ್ವಾರ್ ಮು. ಕರುಣಾನಿಧಿ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ. ಬಿ. ಎಸ್. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಅವರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಅವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಅನಾವರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅಲಸೂರು ಕೆರೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದಿನಾಂಕ 13.08.2009 ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕವಿ ಸರ್ವಜ್ಞರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಕಲೈಚ್ಚೆಲ್ವಾರ್ ಮು. ಕರುಣಾನಿಧಿ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ. ಬಿ. ಎಸ್. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಮಾನ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವರಾದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಕೆ. ಅನ್ನಳಗನ್ ಅವರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಸರ್ವಜ್ಞರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನೈನ ಅಯನಾವರಂನಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಾ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಾರಂಭಗಳು ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ಜನರ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ತಮಿಳುನಾಡು ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಉತ್ತಮ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಹಾಗೂ ಸರ್ವಜ್ಞ - ಇವರಿಬ್ಬರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನುಡಿಯೂ ನಮಗೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತಹವು. ಸಂತರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ನಿಜವಾಗಿ ಸೋಣ.

ಪತ್ರ ಲೇಖನ

ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಕೋರಿ ಆರೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆಯಿರಿ.

ಸ್ಥಳ : ಚೆನ್ನೈ - 23

ದಿನಾಂಕ : 30.01.2011

ಇವರಿಂದ

ಅಕ್ಷಜ್ .ಎ
ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘ,
ಸರ್ಕಾರಿ ಬಾಲಕರ ಉನ್ನತ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ,
ಅಯನಾವರಂ, ಚೆನ್ನೈ - 23.

ಇವರಿಗೆ

ಆರೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು
ಚೆನ್ನೈ ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆ,
ಚೆನ್ನೈ.

ಮಾನ್ಯರೇ,

ವಿಷಯ : ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಬಗ್ಗೆ

ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 1500 ಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪದೇ ಪದೇ ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಾವು ಈ ಕೂಡಲೇ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪರವಾಗಿ ನಾನು ಸವಿನಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಿ,
ಅಕ್ಷಜ್ ಎ.

ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಪತ್ರ

ಸ್ಥಳ : ಚೆನ್ನೈ
ದಿನಾಂಕ : 17-3-2011

ಪ್ರೀತಿಯ ಶ್ಯಾಮ್‌ಗೆ

ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕ್ಷೇಮ. ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ ನೀವೂ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿರುವಿರೆಂದು ನಂಬುವೆ. ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೊನ್ನೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವವು ನಡೆಯಿತು. ಈ ಸಮಾರಂಭ ನಡೆದ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಬಹಳ ಉತ್ಸುಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವದ ಹಿಂದಿನ ದಿನವೇ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯನ್ನು ತಳಿರು ತೋರಣ ಹಾಗೂ ರಂಗು ರಂಗಿನ ಕಾಗದದ ಹೂಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮರುದಿನ ನಾವು ಸಮವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸಿ 7 ಗಂಟೆಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದೆವು. ಧ್ವಜಾರೋಹಣಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವು. ಅಂದಿನ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದರು. ಅವರು ಮೊದಲು ಧ್ವಜಾರೋಹಣ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಅವರು ಶಾಲೆಯ ಸಭಾಂಗಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ 10ನೇ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದರು. ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಸ್ವಾಗತ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಗೌರವ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಭದ್ರವೇಷ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡೆಯಿತು. ನಾನು ಸುಭಾಶ್ ಚಂದ್ರಬೋಸರ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದೆ. ಈ ಭದ್ರ ವೇಷ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮೊದಲ ಬಹುಮಾನ ದೊರಕಿತು. ಬಳಿಕ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು. ಆಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ ಮುಂತಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆದುವು. ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಸಹ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ವಂದನಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮಾರಂಭ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಸಿಹಿ ಹಂಚಿದರು. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನಡೆಯಿತು.

ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ತಂದೆಯರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸು. ಆಗಾಗ ಪತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿರು. ಬೇರೇನೂ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲ.

ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಗೆಳೆಯ
ದೀಪಕ್.

ಇಂದ

ದೀಪಕ್

ನಂ.8, ಮೌಂಟ್ ರೋಡ್, ಚೆನ್ನೈ-2,

ಪಿನ್‌ಕೋಡ್: 600 002.

ಗೆ

ಶ್ಯಾಮ್

46, 3ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ಅಶೋಕ್ ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-32.

ಪಿನ್‌ಕೋಡ್: 560 032.

ಉದ್ದೇಶ/ಘಟಕ	ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು			ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು			ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು			ಸಾಮರ್ಥ್ಯ			ಮೊತ್ತ							
	ಅ. ಪ್ರ.	ಆ.ಸಂ. ಪ್ರ.	ಸಂ. ಪ್ರ.	ಆ. ಪ್ರ.	ಸಂ. ಪ್ರ.	ವಿ. ಪ್ರ.	ಲಿ. ಪ್ರ.	ಸಂ. ಪ್ರ.	ಸಂ. ಪ್ರ.	ಲಿ. ಸಂ. ಪ್ರ.	ಲಿ. ಪ್ರ.	ಸಂ. ಪ್ರ.	ವಿ. ಪ್ರ.	ಅ.ಸಂ. ಪ್ರ.	ಅ. ಪ್ರ.	ಸಂ. ಪ್ರ.	ವಿ. ಪ್ರ.			
	1	2	4	5	8	1	2	4	5	8	1	2	4	5	8	1	2	4	5	8
ಘ.1 - ಪದ್ಯ ಗದ್ಯ	2(2)		4(1*)			2(1)							4(1*)		8(1*)	2(2)	2(1)	5(2)		8(1*)
ಘ.2 - ಪದ್ಯ ಗದ್ಯ	1(1)		4(1)					4(1)							1(1)	2(2)		5(2)		
ಘ.3 - ಪದ್ಯ ಗದ್ಯ	1(1)	2(1)				2(1)									1(1)	2(1)	2(1)	4(1)		8(1*)
ಘ.4 - ಪದ್ಯ ಗದ್ಯ	1(1)					2(1)		4(1)	5(1)				4(1)		1(1)	2(1)	4(1)	5(1)		
ಘ.5 - ಪದ್ಯ ಗದ್ಯ	2(2)	2(1)	4(1*)				2(1)		5(1)				4(1)		2(2)	4(2)	1(1)	5(1)		
ಘ.6 - ಪದ್ಯ ಗದ್ಯ	1(1)							4(1*)							1(1)	2(1)		5(2)		
ಘ.7 - ಪದ್ಯ ಗದ್ಯ	1(1)					2(1)			5(1*)						1(1)	2(1)		5(1*)		
ಘ.8 - ಪದ್ಯ ಗದ್ಯ	1(1)	2(1)					4(1)		5(1*)						1(1)	2(1)	2(1)	5(1*)		8
ಮೊತ್ತ	20(20)	6(3)	4 (1+3*)			10(5)	4(1)	12 (3+1*)	10 (2+2*)	2(1)	2(1)	4 (1+2*)			16 (2+2*)	20 (20)	20 (10)	24 (9)	10 (2+2*)	16 (2+2*)

ಮೊತ್ತ ಅಂಕಗಳು = 90 + ಕೆಂಪಾತ = 10 (2) ಚೌಕಗಳಿಗೆ ನಮೂದಿಸಿದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಅಂಕಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

( ) ಅಪರಂಜಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

★ ನಕ್ಷತ್ರ ಚಿಹ್ನೆ ಇರುವುದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಯ ರೀತಿ / ಅಂಕಗಳು	ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಆ. ಪ್ರ. (1)	ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಆ.ಸಂ.ಪ್ರ (2)	ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಸಂ.ಪ್ರ. (4) ಸಂ.ಪ್ರ. (5)	ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವಿ. ಪ್ರ. (8)	ಒಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು / ಒಟ್ಟು ಅಂಕಗಳು
ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉಪಪಠ್ಯ				10 (2)	15 (4+1*)
ವಿವರಿಸುವುದು			5 (2+1*)		5 (1)
ಮೂಲನೇ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸುವುದು				8 (1)	8 (1)
ಪ್ರಬಂಧ ರಚನೆ				8 (1)	8 (1)
ಪತ್ರ ಲೇಖನ					5 (1)
ಕವಿತೆ ರಚನೆ			5 (1)		5 (1)
ಸಣ್ಣ ಕತೆ ಬರೆಯುವುದು			5 (1)		5 (1)
ಸಾರಾಂಶ ಬರೆಯುವುದು (ಪದ್ಯ)			5 (1)		5 (1)
ಸಂಭಾಷಣೆಯ ರಚನೆ					5 (2+1*)
ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಿಕೆ			4 (1)		9 (2)
ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರದ ಹೆಚ್ಚಳ	2 (2)				2 (2)
ಮಾನವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು			5 (1)		5 (1)
ವ್ಯಾಕರಣ	18 (18)	10 (5)			28 (23)
ಒಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು / ಒಟ್ಟು ಅಂಕಗಳು	20 (20)	10 (5)	4 (1)	26 (4)	100 (40 + 2*)

ಚೌಕಗಳೊಳಗೆ ನಮೂದಿಸಿದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಅಂಕಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ( ) ಅವರಣದೊಳಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

★ ನಕ್ಷತ್ರ ಚಿಹ್ನೆ ಇರುವುದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸೂಚನೆ: ಆ.ಪ್ರ. (ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು). ಅ.ಸಂ.ಪ್ರ. (ಅತಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು). ವಿ.ಪ್ರ. (ವಿವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು).